HOWARD FAST

DĚTI

Přeložil Miroslav Beck

Stran 136. Cena brož. 32 Kčs, váz. 57 Kčs.

Americký spisovatel Howard Fast je u nás dobře znám pokrokovými romány — „Američan", „Konec stopy", „Občan Tom Paine", „Stávka v Clarktonu" — i svou protifašistickou činností, pro kterou byl odsouzen Výborem pro vyšetřování neamerické činnosti k několikaměsíčnímu vězení. Téměř všechna jeho díla byla přeložena do češtiny. Povídku „Děti" napsal Fast na počátku své literární dráhy, v době svého mládí, kdy se dovedl zvláště citlivě vžít v dětský svět. Věnoval ji nejnešťastnějším, nejmenším obětem rasové nenávisti. V prostředí typické americké ulice, kde vedle sebe žijí a navzájem se nenávidí Američané, židé, Italové, Irové a černoši, žijí děti těchto národů a již od malička jsou nakaženy chorobou rasismu. Jedni se cítí pro svou národní příslušnost nadřaděni, druzí zase bojují s pocitem méněcennosti. Fastovi se podařilo ukázat, jak lze ovlivnit rasismem již dětské zájmy a tužby. Sám autor si cení nejvíce toho, jak se mu povedlo vystihnout dětské nálady, příhody a vzrušení. Knihu psal jako obžalobu poměrů, které v dětech pěstují nenávist, zlobu a zločinnost. Příběh o jedenáctiletých dětech, které zakončí klukovskou rvačku tím, že poraženého malého černocha oběsí, je děsivou dramatickou zkratkou amerického rasistického a fašistického řádění.

Nakladatelství

svoboda

Praha II,
Na Florenci 13

Cena brož. 40 Kčs, váz. 65 Kčs

HOWARD FAST · KONEC STOPY

KONEC STOPY

HOWARD FAST

svoboda

HOWARD FAST

KONEC STOPY

Z angličtiny přeložil Jan Škorpík

Stran 256, cena brož. 40 Kčs, váz. 65 Kčs.

Dramatická odyssea útěku indiánského kmene Cheyennů z reservace, do které je zavřela tehdejší americká vláda, a jejich pronásledování tvoří podstatnou náplň Fastova románu. V jejím líčení se projevil Fast nejen jako svrchovaný mistr prózy a nového realismu, až mrazivě přesného, ale i jako neúplatný soudce těch amerických předků, kteří povýšili násilí na ctnost, a kteří pošlapali lidskost člověka. V této knize kontrastuje otřásající obraz bezmezné krutosti s hrdým a téměř nadlidským heroismem hrstky Indiánů, kteří nechtěli nic jiného, než jít svobodně do svých domovů. Tento heroismus nabývá ve Fastově vyprávění monumentálního pathosu. Je to historický román, který je tím nejaktuálnějším mementem pro Ameriku přítomnou. Je třeba, aby jej co nejvíce lidí četlo.

Zemědělské noviny

Fast se nedal nikde strhnout k laciným efektům. Pestrost a romantičnost dějovou vyvažuje přísně realistickou povahokresbou. Bílé důstojníky vylíčil jako typické produkty amerického imperialismu, i když někteří z nich cítili, že nejsou v právu, nedovedli, nemohli jednat jinak, než jak jednali. V tomto příběhu o hrdinství malého kolektiva a sebeobětavosti jednotlivců zachytil autor vlastně celou tragedii indiánského národa. Jeho román je historickým dokumentem, odhalujícím falešnost a lživost amerického pojetí svobody a demokracie i uměleckým dílem, patřícím k nejlepším literárním pracím pokrokové Ameriky.

Čsl. epištoly

HOWARD FAST / KONEC STOPY

222/10

svoboda

HOWARD FAST

KONEC STOPY

svoboda

PŘEDMLUVA

Před šedesáti dvěma lety byla Oklahoma nazvána Indiánským teritoriem. Jak jméno naznačuje, měl se tento sluncem bičovaný, horký a vyprahlý kraj vyschlých řečišť, žluté trávy a temných borovic stát indiánským územím.

Před dvěma sty lety se Amerika rozběhla jako mladý rostoucí obr po celé pevnině, od moře k moři, od hor k horám. V roce 1878 bylo dílo skončeno, hory zlezeny a údolí zaplněna. Hranice zmizela; a již se o tom zpívalo v písních a vypravovalo v povídkách.

Od severu k jihu a od východu k západu protínaly planiny železnice. Ve dvou minutách jste mohli poslat telegram z Frisca do Nového Yorku a ve dvou dnech jste mohli projet celými planinami.

Texasané zahnali svá stáda dobytka do bohatých údolí ve Wyomingu, a zároveň s nimi se proudem hrnuli Švédové a Norové na planiny za bohatou úrodou, kterou dávala sytá hnědá půda. Obraceli ji rádly svých pluhů.

To byly zlaté časy. Národ dospíval, Tomáš Edison vynalezl žárovku. Její světlo mělo zahnat tmu jednou provždy, rány po kruté, nadobro zapomenuté válce se hojily. Vracely se doby hospodářského rozkvětu, a Rutherford Birchard Hayes pronesl v závěru své nástupní řeči tato slova:

„Základem naší unie není moc a násilí, nýbrž oddanost a láska k svobodě člověka; musíme všechny své věci uspo-

řádat a postavit na dobrých, spolehlivých základech tak, aby pro všechna příští pokolení byly u nás domovem mír a štěstí, pravda a spravedlnost, zbožnost a láska."

To byly zlaté časy. A není tomu tak dávno; ještě dnes je na živu hodně těch, kteří je pamatují.

Ve víru, kdy země rostla a zdokonalovala se, zůstala Oklahoma jako ostrov uprostřed pevniny. Všechny hranice již zmizely. Jen kolem Indiánského teritoria se ještě stále táhla hranice.

Zemi mnoha států a území, kterou Bůh dal Američanům a Američané světu, obýval kdysi jiný lid. Byl temnější pleti. První běloši, kteří vkročili na toto území a kteří měli poněkud zmatené zeměpisné znalosti, je nazvali Indiány. A tak se stali Indiány a Indiány zůstali.

Žili prostým životem; lovili zvěř a ryby, sklízeli úrodu, a někdy zabil jeden druhého, ze stejně malicherných důvodů, z jakých se navzájem zabíjejí běloši. Nebylo jich mnoho. Sčítání lidu nebylo provedeno. Můžeme však odhadnout, že za posledních tři sta let jich nebylo nikdy víc než tři sta tisíc. V kmenech a skupinách, roztroušeni v osadách, obývali větší část území od Atlantiku až po Pacifik.

V každém případě měli jednu neodpustitelnou chybu: považovali zemi, v níž po všechny časy žili, za vlastní. A věřili tomu natolik, že pro ni bojovali a umírali. Výmluvné přesvědčování bělochů, kteří je naučili mnoha zdokonaleným způsobům zabíjení, mimo jiné též ušlechtilému skalpování, nemohlo zviklat jejich prostou víru.

A tak odráželi útoky, jak divoši dovedou; bojovali za zemi, o které z hloubi duše věřili, že je jejich domovem. Prohráli proto, že byli „divoši", a protože již od počátku bojovali proti nesmírné přesile. Prohráli proto, že svým způsobem života patřili do kamenného věku.

Nakonec, aby zachránili aspoň kousek své země pro sebe, uzavřeli smlouvy. Smlouvy však byly porušeny a zemské společnosti rozprodávaly jejich území po akrech za směšné ceny. Od dvaceti centů do dvaceti dolarů.

Z kolonistů se stal národ. Tento národ se prodíral na západ s tak úpornou silou, jakou svět dosud neviděl. To, co jsme nazvali „hranicí", bylo ostřím příboje ženoucího se přílivu. Její pohyb neustal dříve, dokud se nezastavila u Pacifického oceánu; a tehdy se Amerika stala dospělou.

Na lemu této vlny, této hranice však byli vždy Indiáni. Lid, který bojoval za svou domovinu a za svůj způsob života. První vlna se přehnala přes ně bez zastávky; pak však se v Američanech ozvalo cosi jako svědomí — nebo snad to byly jenom potíže, které měli s tímto národem temné pleti, který neustával bojovat proti nevyhnutelnému.

Někam je museli umístit. Volba padla na Oklahomu, pusté a nejméně přitažlivé místo v kraji planin. A tak pro ně kongres vyhradil toto území, nazval je Indiánským teritoriem a postupně uskutečňoval plán, usadit zde všechny indiánské kmeny, které se dosud potulovaly jako svobodní lidé.

A zde začíná náš příběh. Příběh o jedné události — události věru nepatrné v historii velkého národa.

SVÉMU OTCI

KTERÝ MNE UČIL MILOVAT NEJEN AMERIKU MINULOU
ALE I AMERIKU BUDOUCÍ

ČÁST PRVNÍ

UDÁLOST V DARLINGTONU

ČERVENEC 1878

Byl horký den uprostřed léta v Oklahomě. Zdálo se, že kovově zbarvená obloha, na níž nebylo ani mráčku, se chystá úplně otevřít stavidla proudům rozžhaveného slunce. Všechno sálalo žárem, obloha i slunce, texaská poušť, ovívaná jižním větrem, i sama země. Půda už ztratila všechnu vláhu a rozpadala se nyní v drobné obláčky jemného rudého prachu. Rudý prach vířil na všechny strany a všude se usazoval. Pokrýval zkroucené, temné borovice i žlutou trávu. Usazoval se na nenatřených domech a vracel jejich zborceným stěnám barvu hlíny, z níž byly vystavěny.

Všechno se chvělo a pukalo žárem. Králík, hopkající přes mýtinu, se podobal hnědému cáru, hnanému horkým větrem.

Správce John Miles udělal přestávku ve své ranní obchůzce po správních pozemcích. Ani za šest let, strávených v indiánském území, nedokázal si ještě zvyknout na oklahomské léto. Každé nové bylo žhavější, nebo snad zapomínal, jak zlé bylo ono předešlé.

Starostlivě si sáhl na vnitřní stranu svého škrobeného límce. Bylo právě 11 hodin, a kolem poledne ztrácela poslední špetka škrobu svou tvrdost, takže z límce byly jenom splihlé trosky. Teta Lucy, jeho žena, často ho upozorňovala na to, jak je hloupé nosit celé léto bílý škrobený límec. Šátek na krk, který by byl zároveň ka-

pesníkem, by byl mnohem pohodlnější a užitečnější, a ani důstojnost by tím neutrpěla.

Tím posledním si nebyl tak docela jist. Důstojnost a vážnost se skládají ze spousty maličkostí. Vzdejte se jedné a jste na nejlepší cestě vzdát se všech. A čím více jsme vzdáleni od civilisovaného světa, tím víc na těchto maličkostech záleží.

Nedovedl si představit, že nějaké místo je ještě větší zapadákov než Darlington, kde bylo sídlo správy pro Indiány kmene Cheyennů a Arapahoeů.

Vytáhl kapesník a utřel si obličej. Potom se rychle rozhlédl, zda není pozorován, sehnul se a setřel si rudý prach s černých bot. Kapesník pečlivě složil tak, aby nebylo vidět ušpiněnou část, až jej zase vytáhne z kapsy. Potom s povzdechem pokračoval v chůzi směrem ke školní budově.

Vybudování školy bylo jeho prvním úspěchem v době, kdy byl jmenován správcem v indiánském území. Byl na to věru pyšný, stejně jako byl pyšný na jiné věci, které se mu v Darlingtonu podařily. Přesto však věděl, že jeho pýcha by mohla být rychle a nemilosrdně pokořena. Byl více méně zbožným quakerem, a proto svou pýchu pečlivě skrýval. A byla-li pokořena, cítil zároveň se zoufalstvím také tak trochu zadostiučinění.

Uvědomoval si teď, že školní budova by potřebovala znovu natřít. V jiném podnebí by zimní mrazy nátěr ničily ponenáhlu, zde jej však nemilosrdný žár na zdech přímo spaloval. Potřásl hlavou, věda, že je beznadějné žádat o zvýšení přídělu barvy v době, kdy i dodávky potravin jsou omezovány.

Když přecházel dolík, plný naneseného prachu, zapadl do něho až po kotníky. Teď už nemělo smysl si znovu čistit boty. Kráčel dále a pokašlával v oblacích rudého prachu, který kolem sebe rozvířil.

Nějaký Arapahoe, bosý a zamotaný do špinavé žluté pokrývky, mu vstoupil do cesty a zahrnul ho proudem měkkých indiánských slov. Jeho šoupavý krok zvířil mezi nimi prach.

Miles muže znal; jmenoval se Robert Ječící Jestřáb. Uměl trochu anglicky. Za šest let Miles nedokázal, aby se naučil jazyku Cheyennů a Arapahoeů; a často si myslel, že ani šedesát let by mu na to nestačilo.

„Mluvte anglicky, člověče," řekl netrpělivě.

„Má žena — ona říkat, že kuře nepoložit vejce — to zatracený kuře."

„Dobrá, běžte s tím k panu Segerovi."

„Johny, on nic nedat na zatracený vejce," řekl Indián zarputile.

„Promluvím s ním o tom," řekl Miles, zachovávaje s námahou klid.

„Víte, my jíst to zatracený kuře."

„Tak to už od nás žádná kuřata nedostanete," řekl Miles a odešel.

Byl šťasten, že se dostane do stínu školní verandy. Bylo tam trochu menší horko a dům částečně chránil před prachem. Na čele, kde se stýká obočí, se v té chvíli soustřeďovala úporná, tupá bolest. To znamenalo, že ho bude odpoledne bolet hlava a že ho Lucy vyhubuje za to, že se vystavuje slunci. Přála si, aby nosil slunečník, který by ho zesměšnil u všech místních Indiánů. Zato však její plísnění bude dobrou záminkou, aby se před večeří vykoupal ve studené vodě.

Stál na verandě, naslouchaje šumění hlasů uvnitř školy, a přemýšlel spokojeně o studené lázni, která ho večer čeká. S místa, kde stál, bylo vidět, jak se země svažuje k vyschlému korytu Canadian Riveru. Bylo vidět prach a vyprahlou žlutou trávu. V ní se podařilo uchytit několika skupinám borového houští. Za nimi vybíhala žlutě

a rudě zbarvená půda Oklahomy bez přerušení přímo směrem ke kovově zbarvené obloze. U řeky stála indiánská osada s kuželovitými chatrčemi. Indiáni však marně doufali, že budou čerpat vláhu z říčního koryta. Koryto bylo vyschlé. Kromě ploužící se postavy Roberta Ječícího Jestřába nebylo na celé rozžhavené ploše ani známky života. Většina Indiánů se již vydala na letní lov buvolů, z kterého se vrátí roztrpčena a s prázdnýma rukama. Ostatní neopustí své chatrče, dokud nezapadne slunce.

Zazněl školní zvonec a z otevřených dveří se vyrojil houf hlučících a smějících se indiánských chlapců a děvčat. Rozutekli se až k trávníku. Ze školy vyšla představená paní Hudginsová a spatřila Milese, stojícího na verandě. Byla to rozložitá, statná žena mohutných hyždí, s ňadry jako nadýmající se holub. Měla svislé tváře, drobné modré oči a šedé vlasy. S tváří a zátylku se jí řinul pot a smáčel jí límec u šatů.

Když spatřila Milese, zatleskala rukama a zvolala: „Chlapci a děvčata, chlapci a děvčata — chci, abyste pana správce Milese hezky pozdravili ‚Dobrý den'!"

Několik dětí se zastavilo, zbytek však uháněl pryč.

„To je v pořádku," řekl Miles.

„Lituji velmi. V létě je všechno tak nesnadné. Je takové horko. Není možné se soustředit."

Miles přívětivě přikývl.

„Já si nestěžuji," řekla paní Hudginsová.

Další dva učitelé vyšli ven na verandu. Joshua Trueblood a jeho žena Matylda byli též quakery. Jejich povolání je přivedlo do Indiánského teritoria, a kraj je ubíjel a podmaňoval si je jako beztvarou hmotu. Joshua Trueblood byl člověk menší postavy se světlým knírem slaměné barvy. Zdejší život mu byl peklem, a větší strach z Indiánů než on měla pouze jeho žena. Jako učitel byl malicherný a snaživý. Jeho žena se podobala myši. Zdálo se, že je

mužovým stínem. Přesto však z nějakých podivných mravních důvodů setrvávali ve správě.

„Je to hanba, že musí chodit do školy i v létě," řekl Joshua.

„Vím," přikývl Miles. „Za několik dní je pustíme. Nechtěl jsem, aby šly s sebou na lov. Je už dost na tom, že jejich otcové a matky se toulají v těchto pustinách a hledají buvoly tam, kde nejsou, i když s sebou nevláčejí své děti."

Matylda mlaskla jazykem a paní Hudginsová řekla: „Všecko je tak nesnadné v tom horku."

Miles se ošíval. Hlava ho bolela, a bylo třeba vůle, aby opustil stinnou verandu. „Půjdu dál," řekl, „na shledanou při obědě."

Vzchopil se. Šel dolů po stráni směrem k indiánské osadě. Šel po polích, na kterých Indiáni pod dohledem správy zaseli obilí a nasázeli brambory a zeleninu. Pole byla celá pokryta prachem a podobala se hromadě smetí, smetenému s podlahy. Nebylo na světě moci, která by Indiány donutila pracovat pod tímto sluncem.

Prošel hejnem kuřat. Prach, který zvířila, mu vnikal do obličeje a do očí. Rozkašlal se. Hlava ho bolela, jako by mu v ní bušili kladivem. Obrátil se a pozoroval kuřata, jak hrabou v polích.

Na zpáteční cestě domů šel kolem několika nově zbudovaných stavení, která měla nahradit „teepee", v nichž nyní Indiáni bydleli. Stavení nebyla natřena a smrková prkna se ohýbala a kroutila horkem, takže vytrhávala hřebíky, kterými byla přibita k trámům. Miles potřásl hlavou, zachmuřil se a ploužil se domů.

U oběda sedělo pět osob, správce John Miles a jeho žena Lucy, Joshua a Matylda Truebloodovi, John Seger, muž, který se vyznal v každé práci ve správě. Seger byl chlapík jako skála, temných vlasů, pleti i očí a byl ve správě

skoro tak dlouho jako Miles. Přišel původně jako pomocná síla, nyní však se chápal každé práce, od vyučování ve škole, když Truebloodovi nemohli zmoci nával práce, až po pronásledování pašeráků whisky.

Indiáni mu říkali Johny Smoker podle refrénu jedné dětské rýmovačky, které učil děti ve škole. Z celé společnosti u stolu jedině on měl rád svou práci. Rozuměl Indiánům a oni rozuměli jemu.

Přišel teď do jídelny uhřátý, zpocený a rozzlobený, stěží schopen se udržet po celou tu dobu, než správce Miles odříkal dlouhou, rozvláčnou modlitbu. Potom vstoupil pan Bunk, kuchař, sleduje služebnou, arapahoeské děvče Aidu. Nesla mísu horké hrachové polévky a za ní Bunk jako ostříž dával úzkostlivě pozor, aby ji nevylila.

„Opravdu věřím, že horká polévka v tomto počasí ochlazuje," řekla paní Milesová.

„Je to možné, teto Lucy," přitakal Bunk, který stál vzadu za stolem a nespouštěl očí s indiánského děvčete, dokud nepostavilo polévku na místo.

„Možná, že ano, ale všemohoucí Bože a milovaný Ježíši, v té kuchyni je takové horko. Přisámbůh, já musel jít ven, jinak bych se byl z toho zbláznil. Jako že je Bůh nade mnou, není divu, že se tolik kuchařů zblázní."

„Vypadá to na dešť, zítra nebo v nejbližších dnech." Paní Milesová se sladce usmívala. „A vy byste, Bunku, neměl brát boží jméno nadarmo."

„Lituji toho, po čertech toho lituji, teto Lucy," řekl Bunk; pak si utřel ruce do zástěry a vrátil se do kuchyně, strkaje indiánskou dívku před sebou.

Paní Milesová začala nalévat polévku a Seger, který se už nemohl déle udržet, zabručel: „Dnes jsem odtud vyhnal dva lovce buvolů."

„Lovce buvolů?" tázal se znepokojeně Miles. „Tady nejsou buvoli — nikde tady v okolí správy nejsou buvoli."

„Říkám jim lovci buvolů," řekl Seger, kývnuv hlavou směrem k paní Milesové a Matyldě Truebloodové. „Bůh ví, že bych je nejraději nazval jinak. Spodina, chátra. Znáte je. Ty, co chodí v jelení kůži. Možná, že kdysi lovili kožešiny, teď však už neloví. Přímo zde v teritoriu je víc lumpů, zlodějů dobytka a zabijáků, kteří vraždí za pár šesťáků, než ve všech ostatních státech dohromady."

Miles potřásl hlavou. „Co myslíte, že tu chtěli?"

Seger kývl směrem k ženám a řekl šeptem: „Squaws."

„To bych nemyslel."

„Pane Bože, jako bych to neznal. A v tomto počasí. Každý večer, když jdu spat, myslím na to, jak se s nimi vypořádat. A až se kmeny vrátí z lovu, aniž kdo z nich spatřil alespoň buvolí chlup, bude to ještě horší."

„Najíme se," řekl Miles pomalu, vybíraje pečlivě slova a snaže se slyšet je přes to, že v hlavě cítil bolestivé bušení, „a pak můžete zajet na koni do Fort Reno a říci plukovníkovi Miznerovi, aby sem poslal oddíl. Bude nám pak všem líp."

„Doufám," řekl Seger bez nadšení.

Byli již s jídlem skoro u konce, když Miles, který seděl obličejem k oknu, spatřil Indiány, jedoucí k jeho domu. Zprvu se mu zdálo, že ho klame zrak, že je to přelud, že vlivem horka se mu zdá nějaký sen. Bylo to asi dvacet polonahých a pomalovaných Indiánů. Jejich ponny byli na kost vyzáblí a jezdci s nimi ve vyzáblosti závodili. Jeli v mračnech sluncem ozářeného prachu, a vypadalo to, jako by jejich koně plavali po břiše v rudých oblacích.

„Bůh nás chraň," šeptal Miles. Pak se i ostatní podívali stejným směrem.

„Bůh nás chraň," řekl Miles znova a Seger zamumlal: „Tady nikdy neprší, vždycky hned leje."

Seger zamířil ke vchodu a ulehčeně si oddychl, když spatřil, že Indiáni, kteří se teď řadili na prostranství před

verandou, nejsou ozbrojeni. Byli to Cheyennové a Seger poznal dva staré náčelníky, kteří je vedli — Tupého Nože a Malého Vlka.

Severští Cheyennové z družiny Tupého Nože byli posledními Indiány, kteří přišli mezi Cheyenny a Arapahoey na území správy. Jejich původním domovem byly Black Hills ve Wyomingu; žili tam od nepaměti a podnikali odtud v určitých obdobích výpravy na planiny v Montaně a Severní Dakotě, kde lovili buvoly. Vraceli se však vždycky do svých domovů v horách. Ze všech cheyennských kmenů přišli nejméně do styku s civilisací. Ve svých horách a ve svěžím, úrodném údolí Powder Riveru měli všechno, co chtěli, a běloši byli daleko.

V roce 1865 byla podepsána smlouva Harney-Sanbornská. Zaručovala Indiánům ze severních planin — Siouxům, Cheyennům a Arapahoeům — území, které obývali, totiž celé údolí Powder Riveru. Toto území se prostíralo na západ od Little Missouri River až k Black Hills a k úpatí Rocky Mountains. V té době se zdálo, že i příští generace Indiánů budou moci žít v tomto rozsáhlém pruhu země. Byl bohatý na zvěř a mimo dosah železnic. A dobytkářský kraj byl 1500 mil na jih.

Pak dokončila Union Pacific stavbu. V kraji Powder Riveru rostla tráva do výše koňského trupu. Na celém světě nebylo takového dobytkářského kraje. Texasané táhli se svými stády 1500 mil na sever, otevřeli Chisholmskou stezku a vláda stavěla pevnosti, aby je chránila před Indiány. Indiáni se stáhli zpět a kongres poslal diplomaty, aby zrušili Harney-Sanbornskou smlouvu. Opakovala se stará, stejná písnička: dobytek, železnice, zemské společnosti — a Indiáni museli jít.

Tupý Nůž pokračoval v boji déle než většina ostatních kmenů. Teprve na jaře 1877 se vzdal generálu Mackenzie a jeho oddílům. Řekli jim, že mají opustit svou domovinu

a jít na jih, kde bylo indiánským kmenům vyhrazeno velké území. Namlouvali jim, že tam se už vláda o ně bude starat a že budou žít v míru a v blahobytu. Jedna větev kmene, jižní Cheyennové, žila po celá pokolení v Oklahomě; to uváděli také jako jeden z důvodů a konečným rozhodujícím důvodem byl pluk jízdy Spojených států. Tento poslední důvod je přesvědčil, a tak žili nyní v reservaci o něco déle než rok.

Osud k nim za ten rok nebyl zrovna přívětivý. Přišli ze suchých planin a severních hor do nížin Indiánského teritoria zamořených malarií, a padali jako mouchy nemocemi a horečkou. Lovecký lid, živící se masem, přišel z území bohatého na zvěř do kraje, který byl stejně chudý na zvěř jako na přírodní krásy. Ještě předtím než přišli, byly Milesovy zásoby skrovné. A poněvadž mu příděly nezvětšili, nebyl ochoten vyplenit celý svůj sklad kvůli bezbožným divochům, kteří trčeli vzdorovitě ve svých kožených teepees. Po celý rok měřeli a hladověli a hubení muži vypadali nyní na svých vychrtlých konících opravdu jako přízraky smrti.

Před průčelím domu utvořili půlkruh a zastavili se. Nakláněli se dopředu na svých konících a civěli takřka bez zájmu na pět lidí, kteří stáli na verandě, a rudý prach stoupal a klesal jako kouř ze zlomyslných pýchavek.

„Vezmi Matyldu dovnitř," řekl Miles své ženě. Obě ženy odešly a Joshua Trueblood přešlapoval neklidně s nohy na nohu. Náčelníci Malý Vlk a Tupý Nůž dojeli k verandě a sesedli s koně.

Oba cheyennští náčelníci byli starci, Tupý Nůž však byl starší, slabší a méně jistý. Stál nohama v prachu a díval se upřeně na prsty u nohou, vykukující dírami ze starobylých, korálky pošitých mokasinů. Malý Vlk vystoupil až nahoru ke vchodu; v jeho chování nebylo ani trochu pokory.

Malý Vlk byl malý na Cheyenna, mezi nimiž byli nejvyšší muži ze všech obyvatel planin. Tento sehnutý muž mohutných plecí, jakoby kožených tváří, s dlouhými, spletenými vlasy byl stejně vysoký jako Seger. Jeho obličej byl hezký, čelisti mohutné, ústa i na Indiána široká. Měl krátký, zahnutý nos. Malá, klidná očka ležela blízko sebe a zanikala ve změti vrásek. Měl jasný pohled muže, který strávil celý svůj život venku, ošlehaný počasím, větrem, deštěm a žhavým sluncem. Bylo v něm něco, co tišilo jejich obavy, snad klid, s jakým vystoupil na verandu, podávaje po řadě ruku Milesovi, Segerovi a Truebloodovi. Jeho stisk byl silný a pevný.

Mluvil líbeznou, měkkou cheyennštinou, kterou takřka šeptal. Ani jeden ze tří mužů neovládal tento jazyk tak, aby mohl sledovat všechno, co mumlal.

„Umíš anglicky?" ptal se Seger.

„Málo kousek."

„Pokus se dovědět, proč tu jsou, Johne," řekl Miles znepokojeně.

Seger se namáhavě snažil, aby se s Cheyennem dorozuměl. Náčelník naklonil hlavu k rameni a pozorně sledoval každé slovo. Seger ze sebe soukal další a náčelník trpělivě čekal, až skončí.

„Je to stále totéž," řekl Seger Milesovi. „Pokud z toho něco mohu vyrozumět — nedostatek potravin, žádní buvoli, sucho, horko, proklatě stejné věci jako vždy. Možná, že jsem mu špatně rozuměl. Ten staroch je dopálen, a pěkně. Bylo by lépe, kdybyste poslal pro Guerriera, aby s nimi promluvil."

Edmond Guerrier byl míšenec, který byl ve správě a zaměstnával se zvláštními úkoly jako tlumočník a užitečný prostředník mezi správou a Indiány, z nichž mnozí byli Guerrierovi příbuzní. Miles tedy pro něj poslal Trueblooda a Seger zatím pozval oba náčelníky do úřadovny správy na trochu kouření. Než vstoupil do domu, potřásl si Tupý Nůž s bílými muži rukama. Neměl zdaleka té jistoty jako Malý Vlk a přes svůj vysoký věk a důstojnost se podobal spíše vylekanému děcku.

V úřadovně si nacpal Seger dýmku a zapálil si ji, ale náčelníci se nechtěli ani posadit, ani kouřit. Přes to, že bylo horko, halili se těsně do svých pokrývek a tlačili se blízko ke stěně malé místnosti. Minuty, kdy čekali na Guerriera, ubíhaly pomalu a Miles, dívající se z okna ven, viděl ostatní Cheyenny, jak netečně sedí ve svých kožených sedlech. Nemělo smysl pokoušet se o rozhovor v lámané cheyennštině, kterou ovládal Seger, anebo s tou troškou anglických slov, kterou uměl Malý Vlk.

Za malou chvíli vešla do kanceláře paní Milesová s mísou cukrových koláčků. Byla znepokojena starostí o manžela. Když však viděla, že je v místnosti všude klid, potěšeně se usmála a nabídla koláčky oběma náčelníkům. Když odmítli, bylo vidět, že je překvapena a že se cítí dotčena.

„Nepoznala jsem dosud ještě mezi nimi ani jednoho, aby byl odmítl mé koláčky," řekla lítostivě.

„Tihle severští Cheyennové jsou necivilisovaní divoši," vysvětloval Seger.

„Vypadají dost hladově," řekla paní Milesová.

„Tak podívej se, Lucy," odporoval její manžel, „tohle by mohlo být vážné. Musíme s těmito muži promluvit a právě jsme poslali pro Edmonda Guerriera, aby nám dělal tlumočníka. Bude lépe, když se teď vrátíš domů a počkáš tam na mě."

„Jak si přeješ. Mám tu ty koláčky nechat?"

Miles nepřítomně přikývl. Paní Milesová postavila mísu na stůl a vyšla ven. Miles vytáhl hodinky, velké, stříbrné kapesní hodinky, a netrpělivě se na ně díval.

„Kde je ten člověk?" ptal se Segera.

Seger pokrčil rameny a kouřil dále. V místnosti bylo horko a dusno. Oba náčelníci byli nasáklí pachem koní, nevydělané kůže a hořícího dříví. Seger vstal, šel k oknu a prudce je otevřel. Miles se dal do oždibování jednoho koláčku. Hlava ho stále ještě bolela a zamýšlenou studenou lázeň si nedal.

„Už jsou tady," řekl Seger.

Trueblood těžce oddychoval, když vedl Guerriera dovnitř do místnosti. „Hnal jsem se až dolů do osady," řekl ztěžka oddychuje. „Myslel jsem —"

Seger se zlomyslně ušklíbl a Miles pravil: „Chcete si vzít na starost zápis, Joshuo?"

Trueblood přikývl a zabýval se podložkou a tužkou, snaže se zoufale znovu nabýt rovnováhy. Guerrier si utřel pot s vnitřní strany klobouku a potom s obličeje, pokývl oběma náčelníkům a pak se na ně obrátil plynnou cheyennštinou. Vynechal všechny obřady a pokoušel se jednat obchodnicky, jako jednali bílí mužové.

„Zeptej se jich, co tu chtějí!" řekl Miles. „Jestliže chtějí nějaké potraviny, tak jim řekni, ať jdou do svého tábora, že jim tam pošlu nějaký mimořádný příděl."

„Nejde o potraviny," řekl Guerrier. „Chtějí jít domů."

„Tak ať jdou! Já jim v tom jistě nebráním. Řekni jim, že mohou jít, kdykoliv se jim zlíbí."

„Oni nemyslí do svého tábora," vysvětloval Guerrier, „myslí domů, do Wyomingu."

„To není teď možné," zvolal Miles, uhodiv rukou do stolu. „O tom není teď ani řeči. Řekni jim, že to je nemožné. A oni dobře vědí, že to je nemožné. Řekni jim, že nikdo nesmí opustit Indiánské území bez svolení z Washingtonu. A vysvětli jim, že Velký Bílý Otec takové svolení nikomu nedává. Zde má být domov Indiánů pro všechny příští časy, a ten domov bude takový, jaký si jej udělají. Jestliže jsou líní a budižkničemu a válejí se

celé dny ve svých příbytcích, bude jim splaceno stejnou mincí. Vysvětli jim to. Musí tu zůstat."

Guerrier překládal a Joshua Trueblood čmáral ve svém zápisníku. Seger netečně pokuřoval z dýmky. Když míšenec domluvil, pohlédli náčelníci jeden na druhého. Na tváři Tupého Nože se objevil výraz zmatené, beznadějné nejistoty. Zavrtěl hlavou a chystal se k odchodu. Malý Vlk však položil ruku na rámě starcovo, něžně sice, ale tak, že jej zadržel.

Malý Vlk začal mluvit a míšenec překládal přímo v první osobě. Bylo pro něho obtížnější překládat z cheyennštiny do angličtiny a hledal opatrně slova, pozoruje po očku Truebblooda, čmárajícího ve svém zápisníku.

„Jak dlouho tu budeme muset zůstat?" řekl Malý Vlk, zůstávaje hlasem stále ve stejné výši. „Dokud všichni nezemřeme? Posmíváte se mému lidu, že se zdržuje stále ve svém obydlí, co však chcete, aby dělali? Pracovali? Jejich prací je lov; živili jsme se vždycky tímto způsobem a nikdy jsme neměli hlad. Pokud lidská paměť sahá, žili jsme ve své vlastní zemi, v kraji lučin, hor a hlubokých jehličnatých lesů. Nebylo nemocí a jen málo nás umíralo. Od té doby, co jsme zde, jsme všichni nemocni a hodně nás zemřelo. Hladovíme a díváme se, jak našim dětem vylézají kosti kůží. Je to tak hrozné, že se lidé chtějí vrátit do svého vlastního domova? Nemůžete-li nám dát svolení k odchodu, nechte někoho z nás jít do Washingtonu a my jim řekneme, jak trpíme. Nebo do Washingtonu někoho pošlete a dejte nám svolení opustit toto místo dříve, než všichni zemřeme."

Trochu prosté výmluvnosti starého náčelníka se přeneslo na Guerriera. Končil řeč s rozhozenýma rukama. Na chvíli zavládlo v malé úřadovně napjaté, palčivé ticho. Pak se kouzlo zlomilo a Guerrier zaujatě prohlížel vnitřek svého klobouku, otáčeje jím pomalu v prstech. Trueblood

četl, co napsal. Správce Miles hleděl na Segera, který dále netečně pokuřoval ze své dýmky.

Miles záviděl Segerovi jeho neúčast. Mohl sedět a přihlížet. A sám, jak to měl udělat, aby divoši pochopili politiku jednoho národa? Pro ně to byla jednoduchá záležitost práva a bezpráví, aby došli splnění svých přání. Nemohli pochopit, že už i v jejich severní zemi zvěře ubývá a že se tam usazují farmáři a rančeři. Nepomohlo by mu ani to, kdyby se jim pokusil vysvětlit, jak kdysi snil o tom, že s sebou přináší do darlingtonské správy civilisaci. Nebylo ani pomyšlení, že by tím mohl obtěžovat indiánský úřad. Bude to muset vyřídit sám anebo s pomocí plukovníka Miznera a jeho posádky ve Fort Renu. Pokoušel se získat čas.

„Teď nemohu do Washingtonu nikoho poslat," řekl starostlivě. „Snad později, teď však ne. Řekněme, že to zkusíte ještě jeden rok ve správě. Když nebude lépe, slibuji vám, že se vynasnažím, aby vaše záležitost byla předložena příslušným úřadům ve Washingtonu."

Malý Vlk zavrtěl hlavou. „A co nám to bude platné, když za ten rok všichni zemřeme? Musíme jít odtud ihned. Uděláme-li to tak, jak říkáte, nezůstane možná nikdo, kdo by mohl jít na sever."

„Už jsem vám odpověděl," řekl Miles popuzeně. V hlavě mu bušilo jako na buben. Začínal vidět oba náčelníky jako mihotavé groteskní stíny za zástěnou horka. Snažil se potlačit nenávist, kterou k nim cítil, v duchu si rozumně domlouval a hledal trochu ospravedlnění pro jejich nářky.

Ale všechno se mu pletlo — studená lázeň, o kterou ho připravili a která jedině mohla zmírnit jeho bolení hlavy, horko a prach a nenatřená smrková prkna, vytrhávající hřebíky z nově vybudovaných stavení, nedostatek zásob, odloučenost Darlingtonu a jeho vlastní

vnitřní boj proti věci, o které věřil, že je povolán jí sloužit.

„Řekněte jim, že jim nic jiného nemohu slíbit!" vybuchl na Guerriera.

Oba náčelníci vyslechli mlčky odpověď. Přikývli a jako stroj si potřásli rukama se všemi přítomnými. Podávání rukou jim bylo cizí, činili to však přesně a obřadně, jako by byli zaujati myšlenkou provést dokonale jediný z obřadů bílých mužů, který znali. Obličej Malého Vlka tvořil bezvýraznou masku, ale začervenalé oči Tupého Nože vypadaly smutkem a zoufalstvím ještě více stařecké.

Miles si ulehčeně oddychl, když opustili místnost, Seger však šel za nimi až ke vchodu a díval se, jak nasedají na své hubené koníky. Ostatní bojovníci čekali ve stejné poloze jako předtím. Seděli shrbeně nakloněni dopředu přes kostěnou hrušku svých sedel z nevydělané kůže. Pak odjela celá družina jeden za druhým tak, jak přijela, a podkovy jejich koní ani nezazvonily v tlusté vrstvě rudého prachu. Zvedaly za sebou dusivá oblaka rozprášené hlíny, až se zase zdálo, že plovou po hrozivě rudém mračnu.

Seger zamyšleně pokuřoval dýmku, když Miles vystrčil hlavu ze dveří a pravil: „Johne, jdu se vykoupat ve studené vodě. Dáte tu zatím na to trochu pozor?"

Seger přikývl.

„Doufám, že to byl konec, to co jsme viděli?" ptal se Miles s úzkostí.

Seger zavrtěl hlavou. „Teprve začátek," zabručel.

ČÁST DRUHÁ

TŘI MUŽI, KTEŘÍ UTEKLI

SRPEN 1878

Příběh tří mužů se donesl k Milesovu sluchu prostřednictvím jednoho Arapahoe, zvaného Jimmy Medvěd, který se vydal za zvěří na sever od správy. Bylo to o několik týdnů později, deště nepřišly a horko nepolevilo. Arapahoe vyrostl v Oklahomě, avšak nikdy nezažil takové počasí. To ještě nezažil, aby se země obracela v prach a vnikala lidem do hrdla, do nosu a do očí. Byl venku na lovu dva dny a nespatřil ani živé duše; a země se prohýbala a bortila žárem.

Za nelítostného poledního žáru zalezl do žluté trávy a skryl se před sluncem do stínu pod břichem svého koně. Když se dotkl prsty vysušené a vybílené buvolí lebky, byla tak horká, že zkřivil obličej bolestí. Pak se dostal na koně a sedlo ho pálilo do stehen jako rozpálený nůž.

„Přisámbůh, za chvíli bych z toho proklatého horka umřel," zaklel nahlas. Byl křesťan a mluvil tak často anglicky, že ostatní Indiáni o něm mluvili jako o „jednom, který ztratil vlastní jazyk".

Myslel si, že horko ho asi připravilo o rozum, když viděl tři Cheyenny, cválající na sever. První jeho myšlenka byla, že ztrhají své koně, druhá, že mají jistě dobrý důvod k tomu, aby jeli na sever se smrtelnou jistotou, že dříve nebo později své koně zchvátí. Hnal se za nimi.

Spatřil pak, jak obracejí koně a upírají na něj tak výhružný pohled, že dostal strach, aby ho neodstřelili dříve, než by byl schopen pronést jediné slovo. Byli to divoši, nikoliv křesťané, a patřili k severským Cheyennům osady Tupého Nože.

„Kam jedete?" křičel na ně, tentokrát jejich vlastní řečí.

„Na sever!" zněla odpověď. „Tam, odkud jsme přišli." A znovu obrátili koně a uháněli jako diví pryč.

Div nepřišel o rozum, jak po celou dobu na zpáteční cestě k reservaci myslel na chladný vánek a zelené stromy v kraji, kam oni měli namířeno.

Správce Miles se pečlivě vyptával Arapahoea, a přitom si myslel: „Proč mně to asi povídá? Starám já se o to, jestli tři nebo deset jich jde pryč nebo ke všem čertům?" Věděl však, že za hodinu toho bude plná správa. Takové věci se vždycky nějak rozšíří. V tomto horku stačila jiskřička, aby rozpoutala zuřivý požár.

„Víš to jistě, že to byli tři muži z družiny Tupého Nože?" ptal se Miles.

Jimmy Medvěd přikývl. Zvedl ruku a počítal na prstech: „Jedna, dva, tři."

„A jeli na sever, víš to určitě?" ptal se vytrvale správce Miles.

„Přisámbohu, že to vím — jeli jako diví."

„Jak se jmenují?"

Arapahoe pokrčil rameny: „Tři severští Cheyenni —"

Miles mu mnoho nevěřil. Přál si, aby tu byl v úřadovně Seger. Ne snad proto, že by mu Seger pomohl najít řešení, Seger by však pokuřoval ze své dýmky a díval by se na Indiána svrchu. Správce měl pocit, že Indián by Segerovi pověděl pravdu spíše než jemu.

„Když nevíš, jak se jmenují, jak můžeš vědět, že to byli severští Cheyennové?"

Arapahoe učinil výmluvný posunek. Přimhouřil oči a díval se na Milese, jako by se byl správce zbláznil.

Pak přišla teta Lucy s mísou svých cukrových koláčků a džbánem studené limonády. Postavila je na stůl a Indián sepjal ruce, dívaje se žádostivě na Milese. Miles přikývl a Indián se začal cpát cukrovými koláčky.

„Jsou dobré, Jimmy Medvěde?" usmála se teta Lucy.

Přitakal, ale nepřestal jíst. Limonády si nevšímal, zato však polykal hltavě koláčky, až byla mísa prázdná.

„Nevezmete si teď trochu výborné, studené limonády?" ptala se teta Lucy.

Zavrtěl hlavou, vstal a zamířil ke dveřím. Miles pravil: „To je vše — můžeš jít." A když Arapahoe odešel, pokračoval: „Proč je tak vytrvale krmíš, Lucy?"

„Ale čekají na to."

„Neměli by na to čekat. Neměli by si zvykat, že se po každé nacpou sladkostmi, když se tu někde nablízku objeví. Snažím se, abych byl k nim právě v rozdělování potravin naprosto spravedlivý."

„Odpusť, Johne," omlouvala se.

„Dobrá, dobrá," přikývl nepřítomně, a pohrávaje si s tužkou, maloval kolečka na papíře před sebou. „Nevíš, kde je Seger?"

„Myslím, že u stájí."

Miles si vzal klobouk a vyšel z domu. Kráčel pomalým krokem ke stájím. Malý, nepatrný záchvat z předešlého dne ho poučil; kdyby ho přemohla zimnice, celá správa by se zmítala jako loď bez kormidla. Spatřil Segera, jak sedí pohodlně ve stínu před průčelím a splétá potrhané řemení postroje; záviděl mu jeho mužné, osmahlé tělo, pevné jako skála. Když se Miles přiblížil, Seger vzhlédl, kývl na pozdrav a pokračoval v práci.

Zatím co Miles vypravoval příběh Jimmy Medvěda, Seger pokračoval v práci, zcela zaujat koženými pásy.

A když Miles skončil, řekl Seger klidně: „Tři, to není tak veliký počet."

„Mohou-li odejít beztrestně tři, pak může odejít i celý kmen."

„Ještě to neudělali," řekl Seger.

„Do západu slunce o tom bude vědět celé okolí správy," odvětil Miles.

„To je vaše věc. Můžete říci, že jste jim dal k tomu svolení, aby odešli."

„Pak budou chtít povolení všichni," řekl Miles zoufale. „Každý Indián v reservaci se bude chtít vrátit tam, odkud pochází."

„Byl bych to tomu Arapahoeovi vytloukl z hlavy. Dal bych mu na pamětnou tak, že by se naučil držet jazyk za zuby."

„Na to už je příliš pozdě," řekl Miles, „i kdybych mohl prominout podobné jednání. Lépe, když zapřáhnete do bryčky."

„Pojedete na pevnost?"

Miles neodpověděl. Záviděl Segerovi netečnost, s jakou se mohl povalovat v prachu. V tom byl rozdíl mezi podřízeným a vedoucím.

Miles seděl na kozlíku a řídil bryčku na cestě do Fort Rena. Cítil se unaven, nejistý a rozpačitý. Vzal si na sebe černý kabát a černý kulatý klobouk, a jako vždycky cítil i dnes, že vojáci ve svém krásném jezdeckém stejnokroji se mu budou posmívat. Myšlenka, že Fort Reno a jeho posádka jsou umístěny tak blízko u Darlingtonu, mu byla nepříjemná. Připomínalo mu to stále, že on a ostatní ve správě by nikdy nebyli s to náležitě vyjít s Indiány Zároveň však byl vděčen, a tisíckrát vděčen, když se v noci probudil z divokého snu a uvědomil si, že vojsko Spojených států amerických je takřka na dosah ruky.

A přece nedovedl smířit mír na hrotech bodáků se svou oddaností k onomu králi míru, jehož službám se kdysi zaslíbil. Přicházíte-li s láskou a otevřenou náručí, měly by bodáky zůstat stranou. Dávejte s láskou a služte s láskou, a budete s láskou přijati. I od nejposlednějšího divocha. Co však to bylo platné? Ve skutečnosti tomu nevěřil, a ani Lucy tomu nevěřila, když vykonávala prostou službu svými mísami cukrových koláčků. Vzpomněl si, jak kdysi dopadl Segera, když tento pomocník nemilosrdně mlátil nějakého cheyennského chlapce. Chytil Segera za napřaženou ruku a zvolal: „Johne, jak nás mají milovat, když my k nim přijdeme se zaťatou pěstí a nenávistí v srdcích?"

Seger nehnul brvou, jakkoliv byl jeho pohled skoro opovržlivý: „Správce Milesi," řekl, „tenhle malý darebák se pokoušel mě zapíchnout. Bude lépe, když půjdete pryč a necháte mě, abych si to s ním vyřídil. Milovat mě bude docela dobře, až pozná, kdo je jeho pánem."

Vzpomínka na tuto událost ho zmátla, vzdor tomu však si umiňoval, že tentokrát zůstane pevný. Láska a vedro se dobře nesnášejí. Nechť jsou Indiáni poslušni zákonů, a pak jim ukáže, jak šlechetně by se dovedl starat o jejich blaho. Tak či tak, hlava ho zase bolela a jeho košile a límec byly vlhké potem. A nadto ještě všechen prach, zvedající se v obláčcích pod kopyty koní, se mu usazoval na jeho černých šatech.

Vjel do pevnosti dřevěnými vraty kolem stráže, která ho ztrnule zdravila. Miles nebyl nikdy s to odpovědět vojenským pozdravem; vojenské záležitosti ho vždycky tísnily. Zastavil koně a posadil se chvíli na kozlíku, pokoušeje se nabrat dechu a utišit bušící srdce. Pak slezl s kozlíku a utřel si pečlivě kapesníkem obličej a klobouk.

Fort Reno byl obdélník z klád, hliněných náspů a dřevěných a zděných baráků. Takřka v ničem se nelišil

od ostatních vojenských stanic Spojených států, které byly roztroušeny po planinách od kanadských hranic na severu až po Rio Grande na jihu.

Mužstvo cvičilo a hřebelcovalo uřícené koně, zatím co důstojníci byli celé dny a noci pryč, dřepíce nekonečné hodiny při whistu a šestákovém pokeru, anebo leželi stiženi malarií. Bylo tam několik žen. Nebylo tam takřka společenského života, ani obchodní skladiště, které by trochu rozptýlilo špinavé lovce buvolů a bezohledné pašeráky whisky. S indiánskými válkami byl nadobro konec a zde v Indiánském teritoriu nebylo dost dobytkářů, aby obtěžovali velící důstojníky stížnostmi na zloděje dobytka. Zloději dobytka znamenali aspoň nějaké rozptýlení; můžete na ně uspořádat hon, chytit je a přivést nazpět do pevnosti, aby pobavili osazenstvo West Pointu vypravováním o lynčujících společnostech, odehnaných stádech, změnách vypálených značek, o únicích o vlásek...

Zde však vyjma měsíční dovolené a výletu do St. Louis nebylo zhola nic. A měsíce byly dlouhé a horké. Mužstvo tedy klelo a cvičilo a mladí důstojníci psali listy domů a naslouchali s trpkostí vypravování veteránů o slavných zašlých časech, Sitting Bullovi, Custerovi, Crooksovi a Sheridanovi, kdy Indiáni tu byli proto, aby byli zabíjeni, a hrdinové, aby je zabíjeli.

Plukovník Mizner pozdravil Milese dosti přívětivě. Třenice mezi vojskem a obyvateli správy byly čas od času větší nebo menší. V uplynulém měsíci šlo všechno hladce. Quakerové jako lidé i jako sekta byli něčím, co přesahovalo plukovníkův obzor; chlubil se však jistou velkorysostí; získal ji tím, že byl ve světě a hodně viděl. Byl tedy člověkem, který upadl do rozpaků spíše tehdy, když se měl na něco ptát, než když se ho někdo na něco ptal. Byl nesmírně hrdý na svůj stejnokroj, a přišel-li

někdo k němu se žádostí o nějakou službu, cítil se v něm mocný jako pánbůh sám. Tím spíše, byl-li to člověk druhu Milesova, člověk, kterého nepovažoval za zcela oprávněna k jeho úkolu. Takový úkol by se daleko lépe hodil pro vojáka než pro nějakou quakerskou čeládku. Vítal tedy Milese přívětivě a blahosklonně, vyptávaje se na jeho zdraví a zdraví paní Milesové. Byl takřka potěšen, když pozoroval v obličeji správcově známky úzkosti.

Mizner byl vysoké postavy, úzkého obličeje, pyšný na svůj štíhlý pas a pevná ústa. Měl ve zvyku přejíždět rukou po přední části svého stejnokroje, jako by se chtěl přesvědčit, zda nepřibral za posledních pár hodin na váze. Myslil s oblibou na to, jak příjemně se liší jeho švarné, přímé držení těla od pohodlné chůze mnohých důstojníků z planin, z nichž někteří byli povýšeni jen proto, že byla válka, aniž kdy spatřili šedé zdi West Pointu. Stál teď zpříma a pohodlně, jako by teploměr byl na šedesáti a ne na stopěti ve stínu.

„To vedro," řekl Miles jako chatrnou omluvu za svoje zaprášené vzezření a mokré čelo. „Zdá se, že zde na stanici je chladněji."

„Jak se to vezme," usmál se Mizner. „Na planiny si člověk zvykne, horko, zima, je to stále stejné. Vaši rudoši provádějí hlouposti?"

Miles potřásl unaveně hlavou a Mizner ho vyzval, aby se uchýlil na verandu do stínu. Posadili se na verandě důstojnické jídelny a Mizner objednal nápoje.

„Mně jen limonádu," řekl Miles. Díval se zamyšleně na promenádu, kde ve stínu zakrslých borovic dotírali dva mladí důstojníci na jakousi smějící se dívku. Zdálo se, že jí horko nijak nevadí, a Miles naslouchal závistivě jejímu pronikavému smíchu, který tak jasně zněl v suchém vzduchu. Nikdy předtím ji neviděl, a pomyslil si vzápětí, že by bylo docela hezké, kdyby někdo docela

cizí přišel za nimi do správy a poobědval s ním, tetou Lucy a Truebloodovými. Jakýsi římskokatolický kněz se dvěma naloženými muly a jedním oslem, který měl na starosti farnosti na jihu a na východě, vyhledal na noc přístřeší na stanici. Stál teď u studny, v černých šatech, bezvýrazný a neohrabaný, a díval se upřeně na smějící se dívku očima samotáře. Miles mu náhle porozuměl a pochopil v té chvíli cizí bolesti a nesnáze.

Po limonádě se cítil lépe. Srkal ji pomalu a vykládal Miznerovi hlavní příčinu svých nesnází.

„Vy si tedy myslíte, že Malý Vlk nechce dělat dobrotu?" pokyvoval Mizner, když správce skončil.

„Snad ani ne, ale musíme mít situaci pevně ve svých rukou."

„Samozřejmě. V tom s vámi souhlasím," řekl Mizner spokojeně. „To je tvrdý oříšek, tenhle Bojovný Vlk. Bojoval jsem s ním nahoře na severu. S Indiánem se nedá rozumně hovořit, a na tom se nedá nic měnit, jsou to sprostí divoši. Dobrý Indián je jenom mrtvý Indián. Avšak není vskutku důvodu, proč byste se měl znepokojovat. Je zde stanice a mám tu docela slušný oddíl, a i kdyby vypuklo všeobecné povstání, udržím stanici třeba měsíc, když to bude nutné. Dva měsíce," opravil se. A dodal pro sebe: „Bože, jen ať to zkusí!"

„Ne, ne, nejde o všeobecné povstání," pravil Miles chvatně. „Vůbec nic takového. Správa má všechno pevně v rukou. Ve skutečnosti tu byly po měsíce každý týden značné pokroky k lepšímu. Jenomže ti severští Indiáni nejsou zvyklí na disciplinu v reservaci. Musí býti potrestáni za ty tři, co utekli pryč. Musí pochopit, že v reservaci jsou a zůstanou na věky."

„Pošlu vám tam do vašeho tábora oddíl," řekl Mizner s úsměvem. „Budeme jim předčítat zákony a náčelníky si vezmeme k nám nahoru do kanceláře a poučíme je.

Zatím se můžete rozhodnout, jak je potrestat. A radím vám, Milesi, buďte tvrdý. Znám ty proklaté Bojovné Vlky."

„Budu opatrný," řekl Miles nejistě.

„Nikdy jsem nebyl opatrný." Plukovník se teď choval otcovsky. „Ukažte jim, zač je toho loket, my vám budeme krýt záda. Vojsko je stále ještě dobrý lék v těchto končinách..."

Oddíl se skládal ze seržanta Jonase Kellyho, svobodníka Roberta Fritze a Steve Jesskyho, tak trochu polooúředního stopaře, který se potloukal kolem stanice a nabízel své skrovné schopnosti za místo na spaní a trochu jídla a pití. Lhal tak snadno a lehce jako nějaký slavný stopař, jehož životopis se objevil nesčíslněkrát v novinách; a dovedl chrlit své lži nekonečné hodiny kterémukoliv cizinci, jen když mu byl ochoten koupit láhev nejhorší čtyřiceticentové whisky.

Nosil umazané, staré, páchnoucí jelení kůže, vysušený indiánský skalp, dlouhé vlasy, odznak a průkaz nějakého domnělého sdružení stopařů a indiánobijců. Na nose měl lepkavou naduřelou bradavici a skvrny od tabáku sbíhaly od úst dolů po vousech a do půl košile. Ke trošce jeho dovedností však patřila také částečná znalost cheyennštiny.

Tato znalost byla kusá a začátečnická, cenil si ji však natolik, že se vydával za zkušeného tlumočníka. Pro něho byla bohatá, líbezná, výrazy oplývající řeč těchto Indiánů divošskou hatmatilkou, a podle toho ji překládal. Ve skutečnosti byl jeho vlastní slovník angličtiny tak chudý, že by nebyl schopen přesného překladu, i kdyby rozuměl všemu, co mu Indiáni říkali. A stěží mu mohl někdo něco vytknout; vojáci znali řeč utlačovaného národa tak málo, jako okupační vojska všude na zeměkouli...

Jel tedy v čele dvou vojáků z povolání, kteří měli dobrý důvod k tomu, aby jeli daleko za ním. Bylo takové horko, že stačilo vyvolat skryté vůně a zmnohonásobit obvyklé zápachy. Seržant Kelly a svobodník Fritz byli větrem ošlehaní, suší mužové a oba strávili na planinách již mnohá léta. Měli zdravou a osmahlou pleť, světlé, malé oči a vojančinu vykonávali jako povolání hezkou řadu let, takže již neznali žádné „proč" a „kam". Byli spolehliví, netoužili po nesnázích, nevyhýbali se jim však, jestliže se někdy vyskytly. Jejich úkolem bylo chránit stopaře, a nehodlali udělat nic víc. A vědomí, že jsou na cestě do více méně nepřátelského tábora Indiánů, je příliš netrápilo. Byli přesvědčeni o účelnosti vojsk Spojených států, a kdyby k tomu dostali rozkaz, jeli by stejně mlčky třeba do pekla.

Hovořili pouze mezi sebou a stopaře si nevšímali. Ten už byl zvyklý na to, že nepatří do společnosti pestře oděných vojenských chlapců. Seržant Kelly se nedávno vyzpovídal putujícímu knězi; vykládal Fritzovi: „Nechci žádnou pohanskou ženskou, mají černou duši a tvrdé srdce."

„Tos teda nepotkal nikdy Apačky," popichoval Fritz. „Ty rozhalí prsa tak klidně, jako si ty nebo já stáhnem rukavice."

„Jsi starý lhář."

„Já? Přisámbohu, černá ženská nebo rudá — lepší než žádná. Už jsi někdy měl nějakou squaw, seržante?"

„Ty taky ne. A myslím, že bys na ně otvíral oči."

„Náruč bych otvíral," řekl Fritz. „Ale, Kriste pane, jsem už na té pevnosti tak dlouho, že tu práci za mě budou muset obstarat jen ty oči."

„Nějaký Bojovný Vlk ti tak jako tak podřízne chřtán, budeš-li mu koukat po ženě."

Fritz si odplivl. „Jeden jako druhý, celý ten rudošský pronárod. Viděl jsem pěkné squaw, stárnou však jak vyschlá jablka."

„S jednou jsem byl," řekl Kelly teprve za dlouhou chvíli.

„Jo? Kde?"

„To jsem už úplně zapomněl," řekl Kelly. „Ale jen si nemysli, že jsou všichni stejní. Bojovní Vlci, to je nepříjemné sousto. Nejsou jako Comanchové, Pawnesové, Siouxové nebo Kiowa. Je to hrdý, mlčenlivý národ, jako Irové."

„Ještě jsem neviděl mlčenlivého Ira," řekl Fritz.

„Hluboké mlčení duše. Tomu ty nerozumíš."

Jeli dále, až stopař zvedl ruku.

„Tu to je," řekl Jessky.

„Pusťte mě napřed," rozkázal Kelly, „před uniformou mají patřičný respekt."

„Už jsem taky viděl, jak ze samého respektu vypálili salvu," pochechtával se Jessky.

Malý oddíl se shlukl mezi stromy. Někde zaštěkal pes. Viděli děti, běžíci jako o závod k táboru. Jezdci otevřeli pouzdra na pistole.

„Nech ty bouchačky dole!" pravil Kelly stopaři.

Osada Cheyennů byla postavena do neúplného kruhu na suchém říčním břehu ve tvaru písmene C. Koně byli v stádu mimo kruh, v ohradě z tyček a proutí. Když se oba jezdci se stopařem přiblížili, vybíhali muži ze svých teepee, někteří z nich se zbraněmi v rukou. Měli na sobě kamaše z kůže a někteří jenom kousek látky kolem boků. Muži, většinou hubení a unaveně vypadající, byli vysokých postav, širokých ramenou a tvrdých rysů ve tváři. Nebylo jich ani mnoho. Všeho všudy neměla osada více než tři sta duší.

Oba jezdci a stopař do ní vjeli se zdviženýma rukama. Jakmile se octli v okruhu tábora, uzavřeli Indiáni kolem nich kruh. Avšak v jejich pomalovaných tvářích se zračila spíše silná zvědavost než nenávist. Po počátečním záchvatu

strachu se děti vrátily, vystrkovaly hlavy z teepee a pletly se mužům pod nohama. Jejich jasně modré oči, zapletené vlasy a bronzově osmáhlá pleť připomínaly Kellymu skřítky z pohádkové země, na které si z dětství matně vzpomínal. Ženy se však držely vzadu; stály buďto na obvodu kruhu, nebo se uchýlily do svých příbytků.

„Náčelník," řekl Kelly. „Mluvit s náčelníkem, pohlavárem." A obraceje se ke stopaři: „Ptej se po náčelníkovi. Dohovoř se s nimi, nech je mluvit."

Jessky zabreptal něco v cheyennštině. Tři nebo čtyři starší muži zamířili ke Kellyho koni.

„Zeptej se, kde je Malý Vlk," řekl Kelly.

Jeden Indián s mohutnými rameny pokynul hlavou.

„Jsem šťasten, že jsem se s vámi sešel," řekl Kelly, sestupuje s koně a podávaje Cheyennovi ruku. Potřásli si rukama, a pak i oba jezdci a stopař si podali ruce s ostatními náčelníky.

„Řekni jim, že tu jsou potíže," řekl Kelly. „My se za potížemi nehoníme, ale potíže tady jsou stejně. Lidé utíkají. Řekni jim, že tu jsou rozkazy od plukovníka, aby šli na správu a aby jich přišla celá hromada a domluvili se se správcem Milesem. Řekni jim, že Velký Bílý Otec si přeje s nimi mluvit."

Jessky to převedl do své kostrbaté cheyennštiny. Dva z náčelníků se zamračili. Malý Vlk se však pohrdavě usmíval. Starý Tupý Nůž mluvil pomalu a trhaně a Jessky zápasil se svou cheyennštinou ještě hůře.

Stopař si odplivl a obrátil se ke Kellymu: „Ti zatracení Bojovní Vlci se mi vysmívají. Nehodlají jít na správu. Plukovník by měl poslat oddíl a nechat je trochu čuchnout k olovu. Tomu tak ještě rozumějí."

„Řekni jim to ještě jednou," řekl seržant.

„Myslím, že nerozumějí tomu, co jim povídá," vmísil se Fritz.

„Tomu rozumějí," odsekl Jessky. „Nenajdete negra, který by si nehrál na mrtvého, když se mu to hodí."

„Mluv dál," nařídil Kelly.

Náčelník mluvil pomalu a s námahou. Jessky pravil: „Hodlají právě zrušit tábor a stěhovat se nahoru po řece. Pan správce může jít ke všem čertům a být zatracen."

Kelly přikývl. „Matko boží," řekl si potichu, „jsem přece jen rád, že ten kněz tehdy přišel a vyzpovídal mě. Teď se vrátíme na stanici."

Plukovník Mizner byl šťasten, že se Miles vrátil do Darlingtonu. Miles by se byl vzpíral, koktal a breptal, a nakonec by zkoušel krmit Indiány svou kašičkou lidské vlídnosti. Jak řekl Mizner kapitánovi Charles Murrayovi od setniny B: „Za takových poměrů by dlouhá řada hořících rančí a skalpovaných mrtvol dokázala, jak je politika indiánského úřadu moudrá. A pokud nechají správu v rukou roztřesených quakerů, budou se jim takové věci přiházet."

„Nikdo se však dosud nedopustil nepřátelského činu?" odvážil se namítnout Murray.

„Můj milý kapitáne, kdybyste měl tolik co dělat s Indiány, jako jsem měl já, přišel byste časem na to, že je příliš pozdě napravovat, co jednou spáchaly indiánské ruce. Dá se to však předejít."

„Máte tedy v úmyslu telegrafovat do Washingtonu, aby vám dovolili proti nim zakročit?"

„Já mám již neomezené povolení velet v této reservaci. To je moje povinnost. A kdybych dopustil, aby mi tu řádila tlupa zdivočelých vraždících Bojovných Vlků, zanedbal bych svou povinnost. Toť vše."

Kapitán Murray přisvědčil. Neměl Miznera rád, Mizner však byl jeho nadřízený důstojník. A tak prostě přikývl a doufal, že to nebude on, kdo bude poslán ven s oddílem a dostane za úkol dostat celou osadu cheyennských

Indiánů za mříže. Právo a bezpráví, to ho příliš netrápilo; byl však jedním z důstojníků, kteří mají takřka mateřský zájem o životy svých mužů. Učili ho, a tomu opravdu věřil, že povinností dobrého důstojníka je nikoliv vybít své muže, nýbrž uchovat je na živu. A jednou už bojoval s Bojovnými Vlky; podle jeho odhadu nestačil ani celý pluk na to, aby osadu zajal.

„Vezměte si svou setninu a přiveďte je," dodal Mizner.

„Prosím, pane?"

„Řekl jsem, přiveďte je. Neužívejte násilí, dokud toho nebude třeba, kdybyste však musel —"

„Svou setninu, pane?"

„Myslím, že to bude stačit. Domnívám se, že by to byla ostuda pro vojsko, kdybychom nedokázali zavřít pár špinavých divochů s jednou setninou jízdy."

„Jsou to Cheyennové, pane, Bojovní Vlci," řekl Murray nejistě.

„To vím, kapitáne. Jestliže máte strach —"

„Nemám strach, pane," řekl Murray chladně. „Přejete si, abych přivedl celou osadu nebo jen bojovníky?"

„Jenom bojovníky. Nebude tam víc než padesát těch, o nichž Miles mluvil. O starce nemám zájem."

„A když se postaví na odpor?" zeptal se Murray klidně. „Přejete si, abych vnikl do osady? Mají tam své ženy a děti."

Mizner pokrčil rameny. „Vezměte si s sebou houfnici a vypalte na ně pár ran. To je přivede k rozumu."

„Granát nedělá rozdílu mezi mužem a ženou."

„Dal jsem vám rozkazy, kapitáne," řekl Mizner .— Murray tedy vstal, pozdravil a šel.

Ani s houfnicí nezpůsobila setnina B mnoho hluku, když sjížděla dolů k vyschlému korytu řeky, kde stála indiánská osada. Avšak, jak Murray očekával, osada se odstěhovala. Jezdci se chvíli proplétali v prachu, prohlížejíce hromádky

smetí, a pak, když se začalo stmívat, dal Murray rozkaz sesednout a rozbít tábor.

Brzo ráno se zvedli a sledovali stopy, které cheyennské trámce zanechaly v písku. Tyto primitivní saně, zhotovené ze zkřížených tyček a tažené poníky, se mohly pohybovat toliko pomalu a Murray si byl jist, že Indiány brzy najdou. A skutečně, urazili asi sedm nebo osm mil, když po výstupu na vrcholek pahorku spatřili pod sebou indiánskou osadu. Chatrče byly zaraženy do země v úzkém, klidném údolí, na pěkně zalesněném místě, které je poněkud chránilo před sluncem a bylo zavodňováno malým potůčkem, který probíhal jeho středem. V údolí, plném míru a pokojné zeleně, byl chládek. Jezdcům, zpoceným namáhavou jízdou, připadalo jako rajská zahrada. Seskupili se na vrcholku návrší a uznali, že Cheyennové vyslídili jediné snesitelné místo v území, které se jinak pozoruhodně podobalo peklu.

„A odtud do žaláře ve Fort Renu," pomyslil si Murray.

Pokrčil rameny a dal rozkaz sesednout s koní. Střelcům rozkázal, aby postavili houfnici proti osadě. Koně odvedli zpátky ke korytu řeky, kde byli dobře chráněni, a mužstvo se rozložilo po hřebeni. Dva vozy, určené k dopravě Indiánů na stanici, umístili se zapřaženými koňmi tak, aby byly po ruce. Murray měl v úmyslu nedat jim příliš času k přemýšlení o tom, co se děje, nastrkat je do vozů a vrátit se do pevnosti. Za tu dobu, než se vojáci dostali na svá místa a než skončili přípravy, uvědomili si Indiáni dobře přítomnost oddílu. Někteří nasedli na ponny a jezdili sem a tam, pozorujíce vojáky; jiní pokračovali ve svém denním zaměstnání. Hřebelcovali koně, seděli, bavili se a povídali. Zdálo se, že všichni v osadě, muži, ženy i děti, úmyslně nebrali na vědomí, že jedna setnina jízdy Spojených států zaujala postavení kolem jejich osady a připravuje proti nim jedno dělo.

Poručík Freeland, který přišel do Fort Rena teprve před třemi měsíci přímo z West Pointu, s hlavou plnou indiánských válek z posledních sto let, a nyní dosyta znechucen nudou, dychtivě se ptal: „Myslíte, že se něco bude dít, pane?"

„Doufám, že ne," odvětil Murray mrzutě. „Půjdu tam dolů a chtěl bych, abyste zatím zůstal zde a nepodnikal nic, dokud se nevrátím."

„Ale, pane —"

„Nestarejte se, vrátím se."

„Seržante," zavolal na Kellyho. „Najděte toho stopaře a přijďte s ním ke mně."

Murray si zapálil dýmku a vedl pak druhé dva dolů k osadě, jako by všichni tři byli pozvanými a vítanými hosty. Kapitán neměl zrovna strach, ještě ne; na to bylo dost času později, a on byl zvyklý na pocit strachu. Věděl, že není statečný, dovedl se však natolik ovládat, že dělal to, co si přál, a to mu stačilo. Indiáni byli pro něho věčnou hádankou, ačkoliv jim rozuměl lépe než mnozí jeho důstojničtí druhové. Nemohl pochopit, jak nějaký národ může bojovat proti mnohonásobné přesile, že bojuje a bojuje, i když si je jist porážkou, a že bojuje takřka až do svého úplného vyhlazení. Nedovedl pochopit, že mají tytéž ideály o míru a svobodě jako většina bělochů; považoval to za primitivní zatvrzelost a rasovou sebevraždu. Nyní viděl, jak se naplňuje jeden úsek této rasové sebevraždy, a sám ve skutečnosti pomáhal k jejímu dokonání.

Pokračovali v chůzi a brzy byli v osadě. Cheyennové se shlukovali zvědavě kolem nich, nepokoušeli se však je zadržet ani obtěžovat. A když se Jessky ptal po Malém Vlkovi, zavedli je k malému ohni, kde seděli tři staří muži, Malý Vlk, Tupý Nůž a Zapletený Vlas, který byl jedním z náčelníků Bojovných Vlků, válečného spolku, jehož jméno bylo na planinách obecným názvem pro všechny

Cheyenny. Tito Bojovní Vlci dozírali současně na pořádek v táboře a měli rozhodující slovo v boji. Tři náčelníci vstali, podali vojákům ruce a vyzvali je pak, aby si k nim přisedli k ohni.

Murray se obdivoval těmto třem starcům, kteří byli s to zůstat klidně a důstojně sedět, zatím co se konaly přípravy, aby jejich vesnice byla smetena se zemského povrchu. Bylo v těch Indiánech a jejich tvářích, a zvláště v jejich vyrovnaných, ztuhlých, hlinkově zbarvených tvářích, něco, co mu vnukalo pocit, že mají dost síly snést všechny rány, které pro ně běloši chystají, a víc, mnohem víc.

Kouřili a Jessky překládal, co Murray říkal: „Musím tak jednat, protože to zákon nařizuje. Vy víte, co je zákon. Zákon je slovo lidí ve Washingtonu, kteří vládnou celému národu. Praví, že všichni Indiáni musí zůstat zde na tomto území ve svých reservacích. Nyní utekli z vaší vesnice tři muži a vy zbylí jste opustili správu. To není dobré, to je porušení zákona. Proto musím vzít s sebou několik mužů z osady na stanici a tam je budeme držet tak dlouho, dokud se oni tři muži nevrátí a dokud nebudeme mít jistotu, že nechcete znovu porušit zákon."

Jessky zápasil se slovy. Často udělal přestávku, aby mu Murray zopakoval něco ze své řeči, a našel pak podle vlastního uvážení odpovídající výraz v cheyennštině. Když skončil, zvedl pyšně hlavu, očekávaje odpověď. Hladil si vousy a podoben sově žvýkal žvanec tabáku. „Tihle Bojovní Vlci chtějí dělat potíže," řekl nakonec Murrayovi.

„Jak jsi na to přišel?"

„Oni nerozumějí. Myslí si, že nedělají nic, proč byste je měl brát s sebou do vězení, jdou jenom pryč z místa, kde je horko, tam, kde je chladno a kde se lépe žije. Říkají, že nemohou najít způsob, jak žít v tomto kraji, a mají-li zemřít, chtějí zemřít zde, kde jim to připomíná Black Hills, nebo čert ví odkud přišli. Říkají, že neutečou...

že i dítě ujde těch osm mil, které je všeho všudy dělí od správy."

Murray potřásl hlavou a pak dlouhou dobu tahal zuřivě ze své dýmky. „Řekni jim, že musím provést své rozkazy a že budou muset jít se mnou do pevnosti," řekl.

„Říkají, že když chcete někoho zavřít až do smrti, že byste k tomu měl mít důvod, a tady že není důvodu. Představují si to tak, že zůstanou tady a budou zachovávat mír."

„Řekni jim, že nepůjdou-li po dobrém, užiji násilí."

Žulovými rysy Malého Vlka přelétl lehký náznak úsměvu. Jako by už tohle všechno dávno znal.

„Říkají, že vy musíte udělat to, co máte dělat, a oni že musí udělat to, co mají dělat."

Potom přišel zase stejný slavnostní obřad podávání rukou a pak kráčeli vojáci a stopař zpět ke hřebeni.

„Teď jsem rád, že jsme si přivezli houfnici," řekl Kelly.

A Murray odsekl: „Nechte si své poznámky, až se vás někdo na ně zeptá, seržante!"

Když Miles slyšel, že plukovník Mizner poslal jízdní oddíl, aby přivedl muže Tupého Nože do Fort Reno a uvěznil je, byl zmítán dvěma protichůdnými pocity, z nichž jeden byl pocit ulehčení, že celá záležitost byla sňata s jeho beder a bude nyní vyřízena odpovědnými vojenskými úřady, a druhý byl pocit studu, protože věděl, že Miznerův zásah není ani spravedlivý, ani nezbytný.

Cheyennové neopustili reservaci a ani nebylo jisto, že se nějak chystají ji opustit. Byli tedy ještě pod jeho vedením jako indiánského správce. A jak by mohl jako správce dopustit, aby uvěznili 50 nebo 60 mužů nejenom za zločin, který nespáchali, nýbrž za zločin, k němuž, pokud věděl, nemohlo vůbec dojít? Neměl jiného důkazu než vypravování Jimmy Medvěda, že tři muži z osady Tupého Nože

utekli. A onoho dne bylo takové horko, že i člověk se zdravějším rozumem než Jimmy Medvěd by mohl být oklamán vlastními smysly. A i kdyby byl konečně ty muže doopravdy viděl. I kdyby byl nelhal a neukájel nějakou utkvělou starou zášť. Anebo i kdyby skutečně oni tři mužové jeli zpět na sever, a ne pouze na lov.

Čím více na to myslel, tím víc ho bolela hlava, tím víc ho trápilo svědomí a tím víc se v něm vzmáhaly pochyby. Byl poctivý; a jako indiánský správce se snažil řídit se svou vlastní vírou a prokazovat dobro malé části lidského plemene, nad níž bděl. Nezáleželo na tom, že překážky byly většinou nezdolatelné, zásoby nedostačující, že nebyl dostatečně zmocněn a nedostávalo se mu prostředků, že vláda dávala přednost tomu, usídlit v reservaci spíše oddíl jízdy než oddíl učitelů, tesařů nebo dělníků a inženýrů. Jeho práce se tím neměnila, ledaže byl jeho úkol tím obtížnější.

Šel k Lucy Milesové se svými problémy, bolením hlavy a mokrou nepohodlnou košilí. Pil její studenou limonádu a pokoušel se trochu se potěšit jejími znamenitými cukrovými koláčky. „Avšak, není-liž pravda, Johne," pravila, „jakmile budou Indiáni ve vězení ve Fort Renu, všechno se urovná a pak budeš moci rozhodnout, kdo je vinen a kdo nevinen?"

„Všechno se neurovná," řekl s lítostí. „Nemohu přece zavřít 50 nebo 60 mužů proto, že někdo z nich by mohl být vinen. Já doopravdy nevím, zda se někdo z nich něčím provinil kromě toho, že odstěhovali svou osadu nahoru ke Cotter Creeku, kam jsem je měl především umístit. Konec konců, je tam voda a trochu zeleně, a ne ten pekelný rudý prach."

„Co však ti tři muži, co utekli," připomněla mu jemně Lucy.

„K čertu s těmi třemi muži! Odpusť, Lucy, ale já to

nevím jistě, jestli ti tři muži utekli. Nejsem si ničím jist."

„Avšak každý ve správě ví, že tři muži z té tlupy utekli. Poměry se jenom zhorší, když budou lidé moci utíkat, kdy je napadne."

„Ano."

„Mohl bys tedy říci Malému Vlkovi anebo Tupému Noži, že ti tři mužové se musí vrátit, a tím by se všechno vyřešilo."

„Jak by mohli přivést ty muže zpět? Ne, ty to nechápeš, Lucy, to není to. To nejsou ti tři muži, ale zpuchřelá reservační politika, která zavírá celý národ do vězení." Chvíli váhal a pak zavrtěl hlavou: „Ne, musí být potrestáni za ty tři muže. Ale ne tímto způsobem. Nehnal bych to tak daleko jako on, že bych dal vypálit na osadu několik ran z děla. A co mohu teď dělat?"

„Pošli tam někoho. Doposud jsi správcem v Darlingtonu."

„To je pravda. Seger by mohl jít a zadržet je do té doby, dokud nebudu mít příležitost promluvit s náčelníky. To by bylo lepší než Miznerovy prostředky."

Nasadil si klobouk a vyšel ven hledat Segera.

Bylo mu již lépe; něco podnikal, a bez ohledu na to, co se stane, bude mít toto malé uspokojení. Seger se také nedá zahnat do úzkých několika důstojníky. On jako správce byl dostatečně oprávněn nařizovat a podporovat zákon ve svém správním území.

Zatím co Seger sedlal koně, Miles dlouze a vážně mluvil; ne tak k Segerovi, jako spíše proto, aby se zbavil zmatku a nejistoty. Prosil Segera, aby si pospíšil, to že je nejdůležitější. Bylo zcela pravděpodobné, že se Malý Vlk nevzdá. Slyšel někdy někdo, že Bojovní Vlci se pokorně vzdali, dokud se domnívali, že mají aspoň trošičku právo na své straně?

Proto prosil Segera, aby si pospíšil a odvrátil když ne novou indiánskou válku, tedy aspoň velké krveprolití. Seger naslouchal nehnutě Milesově naléhavé obhajobě a návodům a ke všemu prostě přikývl.

„Udělám, co bude v mých silách," řekl.

Bylo šero, když Seger jel k hřebeni, na kterém se utábořila setnina B, a všude byl takový klid, že se v první chvíli domníval, že už je po všem a že Miles chtěl jenom utišit vlastní svědomí. Pak v polotmě rozeznal nehybné obrysy vojáků, sedících mlčky u svých pušek po celé délce hřebenu; a za nimi v záhybu údolí ohně indiánské osady, světélkující jako noční hmyz.

Ulehčeně si oddechl a zeptal se hlídky, která ho zastavila: „Kdo tu má velení?"

„Kapitán Murray."

„Doveďte mě k němu. Jsem Seger ze správy." Celé odpoledne a ještě teď odkládal Murray útok. Zprvu se zaměstnával přípravami a potom, když je skončil, zkoumal taktiku postavení. A přece věděl, že není jiného způsobu, než vypálit několik ran z houfnice, postoupit do osady a zajmout vězně. Když odpoledne pokročilo a výsledek jeho odkladů se rovnal nule, klesala jeho nálada až k bodu mrazu. I seržant Kelly se bál ho oslovit; jednou se takřka nepříčetně rozzuřil na stopaře, který se líně opíral o strom a plival močku z tabáku na všechny strany.

Vpravdě měl teď přistoupit k provedení nemožného úkolu: zajmout třeba jen polovinu mužů, kteří měli být uvězněni. Cheyennové by bojovali, on by ztratil tucet mužů a pálil zohavená těla žen a dětí. A nakonec by z toho byla zbytečná, pošetilá indiánská válka, která by zachvátila jako požár polovinu celého kraje planin, než by byla úplně vyřízena, a zanechala by za sebou mrtvé a raněné muže a zničené životy. Když si uvědomil, že by plná odpovědnost padla na jeho hlavu, vzbudilo to v něm vůči plukovníku Miznerovi takovou nenávist, jaké ještě nikdy vůči nikomu nepoznal. Viděl, že je zaskočen v postavení, kdy nemůže ani vpřed, ani vzad, a věděl příliš dobře, jakou má plukovník moc, jde-li o jmenování nebo propouštění podřízených důstojníků. Proto hodinu za hodinou zavrhoval každé případné východisko, a nakonec, když spatřil Segera, cítil, že samo nebe mu podává pomocnou ruku. Přivítal Segera dychtivě.

„Dobrý večer, kapitáne," řekl Seger. „Koukám, že jste dal péci celého vola, a přece ještě nejíte."

„To není žádná hostina, zajmout a uvěznit padesát Bojovných Vlků."

„To je rozumná řeč. Myslím, že víte, že váš plukovník se tentokrát trochu přenáhlil."

„Myslíte?"

„To si myslím. Správce Miles tak soudí. Možná, že indiánský úřad bude stejného názoru, a možná, že by se po čertech nevyplatilo, kdyby ta vaše houfnice začala sypat granáty na jejich vesnici. Možná, že by si ve Washingtonu někdo přivstal, všiml si toho a zlomil vaz třeba i všemohoucímu panu plukovníkovi Miznerovi."

„Možná," řekl kapitán nezávazně, přesto však si stěží dovedl odpustit, aby si neulevil úšklebkem.

„Ti Indiáni jsou doposud v reservaci. To znamená, že jsou pod dohledem správce Milese, a ne pod dohledem vojska. A Miles vás docela vážně upozorňuje na to, že přiměje každého důstojníka pluku, aby se z toho odpovídal, jestliže k něčemu dojde. Nemáte právo uvěznit tyto muže a plukovník to ví. Chcete, abych vám to dal písemně?"

„To je úplně v pořádku," řekl Murray.

„Hodláte tu tábořit celou noc?"

„Měl bych, při nejmenším do té doby, dokud se nespojím s plukovníkem a nedostanu další rozkazy. Avšak vaši

vzácní divoši nechtějí být vyrušováni. Dohlédnu na ně tak trochu, to bude vše."

„Na to si s vámi plácnu, kapitáne," přitakal Seger. „Půjdu teď dolů a zkusím pohnout náčelníky k tomu, aby přišli do tábora a promluvili si se správcem Milesem. Nestřílejte tedy, jestliže se něco vynoří ze tmy."

„Poněkud riskantní," varoval ho kapitán. „Vědí, že jsme tu nahoře."

„Vědí? To přenechám armádě, aby dělala vždycky všechno nejhůř. Zkusím štěstí. Nemyslím, že po mně budou střílet."

„Chcete, aby šel Jessky s sebou a mluvil?"

„Ten? Nikoliv, umím tak trochu cheyennsky, myslím, že dost. Nechci mít s sebou nikoho od vojska."

„V pořádku — jděte. Je to vaše vlastní kůže."

Murray stál a díval se, jak Seger vyjel do tmy. Po několika krocích zmizel v hluboké tmě, pak slyšel už jenom hluk kopyt jeho koně, až i ten zanikl. Dlouho stál Murray tam, kde ho Seger opustil, zíraje na mihotavé ohně v indiánské osadě, na matně ozářená teepee, která svítila jako bludičky s ohněm uvnitř a propouštěla světlo otvory ve špičkách a na místech, kde buvolí kůže byla už do tenka prodřena.

Odněkud ze tmy slyšel stopařův hlas: „Ten zatracený Seger si chce dát srazit hlavu. Nechť slouží. Přisámbůh, nemám úctu k lidem, kteří neznají nigry."

Uplynula asi hodina, když se Seger vrátil. Naklonil se v sedle a řekl znepokojenému Murrayovi: „Náčelníci přijdou zítra ráno. Nechte je projít."

„Zajisté. Měl jste nějaké potíže?"

„Pouze se svou cheyennštinou. Přisámbůh, jak tou řečí ty děti mluví, nemohu tomu rozumět."

Plukovník Mizner a poručík Stevenson jeli druhý den zrána na správu. Mizner měl zlost na Milese, že odvolal jeho rozkazy, avšak po střízlivější úvaze se mu ujasnilo, co ho mohlo stát jeho jednání, a ať se na to díval jak chtěl, viděl, že Miles za něj tahal kaštany z ohně. Nyní však, když Miles se ujímal záležitosti sám, přál si Mizner sledovat postup, tak aby si mohl dělat ze sledu událostí své vlastní závěry.

Když oba důstojníci přišli, byla Milesova malá úřadovna již plná. Byl tam Seger, správce, Trueblood a Edmond Guerrier jako tlumočník. Mizner vstoupil, sotva pozdravil kývnutím hlavy lidi ze správy a posadil se na své místo u okna. Poručík Stevenson zůstal stát u něho. Seger seděl na okraji stolu a nacpával si dýmku, Miles byl za stolkem a Trueblood v koutě s podložkou a tužkou.

Za té půlhodiny, než se dostavili Indiáni, se mnoho nemluvilo a stěží se kdo pohnul kromě Segera, který vstal a rozevřel více okno. Padly poznámky o počasí, častěji už si utírali čela, to však bylo všechno. Miles se skláněl nad svým stolkem a připravoval si zprávu, zdálo se však, že je podrážděný a ve špatné náladě.

Konečně kývl Seger k oknu a řekl: „Támhle jedou."

Všichni se otočili a dívali se ven. Tři Indiáni jeli směrem k verandě; dva staří vpředu, za nimi jeden statný muž středního věku se svaly jako zápasník a s hlubokými jizvami na tváři. Jeli pomalu a zamyšleně, naklánějíce se v sedle dopředu, a za nimi běžel hlouček dětí ze správy. U domu sestoupili s koní a děti se seskupily v kroužku kolem nich, dupajíce bosýma nohama v prachu.

„Ten zjizvený je Havran," řekl Seger. „To je silný tabák, to asi předvídají nějaké nesnáze. Říká se, že zabil šest Pawnesů holýma rukama v boji u starého Twin Forks. Ti druzí dva jsou Malý Vlk a Divoký Kanec."

Seger si zapálil dýmku a vyšel ven, aby uvedl náčelníky

dovnitř. V místnosti bylo dusné, tíživé ticho, dokud se nevrátil. Miles přestal psát. Když Cheyennové vstoupili, podali si se všemi v místnosti ruce, zaujali svá místa u zdi a čekali, až Miles začne mluvit. Ticho však trvalo dále. Pak promluvil Malý Vlk a Guerrier překládal:

„Chce vědět, proč jste pro ně poslali."

Mizner se najednou usmál. Miles řekl: „On ví, proč jsme pro ně poslali."

„Říká, že to neví. Říká, že žili pokojně a nikomu neubližovali. I když bílí vojáci tábořili nad jejich osadou a přivezli proti nim dělo, žili dále mírumilovným životem. Není to snad to, co si bílí mužové přejí?"

Nyní se obrátil správce k Malému Vlkovi a řekl: „Tři vaši muži utekli pryč. Jeden Arapahoe je viděl, jak ujíždějí na sever, a ví, kteří to byli. Víte, že je to proti zákonu, jestliže nějaký Indián opustí reservaci bez mého dovolení. Nyní mně musíte dát deset svých mladých mužů jako vězně a zatím půjdou vojáci a budou hledat ty tři, co uprchli. Budou-li oni tři přivedeni nazpět, pustím vašich deset mužů na svobodu."

Když Guerrier dokončil překlad, zamumlal Malý Vlk něco Divokému Kanci. Ten přikývl. Malý Vlk zavrtěl pomalu hlavou: „To není správné," řekl správci. „Nemohu udělat, co žádáte. Jak chcete nalézti tři muže v kraji, který je dost velký, aby se v něm ukrylo tisíc mužů? Je to zákon bílého muže, že nevinní musí trpět za ty, kteří se provinili? Těch deset mužů nic neudělalo, vy je však chcete uvrhnout do vězení a držet je tam až do jejich smrti. Kolik Cheyennů jste uvěznili ve Floridě? Vrátil se z nich někdo? Ne, nemohu vydat deset mužů za tři, které už nikdy neuvidíte."

Mizner se stále ještě usmíval. Guerrier se neklidně ošíval, zatím co překládal. Miles řekl zlostně: „Těch deset mužů mně vydáte, nebo ode mne nedostanete příděly!

Nedám vám nic k jídlu, dokud je nebudu mít. Budete trpět hladem, dokud nebudou zajištěni! Žádám těch deset mužů, a žádám je hned!"

Malý Vlk zavrtěl hlavou. „Nemohu vydat deset mužů. To nepomůže, že nám hrozíte hladem, hladovíme již teď. Já však těch deset mužů vydat nemohu. Jsem přítelem bílých lidí; byl jsem jím celou dlouhou dobu. Viděl jsem, že je lepší pracovat s bílým mužem než umírat v boji s ním. Sám o sebe nemám strach; jsem starý člověk, dosud jsem viděl zemřít jenom malou část kmene. Je to hrozné, když umírá celý národ, ale máme-li umřít, pak je lépe zemřít v boji než tím, co vy nazýváte zákonem bílého muže.

Možná, že si myslíte, že jej neznám, byl jsem však ve Washingtonu, mluvil jsem s presidentem a stiskl si s ním ruku. Říkal, že má mezi námi být mír; snažil jsem se tento mír zachovávat."

Miles vrtěl zatvrzele hlavou. Skoro ani neposlouchal Guerrierův kulhavý překlad. Pozoroval Miznerův úsměv, a cítě, že plukovník pohrdá lidmi, kteří nedovedou vynutit zákon, předstíral, že jej vykonává.

„Vy těch deset mužů musíte vydat," řekl Miles. „Chci, abyste je přivedli, a chci, abyste je přivedli dnes."

Malý Vlk se podivně usmál. „Byli jsme přátelé, správce Milesi," pravil. „Já však nemohu udělat, co žádáte. Musím dělat to, o čem si myslím, že je správné. Nepřeji si potíží a nechci způsobit krveprolití zde ve správě, nemohu však udělat to, co žádáte."

„Pak tedy pomřete hladem!"

Oba druzí Cheyennové patřili na Malého Vlka. Tvář muže s jizvou byla zkřivena hněvem. Malý Vlk však stiskl jeho ruku tak pevně, že prsty zanechaly stopy v kůži. Pak šel Malý Vlk od muže k muži a podal si se všemi ruku.

„Očekávám, že těch deset mužů dnes přijde," řekl Miles.

„Jdu zpět do tábora," usmíval se Malý Vlk. „Budeme

dělat, co dělat musíme, oba, vy i já, správce Milesi. Zde ve správě jste živil některé z mých lidí, byla by tedy hanba, kdybych zde poskvrnil půdu krví. Je tu však něco, co udělat musím a co právě hodlám udělat. Hodlám jít se svým lidem zpět na sever, do našich skutečných domovů v Black Hills. Chceme jít pokojně, a pokud se nebude nikdo pokoušet nás zadržet, půjdeme pokojně. Musíte-li však poslat za námi své vojáky, vyčkejte, až budeme kousek cesty za územím správy. Budete-li pak chtít bojovat, budu s vámi bojovat a tam pak můžeme prolévat krev."

Miles na něho pohlížel upřeně, beze slov, a Mizner řekl: „Přisámbůh, Milesi, jste blázen, že ty tři nezavřete, když jsou tady!"

„Nechte je jít, Segere," řekl Miles tupě.

„Milesi, nemáte přece v úmyslu je odtud nechat odjet?"

„Přišli na mou žádost," řekl Miles. „Řekl jsem, že mohou svobodně přijít a odejít. To je to nejmenší, co mohu udělat." Pak seděl s bolavou hlavou v dlaních, zatím co ostatní se rozcházeli na verandu, kde horko bylo mírnější a kde se mohli dívat na tři odjíždějící Cheyenny, jedoucí na svých ponny v oblacích prachu.

Když Mizner odjížděl, řekl Milesovi s mírným úsměvem: „Setninu B nechám tam, kde je. Mohl byste ji přece potřebovat."

A Miles, zdrcen, neodporoval. O něco později poslal Williamu Nicholsovi, superintendantu úřadu pro indiánské záležitosti, tento telegram:

„MALÝ VLK, NÁČELNÍK SEVERSKÝCH CHEYENNŮ, HROZÍ OPUSTIT RESERVACI NA SEVER S CELÝM KMENEM V POČTU TŘI STA. PROSÍM ODPOVĚZTE OBRATEM."

Zatím co čekal na odpověď, byl podrážděn a nesvůj. Lucy, vidouc, v jakém je stavu, pozvala quakerského pastora Elkanah Bearda a jeho ženu na večeři. Dobrý

pastor se snažil, seč byl, aby pozvedl Milesovu náladu. Byl to statný muž malé postavy, s vodově modrýma očima, a stále opakoval, že jedině cesta lásky je pravá cesta a že všichni zarmoucení by měli věřit, že se všechno zase urovná.

„Vidíte, bratře Milesi," řekl, „člověk může jednat jenom podle svého vlastního dobrého svědomí."

„Divoch," řekla Lucy jemně, „nemůže chápat křesťanské zákony, i když je pokřtěn. S trpělivostí a křesťanskou láskou, jak vždycky Johnovi říkám, se všechno nakonec obrátí k dobrému."

„Zajisté," přitakal pastor Beard.

Trvalo skoro do noci, než přišla odpověď. Nichols telegrafoval:

„ŽÁDNÝ INDIÁN NESMÍ OPUSTITI RESERVACI. NAPROSTO NUTNÉ PRO PROVEDENÍ CELÉHO INDIÁNSKÉHO PLÁNU, ABY SEVERŠTÍ CHEYENNOVÉ ZŮSTALI VE SPRÁVĚ. ZPRAVTE PLUKOVNÍKA MIZNERA."

Miles seděl ve své úřadovně dlouhou dobu a četl telegram znova a znova, než poslal pro Segera. Potom ho požádal bezbarvým hlasem, aby vzal telegram plukovníkovi Miznerovi do Fort Rena.

Správce Miles měl toho dne velmi nepokojnou noc; dlouhé hodiny seděl ve své úřadovně, pozoruje mouchy a moskyty, bzučící kolem lampy, a znova a znova se ptal sama sebe, zda jednal správně a jak nejlépe mohl. Zato plukovník Mizner byl muž činu; několik minut po tom, kdy přečetl telegram, sedlala setnina A a za půl hodiny ji vedl kapitán Wint, aby se připojil k Murrayovu oddílu.

Murray přijal Miznerovy rozkazy s filosofickým klidem. Nařídil kapitánu Wintovi, aby rozestavil své muže tak, aby mohli krýt celý východní hřeben.

„Nebylo by moudré roztahovat je ještě více. Postavím stráže, i když to není zrovna nezbytné. Jejich teepee a jejich ohně je dole dobře vidět."

„Plukovník něco říkal, že tuto noc se do toho dáme."

„To by bylo šílenství. Je tam plno žen a dětí. Chce-li plukovník krvavou lázeň, ať si ji provede sám. Tohle je policejní zákrok, a ne vraždění. Počkáme do rána."

ČÁST TŘETÍ

HONBA ZAČÍNÁ

Kapitán Murray strávil bezesnou noc. Již dříve se mu stávalo, že nemohl usnout, jestliže ho druhý den ráno očekával nějaký podnik. Bez ohledu na to, že byl unaven z předešlého dne, dovedlo ho pouhé pomyšlení, že příští ráno může znamenat konec jeho života, natolik vzrušit, že se neustále vracel k této palčivé a tíživé myšlence. Jak záviděl lidem druhu Wintova, Freelandova nebo Stevensonova, mladíkům, kteří byli tak zaujati svým životem, že smrt byla mimo dosah jejich myšlenek. Byli to stateční muži, a on věděl, že sám statečný není; při pouhém zvuku slova zbabělec si dovedl vybavit celý svůj dosavadní život. Někdy však by byl přece jen rád věděl, zda jeho vlastní strach je všeobecný, nebo zda jej ostatní lidé dovedou také tak dobře skrývat jako on. Byl u vojska dvanáct let a byl považován za statečného muže a zdatného důstojníka.

Po několika počátečních vleklých hodinách, během nichž byla jeho mysl postupně stále bdělejší, se Murray vzdal pokusu o spánek, vstal, natáhl si boty a nacpal si dýmku. Rozškrtl zápalku, zapálil dýmku, zvrátil se do lůžka a skrčil nohy, maje ostruhy zachyceny v pokrývce. Dýmka mu valně nechutnala; nikdy mu nechutnala potmě, když se nemohl dívat na kouř. Někdo přišel ke stanu, odhrnul volnou stěnu a stanul.

„Prosím?" zeptal se Murray.

Byl to seržant Kelly. „Viděl jsem, jak jste rozškrtl zápalku," řekl. „Myslel jsem, že vám snad je —"

„Je mi docela dobře," řekl Murray příkře.

„Ano, pane."

„Počkejte okamžik," řekl Murray. „Promiňte. Přivádí to do špatné nálady, když člověk nemůže usnout."

„Mám stejné potíže, pane," řekl Kelly klidně. „Šel jsem tak trochu na obhlídku."

„Klid?"

„Jako na hřbitově," přisvědčil Kelly. „Ohně dole v chatrčích hoří, proč však potřebují ohně za tak horké noci jako dnes, nevím."

„Kvůli světlu, myslím."

„Prosím?"

„Nic," vzdychl Murray.

„Říkal jste světlo? Snad aby svítilo jejich černým duším na cestu do pekla."

„Seržante," řekl Murray zpytavě, „zítra půjdeme do boje. Těšíte se, doufám?"

„Prosím?"

„Říkám, že budete mít zítra potěšení zabíjet, či ne?"

„Nikdy jsem se tak na to nedíval, pane," řekl Kelly nevlídně.

„Jak se na to díváte?"

„Je dobré splácet a jsou horší věci, které člověk může udělat."

„Trochu se vyspíme, seržante," řekl s povzdechem Murray, a když Kelly odešel, vyprostil své ostruhy z pokrývky a vyšel ze stanu. Jak seržant říkal, prosvítaly ještě záblesky světla krytem teepees. Obloha byla černá a bez hvězd a těžké, dusné ovzduší slibovalo déšť v noci nebo druhého dne. Murray šel po okraji hřebenu, přešel kolem hlídek, až stanul v blízkosti houfnice. Střelci leželi pod károu na náboje a hlasitě chrápali. Murray se opřel rukou

o mokrou, chladnou hlaveň děla a pak si přejel tvář mokrou dlaní. Chodil sem a tam, dokud nevykouřil dvě dýmky. Občas přerušilo noční ticho hluboké zadunění hromu, provázené vzápětí bílým, oslnivým bleskem. Z počátku to zastihlo Murraye dvakrát nepřipraveného, po třetí se však díval zrovna na indiánskou osadu; měl na chvíli dojem, že viděl uprostřed vesnice nějakou postavu, jak nasedá na koně. Ptal se jedné ze stráží, voják však nic neviděl. Murray tedy, očekávaje déšť, kráčel zpět ke svému stanu. Posadil se na okraj lůžka, přehodil jednu nohu přes druhou a hrál si s ostruhou; déšť však nepřicházel. Tak seděl, až šedý, vlhký náznak svítání se vplížil do stanu.

Pak šel na druhou stranu k Wintovu stanu a vzbudil druhého kapitána. „Dobrýtro," řekl chraptivě. „Vylezte z toho ven."

Wint se posadil a protíral si oči. „Co je? U všech čertů, Murrayi, venku je ještě tma."

„Je ráno. Vstávejte. Chtěl bych se podívat kolem a bylo by lépe, kdybyste byl vzhůru, zatím co budu pryč."

„Je klid," řekl Wint ospale, šmátraje po botách.

„Zatraceně hodně klidu. Jdu tam dolů."

„To je ztřeštěnost. Proč nepočkáte?"

Murray pokrčil rameny a kráčel pryč. Neměl v úmyslu jít do osady sám; strach ho přiměl, aby se vyzývavě obrátil na napolo probuzeného Winta. Teď silně zatoužil po pití. Šel ke svému stanu, našel ve svých zavazadlech poloplnou láhev a většinu vypil. Naplnil si ústa mátou, vzal s sebou láhev, a jakmile minul strážce, zahodil láhev do houští. Kráčel dále, promáčeje si kalhoty, jak procházel vlhkým podrostem. Úžlabina byla plná jemné mlhy a brzo spatřil vysoká teepees, vykukující z jemných chomáčů husté mlhy, které se podobaly bavlně. Skoro s každého druhého teepee byla stržena kůže, takže zbývaly pouze kostry z tenkých tyčí.

Nebyl překvapen, že nalezl osadu prázdnou. Spíše byl překvapen vlastní hloupostí. Mohl přece předvídat, že se pokusí o svůj jednoduchý úskok a nechají hořet ohně v polovině chatrčí, sejmou kůži s ostatních, omotají kopyta koní a potichu odjedou pryč. Jak je to asi dlouho, co se to stalo? Kat aby to teď spral. Wint pravděpodobně ucítil whisky a řekl to ostatním?

Murray si zapálil dýmku. Tabák pomáhal odstranit pachuť po nápoji a Murray doufal, že odstraní také zápach. Procházel se osadou a mlha se trhala a tříštila ve vzdouvající se lehounké cáry. Hrabal se v ještě teplých ohništích a zvědavě civěl na rozházené odpadky. Bylo něco slavnostně lidského nad místem, kde ještě nedávno byli lidé. V době své přítomnosti nebyli pro něho Cheyennové nikdy tak živoucí a skuteční jako nyní. Přistihl se, jak sbírá jednu věc po druhé, naštípnutý luk, který již nestál za to, aby jej brali s sebou, malou panenku z jelení kůže, pošitou obratně a hezky korálky, obnošený pár mokasinů a oharky.

Uvažoval o druhém možném průběhu událostí, kdyby byli stříleli z houfnice na osadu a kdyby byla jízda útočila přes okraj úžlabiny; viděl v duchu, jak se mužů, na které bylo stříleno, zmocňuje divoká zuřivost — a byli to jinak prostí, slušní lidé — zuřivost, která je dohání k tomu, že zabíjejí, cokoliv jim přijde do cesty, koně, děti, ženy. Slyšel vypravovat o krutém vraždění Cheyennů u Sandy Creek a byl téměř dětinsky vděčný za to, že nebude zatažen do něčeho podobného. Když kráčel zpátky na místo, kde se utábořily oba oddíly, byl poněkud v rozmrzelé náladě. Byl unaven. Nejraději by si byl lehl a chvíli spal. Wint ho potkal, když přecházel okraj úžlabiny. Mraky se roztrhly a sluneční paprsky ozářily úžlabinu. Kapitán Wint probíral prsty svůj malý černý knírek a zíral na kostry teepees.

„Upláchli," řekl Murray.

„Všichni?"

„Do jednoho. Jak to udělali, aby koně neřehtali, nevím. Umějí zacházet s koňmi jako ďábli."

„Měli jsme do toho jít v noci," řekl Wint mrzutě.

„A udělat boží dopuštění střílením žen a dětí?" ptal se Murray.

„S Indiány nemáte na vybranou," řekl Wint.

„Kdybyste proti tomu nic neměl a vypracoval hlášení, zdříml bych si zatím trochu," řekl Murray. „Dnes v noci jsem špatně spal."

Plukovník Mizner právě posnídal a kráčel přes cvičiště ke stájím. Od oddílů A a B u Cotter Creeku nepřišlo ani slova. Od té doby, kdy měli přijít se svými vězni, pociťoval trochu úzkost. Měl v úmyslu zajet do Darlingtonu a podívat se, zda správce Miles nedostal nové zprávy buďto od superintendanta nebo z Washingtonu; myslel si však zase, že počká, dokud něco nepřijde od Murraye a Winta. Ve stájích prohlížel koně a nařídil, aby mu asi za hodinu osedlali jeho černohřívou Jenny. Vracel se ke svému příbytku, když spatřil četaře Angela, jak projíždí na těžce jdoucím koni branou. Mizner pokračoval v cestě, nedávaje najevo svůj zájem, ačkoliv věděl, že došlo-li předešlé noci k boji, Murray posílá hlášení.

Posadil se na verandu, zapálil si doutník a klidně přihlížel, jak Angelus uhání přes cvičiště. Vojáci byli na cestě k ranní přehlídce, věděli však, že se něco děje, a tvořili hloučky, dívajíce se na plukovníka a prachem pokrytého Angela.

„Hlášení od kapitána Winta, pane," řekl Angelus, těžce oddychuje.

Mizner vzal zprávu, avšak než se dal do čtení, zavolal na kapitána Treebodyho: „Nepřeji si, aby se mi někdo potloukal po cvičišti!" Četl rychle, a když skončil, řekl

četaři Angelovi: „Vezměte si něco k jídlu a vraťte se sem. Ještě okamžik — nevíte, zda se kapitán Murray pokoušel minulé noci zajmout ty Indiány?“

„Myslím, že ne, pane.“

Mizner šel do své kanceláře a tam četl depeši znova. V prvním návalu hněvu chtěl nařídit setnině A a B, aby se vrátily na stanici, a dát zavřít Murraye za hrubé zanedbání povinností před nepřítelem. Když však chvíli uvažoval, rozhodl se, že by celý tento případ před vojenským soudem neobstál. Vyšlo by najevo příliš mnoho bolavých míst, za prvé, bylo-li jeho povinností uvěznit Cheyenny anebo jim prostě zabránit v tom, aby opustili reservaci, a za druhé, co by se mohlo přihodit, kdyby se byl Murray rozhodl střílet na osadu. Velká krveprolití si dovedou najít cestu do novin na východě a tlak na Washington mohl udělat konec postupu mnohého ctižádostivého důstojníka.

Přesto se všechno krajně zjednodušilo tím, co se stalo. Cheyennové opustili reservaci a jeho povinností bylo přivést je nazpět. A kdyby to provedl hladce a bez velkého křiku a přitom odvrátil novou indiánskou válku, mohl by se stát z plukovníka Miznera generál Mizner. Rozhodně však opatrný postup nemohl škodit; kdyby se poradil s Milesem a události by se později vyvinuly špatně, nemohlo by škodit, kdyby civilní indiánské úřady z toho vyvodily důsledky.

A tak, když se objevil znovu četař Angelus, Mizner již nasedal. Jeli společně do Darlingtonu. Správce Miles nervosně naslouchal, když Mizner vykládal o tom, co se stalo předešlé noci u Cotter Creeku. Když Mizner skončil, Miles zavrtěl hlavou a zabručel: „Ale to se nemělo stát. Neměli opustit reservaci.“

„Více věcí se nemělo stát,“ řekl plukovník.

„Nevím, jak je to možné — měl jste tam přece dva oddíly.“

„Byla to vaše vyčkávací politika, pane Milesi. Moji důstojníci nemohli na svůj vrub začít střílet potmě na osadu. Kdybyste však byl dal uvěznit ty Bojovné Vlky dříve, nemuselo se tohle všechno stát. Jak se nyní věci mají, můžeme jedině jít za nimi a přivést je nazpět.“

„Ano, musí být přivedeni zpět,“ řekl Miles nejistě.

„Uvážil jste, co by se mohlo stát, kdyby se to dostalo do novin?“

„Dělal jsem, co jsem mohl,“ řekl Miles mrzutě. „Co jsem měl jiného dělat?“

„Podepíšete rozkaz k jejich uvěznění?“

Miles se díval upřeně na plukovníka, pak pohlédl na svůj stolek, kde si rukama hrál neklidně s listem papíru. „Nevzdají se,“ řekl Miles.

„Nevzdají. Nebudou-li však přivedeni zpět, co se stane s ostatními kmeny ve vaší správě?“

„Podepíšu,“ řekl Miles s povzdechem.

„Dobrá!“ chování plukovníkovo začalo být úsečné a obchodnické. „Pošlu dva oddíly neprodleně po jejich stopě a za týden uvidíme, jaký to bude mít výsledek. Zatím budu telegrafovat ministerstvu války do Washingtonu a dám si potvrdit vaše rozkazy. A teď, kolik lidí má kmen Tupého Nože?“

„Asi třista,“ řekl Miles lhostejně. „osmdesátpět nebo devadesát mužů — zbytek jsou ženy a děti. Někteří jsou nemocní a těch je, myslím, pěkná řádka. Nemohou jít příliš rychle.“

„Pak budou stačit dva oddíly,“ řekl rozhodně Mizner. „Ušetříme čas tím, že vyrazíme od potoka, kde táboří moji lidé. Přenechám vám, abyste zpravil indiánský úřad, a pošlu vám hlášení, jakmile ti Indiáni budou bezpečně za mřížemi.“

Správce Miles přikývl a Mizner vykročil zpříma z místnosti. Když odešel, seděl Miles u stolku a zíral tupě

před sebe. Když vstoupila asi o hodinu později Lucy, aby mu připomněla, že večeře je na stole, stále ještě tak seděl.

„Co je?" ptala se.

„Nic, nic, Lucy, dělal jsem, co jsem mohl."

Miznerovy rozkazy Murrayovi byly stručné a věcné. Nařizoval mu, aby šel za Cheyenny a uvěznil je. Vozy měly jet za oddíly a přivézt Indiány zpět na stanici. Kdyby jim houfnice překážela v postupu, měla být poslána zpět do Fort Rena. Mizner nepředvídal velké obtíže, i když nebudou mít dělo. Musili především zjistit, kde Indiáni jsou. A vojáci s sebou měli kromě Steve Jesskyho jednoho arapahoeského stopaře jménem Strašidelný Muž.

„A postaví-li se na odpor?" ptal se Murray.

„Přiveďte zpět všecko, co zůstane na živu. Postarám se, abyste dostal plnou moc pro tento podnik, kapitáne. Mohlo by to znamenat povýšení."

Murray ledabyle přikývl a plukovník si v duchu pomyslil: „Je to tvrdohlavý mezek, ale udělá to."

Wint, kterého si cenili méně než Murraye, byl dobrý, když mu někdo velel, nikoliv však, když velel sám. Murray se bude snažit a vrátí se s několika Indiány, kteří by Wintovi unikli. A Murray neztratí také tolik lidí; měl-li nějakou chybu, byla to ta, že byl jako velitel příliš opatrný.

Mizner jel zpět do Fort Rena, spokojen s tím, jak věci zařídil, a oddíly A a B zamířily k severu. Stopu 300 lidí na koních, celé osady, kmene, ba skoro národa, spousty lidí různého věku a různých schopností, mladých i starých, krásných i ošklivých, s celým movitým majetkem, s velkými kusy i maličkostmi, hrubými i jemnými, soukromými i společnými — takovou stopu nebylo těžko sledovat. A jak by se mohli ukrýt? V ostré jízdě dusot kopyt jejich koní vzbouří prérii na míle kolem. Budou slyšeni a viděni a nalezeni. Lidé před nimi budou zavírat dveře, zatarasovat

okna, zásoby se během cesty vyčerpají. Planiny na severu, kam jedou, nejsou ony planiny, které pamatovali jejich otcové a dědové; širé pláně byly rozděleny ohradami a posety farmami. Silnice, domy a telegrafní linky a nadto ještě tři železniční trati z východu na západ tvořily tři železné pásy na břichu země.

Oddíly zamířily k severu. Jessky a Arapahoe zachytili stopu. Vedla zaprášenou rovinou, která byla zdupána rychlou jízdou. Široce se táhla po dně vyschlých říčních koryt. Suchá zem byla udusána a Arapahoe mával rukama, aby naznačil, že Cheyennové ujížděli rychle. Oddíly, vystavené krutým slunečním paprskům, polykaly míli za mílí suchými úžlabinami Chautauquaských hor. Rudý prach a špína, která se na pokožce a v ústech měnila v bláto, to bylo vše, co ještě vnímali. Jeli zpoceni, těžce oddychujíce a beze slova, a slunce za nimi zapadalo jako rozžhavený uhel v nachové mlze. Té noci se utábořili u Red Forku.

Murray byl učerněný a mlčel. Muži se ho obávali. Byl umouněný, tělo zamazané špínou a potem, řeka však byla vyschlá a nebylo možné se vykoupat; vyléval si zlost na mužstvu, vyhledávaje příležitost ke kousavým posměškům, a snažil se, aby co nejvíc zranil. Stranili se ho, jak nejvíce mohli.

„Co vás to žere?" ptal se ho Wint.

„K sakru, to je moje věc, kapitáne."

„Prosím. Je-li však už tak strašné vedro, snažte se o trochu přiměřené chování. Je nám všem horko."

„Odpusťte," řekl Murray a podíval se smířlivě na Winta.

„Doufám, že s nimi zítra budeme hotovi?" ptal se Wint.

„Možná."

„Znal jsem Bojovné Vlky, kteří ujeli sto dvacet mil za den," pravil Wint. „Vedou své ponny na řemeni a každých deset mil střídají. Není na světě jezdectva, které by je v jízdě překonalo."

„Tihle nemají žádné řemeny. Jejich ponny jsou dost vyzáblí, aby se uštvali krokem. A jsou s nimi ženy a děti."

„A přece jedou," řekl Wint.

„Jedou, a jak! Možná, že je zítra dohoníme. Možná až příští den. Zařiďte časný budíček, čtyři třicet."

„To se mužstvo moc nevyspí."

„Mohou-li to vydržet squaws, mohou oni také," řekl Murray.

V pološeru ranního rozbřesku byli na nohou; muži potichu kleli a důstojníci se dívali tázavě na Murraye. Za takového světla by mohlo být velmi nesnadné sledovat stopu, kdyby se Cheyennové pokoušeli ji nějak zahladit. Jejich pochod na sever byl však přímý jako let havrana. Byla v něm dychtivá touha národa, který se chtěl vrátit ke své vlastní hroudě, do svých rodných hor a údolí. Jeli vytrvale na sever a stále na sever, a opět mával Arapahoe rukama, aby dal najevo, jak dovedou jet Indiáni, ženy, děti i starci, když je volá země jejich otců. Byl při běloších, ale byl pyšný na své soukmenovce — a ještě pyšnější byl, když míjeli mrtvoly koníků, ohlodané kojoty a obsypané mouchami.

„Uštvali je k smrti," říkali si mezi sebou vojáci. Věděli, že Indián, který je schopen uštvat svého ponny až k smrti, je schopen uštvat i sebe.

V ranním horku odpočívali, vedli koně krokem a stírali si pot. Byli teď v krajině, bohaté trávou, vysokou, zažloutlou trávou, která rostla v hustých chomáčích. Všude bylo vidět suchý trus, připomínající velká buvolí stáda, která se kdysi valila krajem.

„A není to ani tak dlouho," řekl Kelly. „Před deseti lety jich tady bylo jako much."

Murray již dal rozkaz trubači, aby troubil. Začínal cítit únavu po dlouhé jízdě a viděl, jak muži s námahou překonávají křeče. Jak to mohly vydržet ženy a děti? I když to byli Indiáni, divoši, kteří nebyli příliš citliví a kteří si nedovedli vědomě ujasnit pojem dobra a zla, práva a bezpráví, útrap a pohodlí; i jejich tělo bylo z masa a kostí. A sám kdysi poznal drsné pohodlí cheyennského sedla z nevydělané kůže.

„Čím dříve bude po všem, tím líp," bručel si pro sebe a pomyslil si, že lidé zabíjejí psa, když už se nemohou déle dívat, jak se trápí.

Jeli dále. Indiáni jeli vytrvale na sever a slunce pálilo jezdce do zad jako rozpálený nůž. Ale prach zde byl řidší a tráva před nimi se čeřila jako žluté moře. Jeli přes Salt Fork a zastavili u domku jednoho stopaře.

„Indiáni?" ptal se Murray chraptivým hlasem.

Muž byl ošumělý dlouhán s koňským obličejem a špinavými nohavicemi. Třel si pomalu zátylek, zatím co se ve dveřích za ním choulily jeho žena a dvě děti. Žil tak trochu mimo zákon a byl ustrašený od té doby, kdy bouřlivá vlna jej vyvrhla na Indiánské území. Nenáviděl vojáky a bál se jich právě tak jako Indiánů.

„Jeli kolem," řekl neochotně.

„Kdy?"

„Ráno."

„Kolik? Mluvte!" vyštěkl Murray. „Jste snad němý? Mluvte!"

„Možná, že jsem němý, pane," protahoval stopař. „O mých záležitostech ze mne nedostanete ani slovo!"

„Kolik, pane?" ptal se znova Murray.

„Tolik jako vás — pacholci, Bůh vás zatrať!" křičel za nimi, když cválali pryč.

Byli blízko hranice Kansasu, když znovu zastavili. Slezli se sedel se ztrnulými údy a mnozí z nich upadli a svalili se rovnou do trávy. Blízko bylo koryto potoka a v něm řada kalužin. Muži vedli koně dolů pít. Potom si vojáci lehli na zem, hltali své příděly a dychtivě si nahýbali ze

svých pohárů. Murray a Wint dali hlavy dohromady nad mapou.

„Budou hledat vodu a utáboří se u ní," řekl Wint. „Salt Fork je vyschlý. Půjdou dál k Medicine Long Riveru."

„Je-li tam voda. Jinak půjdou dál."

„Nemohou jít dál."

„Myslíte, že to nevím?" zavrčel Murray. „Jejich koně byli polomrtví dříve, než opustili Darlington."

Wint pokrčil rameny.

„Pošlu jednoho muže do Dodge City," řekl Murray. „Měli by již vědět, zda telegrafoval plukovník, a nebude jim škodit, když pošlou jeden nebo dva oddíly na sever odtud. Jeden oddíl mohou posunout podél Santa Fé a tak připravit léčku."

„Plukovník by si mohl myslet —"

„Čerta se starám o to, co si bude myslet," řekl Murray. „Chci to tu skončit."

„Dobrá," přikývl Wint, „dobrá."

Jezdec do Dodge City vyjel a vojáci zamířili po stopě Cheyennů znovu na sever. V Kansasu počalo přibývat domů. Stál-li však ranč v cestě, široká stopa indiánské vesnice se mu vyhnula. Pak přišli do pustého kraje. Jedinými živými tvory široko daleko byly vzdálené postavy dvou jezdců na obzoru.

Jednou popojel poručík Freeland po bok Murrayovi a řekl: „Tohle už koně moc dlouho nevydrží, pane."

„Nevydrží?"

A Freeland už neřekl ani slovo; Murray však mohl docela dobře pozorovat, že koně jsou unavení, zpocení a utrmácení a že se chvějí na celém těle, i když ještě běží.

Bylo pozdě odpoledne, když stopař Jessky zarazil koně a ukazoval na pruh kouře, táhnoucí se po obloze. Murray zvedl ruku a zastavil oddíly. Kouř stoupal v mnoha tenkých proudech, které se sbíhaly a zase rozbíhaly.

„Konec cesty," řekl Wint potichu a Murray si všiml, že otevřel záklopku u svého revolverového pouzdra. Muži se shlukli; byli nachýleni v sedlech dopředu a sípavě oddychovali. Jejich modré stejnokroje byly pokryty hnědým a šedivým prachem a jejich tváře zarostly třídenním vousem. Pozorovali kouř.

Murray je vedl pomalu dolů k řece, na jejímž břehu bylo křoví, a asi sto yardů od něho zastavil. Wint ukazoval směrem proti proudu; asi míli odtud se půda náhle zvedala ve vyvýšeninu a zdálo se, že tam Cheyennové rozbili tábor.

„To křoví se mi nelíbí," řekl Murray.

Poručík Freeland, Gatlow a Auslander popohnali koně těsně k oběma kapitánům. Byli tak vzrušeni, že se musili kousat do rtů, aby zadrželi příval slov, která se jim drala na rty. Měl to být jejich první boj a představovali si již, jak to bude, až po návratu na východ budou vypravovat o skutečných bojích s Indiány. Gatlow, dvaadvacetiletý chlapec svěžích tváří, s vlasy světlými jako písek, byl synem starého prérijního vlka. Představoval si, jak se postaví před otce a jak si budou navzájem vypravovat jako muž muži. Auslander se snažil chovat způsobem, který považoval za klidný a důstojný, zato Freeland se šklebil jako malé dítě.

„Jeďte dozadu a rozviňte mužstvo," řekl jim vlídně Murray. Zdálo se, že je opravdu unaven; protíral si oči a zíval.

„Kelly!" zavolal. „Haló, Kelly!"

Když Kelly přišel, kývl na něj unaveně. Ukázal k řece. „Vezměte stopaře a dva nebo tři muže a prohledejte to křoví."

„Ano, pane," řekl Kelly.

Murray a Wint seděli blízko u sebe a pozorovali pět mužů, kteří se rozestoupili daleko od sebe a kráčeli křovím k řece. Slunce teď stálo nízko na obloze a ploché, dlouhé stíny mužů na koních padaly stranou. Klouzaly po pohy-

bující se trávě. Od severu vanul chladný vítr a rozháněl od sebe pruhy kouře. Seržant Kelly se vynořil z křoví a mával rukama.

„Vzduch je čistý!" volal.

Murray vedl své oddíly dolů k řece. Křoví bylo plné ptáků; vylétli a kroužili nad hlavami zaprášených jezdců. Na písčitém dně bylo asi na stopu hnědé vody a jezdci musili přitáhnout uzdu, aby zabránili koním pít. Na druhém břehu se seřadili do pochodového útvaru po čtyřech a rozvinuli vlajku; byl to dlouhý had mužů, promíšený stíny v trávě a zakrslém stromoví. Jeli pomalu proti proudu, přitahujíce uzdu koním, a brzo rozeznali nahoře na kopci obrysy lidí a koníků.

„Spatřili nás," řekl Wint a Murray dal znamení trubači, aby troubil. Zvuk trubky byl jasný jako stříbro a podobal se šípu, vyslanému do pozdního, narůžovělého slunečního světla. Koně oživli a krok celého útvaru se zrychlil. Pak zvedl Murray ruku a oddíl zastavil.

Jeden Indián se oddělil od skupiny a střelhbitě se pustil rovnou dolů, kde se jezdci řadili k útoku. Jel zpříma, ruce nad hlavou, s vlasy vlajícími nazad, a jeho ponny cválal bez námahy a s divokým půvabem. Slunce se hroužilo níže a náhle byla celá pláň za ním v hlubokém stínu, zatím co ohnivý kotouč zůstával na hřebenu návrší. Vyjel ze stínu a ponny přestal cválat. Stále ještě s rukama nad hlavou řídil koníka krokem až na dvacet kroků od kapitána Murraye.

„Malý Vlk," řekl Wint.

Starý náčelník nechal ruce pomalu klesnout; zdálo se, že v jeho hlinkově zbarvené tváři je úsměv, který je napůl soucitný a napůl lítostivý. Nahý až po pás, beze zbraně, seděl na svém koni s klidnou rozvahou starce. Bylo v něm něco ze zašlých věků, co zemřelo a nikdy znovu neožije, a on to věděl. Jako by dvě stě let rozhořčeného a krvavého válčení jeho plemene s bělochy vyvrcholilo zde v těchto dvou

protivnících, v kapitánu Murrayovi, oblečeném v zaprášený modrý stejnokroj a v starém polonahém, cheyennském náčelníkovi. Přesto pociťoval Murray jedině zavilý vztek — vztek na sebe sama, Malého Vlka, své mužstvo a na všechno, co ho donutilo k dvoudennímu zběsilému pronásledování.

„Zeptejte se ho, co chce," řekl Murray Steve Jesskymu.

Malý Vlk mluvil pomalu, a jak vycházela slova z jeho širokých úst, pokyvoval hlavou. Bylo nesnadné uvěřit, že tento muž je divoch, mluvící řečí divochů. Slova zněla zřetelně a přízvuk byl takový, jakým mluví moudrý stařec k horkokrevnému mládí. Všichni jezdci se nakláněli v sedlech dopředu, aby pochytili něco z jeho řeči, i když nerozuměli ani slova z toho, co říkal.

„Nechce bojovat," řekl Jessky.

„To je v pořádku," přikývl Murray. „Řekněte mu, aby přivedl svůj lid sem dolů, a my je odvezeme do vězení. Budeme s nimi dobře zacházet a zítra přijedou vozy s potravinami a šatstvem."

„Nechce to udělat," řekl Jessky. „Nejdou nazpátek. Jdou vzhůru na sever, a bude-li to nutné, povede je přes kanadskou hranici."

„To mu nepomůže," pravil Murray zlostně. „Řekněte mu, že se chystáme k útoku a že přivedeme jeho kmen zpět, i kdybychom měli zabít všechny muže, které má. Řekněte mu, že sem dolů přijdou zítra oddíly z Dodge City a více oddílů podél železniční trati Santa Fé. Nemá nejmenší naděje, že by se mohl dostat do Kanady nebo dokonce do Wyomingu."

Malý Vlk se znovu usmál a podával Murrayovi ruku. Murray však ji nepřijal. Jessky rozvláčně vykládal: „Říká, že myslí, že dělá, co má dělat, a že vy budete dělat to, co máte dělat. Že však je někdy pro lidi lepší smrt než otroctví."

Murray vybuchl: „Řekněte mu, ať se klidí ke všem čertům dřív, než ho zastřelím!"

Nyní byla celá strana pahorku v hlubokém stínu a na jeho vrcholku nebylo ani stopy po lidech. Polovina slunce byla na něm přilepena jako pomerančová poleva na halloweenské sušence. Malý Vlk obrátil koníka a klusal do stínu. Ještě jednou se obrátil, jako by chtěl znovu mluvit s Murrayem. Na Murraye to však působilo tak, že si chtěl všechen vztek a zklamání vylít na něm. Vytrhl revolver a vystřelil na cheyennského náčelníka. Malý Vlk se nepohnul. Murray zíral na kouřící revolver, a aniž vzhlédl, řekl Freelandovi: „Zatrubte k útoku."

Malý Vlk obrátil koně a uháněl pryč. Zvuk trubky prořízl ticho a zazníval spolu s dusotem kopyt jako hudba větru v nějakém opuštěném amfitheatru. A muži, kteří náhle přitahovali povolené uzdy svých koní, si takřka slyšitelně oddechli.

A pak vymrštil Wint ruku směrem k vrcholku pahorku, kde proti zardělé obloze a začervenalému slunečnímu okraji se objevila dlouhá řada mužů na koních. Bylo jich přes osmdesát, mladíci i starci a bojovníci v plné mužné síle. Dvě setniny jízdy se valily vpřed a dunění takřka tisíce kopyt přehlušovalo zvuk trubky. Šavle se zaleskly a záblesky světla zhasínaly, jakmile se přihnali na zastíněný svah pahorku. Avšak obrysy postav proti obloze setrvávaly v klidu.

Pak vyrazili Cheyennové přes okraj pahorku a jejich bojovný pokřik doplňoval zlověstný orchestr. Nejeli přímo proti oddílům, ale skoro proti nim. Hnali se v divokém útoku, takže se zdálo, že najedou na hroty napřažených šavlí; pak se náhle rozštěpili na dvě části, zakroužili kolem oddílů a směrem od nich, roztříštili se jako střepy rozbitého kaleidoskopu, tančili na svých pružných, štíhlých konících jako tmavá péra ve větru a projeli kolem oddílů, podél

nich a jejich středem. Zvuk trubky svolával modré stejnokroje zpět a setniny A a B pobízely své unavené koně a znova se řadily. Stočily se po setmělém svahu pahorku a spatřily pod sebou rozptýlené Indiány, jak se ženou k říčnímu korytu. A výsledek celého útoku byl jeden Cheyenne, ležící na zádech; milošrdné přítmí skrývalo ránu šavlí na jeho hlavě.

Murray, který dvakrát vypálil z revolveru a dosud jej držel v sevřené, vlhké dlani, mával a křičel na kapitána Winta, aby sevřel se svou setninou Cheyenny v korytu řeky. Modré řady se vějířovitě rozběhly a rozlily se pak dolů k řece, muži chraptivě křičeli a napřahovali ještě jednou paže se šavlemi. Vojíni Harding a Defray se vlekli za nimi, jeden ošetřuje si ránu kulkou v rameni a druhý ruku, zlomenou úderem válečného kyje. Když oddíly dospěly na rovinu, Cheyennové již překročili řeku. Kopyta setnin A a B zdupala jako cepy křoví k zemi, avšak písčité říční dno zdrželo jejich postup. Unavené koně, jejichž síly vyčerpal denní dlouhý cval, bylo možno přinutit jenom do slabého klusu a mnoho jich uklouzlo při pokusu vyšplhat se na protější břeh. Mezitím Cheyennové, kteří dopřáli svým odolným koníkům před útokem několik hodin odpočinku, vypálili několik střel na vojáky, uháněli proti proudu, překročili znovu řeku a nechali zablácené, sklíčené a rozlícené vojáky na druhém břehu.

Byla již skoro noc. Bledý, narůžovělý kruh oblohy spočíval dosud jako kapka na temeni pahorku. Jezdci sestoupili se sedel, stáli u svých těžce oddychujících koní a pozorovali Cheyenny, jak jedou v řadě k místu, kde opustili ženy a děti.

Wint se bláznivě smál. Zabručel k Murrayovi: „Viděl jsem kdysi, jak liška odvedla nepřítele od doupěte s mláďaty —"

„Měli jsme jít do jejich tábora," řekl Murray. „Byli by

přišli, jakmile bychom měli ženy a děti. Příště budu chytřejší."

„Jejich ponny byli polomrtví již předtím, než opustili Darlington, a přesto nám teď utečou."

„My už se nebudeme hnát," pravil Murray.

Když napojili koně, překročil Murray znovu řeku a utábořil se se svými muži asi půl míle po proudu od pahorku. Šest mužů bylo zraněno, nepříliš vážně, všichni se mohli udržet v sedle. Vojín Tempor, muž středního věku, který po celou občanskou válku vykonával službu v nemocnici, ošetřil rány, jak nejlépe dovedl. Tempor, člověk s mohutným vousem, byl něžný jako žena a ani si nestěžoval, že nemá nic lepšího než světlo ohně. Zatím co muži jedli, jeli Murray a Wint směrem k pahorku. Ohně Cheyennů byly skryty za okrajem pahorku. S jeho vrcholku se však rozlévala růžová záře, která mu dodávala fantastického vzezření malé, kouřící sopky.

„Nezdá se, že by se nějak znepokojovali," řekl Wint.

Pomalu Murray chápal podivný fatalismus lidí, kteří upnuli svou mysl k jedné věci, a pak ji provádějí bez ohledu na to, co jim stojí v cestě. Jako by již byli jednou zemřeli a zbavili se strachu, uvědomujíce si, že člověk může zemřít jenom jednou. Nebyl však schopen vyjádřit slovy, co cítí, a Wintovi neodpověděl.

„Jistě nemají mnoho zásob," poznamenal Wint. „Zdá se, že Miles je nechal skoro hladovět."

„Nemají ani tak nedostatek potravin jako vody. Mohou jíst své koně."

„Oh, to Indián neudělá, to přece víte," řekl Wint.

„Že ne? Bojovní Vlci to budou dělat. Raději poruší jakékoliv tabu, než by se vzdali."

„Špinavá práce," řekl Wint. „Dáme se dnes v noci do toho?"

„Rád bych. Zdá se, že zbraní mají pouze poskrovnu,

několik pistolí, možná jednu nebo dvě karabiny. Když je přivedli do teritoria, měli pouze několik stovek nábojů. S tím toho mnoho nenastřílejí."

„Možná, že nechtějí střílet," řekl Wint. „Ten stařík není hloupý."

Murray řekl: „Neměl jsem po něm střílet. Ztratil jsem rozvahu."

„Tak jsem to nemyslel."

„Myslete si k čertu, co je vám libo," řekl Murray.

„Dobrá. Nemyslel jsem však na to. Chápu, že je možné ztratit rozvahu s takovými lidmi."

„Vy rozvahu nikdy neztratíte," pravil Murray.

„Oh, někdy také. Potřeboval byste spát. Kdybych spal tak málo jako vy —"

„Mlčte!" rozkřikl se Murray.

Jeli dále mlčky. Wint se rty sevřenými v úzkou čárku. Konečně řekl Murray: „Odpusťte, Winte."

„Dobrá. Zapomeňte na to."

Jeli zpět k táboru. Wint sestoupil s koně, aniž promluvil na Murraye, který klesl na zem blízko ohně a začal si nacpávat dýmku. Poručík Freeland přišel a zastavil se těsně u něho: „Přejete si?"

„Co je?" řekl Murray.

„Jaké jsou vaše rozkazy pro dnešní noc?"

„Budeme spát," řekl Murray. „To je vše. Hlídejte koně a rozestavte dvouhodinové stráže kolem celého pahorku. Řekněte jim, aby stříleli po každém, kdo by se pokusil jít pro vodu. To je všechno."

Poručík přikývl, zůstal však ještě stát.

„To je všechno," řekl Murray. „Vy se běžte také vyspat."

Kapitán se zvrátil na záda a pozoroval oblohu. Nejedl; neměl chuť. Ležel a upřeně pozoroval záblesky světla na tmavém pozadí. Teď právě toužil velmi mocně po dvou

věcech, po pití a po ženě. Cokoliv k pití a jakoukoliv ženu — třeba jednu z těch squaws tam nahoře na kopci. Nebyl ženat a nebylo paní kapitánové Murrayové, aby mohl myslet na návrat k ní, jako mohl Wint myslet na paní kapitánovou Wintovou — myslel-li vůbec na takové věci.

Za nějakou chvíli Murray usnul. Byl to první skutečný spánek za poslední tři noci. Byl probuzen prškou studeného deště do obličeje a pohlédl vzhůru na nízkou, olověnou oblohu. V noci ho někdo přikryl pokrývkou; odhrnul ji nyní a toporně vstal. Nohy měl naběhlé a boty ho tísnily a první kroky mu působily pravá muka. Podíval se na hodinky a zjistil, že chybí několik minut do pěti hodin. Jezdci leželi kolem vyhaslých ohňů, zahaleni do pokrývek, a slyšel slabé klapání kopyt stráže.

Klopýtal kolem, hledaje Winta. Několik mužů probudil déšť. Nemotorně vstávali a zdravili ho. Nalezl Winta a zatřepal s ním, aby ho probudil. „Vstávejte," řekl. „Chci se do toho pustit dřív, než bude světlo."

Wint se s námahou postavil na nohy a vjel si rukama do vlasů. Byl silně zarostlý, a jeho obličej vypadal vyhuble a sešle. „Kam chcete jít?" řekl nechápavě.

Murray kývl směrem k pahorku. Doufal, že Wint teď vyrazí s ním; měl strach a bál by se méně, kdyby mu Wint kryl záda.

Wint se hrabal ve vlasech: „Máte pěchotu, která sem jde od Dodge City," řekl Murrayovi. „Můžeme je až do té doby udržet."

„Chci dodělat práci," řekl Murray.

„Vy jste tu včerejší cestu necítil."

„Cítím ji dnes," pravil Murray.

Déšť houstl. Wint si nasadil mokrý klobouk a řekl: „Vaše rozkazy."

Murray pokrčil rameny. „Vzbuďte mužstvo," řekl. „Půjdeme pěšky. Tak to bude snadnější."

„Nerad vidím jezdectvo bez koní."

„Nerad vidím, když je zabíjejí."

Murray kráčel pryč. Našel Kellyho, jak se pokouší rozdmýchat znovu oheň. „Jaké to bylo tam nahoře, seržante?" ptal se, kývaje hlavou směrem k pahorku.

„Klid."

„Půjdeme nahoru pěšky. Začněte budit mužstvo a stáhněte hlídky."

„Ano, pane."

„A nevraždit," dodal Murray. „Řekněte to dál. Je tam plno žen a dětí."

„Myslím, že vykopali zákopy, pane."

„Až budu chtít vědět, co si myslíte, tak se vás na to zeptám, seržante," řekl Murray.

Dvě setniny jízdy, které sestoupily s koní a roztáhly se do bojové linie, začaly pomalu postupovat deštěm. Vytvořily půlměsíc kolem úpatí hory, a třebaže začínaly stoupat, v indiánském táboře bylo ticho a nic se nehýbalo. Šedé svítání vystřídalo mdlé denní světlo, a když byli v polovině kopce, věřil Murray, že půjdou až do tábora, aniž Indiáni vystřelí jedinou ránu.

Pak zjistil, že vykopali zákopy. Spatřil jednoho Indiána, jak se vztyčil. Později se domníval, že to byl Malý Vlk. Ohnivá salva z cheyennských zákopů roztrhla řady setnin A a B na kusy. Měli asi málo nábojů, protože vypálili pouze jedinou salvu, vojáci se však dali na ústup dolů s kopce, zanechávajíce za sebou v mokré trávě žvance modrého plátna. Při ústupu stříleli, Murray klel a pokoušel se dát své šiky nějak dohromady. Za ním však na vrcholku kopce nebylo vidět ani jednoho Indiána kromě jednoho muže, který seděl na pokraji zákopu a klidně kouřil dýmku. Muži leželi ve vlhké trávě na úpatí pahorku, zatím co Murray pobíhal mezi nimi a pokoušel se zjistit ztráty. Wint, nezraněn, nespouštěl očí s Murraye vyjma jednou, kdy se podíval na

stráň, kde dosud bylo vidět v trávě obrysy modrých stejnokrojů.

„Freeland je tam nahoře," řekl Wint Murrayovi. Murray potřásl hlavou a kráčel dál. Postrádal Kellyho a mimo něj ještě pět prostých vojínů. Zraněno bylo ještě aspoň 30 mužů. Stopař Steve Jessky měl prostřelenou hlavu; jeho tělo, oblečené v jelení kůži, nebylo takřka ve vysoké trávě vidět. Arapahoe, Strašidelný Muž, měl roztrženou hruď a pokoušel se doplazit po stráni dolů. Poručík Gattlow běžel zpět a pomohl mu slézti zbytek cesty dolů. Ležel v dešti, zpívaje chraplavým hlasem jakousi podivnou píseň smrti, které nikdo nerozuměl, a po chvíli zemřel.

Murray stál těsně vedle Winta a šeptal: „Ježíši Kriste, nedávejte mi vinu za Freelandovu smrt."

„Všichni jsme v tom," řekl tiše Wint.

„Chtěli jít domů," řekl Murray. „Ke všem čertům, to bylo vše, co chtěli."

„Vím. Co teď chcete podniknout?"

„Jít znova nahoru," řekl Murray unaveně.

Pomohli zraněným zpět do tábora a potom se zbylí vojáci rozestoupili do řídké bojové linie. Pak se plížili po břiše vlhkou trávou, ale ani tak se nedostali dále než do poloviny kopce. Leželi tam a stříleli, kdykoliv se ukázala nějaká indiánská hlava; Cheyennové však zastavili palbu na tak dlouho, dokud se vojáci nepokoušeli o postup.

Ráno ubíhalo, jemný déšť ustal a horké, sírově žluté slunce se prodralo mraky. Z trávy se kouřilo a potok, který vystoupil skoro o stopu, tekl líně jako rudý had. Murray dal rozkaz, aby muži ustoupili.

Dojedli své poslední železné zásoby a potom leželi kolem, sušíce se na slunci. Murray se roztáhl s hlavou na sedle a kapesníkem přes oči; bylo to pohodlné a na chvíli byl schopen zbavit se všech myšlenek a uvědomovat si pouze sluneční žár a chladný vítr, vanoucí přes prérii. Ptáci

vzlétli z křoví u řeky, štěbetajíce a vysílajíce tančící stíny na zem, a kojot rozčeřil trávu dlouhým rychlým skokem.

Wint si sedl těsně k Murrayovi a ptal se: „Půjdeme ještě jednou nahoru kapitáne?"

Murray dlouho neodpovídal. Pak se posadil, složil kapesník a zadíval se zvláštním pohledem na Winta. „Nevím," řekl.

„Přivezou houfnici a vozy," navrhoval Wint.

Murray pokrčil rameny. „Myslel jsem, že to takhle bude lepší," řekl.

„To nevadí," řekl Wint. „Tam nahoře jsou skoro, jako by byli mrtví."

„Myslím, že to takhle chtěli."

„Právě proto to nevadí."

„Myslím stále na Freelanda," řekl Murray. „Počkáme na houfnici. Budou tady oddíly, které sem přijdou z Dodge City."

Ani vozy, ani houfnice nepřicházely. Murray čekal do šesti hodin a potom poslal seržanta Geety a vojína Hennessyho zpět, podívat se, zda zásobovací oddíl neztratil stopu někde mezi Medicine Lodge River a Darlingtonem. Napsal hlášení pro plukovníka Miznera a nařídil seržantovi, aby je poslal po Hennessym dál, jakmile se spojí s vozy. Geety se měl vrátit se zásobovacím oddílem. Dodatečně řekl Geetymu: „Až oddíly odjedou, naložte raněné na vozy a odvezte je do Coldwater, myslím, že tam je lékař."

„Až oddíly odjedou?" ptal se Geety.

„Bude líp, když pojedete hned, seržante," řekl Murray.

Pozoroval oba muže, jak se brodí prohlubujícím se potokem, a pak se vrátil zpět k svým oddílům. Během odpoledne se dostali muži i koně do lepšího stavu a jejich nálada se po ranní porážce opět zlepšila. Žili však již tři

dny ze železných zásob a mrtví a ranění oslabili jejich síly. Kolem pahorku byly rozestaveny stráže, Cheyennové však až dosud nevystrčili hlavu ze zákopů a ochranných náspů pro střelce, ani se nepokoušeli uniknout. Murray si vzpomínal na historky z oregonského tažení z minulých dob, kdy první skupiny vozů brázdily planiny. V oněch dnech bylo postavení ku podivu obrácené, přesto však pochyboval, že by někdy kolona přistěhovaleckých vozů stála tváří v tvář tak zoufalému a beznadějnému postavení, v jakém nyní byl Malý Vlk a jeho lid. Tísněn na všech stranách oddíly, které byly v přesile 2 : 1, s cestou na sever zatarasenou oddíly vyslanými z Dodge City, obklopen všude sítí vojenských posádek a pevností, neměl ani nejmenší naděje, že by mohl někudy prorazit. I když snad měli nějaké skrovné zásoby, jsou již jistě takřka vyčerpány; dříve nebo později vystřílejí své náboje do posledního; a neustálý útěk zlomí jak koníky, tak lidi, kteří na nich jedou. Slyšel, že cheyennské chlapce a děvčata posazují na koňský hřbet ve věku 4 let; viděl minulé noci husarský kousek jezdeckého umění, který by nikdy nebyl považoval za možný; věděl však také, že není v lidských silách vydržet jízdu na cválajícím koni hodinu za hodinou, den za dnem. Zhroutí se, i když uniknou; a nevěřil, že by mohli uniknout.

Řekl Wintovi: „Nechte mužstvo pohodlně odpočívat. Oddíly z Dodge tady budou ráno a houfnice pravděpodobně také."

„Mohli by se dnes v noci pokusit o průlom."

„Mohli by," připustil Murray. „Rozestavím jízdní hlídky po celou noc."

„Rád bych, aby se zranění dostali k lékaři. Je to peklo v tom horku."

„Vozy tady budou ráno," pravil Murray.

„Doufám."

Murray této noci opět spal. Bylo to zvláštní, jak se

uklidnil od té doby, kdy si uvědomil s nezvratnou jistotou osud Cheyennů; jako by ona myšlenka vyplula sama jako loďka na tekoucí řece, kde plynou osudy všech lidí.

Dalo mu vždycky velkou práci city vyjádřit slovy nebo dokonce větami; zdálo se však, že vidí, jak jeho vlastní osud je těsně připoután k osudu malé divošské vesnice. Tak jako oni představovali svobodu, představoval on nevolnictví. Již se však tomu nevzpíral a ani se nepokoušel o odpor. Byl sluhou ve stejnokroji s puškou a bude pokračovat v ničení jediné věci, která byla ztělesněním všech jeho nesmělých snů a tužeb. Nevěděl, do jaké míry není v právu, zrovna tak jako nevěděl jasně, jak dalece jsou v právu oni, polonazí divoši, kteří nemají smysl pro zákon, pořádek nebo mravnost. Věděl však, že zničí-li je úplně, umlčí tak poslední špetku svého svědomí. Byl by schopen říci, co řekl zemřelý seržant Kelly: „Vyplatí se to a jsou horší věci, které by mohl člověk udělat."

A tak spal dobře přes polovinu noci, dokud ho nevytrhl ze spánku rachot výstřelů, vypálených strážemi. Probudil se v chumlu mužů, kteří běželi pro svá sedla a ke koním, a slyšel velkolepý orchestr tisíce kopyt. „Trubač!" vykřikl, „trubač!"

Nebylo však třeba troubit k obouvání a sedlání. Muži již nasedali a mladí poručíci dávali již úsečné rozkazy svým oddílům. Přihnaly se hlídky a seběhly dolů podat hlášení. „Jejich ohně hoří a oni zpívají, pane — zpívají ty své proklaté válečné písně. Přišlo to, jako když z čista jasna udeří blesk."

„Tempor!" křičel Murray. „Vezměte si jednoho muže a zůstaňte u raněných! Geety vás zítra odveze! Kapitán Wint, vyrazit!"

Zamířili do tmy za zvukem ztrácejících se úderů kopyt koní indiánské osady. Indiáni prchali tak, že pahorek byl mezi nimi a oddíly. Když se Wint dal objížďkou po úzkém

pruhu země, obráceném směrem k řece, zazníval dusot z dálky již tlumeně a slabě. Náhle dal Wint rozkaz zastavit. Murray projel podél hustého hloučku odfrkujících a přešlapujících koní; když dorazil do čela skupiny, spatřil, že Wint již slezl s koně a sklání se nad něčím k zemi.

„Co je to?" ptal se Murray.

Wint se vztyčil s nějakým indiánským děckem v náručí. Chlapec nebyl jistě starší než pět let a byl už mrtev. Měl prostřelenou šíji. Měl okrouhlý, moudrý obličej Číňana a jeho modré oči byly široce rozevřeny. Gordon, jeden z těch, kteří měli hlídku, projel a řekl lítostivě: „To jsem byl jistě já, pane. Párkrát jsem po nich vystřelil. Nebylo potmě vidět, ani zbla jsem z nich nespatřil. Bez přemýšlení jsem dal pár ran."

„Zachoval jste se správně," řekl Wint klidně.

„Je mrtev," poznamenal Murray.

„Myslím, že bychom ho měli pohřbít."

„Tam vzadu leží naši mrtví — a nejsou pohřbeni."

„Myslel jsem, že bychom ho měli pohřbít," řekl Wint.

Murray se na něj zahleděl a pak pomalu přikývl. Několik mužů sestoupilo s koní a pomocí tenkých nožů se dali beze slova do hloubení hrobu. Nešli příliš hluboko, jenom asi dvě stopy. Někdo hodil mezi ně pokrývku. Wint zabalil indiánské dítě a položil je do mělkého hrobu.

„Je to starého čerta platné," řekl kdosi. „Kojotové se vyznají."

„Ti se vyznají, i když ho dáš deset stop hluboko," řekl někdo jiný.

Naházeli hlínu zpátky a ušlapali ji botami. Ze tmy se ozval nějaký hlas: „Měl byste snad přeříkat nějakou modlitbu, kapitáne!"

Murray se rozkřikl: „Zavřete tu prokletou hubu nebo vám ji zavřu navždy!"

„Na tom nezáleží," pravil Wint s mírným úsměvem

na svých úzkých rtech. „Není křesťan, a tak na tom nezáleží."

Znova nasedli. Dusot kopyt se ztrácel ve tmě, a protože nebylo třeba pobízet koně, jeli pomalu směrem na sever.

ČÁST ČTVRTÁ

WASHINGTONSKÁ MEZIHRA

ZÁŘÍ 1878

Mezitím telegrafoval plukovník Mizner podrobnou zprávu ministerstvu války do Washingtonu. A také správce Miles poslal hlášení o případu indiánskému úřadu. William Nichols, který byl superintendantem úřadu pro indiánské záležitosti v Lawrence, Kansas, poslal více méně podrobnou zprávu ministerstvu vnitra. Zároveň varoval Milese, aby nedával žádné zprávy novinářům.

Miznerova zpráva s mnoha připomínkami a poznámkami pod čarou se dostala konečně až do domu Williama Tecumseha Shermana. Velící generál vojsk Spojených států miloval svou rodinu. Miloval ji skutečně tak, že jeho jméno se stalo v celém národě přezdívkou pro shovívavé a něžné otce. Byla to vždy velkolepá zpráva pro tisk, když nějaký zpravodaj prošel Shermanovou domácností až do rozházené místnosti ve sklepě, kde byla generálova studovna a úřadovna. Skoro vždy tam našel jedno nebo dvě děti, jak překážejí vrchnímu veliteli v práci. A skoro každý si přitom pomyslel: „Můj Bože, je to tentýž muž, který se prosekal cestou slávy (a zkázy) přes celou Georgii?"

Bylo to podivuhodné; stejně jako štítek nahoře na schodišti do sklepa, na kterém stálo prostě: Úřadovna generála Shermana. To všechno dokazovalo, že i když jste o někom hodně slyšeli, nevíte o něm nic, dokud jste ho neviděli doma v rodinném kruhu.

A zde v tomto sklepě četl jednoho teplého, jasného rána za časného podzimu generál Sherman Miznerovu zprávu. Tato zpráva se dostala k němu na stůl jako běžná záležitost spolu se stohem jiných zpráv, týkajících se činnosti vojska na planinách. Byly tam nepokoje mezi Apači a dva nájezdy Komančů na jihu. Opilý Nez Percé zavraždil nějakého bělocha a celá setnina jízdy vyjela za ním a pronásledovala ho. Sherman zavrtěl mrzutě hlavou; celá setnina jízdy pronásleduje jednoho opilého Indiána. Nějaký major James T. Fredericks napsal rozhořčené udání na bandu podloudníků whisky, kteří tajně dopravovali své zboží do Panhandle po tisících galonech. „Jak má vojsko," ptal se, „udržet nějakou formu zákona a pořádku, když si tato čeládka může volně a otevřeně prodávat svůj alkohol?"

Celá tato věc byla velmi spletitá. Na správě stepního kraje se podílelo vojsko, indiánský úřad, ministerstvo vnitra, Společnost přátel, ministerstvo spravedlnosti, pracující jako United States Marshals, občanský zákon, státní policie jako Texas Rangers, státní milice... a tak to pokračovalo do nekonečna. Napsal ostrý přípis, roztrhal jej a napsal jiný, mírnější, ve kterém oznamoval indiánskému úřadu Fredericksovu stížnost.

Siouxové překročili kanadské hranice. „Jednoho krásného dne," říkal si Sherman, „se do té kanadské záležitosti pustíme a dáme ji do pořádku." On a mnoho mužů ve vojsku si mysleli, že se to mělo udělat bezprostředně po válce mezi Státy, kdy federativní vláda měla ve zbrani statisíce otužilých bojovníků. Pochod na sever, dva rychlé údery na Montreal a Quebec; a nakonec by se tak vytvořil stát, prostírající se od severního pólu až po Rio Grande. Dobrá, to se všechno ještě dá udělat a také se to udělá; a na chvíli se generál ponořil do snění o nových taženích a v střídavém teple a chladu sklepa si ani nevšímal much,

které mu bzučely kolem hlavy, přelétaly a procházely se tuhýma nožičkama po jeho papírech.

Nějaká stávka v Chicagu; dva oddíly na udržení pořádku. Přečetl si to dvakrát. Generál nenáviděl stávky; připadaly mu jako neurčitá hrozba, která ho přiváděla do varu a bezmezné zuřivosti. Nedá se s nimi bojovat, jak se patří; nedovedete si ani představit, jak neblahé símě se v nich skrývá pro budoucnost. Uvědomujete si jen to, že jsou hrozbou; uvědomujete si, že tu jsou lidé, kteří se posmívají stejnokroji, který nosíte.

Když začal číst další listinu, zarazil se a podíval se na dolní okraj, aby zjistil, kým je podepsána. Nemohl si vzpomenout na plukovníka Miznera. V duchu se ptal: „Který pluk z Teritoria by to mohl být? Čtvrtý ne, ten je dále na sever, jedenáctý také ne. Snad přece jenom čtvrtý.“ Bylo jeho chloubou, že znal takřka všechny plukovníky zpaměti. Umístil si plukovníka Miznera do temna Indiánského teritoria. Probíral se prsty ve svém vousu a zadíval se na piršku slunečních paprsků, která dopadala na okraj stolku. Snažil se představit si v duchu obraz Oklahomy. Vlhký kraj? Snad tenkrát pršelo, vzpomínal si, teď tam však bude sucho. Jsou tam suchá léta, suchá a dlouhá. Rudý prach; vzpomněl si na jednu nesnáz. Rudý prach vnikal do modrého sukna stejnokroje a těžko se dal vyprat. Britové nosili na svých taženích v horkých a suchých krajích světle hnědou uniformu, a snad to bylo výhodnější. Byla bližší barvě prachu a snášela lépe praní. Četl kdesi, že v horkých krajinách je dobrá bílá barva; nenapsal Benjamin Franklin něco podobného? Navlecte však vojáka do bílého a nebude mít nic jiného na práci, než se stále obírat svým oblekem... nesmysl, ovšem. Modrá je dobrá barva, jen se podívejte, co všechno už přestála. Četl:

„... zpravit vás o tom, že tři sta severských Cheyennů

právě opustilo tuto reservaci. Tento čin byl proveden proti nařízení váženého p. Milese, správce Indiánů v Darlingtonu, který byl velmi pobouřen opovážlivostí těchto divochů. Protože mým úkolem je podporovat autoritu správce, vyslal jsem dvě setniny jízdy, aby tyto Indiány přivedly nazpět. Postupují na sever, a pokud tomu mohu rozumět, mají v úmyslu vrátit se do svých bývalých osad v krajině na Powder Riveru. Asi devadesát z nich je ozbrojeno a schopno odporu, a nebudou-li zadrženi, budou bezpochyby ohrožovat farmy a občanstvo v Kansasu a Nebrasce. Doufám, že budete mít pochopení a pošlete mi o tom v nejbližších dnech několik řádků; zatím očekávám další rozkazy.“

Dobré hlášení, řekl si generál, takové, že vysvětluje postavení a zároveň je bere pevně do rukou. Měl rád pojetí ministerstva války, které bylo rozhodné, spořádané a pevné v jednání jako velká mapa na zdi, hrst barevných špendlíků, a pak hrst nitek, které může jeden člověk držet v ruce. To bylo hlavní, mít v ruce všechny nitky, vědět o každém špendlíku, kde je, v každém okamžiku, ve dne i v noci. Byly ovšem výjimky; velcí lidé dělají výjimky. Jeho pochod z Atlanty k moři byl také takovou výjimkou. Zabral se do vzpomínek, obrátil se od stolku a dívaje se na dítě, které stálo za ním a které naň zíralo široce rozevřenýma očima, zeptal se: „Na co se to díváš?“

„Na vás, pane.“

„A proč?“

„Protože jste největší generál na celém světě, pane.“

„Já?“

„Říká se to, pane.“

„Kdo?“

„Všichni, pane.“

Také byste nechali práce, kdybyste byli někdy pocho-

dovali od Atlanty k moři. Taková věc se stane jen jednou v životě, jednou v deseti životech, častěji ne.

Prosekat si volnou cestu — to je velká věc, máte-li k tomu pravého člověka. Jenomže takových lidí mnoho není. Zasnil se do minulosti. Teplý a chladný proud vzduchu kroužil kolem slunečního světla; žádné místo se nehodilo tak dobře pro práci jako sklep. Nebylo místa, kde by se stejně střídalo teplo a chlad a laskající závany vzduchu. Dobré místo pro práci, jenomže teď častěji snil, než pracoval; vzpomínal na Lincolna a na to, že vlastně o Lincolnovi nikdy nic nevěděl — a Lincoln o něm. Věděl méně než kdo jiný, jak to Lincoln dělal, že si vždycky uchoval tak klidnou tvář, chladnou, podlouhlou a ošklivou tvář, když jistě nevěděl víc než kdokoliv jiný. Spíše méně: a hle, co to pro něho znamenalo, že měl svoje naděje, své dny štěstí a slz — říkalo se, že pláče, že pláče jako žena — když byl ztracen s armádou vojáků někde v nepřátelském území. Sherman a jeho šedesát pět tisíc pochodovalo k moři a neslo na svých bedrech osud národa a civilisace. Žrali jako prasata a vedli panský život: byla to hostina a ne válka, byla to však velká věc, taková, jaká se přihodí jen jednou za celý život nebo za deset životů. Byl raději, když mohl mít všechny barevné špendlíky a nitky v ruce. Kdyby to byl věděl třeba jen Lee, Lee ho mohl zničit, právě tehdy, kdy pro Jih už bylo skoro všechno ztraceno; Lee mohl podniknout obchvat, zapomenout na Richmond, učinit nápor na jih a zničit Shermana. Jako to jednou udělal Washington u Yorktownu — a Lee by si byl měl vzpomenout na Washingtona. Ať si má Grant Richmond, on by zase dostal celou velkou armádu o šedesáti pěti tisících mužů. Ne, měl raději všechny nitky v ruce.

Generál napsal na zprávu: „Opis pro ministerstvo vnitra.“ Ať se Carl Schurz podívá, jak to dopadá s pa-

cifikací. Za rok by se muselo o indiánských nepokojích mluvit jenom v dějepise. Pak napsal generálu Phil Sheridanovi: „Vyšlete oddíly na železniční trať na východ od Dodge City, které by zastavily postup tří set Indiánů, jedoucích na sever od —“ Odkud to bylo? Chvíli si lámal hlavu a nakonec si přečetl zprávu ještě jednou. „— Darlingtonu. Tito Indiáni, kteří bez ohledu na zákon opustili reservaci, musí být zadrženi a bez prodlení přivedeni zpět. Při zacházení s vůdci může být užito vojenských opatření. Plukovník Mizner je zmocněn provést podrobnosti.“ Pak podtrhl jednu větu: „Hlavní je, aby se s těmito Indiány zatočilo dříve, než by mohli způsobit další škody.“

Podepsal se a pokračoval ve svých hlášeních. Byl tu schodek třicet šest tisíc liber v mouce. Kdy už ho přestanou obtěžovat s takovým neřádem, který patří do oddělení vrchního ubytovatele a nikam jinam?

„Kdy už přestanou lidé obtěžovat jeden druhého?“ myslil si Carl Schurz, když četl zprávu, která byla opisem zprávy generálu Williamu Tecumsehovi Shermanovi, zprávy nějakého záhadného plukovníka odněkud z Indiánského teritoria, který psal, že nějací Indiáni opustili svou reservaci. Proč mu to dávají na stůl, když to již četl jeho sekretář? Proč se mění celá vláda v byrokracii? Co je to platné, že se pokouší vytlouci trochu mravnosti z hromady zkaženostı, když se musí brodit nebetyčnými spoustami malicherných, hašteřivých hlášení? Sahaly až do nebe, a ke všemu ještě se mu zdálo, že všechno je záležitostí jeho ministerstva. Jestliže někdo přijal místo ve vládě, pohřbil se sám.

Četl „Mizner“ a v duchu se mrzutě ptal: „Kdo to je Mizner? Co ode mne chce? Kdybych měl opis, mohl bych jej poslat na ministerstvo války, indiánskému úřadu.“

Když pomyslil na nové a nové opisy, musel se usmát. V jistém smyslu to také byla vláda; dalo by se tomu říkat vláda. Byla to skoro narážka na jeho osobu, protože to bylo tak ryze německé; vyhotovit nesčetné opisy a rozeslat je všem úřadům. Něco z toho bylo; aspoň všichni všechno četli.

Skřipec mu spadl s dlouhého, špičatého nosu a ležel teď na zprávě, skresluje některá slova. Schurz vyňal kapesník a utřel jedním prstem skla tak, jak ležela. Posadil si je znovu na nos, přejel si zavalitými prsty po vousech, a snažil se vzpomenout si na něco jiného, co se týkalo téhož lidu a téže části pustiny, nazývané Indiánským teritoriem. Nezáleželo na tom tolik, jeho paměť však byla spořádaná; měl rád, když podobné věci byly umístěny v sousedních přihrádkách.

Zavolal svého sekretáře, a když vstoupil, zmínil se o Darlingtonu.

„Něco od Mr. Nicholse, pane."

„Pravděpodobně." „R" zaznělo hrdelně, německy. Říkal-li pouze jedno slovo, snažil se, seč byl, aby se zbavil jakéhokoliv přízvuku, vždycky se mu to však nepodařilo. Sekretář přinesl nějakou listinu, byla to však jiná.

„Něco o Darlingtonu," trval Schurz na svém. Dokonce si vzpomínal, jak to bylo spojeno se čtyřmi jinými zprávami.

„Je to správa Cheyennů a Arapahoeů," vysvětloval pečlivě, spíše aby se pochlubil, že zná agentury a reservace v rozlehlých pustinách Oklahomy. Poznal pět zemí; a byl to výkon, nosit v hlavě tak velkou část povrchu zemského, jestliže to byla hlava, ve které bylo uloženo tolik věcí. Ležely v ní jako mapa s kresbami, výčnělky, křivkami a širokými mezerami — a potom s úseky, které byly fotograficky přesné, jako výjev z dob jeho chlapectví, kdy se plazil kanálem v jednom malém, německém

městečku — a vylezl tváří přímo pod nohy nějakého pruského vojáka. A kdyby ho byl Prušák spatřil a zabil, jako bylo tolik jiných zabito v oné revoluci, kde by byla celá mapa s báječnými dojmy z Německa, Švýcarska, Francie, Španělska a Spojených států?

„Takové hlouposti," povzdechl si. Někteří lidé zapomínají na svou minulost; jiní zase žijí cele v minulosti. Někteří lidé žijí jeden život, a ten je prostý a plynulý jako říční tok; domníval se, že tento způsob je nejlepší; ne jako on, který žil tolika životy, bez ladu a skladu, že nebylo možno je sladit dohromady.

Sekretář se vrátil tentokráte se správnou listinou, a když ji Carl Schurz přečetl, položil ji vedle té, která přišla z ministerstva války. Teď to bylo v pořádku, teď přijdou poměry v Darlingtonu do jednoho samostatného svazku. A pak budou svázány s tisíci jinými svazky a bude se na nich usazovat prach.

„Možná, že je to jediný možný způsob," řekl si, pročítaje rozkazy generála Shermana různým generálům, plukovníkům a majorům. Bylo jich v jeho životě tolik, tolik tisíc párů bot, prodírajících se prachem a blátem, trávou a vysokými, žlutými, vlnícími se pšeničnými poli. Vrátil se zpět k Miznerovu hlášení a znova přemýšlel, kam toho muže dát. Mizner — Mizner — pluky v prériích se stále střídaly. Nemohl si vzpomenout ani na kmen Cheyennů; v posledních několika letech bylo při nejmenším šest kmenů odvedeno ze severu dolů a přemístěno do Indiánského teritoria. Nepohodlní lidé. Když myslel na Indiány v prérii, vždycky si vzpomněl na divoké tlupy Tatarů a Kozáků a na jejich širé stepi. Cheyennové však byli divocí, tvrdí a zlí, a lidé z prérií, kteří se v těchto věcech vyznali, o nich říkali, že žijí jenom pro válku. Byl však nakloněn o tom pochybovat. To si nikdy nemyslil dokonce ani o Prušácích, které hluboce, zatvrzele a z pádných

důvodů nenáviděl; nevěřil, že by nějaký národ mohl žít jenom a jenom pro vraždění — takový národ by nemohl mít ženy a děti a zmizel by s povrchu zemského.

A teď malá tlupa Cheyennů, jedna ubohá vesnice všeho všudy o třech stech duších, odešla s místa, které jí vykázala vláda. Šli domů, na sever — tisíc mil. Jejich uvažování bylo dětsky prosté, a proto budou muset zemřít.

„Budou umírat statečně," přiznával v duchu. „Zdá se, že umírat je to jediné, co tihle Indiáni dovedou."

Jeho zvědavost však byla podnícena a přál si vědět více. Sotva si uvědomoval, že ho pohoršuje, jak rychle Sherman dává rozkazy. Byl sám voják a uměl se po vojensku chovat, přesto však si nemyslel, že kulka je lékem pro každou chorobu. Zahloubal se do záznamů o Darlingtonu. Dvě hodiny vynaložil na to, aby utišil své svědomí, a v duchu se ptal, kdo jiný než Carl Schurz by byl schopen dát si tolik práce s tak neznámou záležitostí? Nakonec seznal, že nic nepodnikne.

„S tím se nedá nic dělat," řekl si. Rozhodl se, že se druhý den ráno podívá k Shermanovi. Přesto však se nedalo nic dělat. Konec konců měl Sherman pravdu. Byl-li porušen zákon, musíte potrestat ty, kdož jej porušili.

Mezitím však přišly jiné věci a druhý den ráno mu tento případ nějak vyklouzl z paměti. Zprávy o Darlingtonu ležely v pořadači na jeho stolku, avšak až do jedenácti hodin si na ně ani nevzpomněl; a pak si musel pospíšit do zasedání kabinetu. Na odchodu si jich všiml a rozhodl se, že si tak jako tak promluví se Shermanem.

Zasedání kabinetu se zdrželo, protože se čekalo na presidenta. Hayes se opozdil. Mc Crary, sekretář ministerstva války, se stále díval na hodinky a mrzutě zjišťoval, kolik je hodin. Carl Schurz ukousl špičku doutníku, ale nezapálil si jej. Sekretář pošt podřimoval.

Podával se oběd. Skládal se z plátku mořské ryby, několika vařených brambor s petrželkou, čerstvého zeleného hrášku, kávy a jablkového koláče. Pro Carl Schurze měla americká strava mnoho nedostatků; jednotvárná, bez chuti, bez barvy — stačila pouze utišit hlad a opomíjela všechno ostatní. Jedl duchem nepřítomen, jako někdo, kdo je na chvíli vyveden z klidu usilovným vzpomínáním na nějaký bezvýznamný případ. Jablkový koláč ani neochutnal a zapálil si při kávě doutník.

„Odpoledne tu budeme všichni," žehral Mc Crary.

Popel doutníku se prodlužoval, a pak si náhle Schurz uvědomil, co je příčinou jeho neklidu a nespokojenosti. Zeptal se Devense, vrchního státního návladního: „Pamatujete se na Harney-Sanbornskou smlouvu?"

Vrchní státní návladní jedl kousek po kousku svůj jablkový koláč. Vzhlédl podrážděně a pohoršeně jako člověk, který byl znenadání tázán na něco, co bylo na míle vzdáleno jeho myšlenkám. Neměl Schurze rád; neměl rád jeho útočnost a přezírání všech způsobů politických zvyklostí; neměl rád jeho přízvuk a kosý, zpytavý, upřený pohled.

„Měl byste se na ni upamatovat," řekl Schurz. „Bylo to v roce pětašedesát."

„Nějaká smlouva s Indiány?"

„To bylo v roce šedesátém pátém," vmísil se Evarts. Byl státním sekretářem.

Schurz si srovnával myšlenky v hlavě. Smlouvu si z valné části pamatoval. V jádře zaručovala Indiánům území, které obývali na severu, celý pruh země podél Powder Riveru, od Black Hills a Rocky Mountains na západě až k Yellowstone River na východě; týkala se Cheyennů a Siouxů, hlavně však Cheyennů, ježto Siouxové zasahovali dále na východ.

Schurz to stručně prošel; příslušná fakta podtrhoval

krátkým trhnutím doutníku a trousil popel na ubrus. Choval se tak blahosklonně, že to stačilo, aby se vrchní státní návladní chystal odporovat.

„Chtěl jsem slyšet vaše mínění," řekl nakonec. „Ne ovšem podrobný rozbor, jenom názor, jaký byste projevili o nějakém námětu v běžném hovoru."

Devens pokrčil rameny: „Celá ta věc je jenom kus papíru," řekl.

„Jakže?"

„Nepřikládám žádnou náležitost ani důležitost smlouvě, kterou jsme uzavřeli před třiceti lety s nějakou bandou divochů."

„Je to smlouva," pokrčil Schurz rameny.

„Nemá zákonné platnosti."

„Nemá?"

„Je to gesto," řekl Devens s úsměvem. „Samozřejmě, žádná smlouva s Indiány není nic víc — než gesto."

„Mohu vám uvést tři zákonité důvody, které tuto smlouvu činí neplatnou," řekl vrchní státní návladní.

Schurz zadýmal z doutníku a pokynul hlavou.

„Za prvé, uzavře-li některý svrchovaný stát smlouvu s druhým svrchovaným státem, zůstává tato smlouva v platnosti pouze tak dlouho, pokud oba státy si svou svrchovanost udrží. Není třeba se zabývat otázkou svrchovanosti: i když byli Indiáni kdysi svrchovanými pány kraje, který obývali, dnes už jimi nejsou. Pouhá skutečnost, že byli vypuzeni z území, které obývali, vylučuje jakýkoliv nárok na svrchovanost."

„Za druhé, každá taková smlouva je vázána podmínkou, že mezi státy jsou přátelské styky. V okamžiku, kdy Indiáni vyhlásili válku, byla smlouva zrušena. Ovšem —"

V této chvíli vstoupil president. Členové kabinetu vstávali, Hayes však řekl: „Zůstaňte sedět, pánové, prosím, zůstaňte sedět."

Na zasedání se většinou mluvilo o železnicích a unavený, utýraný Hayes se snažil najít východisko ze spleti závazků, podvodů a porušených slibů. Carl Schurz zapomněl znova na darlingtonský případ; v paměti mu uvázlo jenom marné přání slyšet Devensův třetí důvod; ale zapomněl i na to, jak se rozohňoval a rozčiloval otázkami, které se projednávaly v zasedání, a křičel své námitky stále hlasitěji, při čemž jeho hrdelní, německý přízvuk byl stále zřetelnější.

Když se vrátil zpět do své úřadovny, byl pořadač již odnesen.

Byl to Jackson, dopisovatel New York Heraldu z Washingtonu, který znovu rozvířil tuto otázku. Stalo se tak po dvou dnech, během kterých na ni sekretář ministerstva vnitra dokonale zapomněl. Schurz byl sám novinář; četl spousty novin a měl své názory na to, jak by noviny měly vypadat. Naproti tomu viděl, jak se tato síla zvrhla a zkazila, jak podporuje útisk, klamání, nenávist a předsudky. Často si myslel, jak jsou rodilí Američané jakoby slepí k zázračným možnostem vlastní země; pouze člověk, který rovněž přišel jako uprchlík, prchající před pronásledováním a útiskem, mohl mnoho těchto věcí vidět. Pro ně byla svoboda tisku běžná věc; pro něho byla plamenným mečem.

Mluvil rád pro tisk, a mluvil rád s lidmi, jako byl Jackson, který si uvědomoval, že Amerika je celý svět, prostírající se na tři tisíce mil široko a daleko. Schurz se obdivoval New York Heraldu; měl své chyby a bylo jich hodně; na první stranu dával dryáčnická oznámení nejhoršího druhu; avšak křižácká tažení Jamese Gordona Bennetta měla jistou cenu pro svou nebojácnost a bylo v nich více než dost pravdy. Jenom Bennett byl schopen vyslat takového zpravodaje, jako byl Jackson, a nechat ho vyklopit celé srdce na papír. Vznikaly tak články, které

byly srdečnější než strohé popisování, a Schurz měl rád takové články, které šly do živého.

Proto se Schurz usmíval, když byl Jackson vpuštěn do jeho kanceláře; vysoký, hubený, holohlavý muž s ošklivou tváří, připomínající Lincolna; při pohledu na něj si Schurz se sevřeným srdcem vždy vzpomněl na onoho muže, který byl kdysi jeho přítelem.

„Vy byste mi mohl dát látku pro článek, pane sekretáři," řekl Jackson. Měl ve zvyku říkat Schurzovi pane sekretáři a Schurz měl rád tento zvyk, protože v něm vyvolával vzpomínky na starou vlast, kde se říkalo pan poštmistr, pan strážník a pan tak a tak. Nejraději by byl na všechno zapomněl, někdy však mu bylo příjemné, když mu někdo jeho minulost tímto způsobem trošku připomněl.

„Já?" usmíval se Schurz.

„Vím, že nemluvíte rád o Indiánech, kteří jsou na válečné stezce. Bennett však říká, že se v Kansasu schyluje k válce."

„Běžte tedy na ministerstvo války," pokrčil rameny sekretář, těše se ze svého malého žertu.

„Byl jsem tam," řekl Jackson. „S těmi nic není, pro ně je na planinách mír, mír a opilí Indiáni."

„Tak je to nejlepší."

„To však nejsou žádné novinky. Mám pěknou, přímou zprávu o bojích mezi oddíly a Indiány v Kansasu."

„Nesmysl!"

„Cheyennové," řekl zpravodaj, a tu si Schurz vzpomněl na událost v Darlingtonu.

„To nic není," řekl Schurz. „Několik Cheyennů uteklo. Opustili svou reservaci a chtěli jít domů, nějaká vojenská policie se vydala za nimi, aby je přivedla nazpět. To je vše."

„Kolik jich je?"

„Asi tři sta, ženy a děti a všechno ostatní, víte, cestují jako cikáni."

„To je něco," řekl Jackson.

„To není nic pro článek. Proč byste neměl něco napsat o tisících Indiánů, kteří žijí v míru ve svých reservacích? Napište něco o tom, jak se vláda snaží naučit jedno celé plemeno novému způsobu života, civilisovat je během jednoho pokolení. Proč by nemělo padnout ani slůvko o Indiánech dříve, než to někde ve stroji začne trochu skřípat? Je to velký stroj, a čekáte snad, že takový stroj poběží, aniž někde něco zaskřípe?"

„Když lidé bojují, o tom se dá napsat zpráva."

„Bojují? Je tam méně než sto bojovníků. Dvě setniny jízdy jdou za nimi, aby je přivedly nazpět."

„Kdy to bylo?"

„Před dvěma, třemi dny."

„To je teď tedy po všem?"

„Proč ne," usmíval se Schurz. „Vy jste slyšel něco o válce na planinách a představoval jste si velká vojska, jak jezdí sem a tam, obraty, šarvátky, pravidelné bitvy — nikoliv, říkám vám, a zaplať Bůh. Nic takového v Americe. Ta válka mezi státy — a je lépe o tom nemluvit — to byla poslední válka. Žádné války už v Americe. Jestliže jde pár vojáků za několika pošetilými Indiány, kteří nechápou, že vláda se snaží jim usnadnit život, to ještě není válka. To je policejní honička na bandu zlodějů. Přivedeme je nazpátek a uděláme z nich pokojné sedláky, a tak to bude lepší, nemyslíte?"

„Anebo je odvedeme do Dry Tortugas?"

„Ach ne! Co to máte s tím Dry Tortugas? Nejsme tu v ministerstvu vnitra svatí, nebudeme však každého hloupého Indiána posílat do vězení v Dry Tortugas."

„A přece tam Indiáni zemřeli," řekl Jackson mírně.

„A zrovna tak běloši. Je to ostuda; copak nevím, jaká je to hanba, mít tak ďábelské místo jako vězení? Dokážete však vyléčit každý nádor tím, že si jen tak plivnete přes

rameno? Nikoliv, to vyžaduje času. K tomu je třeba návrhu zákona, usnesení, chvíle ve výboru, hlasování; to je demokracie."

Jackson se usmíval na podrážděného, křičícího sekretáře. Schurz pravil: „Zapalte si dýmku. Naleju trochu whisky. Vím, je to hanba, přijít sem s povídkou a jít odtud bez povídky."

„Byl jsem tam venku," zamumlal Jackson a vypil pak whisky.

„Kde?"

„V Indiánském teritoriu."

Schurz se na něj upřeně podíval a zpravodaj se střetl s jeho přímým zpytavým pohledem.

„V létě," řekl Jackson.

„Ano?"

Pak nastala dlouhá pomlčka; konečně zpravodaj vstal a chystal se k odchodu. Schurz sňal skřipec a pečlivě jej čistil.

„Bude to dlouhá cesta domů," poznamenal zpravodaj. „Odkud pocházejí?"

„Myslím Black Hills," řekl Schurz, aniž vzhlédl.

„Byl jsem tam."

„Vy jste byl vůbec všude, není-liž pravda?"

„Tu i onde. Měl jsem rád Black Hills. Možná, že mám rád hory, protože jsem v nich nikdy nežil. Říkal jsem si, tady je něco dobrého pro Ameriku."

„Proč ne?" řekl Schurz s přízvukem, který naznačoval, že rozhovor je skončen.

„Ano — asi se zbláznili. Je to tisíc mil od Indiánského teritoria."

„Možná, že se zbláznili," řekl Schurz klidně. „Indiánovi pracuje mozek tak, že si někdy myslíte, že je blázen. Můžete však dovolit třem stům cikánů, aby si chodili, kam se jim zachce?"

Zpravodaj se obrátil k odchodu, sekretářův hlas jej však provázel ke dveřím: „S tím článkem mi to je líto, ale není války. Bylo by to zlé, kdybyste měl psát o válce. Snažíme se něco pro Indiány vykonat. Národ by o tom měl vědět."

„Rád bych věděl, jestli to někoho zajímá aspoň co by za nehet vlezlo?" řekl si Jackson pro sebe.

Když zpravodaj odešel, zůstal Schurz sedět a zíral na dveře. Měl zlost na Jacksona a na sebe sama, že ztratil rozvahu. Ve skutečnosti se nic neděje, zpravodaj střílel nazdařbůh. Dělali to tak obvykle, a jestliže se někdo nekryl, byl zasažen. V tomto případě není o čem psát. Bude s tím včas nadobro konec. Přesto, když za dlouhou chvíli vstoupil úředník do kanceláře, Schurz stále ještě seděl a zíral do prázdna.

„Bude zde něco, pane?" ptal se úředník.

„Nic —"

„Pan Freeling ze St. Louis čeká."

„Prosím?"

„Včera jste si s ním umluvil schůzku."

„Ano, pošlete ho sem. A zařiďte mi schůzku s generálem Shermanem."

Po celou dobu, co mluvil s panem Freelingem ze St. Louis, ujišťoval se Schurz, že rozmluvu se Shermanem si ujednal jen proto, aby zabránil uveřejnění této hloupé, špinavé záležitosti v tisku a aby byla vyřízena rychle a v klidu.

Schurz se v duchu usmíval, když kráčel po úzkých schodech do sklepa k Shermanově úřadovně, jako se vždycky usmíval skutečné prostotě člověka, který pro mnoho lidí byl dobyvatelem Georgie, pro několik málo „Cump" a vojenským geniem pro celý svět. Jeho prostota byla opravdová; nebyla to přetvářka, že se zdržoval s celým vrchním velením armády Spojených států v základech

domu, ve kterém bydlel. Měl rád sklepy; něco z té nahromaděné hlíny kolem vám pomáhá ke klidu a míru. Pokud šlo o to, zda je geniem, Schurz to nevěděl a pochyboval často o tom, zda vojáci, sebe nevyjímaje, jsou vůbec skutečně chytří, neřku-li geniální. Slovo genius je však poněkud mlhavé. Jeho přítel, který před tolika lety zemřel ve Fordově divadle — onen vysoký, ošklivý, neohrabaný, zachmuřený člověk — nebyl genius. Genius byl spíše Booth, který byl oné noci též ve Fordově divadle.

Když Carl Schurz sešel dolů na poslední schod, vyšel mu Sherman v ústrety a oba staří přátelé si srdečně potřásli rukama. Zapálili si doutníky a posadili se každý na jednu stranu stolku, který byl zavalen papíry a kde pruhy dopadajícího slunečního světla tvořily pestrou strakatinu na listinách a starém dřevě a ohřívaly chladný, klidný vzduch. Mluvili o tom i onom, o starých časech, a klepali popel na podlahu. Konečně zavedl Schurz hovor na příčinu své návštěvy. Vyňal opis Miznerovy zprávy a položil jej na Shermanův stolek.

„Tohle," přikývl Sherman a trochu se usmíval.

„Navštívil mě jeden zpravodaj, který není žádný ztřeštěnec, rozumíte, a chtěl vědět, zda je v Kansasu nějaká indiánská válka."

Sherman se pokojně usmál.

„Doufám, že už je po všem," řekl Schurz zvolna. „Teď už by mělo být po všem."

„Skoro po všem," přisvědčil Sherman.

„Byli tedy zajati?"

„Předpokládám. Na planinách nesedí na každých deset mil jeden telegrafista. Tohle jsem dostal dnes od Sheridana."

A podal Schurzovi tuto depeši:

„Gen. Pope gen. Phil. Sheridanovi, 12. září 1878. — Byla učiněna tato opatření, aby byli zadrženi severští

Cheyennové: sto pěšáků odjede zítra s koňmi zvláštním vlakem do pevnosti Wallace a zabrání Indiánům v překročení železniční trati na východ nebo západ od této stanice. Dvě setniny pěchoty opustí dnes večer pevnost Hays a zaujmou postavení u dvou zmíněných přechodů Indiánů na kansaské železnici mezi Hays a Wallace. Jedna setnina pěchoty z Dodge je umístěna podél železnice na západ od tohoto bodu. Dvě setniny jízdy z Fort Reno jsou Indiánům v patách a spojí se s jezdeckou setninou z Camp Supply. Oddíly ve Fort Lyon mají rozkaz střežit kraj na východ a na západ od tohoto stanoviště a okamžitě napadnout Indiány, kdekoliv na ně narazí, leč by se vzdali..."

Schurz položil depeši a zabručel: „To je jako past na myš."

„Pope je důkladný —"

„Ano. Chápu, že si někdo může myslet, že v Kansasu je válka."

Sherman pokrčil rameny. „Lidé se kazí, když nemají co dělat. Pár oddílů to trochu prožene. Dnes nebo zítra uslyšíme, že je zajali."

„Předpokládám." Schurz dodal: „Jestliže z nich někdo zůstane na živu."

„Dostanou, co si zaslouží. Zabijí-li nám tucet vojáků, stále na tom ještě proděláme. Nejsem přítelem Indiánů. Kdybychom je byli před padesáti lety vyřídili, bylo by to vlasti jen prospělo."

„Snad —"

„Nařídil jsem, aby všichni náčelníci a všichni ostatní muži, kteří zůstanou na živu, byli posláni do Dry Tortugas."

„Když vymýtíte vzpouru i s kořeny, je s ní nadobro konec. Je to tvrdý způsob, konec konců je však nejlepší."

„Ano?“

„Jinak se kořeny ujmou znovu.“

„Myslím také,“ řekl Schurz tiše. Opíral se dozadu a pozoroval zamyšleně konec svého doutníku. „Bylo by dobře zařídit, aby se to nedostalo do tisku, přestože by to asi nenadělalo příliš hluku. Plán o přemístění Indiánů je činem vlády a nemůžeme dovolit třem stům bláznivých divochů, aby se potloukali jako cikáni. Jenom —“ Přendal doutník a utrousil trochu popela na podlahu. „Je to dobré pracovat ve sklepě, lepší, než když člověk sedí někde ve věži a dívá se na všechno svrchu.“

„Je tu chládek,“ připouštěl Sherman.

„Opravdu, chládek. O čem jsem to mluvil?“ zadýmal ze svého doutníku. „Víte, miluji tuto zemi. Občas mi říkají: Nechcete se vrátit do Německa? Ach, tuhle myšlenku jsem vypudil z hlavy již před dvaceti lety. Říkají: Vaše vlast. Já říkám, že každý má vlast tam, kde může svobodně žít. Také jsem si ledacos nalhával, avšak tomuhle věřím doposud. Když člověk stárne a narostou mu vousy, ztrácí jednu dobrou víru za druhou; a touha po dobru a svobodě mu shnije uvnitř v hlavě.“

„Nebo jinak, stáří s sebou přináší trochu obezřetnosti a trochu moudrosti.“

„Snad. Já bych však dnes nebojoval na barikádách a vy byste nepodnikl pochod Georgií. Víte, jak vzniklo slovo svoboda (freedom)? Ze starého anglosaského free (volný) a doom (rozsudek, volba). Podle toho má člověk právo si vybrat smrt nebo otroctví. Znamená to, že nikdo nemůže být poroben, protože nikomu nemůžete vzít možnost zemřít. I když jste ho připravili o všechno, toto free doom (svobodná volba) mu přece zůstalo.“

„Zajisté,“ řekl Sherman. „A přece byli ještě na světě otroci, dokud nezemřelo několik set tisíc bílých chlapců.“

„Ano —“ sbíral své věci k odchodu. „Doufal jsem, že

budeme moci vyřídit tuto věc v teritoriu, že je nebude třeba posílat do Dry Tortugas.“

„S Indiány se nedá rozumně jednat.“

„Nedá? Nám se zdá, že nemají rozum, že se pouštějí do šílené věci, když se pokoušejí projít tisíc mil krajem, kde na ně všude číhají vojenské oddíly, aby je uvěznily. Možná však, že je to proto, že jsou tak bláhoví, že se ve svých úvahách neohlížejí na to, zda je to možné. Chtějí jít domů, jdou tedy domů. Vydají se na dlouhou cestu na sever — pro ně však to není nemožné. Pro někoho to není nemožné, udělat tak prostou věc jako jít domů.“

„Tentokrát je,“ řekl Sherman.

Pak si znovu potřásli rukama a Carl Schurz stoupal po schodech ze sklepa. Sherman šel za ním, aby mu ukázal cestu ke dveřím, a divil se, že sekretář vnitra jde tak pomalu.

„Dám vám poslat zprávu, jakmile budou pod dozorem,“ řekl Sherman.

Carl Schurz však ho sotva slyšel. Ponořil se opět do svých vlastních úvah a divil se, jak nějaká věc může být v zásadě špatná a v praxi správná.

ČÁST PÁTÁ

COWBOYOVÉ A INDIÁNI

ZÁŘÍ 1878

Jezdec, kterého Murray poslal do Dodge City, byl vysoký, devatenáctiletý mladík a pocházel z jedné farmy v okolí New Jersey. Jeho vlastní jméno bylo Ichabod, říkali mu však „Rudý". Byl zrzavý, s podlouhlou koňskou tváří, na které se takřka slévaly pihy. Vojín Vanest by byl mohl být jedním z Vanderbildtů a Astorů, kdyby jeho rodina netrčela daleko na malé farmě za Patersonem. Byli to těžkopádní Němci ze západu, pokojní dříči, kteří obdělávali půdu po mnoho a mnoho pokolení. Nebyli s to se vydat na delší cestu než do Patersonu; měli rádi peníze a vždycky jich měli dost, aby byli zajištěni. Ichabod byl první, kdo se vydal do světa za dobrodružstvím, a zrovna jeho potkalo to neštěstí, že se dostal k vojsku a potom ven, na planiny.

Stále se mu stýskalo po domově. Stýskalo se mu po vůni plné stodoly, po pachu černé půdy, po jerseyském venkově. Stýskalo se mu po baculaté, modrooké sestřence, která — jak měsíce a léta míjely — rostla do krásy. Cítil se osamělý a postupem času se tento pocit změnil v zarytou bojovnost. Jeho dlouhé, štíhlé svaly mu umožňovaly mlátit při rvačce jako větrný mlýn. Někdy byl bit, jindy ne. Měl rudé vlasy a lidé od něho očekávali, že se bude bít.

Honba za Cheyenny byla prvním příslibem skutečného boje, který mu přišel do cesty, a po celou dobu oné ničující jízdy v něm rostl strach. Nechtěl zabíjet, ani nechtěl být zabit; nechtěl trpět a krvácet a příliš poctivě věřil vypravování starších vojáků, kteří ho krmili historkami o Indiánech. Bylo to jako vysvobození od pánaboha, když ho Murray poslal do Dodge City, a byl přesvědčen, že až se vrátí, bude už po všem.

Cesta do Reederu byla prvním douškem svobody, kterého se mu dostalo po době delší než rok. Skoro jako by pro něho začínal nový život, jako by byl unikl z drápů smrti a vyjel si na projížďku po prérii, sám a volný. Lhal, když říkal, že zná cestu, tato lež ho však netrápila; osud se k němu choval příznivě a skoro ho ani nepřekvapilo, jak snadno našel dobytkářskou cestu, vedoucí do Reederu. Jel rychle a spokojeně a ve chvíli, kdy dorazil do Coldwater, jeho strach zmizel. Jeho stejnokroj posílil jeho sebevědomí a zajišťoval mu odstup; venku před hostincem Monarch vypil sklenici piva a vykládal chlubně o podrobnostech nejnovější indiánské války.

„Avšak vojsko jim je v patách," ujišťoval malý hlouček pobudů. „Vojsko jim je v patách —"

Coldwater však bylo ospalé a bez života. Nemohl pochopit, že lidé mohou sedět na pavlači Monarchu a chytat lelky a ani mrknutím oka se nepodívat, zda Indiáni nejsou na planinách. Ve chvíli, kdy vjížděl na svém unaveném koni do Reederu, mluvil už o pekelné válečné vřavě. Již se stmívalo a několik farmářů mířilo se svými bryčkami do kraje. Zastavovali se a naslouchali mu a pak práskli do koní. V hotelu Freestate mu dali nejlepší ze svých čtyř pokojů.

„Vojsko, to je mocné a dokonalé zařízení," řekl kdosi.

Mluvilo se i o domobraně, zůstalo však jen při řečích; a Vanest seděl a seděl a vykládal, jak se věci mají, dokud mu únavou neklesla hlava.

Když však ráno opouštěl Reeder, přidali se k němu

na koních dva trampové se zarudlýma očima a říkali, že by se s ním rádi svezli do Dodge a podívali se, jak to tam vypadá. Jedou prý do Dodge tak jako tak, má snad proti tomu armáda nějaké námitky?

„I čerta, ne," šklebil se Vanest.

Řekli: „Dobrá, Rudý. Tři budou lepší než jeden, když by přišlo na ty rudé lumpy."

Buďto byli propuštěni s výplatou, anebo prostě dostali vyhazov z jednoho ranče blízko Coldwater. Oba byli zajedno, že majitel Black je lump. Menší z obou darmošlapů se jmenoval McGrath; druhý Sutton. Oba byli ozbrojeni a těsně pod břichem jim visely velké colty; jejich oblek byl špinavý a tváře zarostlé týdenním vousem. Vanest z nich měl trochu strach, nenamítal však nic proti tomu, aby jeli s ním. Právě takoví darmošlapové budou mít úctu před stejnokrojem.

„Dodge je strašně veliké město," řekl McGrath. Řekl to třikrát nebo čtyřikrát. Druhý neříkal nic. Jeli rychle a za chvíli přestali mluvit vůbec. Když před polednem odpočívali, nabídl se Vanest, že se s nimi rozdělí o své zásoby.

„Hrome, to ne. Snesl bych něco k pití," řekl McGrath.

„To mně nedali," šklebil se Vanest. „Myslím, že jste dnes v noci na to šli trochu moc ostře."

„Zdá se, že vám dal pánbůh zatraceně dlouhý nos, vojáčku," vrčel Sutton.

Vanest se šklebil dál; nechtěl se dostat do rvačky s těmi dvěma. Nelíbil se mu jejich pohled a způsob, jakým nosili své colty. Dal se chvatně do vypravování o Cheyennech.

„Takhle parta honáků dobytka by je mohla dostat," řekl McGrath. „Vojsko ne. Na vojsko bych nevsadil ani zlámanou grešli."

Vanest pokrčil rameny. Již brzo měli být v Dodge City.

„Tak jedem, vojáčku," řekl Sutton.

Za hodinu dojeli k železniční trati a jeli podle ní na západ k Dodge City. Byl horký, parný den a na jihu se kupily nízké mraky. Blízko u Dodge přejeli návrší a sestupovali dolů směrem k městečku, které se vynořilo před nimi jako pokřivený vzdušný obraz z prérie, zarostlé nízkou trávou. Dlouhá řada nenatřených, shrbených, z prken stlučených domků byla obrácena čelem k železniční trati na Front Street. Město se podivně lišilo od všech, které Vanest na planinách viděl, protože nevypadalo jako místo, které si činí nárok na to, aby v něm bydleli lidé. Nebylo tam rodinných domů, ani venku položených farem a odděleného obchodního střediska; byla to sněť, skvrna, oteklá jizva, zející na těle Kansasu. Nevyrůstalo ponenáhlu a ani nerostlo překotným růstem pohraničního města. Jeden den nebylo nic, a pak přišla železnice a s ní se zároveň objevilo Dodge City, naházené a splácané dohromady, a s ním i obyvatelstvo.

Obyvatelé přicházeli, jako by se novinky šířily větrem. Místo bylo velké, vysoko položené a hezké; nebyly zde rodinné domky, zato však na dlouhé čáře Front Streetu, jeden na druhém, bylo tolik hostinců, špeluněk, nevěstinců a hráčských doupat, že byste to nenašli v kterémkoliv městě na planinách. V Dodge nebyla noc a den; splývaly tam dohromady. Byla to křižovatka. Tisíce texaských dobytkářů přicházelo z jihu podél Chisholmské stezky a nasedalo tu na vlak na východ do Santa Fé. A Texasané překonávali ve rvačkách co do bojovnosti občanskou válku, vybíjeli si svou záštiplnou povahu v krvi a polámaných hnátech. Mísili se se spodinou z planin od Kanady až po Mexiko. Přicházeli sem lovci buvolů se svými zapáchajícími kůžemi a pašeráci whisky si zde zřídili svůj hlavní stan, odkud dodávali Indiánům střelné zbraně a alkohol. Turisté mohli spatřit v Dodge City západní vysočinu a širý, otevřený kraj. Angličtí lordi a ruská knížata, všichni

museli navštívit Dodge City, aby měli upomínku na Ameriku. A i když zde nenašli lid, který pracuje a buduje, vzmáhající se rodiny, které se snaží vytvořit budoucnost tam, kde nebylo minulosti, našli přece jen dost, aby mohli na Ameriku vzpomínat. Mohli naslouchat rachotu střel a pozorovat pohřební průvody, ubírající se k Boot Hill.

Na míli daleko ucítil rudovlasý jezdec pach města. Pach se táhl nízko při zemi, byl hutný a překonával vůni prérie. Byl hustý; mohli byste jej krájet nožem. Byla to směs zápachu zvětralého piva, špatné whisky a masa, hnijícího na tisících buvolích kůží, nahromaděných do výše dvaceti až čtyřiceti stop podél železniční trati. Vanest se z toho rozkašlal a Suttonovi bylo na zvracení.

„Bože, já bych se potřeboval napít," řekl.

Na Front Streetu a také v hostincích bylo živo, ačkoliv bylo odpoledne. Muži na koních jezdili z města a do města, zvedajíce prach a proplétajíce se shlukem vozů. Podél hákovitých zábradlí stáli koně těsně vedle sebe, jako hrách v lusku. Vanest jel krokem a zíral jako u vytržení. Nevzpomínal si ani tak na dlouhou řadu mil, které ujel v prachu, vzpomněl si však na hroznou osamělost ve Fort Renu a cítil se jako v jiném světě, ve světě, který ho děsil a ve kterém se cítil malý. Byl šťasten, že ho chrání jeho stejnokroj.

McGratha a Suttona ztratil u třetího hostince a ztratil je s ulehčením. Přes všechno, co slyšel o Dodge, předstihovala nádhera restaurantů všechno, co si dovedl představit; Long Branch, Stockman, Alamo, Lone Star, Kelly's Place, Ann Flitches Place. Pocit ulehčení a vzrušení se opět vrátil, když McGrath a Sutton uvázali své koně před průčelím Alama.

„Tě Bůh, vojáčku," volali za ním.

Pak šťasten jako děcko zajel k divadlu Lady Gay a četl návěští: EDDY FAY, ATRAKCE LONDÝNA, PAŘÍŽE, NEW YORKU, ORIGINÁLNÍ PÍSNĚ A TANCE, a v duchu si pomyslil: mít tak aspoň jednu noc dovolené — měl by o čem vypravovat, i kdyby oni přivedli Cheyenny zpět bez něho. Cítil, že není třeba spěchat. Celá záležitost s cheyennskou tlupou bude vyřízena dřív, než odtud nějaký oddíl bude moci vyrazit. A takový oddíl nenajde pravděpodobně ani Cheyenny, ani Murraye. Měl provést svůj úkol a jeho úkolem bylo odevzdat depeši; nebylo však třeba spěchat.

Opouštěl Dodge City s lítostí. Na vojenskou stanici do pevnosti Dodge byly čtyři míle. Po celou cestu byl zvědav, zda bude muset odejít tuto noc nebo až příští. Bylo možné, že oddíl, o který Murray žádal, odjede ihned; ušklíbl se však, protože věděl, že vojsko takové věci nevyřizuje zrovna nejrychleji. Nějaký byrokrat se tam jistě najde. Vedl koně pomalým krokem. Když přijede pozdě odpoledne, mohla by být celá záležitost odložena až do příštího rána.

Počínal si tak, že prolajdal skoro celou hodinu, i když ke konci zrychlil jízdu a vjel do stanice ostrým klusem. V této chvíli byl důležitý a jel s vědomím své důležitosti, dokud nebyl zpražen suchou zprávou, že v Dodge Fort právě dostali telegrafickou zprávu o útěku Cheyennů. Muži, u kterých vzbudil zájem, si ho dobírali pro jeho Indiány a rudé vlasy, zatím co jeho zprávu nesli k plukovníkovi. Byli to však pěšáci, zatím co on si vykračoval ve svých vysokých botách a s šavlí po boku. Při jídle se nemohl dost navyptávat na divadlo Lady Gay.

„Je to zaručené?" přesvědčoval se.

„Sakra, je to zaručené."

„Tohle Dodge City je veliké město, není-liž pravda?"

„Rozlehlé a stvořené ke všem špatnostem," řekli mu.

„Bože —" hvízdl a zeptal se potichu: „Bordely?"

„Takové jste ještě neviděl, vojíne, aspoň ne tolik. Rudé plyšové koberce."

„Neříkejte!"

„Na mou duši!" říkali mu. „Sakra, to není nic pro chudáky od jezdectva, ti to ženou vysoko."

„Nějaké ty peníze u sebe mám," zašklebil se. „Bože, já nevím, jestli odjedu nebo ne — já ani nevím, u kterého útvaru se budu muset hlásit. To se ví, že bych se rád podíval na ty líbezné tance a zpěvy. Nebyl jsem v divadle jistě už dva roky."

„Vy jste nikdy v žádném nebyl, synáčku."

„Abych nebyl," ušklíbl se.

Seržant ho našel dříve, než bylo po jídle, a řekl mu, aby dojedl a hlásil se neprodleně u plukovníka Leache. Zhltl zbytky a s malou dušičkou šel za seržantem do důstojnické jídelny. Tam se právě podávala polévka, a bylo dříve po polévce, než se plukovník rozhodl, že si ho všimne.

„Vy jste přinesl depeši od kapitána Murraye?" ptal se ho Leach.

„Ano, pane."

„Jmenujete se?"

„Vanest, pane."

„Dostal jste nějaké ústní instrukce?"

„Ne, pane. Jenom, že mám jet do Fort Dodge."

„Kdy jste opustil kapitána Murraye?"

„Včera ráno, pane."

„Kde?"

„Myslím, že blízko u kansaských hranic, pane —"

„To stačí," přikývl plukovník.

Plukovník pokračoval v jídle a Vanest stál a čekal, přešlapuje s nohy na nohu. Seržant odešel a plukovník na něj, jak se zdálo, zapomněl. Nikdo mu neřekl, aby odešel. Stál tam, pozoroval dlouhý stůl s důstojníky a cítil se uražen tím, jak ho přezírali. Náhle se celou bytostí roztesknil po

domově a zatoužil přeletět půl druha tisíce mil do jerseyského venkova. Zapomněl na divadlo, bordely, na kolotající život v páchnoucím Dodge City. Nebyl schopen jiné myšlenky než na útěk; v duchu si říkal: Jestli mě pošlou tuto noc pryč, uteku. Uteku a protluku se nějak na východ, možná, že se mně podaří svézt se dobytčím vlakem.

Nějaký kapitán na druhém konci stolu zvýšil najednou hlas, aby na sebe upoutal plukovníkovu pozornost: „Přemýšlel jsem, pane — co se děje kolem Dodge, to se mi valně nelíbí."

„Eh?"

„Vyvíjí se to docela špatně, pane," řekl někdo jiný.

„Murray se s nimi musel střetnout," pokrčil rameny plukovník. „Jinak by tu byla nyní od něho nějaká zpráva. Mířili tímto směrem."

„To je právě to. Myslím, že mu utekli!"

Plukovník pokrčil znovu rameny. Byl to rozložitý, pomalý člověk, který bez odporu vyslechl své mladší důstojníky.

„Nerad bych, aby se nám do toho pletli civilisté," souhlasil. „Trvalo by to však dva dny, než by se posunula jedna setnina k Medicine Lodge. Tak či tak, bude pak už po všem. A na železniční trati na západ odtud jsou oddíly."

„Jen jestli se nevyhnuli jezdectvu, pane," řekl zlostně statný kapitán s kulatým obličejem. „Nechte mě a mou setninu odejít k jihu na mulech. Aspoň je odvrátíme, když už to s nimi nevyřídíme úplně. Byla by to nová stužka na vašich prsou."

Ostatní souhlasili. „Nemám rád pěchotu na koních," řekl plukovník.

„Ale skoncovali bychom to, pane. A udržel byste je mimo Dodge. Víte, jaký je to poplach, když jde domobrana."

„Mohla by to být cenná příležitost," řekl plukovník pomalu. „Rozhodně však byste se připojil k Murrayovi.

Přeje si to, Bůh však ví, proč. Zatím má dvě setniny. Budete operovat pod jeho velením, když se k němu připojíte — ledaže by šel na sever přes naše území."

Vanest poslouchal, ale nevnímal. Myšlenka na útěk ho úplně ovládala a srdce mu tlouklo strachem z rozhodnutí, že to provede ještě této noci.

Slova plukovníkova ho vytrhla z plánů: „Vojíne, půjdete dnes v noci s kapitánem Sedbergem. Odevzdá vás vašemu útvaru."

V baru Alamo si McGrath a Sutton poroučeli whisky. Nalévali a pili statečně, za padesát centů láhev, bez pobízení každý tři sklenky za sebou, až je přešla nevolnost. Pak se cítili lépe a začali se krmit červeným sýrem a suchary.

„Máte hlad?" řekl sklepník bodře. „Mohl bych připravit trochu šunky s vejci."

Byl to tlustý chlapík se svislými rameny, holou, těstovitě bílou hlavou, kulatou jako vajíčko. „Nebo studené kuře," dodával. Hovězí nebylo v Dodge City pochoutkou. „Přijeli jste dnes?"

Přikývli. Nalili ještě jednou dokola a cpali se ještě více sýrem a suchary.

„To je pro běžnou potřebu," vysvětloval sklepník.

„Už jsem jedl lepší přesnídávku."

„Jistě, ale nikoliv v Dodge," řekl sklepník. „Přijeli jste od Coldwateru?"

„Co je vám k čertu po tom?" ptal se Sutton.

„Nechtěl jsem urazit."

„V pořádku, to je v pořádku," šklebil se McGrath. Dopili láhev a hltali dál sýr a suchary, až byla mísa prázdná. Sklepník se shýbl, aby znova naplnil mísu, a mluvil zpod pultu: „Slyšel jsem, že sem po té cestě jedou nějací Cheyennové?"

„To je možné."

A když se narovnal: „Dám tam taky pár řízků těch bílých kuřat. Lepší je tam dát hned, dřív než přijde šéf."

Sutton pravil nejasně: „Bože, já bych si tak rád práskl po těch rudých lumpech."

Sklepník postavil na pult novou láhev, McGrath ji vzal, zaplatil nápoje a vykročil směrem k jednomu stolu. „Přinesu nějaké suchary a sýr," řekl sklepník.

Sutton se zvrátil v židli těžce na bok a McGrath se znova napil. Sutton pil s vytrvalostí člověka, který se chce opít a shledává to obtížným. McGrath pil jednu za druhou a hvízdal si podle piana. Nespustil oči s dveří a pozoroval každého, kdo vstoupil do místnosti.

Bar se táhl po celé délce budovy Alama, čtyřicet stop. Uvnitř bylo silně rozladěné piano. Malý, holohlavý muž dřepěl u něho na stoličce a hrál pořád dokola jeden a týž taneční nápěv. Řada ulepených sklenic cinkala k jeho hře a půl džbánu zvětralého piva stálo na dosah. Stoly stály ve špinavých pilinách a tvořily jakousi ohradu kolem taneční plochy, taktéž posypané pilinami. Dveře na konci místnosti oznamovaly bez obalu dámám a pánům, kam mají jít, a nenatřené prkenné schodiště se zvedalo v příšeří mezi nimi.

U nálevního pultu bylo asi půl tuctu lidí a ještě asi tucet sedělo ve dvou skupinách u karet. V jiném rohu čekala ruleta a stůl s kostkami na noční hru. U druhého stolu ležel v troskách převržené láhve whisky jakýsi ruměný muž v úředním kabátě, s prameny světlých vlasů a naběhlýma rukama. Vzduch byl těžký, zatuchlý a nepopsatelně páchl.

Sutton byl skoro opilý. Pravil: „Měla by to být země bělochů, ale není."

„To se ví," souhlasil McGrath. Vždycky souhlasil, když byl hromotluk opilý.

„Správně," řekl Sutton, tupě se usmívaje. „Víš, co udělám se skalpem?"

„Co?“

„Přišiji si jej zrovna tady k lokti. Proklatě, zrovna tady k lokti!“ Sebral láhev a potácel se zpět k pultu.

McGrath šel za ním. „Posaď se,“ řekl.

„Celý kraj je zavšiven těmi —“

„Pojď sem a sedni si,“ řekl McGrath.

Vysoký muž s pískově zbarvenými vlasy pohlédl na sklepníka a pak vzal Suttona za rameno: „Prosím?“

Sutton se pomalu a bojovně otočil. McGrath ustoupil nazad, stále ještě se ztrnulým úsměvem v obličeji. Vysoký muž měl červeně skvrnitý obličej a mluvil protáhle a dychtivě:

„Kde jste je viděl?“

„Koho?“

„Cheyenny.“

„Kriste Pane,“ vrčel Sutton, „já je neviděl. Jedou nahoru k Dodge.“

„Jak to víte?“

„Kriste Pane, jak prý to vím!“

K baru se hrnuli jiní lidé. Muž za pultem utíral sklenici a pozoroval napjatě Suttona. Brnkání na piano umlklo, malý lysý človíček se obrátil na stoličce a nalil si sklenici zvětralého piva. Statný, dobře oblečený člověk pěkné postavy, s ocelově šedými spánky a knírem, nějaký rančer, řemeslný hráč nebo inženýr, řekl zpovzdáli trochu nedůvěřivě: „Pane, jestli jste viděl Indiány, tak povídejte.“

Pianista srkal pivo a koukal po očku na skupinu.

„Přijeli jsme s jedním vojákem, ten nám to povídal,“ řekl McGrath rychle.

„Cheyenni — kolik?“

„Hrome, celý kmen, na koních,“ řekl Sutton. Zvýšil hlas a opakoval chraptivě: „Celý zatracený kmen!“

„Odkud jste přijeli?“

„Reeder, jestli vás to baví, ke všem čertům.“

„Možná, že ano,“ přikyvoval statný muž a přejel beze spěchu svýma modrýma očima Suttona od hlavy až k patě, prohlížeje si jeho rozedrané nohavice, starou, modrou, špinavou a nestydatě záplatovanou košili, opilou tvář, dokonale pohrdající břitvou, a celý mohutný, opilý obsah těchto svršků.

Sutton se pokoušel na něj dívat svrchu a McGrath tahal svého druha za rukáv. Statný muž čelil klidně Suttonovu pohledu a červenolící, hubený dopravní úředník nebo telegrafista v hnědém, pruhovaném bavlněném obleku a rozhalené košili přišel k sobě a řekl: „Proč tady ke všem čertům děláte takový rámus s povídačkou o Indiánech?“ s mírně odporujícím přízvukem v hlase, avšak dostatečně nevrle, aby rozzuřil Suttona, který ho začal tlouci a srazil ho k zemi. Statný muž se ani nepohnul, avšak nespustil oči se Suttonova obličeje. Muž v pruhovaných šatech ležel na podlaze; neměl střelnou zbraň; pak po kolenou a po rukou se zvedal a vlekl pryč, až se dostal ven z kruhu.

Statný muž se pomalu obrátil zády k Suttonovi, přistoupil k poraženému, pomohl mu na nohy a vyšel s ním z hostince.

„Kriste Pane,“ řekl Sutton, „jak prý to vím o těch Cheyennech —“ Třel si klouby.

„Sám bych si po nich rád bouchnul,“ řekl sklepník dychtivě.

Pianista se hihňal a plácal se do stehen.

Venku si červenolící muž třel trochu třesoucí se rukou čelist a pravil: „Děkuji, pane Blake.“

„Dodge je zamořeno bandou pobudů. Vyplatí se však jednat s nimi trochu opatrně.“

„O těch Indiánech měl pravdu. Přišlo to dnes ráno telegraficky.“

„Válka?“

„Něco podobného, myslím. Cheyennové, kteří utekli

z reservace. Je domněnka, že jedou na sever, ale zdá se, že o nich nikdo nic neví. Mě to nerozčiluje. Lidé jsou celí pryč, když slyší vypravovat o Indiánech."

„Jako hon," řekl Blake zamyšleně. „Lidská vysoká zvěř, a v tomto kraji je vždycky volné období pro hon na rudé kůže. Dobrá, měl bych se dostat zpět na ranč."

„Říkají, že je jich tři sta. To je celá spousta Indiánů."

„To by nebylo špatné, kdyby se za nimi rozjela občanská domobrana," uvažoval Blake, mysle na svůj ranč, koně, dobytek a dům, jehož stavba stála šest tisíc dolarů. „Kterým směrem jedou?"

„To je to, co nevím. To není moje starost. Na to je tu vojenský pluk, aby se staral o takové věci."

„V Dodge je umístěna celá řada pluků."

„To je pořád málo, pane Blake. Uznáte, že právě na tohleto jsme tady chudí." Třel si čelist a zkřivil tvář úsměškem. „Když člověk může bojovat, je to v pořádku — když nemůže — dobrá, lepší nějaký zákon než žádný. Předpokládejme, že si pár lidí vyjede zabíjet Indiány. Dobrá, je to jen luza, ať se na to díváte, jak chcete. Jaký je v tom však rozdíl, jestli si chátra vyjede lynčovat jednoho člověka, nebo sto, nebo tři sta?"

„Brání své domovy," řekl Blake nepřítomně.

„Domov v Dodge? Jaké domovy?"

Blake pokrčil rameny. Dali se dolů ulicí, a když přišli naproti novinářské kanceláři, telegrafista něco zamumlal, otočil se a zmizel. Blake, jak se zdálo, si sotva všiml, že odešel.

Bylo už odpoledne a v Dodge se začali shromažďovat lidé. Přijížděli po jednom, po dvou i ve skupinách. Skupina železničářů se přikodrcala na pomocném vozíku, zvedla jej namáhavě s kolejí a uložila před průčelí Kelly's Place. Švédská rodina, namačkaná ve svém malém, nízkém a hřmotném rodinném voze, se pomalu, nápadně šinula vpřed po Front

Streetu. V několika místnostech začali hrát na piano a jejich zvuky vzbuzovaly dojem malého karnevalu.

Rančer zamířil do šerifovy kanceláře, která byla v boudě, sbité z prken, s rozbitými skleněnými tabulkami v oknech. Šerif tam byl, seděl pohodlně ve svém křesle a podřimoval. Earp, pomocník šerifa Spojených států, trhal listy ze starého zápisníku a vyráběl ostře zašpičatělé šipky. Blake vyndal hrst doutníků.

Šerifem v Dodge City byl právě Bat Masterson, sukovitý, vytrvalý, rychle střílející muž, který dobře věděl, že většina jeho předchůdců zemřela s botami na nohou a s revolvery v rukou. Být šerifem v Dodge nebylo dobré místo; pouze sázka o život, naděje, jakou má hráč v zasmolené partii pokeru se dvěma dvojkami v ruce. Každý šerif mluvil o tom, že vyčistí město a udělá z něho místo, kde by se slušní lidé mohli cítit bezpečni; Bat Masterson však byl první, který vypadal tak, že se dalo věřit, že bude žít dost dlouho, aby splnil tyto úmysly.

Teď, když uslyšel, jak si Earp krátí dlouhou chvíli s rančerem, postavil Masterson křeslo opatrně na čtyři nohy, kývl, vzal si doutník, přivoněl k němu a ukousl špičku. Každý pohyb prováděl pečlivě, pomalu a s rozvahou, jako člověk, který žije spořádaným životem, váží si svého života a musí jej vychutnávat po všech stránkách v každé době denní i noční. Shýbl se k Blakeovu zapalovači, Earp však zavrtěl hlavou a nezapálil si. Earp byl šlachovitý muž s výrazem čilého, obezřelého bojovného kohouta; pohrával si bez ustání s revolverem, cvrnkaje nehty o kov.

„Co služba?" ptal se Blake.

„Klid."

„Klid, to je dobře."

„Dost dobře," řekl Earp.

„Jak jdou obchody?" ptal se Masterson.

„Dolar dvacet nahoru."

„To je pěkné."

„Mohlo by to být lepší," řekl Blake. „S dobytkem dnes neuděláte žádné velké štěstí."

„Je to život," protahoval Earp, házeje při tom šipkou. „Zatraceně, mám toho udržování klidu až po krk, pronajal bych to na dvacet dní z měsíce."

„Já mít ženu a maličké," dumal Blake, „praštil bych s tím hezky zčerstva. Ale i tak bych to nedokázal sedět si ve své místnosti nebo trčet v Dodge, kdyby někde hořelo."

„Také jste slyšel o Indiánech?" vzdychl šerif.

„Rád bych věděl, jestli jste o nich slyšel vy?"

„Hrome, slyšel," řekl Earp se slabým úsměvem. „Tomu se neubráníte, abyste o nich neslyšel. Každý pobuda, podvodník a darmošlap, který nemůže sehnat buvola, kterého by zabil, whisky, kterou by prodal, nebo peníze, které by mohl ukrást, by si chtěl hrát se skalpem."

„Bojovní muži," mručel Masterson.

„To je jeden způsob, jak se na to můžete dívat," připouštěl rančer. „Druhý způsob poznáte, když přijdete domů, najdete svůj dům zbořený, stáda odehnána, když už máte to štěstí, že jste neseděl uvnitř ve svém domě."

„Zatím ještě nic nezapálili."

„To je po čertech pěkné uvažování," řekl Blake.

„Dobrá, dobrá! Co tedy chcete? Domobranu? Občanskou armádu? Kde jsou ti Cheyenni? Viděl jste je? Všemohoucí Bože, já ani nevím, kolik jich upláchlo, ani kam míří. Mohl bych s ostatními chodit kolem dokola, mávat revolverem a křičet: Zabte ty proklaté Indiány, ale co z toho? Z toho nevzešlo nikdy nic dobrého. Já se snažím udržovat klid a pořádek."

„Možná, že jej budete udržovat příliš dlouho."

„Možná. Ale v Dodge jej udržím. Tam venku v trávě je spousta vojáků."

„Spousta zbabělců je právě tady v Dodge," řekl rančer. Masterson se na něj upřeně díval. Earp hvízdl. Pak řekl Masterson tiše: „Znám vás už dlouhý čas, Blaku."

Pak seděli chvíli tiše. Seděli bez hnutí, až přede dveřmi zaduněly údery kopyt. Když jezdec vtrhl dovnitř, Masterson se pootočil. Earp řekl: „Haló, Jimmy." Chlapcova tvář se trochu podobala Blakeově.

„Dostali Fullerovy," řekl chlapec, ztěžka oddychuje.

„Kdo?"

„Vem to pomalu, Jimmy," řekl Earp.

„Ti proklatí Indiáni!"

Blake se usmíval a Masterson řekl zostra: „Sedni si, Jimme! O čem to u všech čertů mluvíš?"

„Vždyť mě slyšíte! Dostali Fullerovy, stříleli celý den a zapálili jim střechu nad hlavou!"

„Kdy to bylo?"

„Včera v noci."

„Viděls to?"

„Kriste Pane, neviděl, ale viděl to Lenny Rand. Ztrhal svého koně a já, Kriste na nebi, ztrhal svého! Lenny tam jel k Fullerovům, když slyšel střelbu jako při bitvě. Až tam do toho nešel, ale říká, že tam bylo dobře tisíc bouchaček. Viděl, jak to hoří proti nebi, jako by hořela prérie."

„Kde to bylo?" ptal se Blake.

„Dolů k Medicine Lodge."

„To by mohl být Fuller," připouštěl Earp. „Proč ses u všech čertů na to nepodíval? Na to nemuseli rozpoutat hned bitvu, aby dostali starého Popa Fullera. Víš to jistě, že celé to střílení slyšel?"

„Jako že je Pánbůh," řekl chlapec.

„Ti lotři," řekl Blake, „pro nic za nic se dají do střílení."

Masterson unaveně vstal, šel ke stolku a připjal si zbraně. ‚Půjdu na obchůzku," řekl Earpovi. „Vy zajedete na pev-

nost a zburcujete je. Najde se jistě spousta horkokrevných, kteří tam pojedou, a měli by mít s sebou jednu nebo dvě setniny."

Telegrafista, který si stále ještě ošetřoval svou pohmožděnou čelist, seděl v redakci a naslouchal, jak vydavatel diktuje svůj úvodník přímo tiskaři. Navíc ke svému zaměstnání u Western Union byl Stanly Garburg kansaským dopisovatelem pro New York Times. Jeho místo nebylo stálé. Když dal dohromady nějaký článek, poslal jej a doufal, že jej budou moci upotřebit. Když bylo třeba o něčem psát na pokračování, udělali ho na tu dobu pravidelným dopisovatelem. Přispíval také do jiných novin, které přinášely jeho malé zprávičky.

Teď, když pozoroval licousy vydavatele Atkinse, přistřižené jako kartáč na šaty, myslel na svůj největší článek, svou nejlepší příležitost. Ještě ani nedoufal, že by se mohla stát skutkem, když pomyslil na tečky a čárky, které by mu vynesla zpráva o útěku Indiánů, o útocích a protiútocích, o promyšleném rozestavování oddílů z celého okrsku planin do sítě, která zřejmě neměla mezer. O Indiánech toho věděl málo a jako všichni lidé na planinách měl zřejmě o nich svoje vlastní, osobní mínění; věděl, že indiánské války patří minulosti, že indiánský případ je jednou provždy vyřízen. Tohle však bylo něco jiného...

Naslouchal, jak Atkins říká: „,...Jak dlouho mají svobodní Američané ještě žít ve stínu těchto hrozných obav? Jak dlouho má tato rudá hrozba držet jejich domovy, jejich srdce a jejich milované v údolí stínu? My říkáme, že to už trvalo dost dlouho! Tvrdíme, že ani jeden z našich milovaných již nesmí zemřít a být pohlcen chtivým chřtánem divochů! Vyzýváme svobodné lidi, zadržte je a zničte je! Vyzýváme občany z Dodge City, braňte své domovy, chopte se zbraní za mír a za svobodu! Srazte je k zemi! Srazte je

tak, aby pochopili, že na ně sestoupil hněv Páně! Dejte jim za vyučenou tak, že už nikdy nepřekročí hranice svých reservací..."

Garburg naslouchal a trochu se usmíval. Slyšel, jak týchž slov, týchž výzev a týchž kleteb užil proti zlodějům dobytka, lovcům buvolů, pistolníkům, čachrářům s whisky a Texasanům. Atkins nikdy neměnil stavbu svých úvodníků; kdyby tak skutečně učinil, dobří obyvatelé Dodge City by je možná četli. Takhle je nečetl nikdo, vyjma, že je uveřejnily východní deníky jako ukázku vzletného způsobu psaní venkovského tisku.

Když Atkins skončil, přišel k telegrafistovi s rozšklebenými ústy, ohryzuje starou odrolenou kukuřičnou šišku. „To jsem jim to dal, he?" řekl.

„Nenávidíte tolik Indiány?"

„Zda je nenávidím? Nikdy jsem žádného neviděl a se žádným jsem nemluvil, vyjma s míšencem Micky. Stáli však v cestě pokroku. Totéž jako pistolníci. Pokrok se nesmí zastavit."

„Přesto bych to neotiskl," řekl Garburg.

„Proč?"

„Bude zmatku dost. Proč jej ještě zvyšovat? Ti Indiáni se nepřiblížili k Dodge. Není tady důkazů o plenění. Pravděpodobně všechno, co chtějí, je jít domů, na sever."

„A my se máme odstěhovat ze země, kterou jsme vybojovali, a říci jim: jen račte, račte klidně vstoupit?"

„Proč ne?"

„Aúú!" vyrazil ze sebe vydavatel. „Běžte pryč! Dech zbabělosti je příliš smrdutý! Kliďte se odtud!"

Oddíly z Dodge Fort opustily stanici za tmy a jely rovnou na jih, směrem k Whitmanu, místo aby se daly na jihovýchod směrem k Reederu a Medicine Lodge Riveru. Sedberg uvažoval, že oddíly z Fort Reno Cheyenny ani nezasta-

vily, ani je úplně neztratily. O tom, že Indiáni utekli jezdectvu, když už je vojáci dohonili, neuvažoval vůbec; na druhé straně zase, kdyby se byl Murray s nimi setkal, přišla by o tom nějaká zpráva do Dodge, a tak bylo pravděpodobné, že oddíly z Fort Rena ztratily stopu úplně. Jestliže, jak se zdálo, šly dále na sever od Sun City, budou krýt východní bok společně s oddíly, které na plochých železničních vozech hlídkují na železniční trati. Nicméně nějaký vrozený pud by mohl donutit Cheyenny k tomu, aby se rychle vrhli na západ, snad i z pocitu, že tam, kde je krajina méně zalidněná, je pro ně nejlepší cesta k útěku. To bylo všechno, podle čeho se musel řídit, a vzhledem k těmto možnostem vedl svou pěchotu na mulech na jih. Co se týkalo spousty pověstí o indiánských nájezdech, které pronikly toho odpoledne do Dodge ze všech koutů Kansasu, nebylo možno si z nich něco vybrat a dát je nějak dohromady. Jediná možnost byla na jihu. Šel tedy na jih s úmyslem zahnout širokým kruhem k východu a najít příštího dne Murrayovu stopu.

Měl s sebou jako stopaře starého míšence Pete Jamisona, který znal v jihovýchodním Kansasu každý kámen; a jako další pomocník svítil jasně měsíc a hvězdy se třpytily tak, jak je lze spatřit pouze ve vysokých horských krajích a na rozsáhlých, opuštěných planinách. Muži jeli těsně u sebe, mnoho nemluvili, cítíce se trochu nepohodlně na mulech, přesto však byli v dobré náladě. Nebyli unaveni, protože měli po večeři dvouhodinový odpočinek. Přesto vyhlídka na kodrcání na mulech po celou noc nebyla příjemná. Vojín Vanest jel blízko čela průvodu, několik kroků za kapitánem Sedbergem. Vanest byl konec konců již unaven, utahán na duchu i na těle, a všechny jeho štíhlé svaly ho bolely. Ještě teď si stěží uvědomoval, že radosti, které skýtalo Dodge City, přišly a odešly za tak krátkou dobu a že jede zpět k Indiánům nebo do pekelné žluté a rudé jednotvárnosti Fort Rena.

Slyšel, jak Sedberg hovoří se stopařem, a nenáviděl je oba, jako nenáviděl všechno, co souviselo s touto pustou, rovnou, beznadějnou zemí planin. Doufal, že jestliže se Sedberg srazí s Indiány, že bude poražen a bude sužován stejně krutou trýzní, jakou zakoušel nyní on sám. S pohrdáním naslouchal tlumenému hlasu stopaře, který s indiánským zpěvavým přízvukem říkal Sedbergovi: „Ty Cheyen, to moc špatné lidi. Bojovat jako čert, jako kočka, co škrábe. Myslím, my je najdem, a my potom jdem strašně opatrně, opatrně jako myš potmě s kočka, co škrábe."

„Vy je najdete," řekl Sedberg. „O to jde, najít je. Co budeme dělat potom, to si vezmu na starost já."

„Jistě, jistě. Já myslím, my jít opatrně, pane kapitán."

Jeli dále a hodiny ubíhaly. Tráva byla vysoká, tmavá a vlhká. Vzdorovité a vyzývavé vytí kojotů se mísilo s dusotem kopyt mulů. Narazili na vyplašené stádo buvolů. Jeli podél drátěných ohrad, které dělily planiny na menší okrsky, a tu a tam spatřili temné okenice domů a stájí, které patřily k rančím. Často se ozvalo ze tmy zaržání koní, prudký dupot zaběhlého dobytka a jednou, když přecházeli přes výšinu, spatřili pod sebou chabou záři blikajícího ohně a kolem něho jako klády natažená těla honáků, rozložených kolem ohně jako loukotě v kole. Ačkoli jeli se strážemi, rozestavenými na pět set yardů po obou stranách, Indiány nespatřili. Nebylo po nich ani stopy, dobré či špatné, ani hořící ranč, ani záře, rozlévající se po obloze, která by prozrazovala, že někde zapálili táborové ohně.

Uplynula noc a vojáci v sedlech se svěšenými hlavami napůl spali; rozhovor se změnil v projevy nevole; jinak bylo pochmurné ticho, přerušované pouze neustálým dusotem kopyt. Tak jeli, až inkoustově modrá obloha zčernala a změnila se pak v pochmurnou, neutěšenou, jednotvárnou šeď svítání.

„Myslím, už nemusíme," řekl Pete Jamison; a pak chvíli

jezdil sem a tam, postavil se ve třmenech a naslouchal s rukama přiloženýma k uším. Sedberg zvedl ruku na znamení, aby se muži zastavili, a dvě stráže zahnuly nejistě zpátky do tmy.

„Myslím, slyším moc málo hluk,“ řekl stopař s ústy rozšklebenými od ucha k uchu, kroutě hlavou se strany na stranu. „Myslím, slyším něco.“

„Co?“

„Nevím — možná nic, možná hromada lidí jede.“

„Kde?“

Stopař ukázal dopředu a Sedberg se snažil zachytit nějaký zvuk. Muli netrpělivě hýkali a jezdci se probírali ze spánku, chápali se studených ručnic a třásli se zimou v chladné ranní mlze. Chvíli neslyšeli nic, pak se zvuky ozývaly stále zřetelněji, až po chvíli mohli rozeznat vzdálené, dunící údery kopyt.

„To ne moc daleko,“ řekl Jamison.

„Kolik myslíte, že jich je?“

Stopař pokrčil rameny. „Možná asi sto, možná víc.“

„To by mohli být Indiáni,“ mínil Sedberg, „anebo by to mohl být Murray a jeho vojáci.“ Rozhlížel se nejistě kolem a díval se na své vojáky, sražené těsně dohromady. Byli utrmáceni noční jízdou, sahali po svých ručnicích. Byli neschopni udržet své muly, proplétající se v chumlu jako stádo dobytka. Teď, když byl skoro u cíle, nevěděl, co si má počít. Jako pěší důstojník cítil, že by měl nechat sesednout své vojáky s mulů a rozestavit je do bojového útvaru. Pak by to však bylo příliš snadné pro Indiány, jestliže to byli Indiáni, aby se jeho mužům vyhnuli. A tak vyčkával.

Vanest, zkroucený únavou na svém velkém šedém koni, si třel ztuhlé údy, a díval se, jak Indiáni vyjíždějí z ranní mlhy, sjíždějí dolů po mírném svahu a zastavují se nerozhodně asi sto yardů od vojenských čet. V tom okamžiku

si uvědomil, že Murray neměl úspěch, a že také on neměl štěstí. Tam někde byli všichni jeho druhové v bezpečí, a on jediný z nich tu stál tváří v tvář Indiánům, jako by krutý a mstivý osud s ním zápasil a vyhrál.

„Hrome,“ zašeptal stopař, „myslím, že jsme je dostali — nebo oni nás.“

Sedberg mávl rukou a muli vyrazili vpřed. Z Indiánů byly vidět jen mlčící, nehybné, rozmazané obrysy. Pak se více než polovina Indiánů oddělila a s lehkostí proudící vody se vzdalovala pryč.

„Za nimi!“ křičel Sedberg. „U sta hromů, trubač, troubit!“

Zdálo se, že zvuk trubky naplnil lidi i zvířata stejnou vůlí. Muli se dali do těžkého běhu. Stopař, který stál ve třmenech, cloumal Sedbergem za rameno a odporoval: „Pane kapitán, ty squaws — vy blázen hnát se za ty squaws a nechat všechny Bojovné Vlky jít na váš bok!“

Sedberg to teď zpozoroval; ženy a děti jely proudem na jihovýchod, tím směrem, odkud přišly. Muži, bojovníci, mrštní jako šašci na svých malých konících, jeli obloukem, aby ho překvapili s boku. Pokoušel se zoufale stočit své muže, a pak, když muli pobíhali v zmatku všemi směry, křičel na celý oddíl, aby zůstali stát. Na obloze se objevila narůžovělá záře jako předzvěst východu slunce. Ženy a děti zamířily proti ní, zahaleny neprůhlednou mlhou, a muži s vědomím, že jejich rodiny jsou v bezpečí, přejížděli hrdě přímo před zraky v sedlech sedící pěchoty. Až dosud nevypálil nikdo ani jedinou ránu. Sedberg, který se zoufale snažil udržet muly v jakž takž spořádaném útvaru, dal rozkaz sesednout a zahájit palbu. Indiáni ujížděli takřka tanečním krokem pryč.

Vojáci slézali toporně s mulů, táhli je za uzdu a strkali je do řady tak, aby získali místo na střílení, kleli a nadávali na unavená a tvrdošíjná zvířata. Vanest zůstal

v sedle; rozuměl natolik bojové taktice jízdy, že poznal, že celý obrat je tak nemotorný, že se rovná sebevraždě. On jediný předvídal, že Cheyennové zaútočí jako smršť právě ve chvíli, kdy se pěšáci budou potýkat se svými muly.

Viděl, jak se Cheyennové stáčejí stranou, jako když se rozvírá vějíř, jak jako vichřice sjíždějí dolů proti vojákům, plaší skřekem a voláním muly, jak mezi nimi projíždějí a zanechávají za sebou roztříštěnou setninu v naprostém zmatku. Vojáci pálili z pušek, bylo to však jako střelba na divoké holuby v letu, když se pokoušeli zasáhnout některého z jezdců, jejichž jízda byla spíše vířivým tancem. Indiáni tolik nestříleli a těch několik ran bylo určeno spíše k tomu, aby poplašily muly, než aby zabily některého z vojáků. Ujeli do tmy, zatím co vojáci zápasili se svými muly, vstávali se země a stříleli nazdařbůh po prchajících Indiánech, kleli a bloudili ve vysoké trávě, hledajíce své zbraně.

Vanest však ujížděl pryč. Trhnutím uzdy zarazil svého velkého šedého koně a pak, když se Indiáni přiblížili, pobídl jej ostruhami. Hlava se mu točila a v zádech ucítil ostrou bodavou bolest, kterou mu způsobila kulka, sklouznuvší pod lopatku. Byl raněn zbloudilou kulkou, kterou vystřelil nazdařbůh nějaký voják. Vanest si uvědomoval jen jedno, že je po všem, že prchá, že teď pojede domů. Ani se neohlédne, nezastaví a pojede domů.

Ujížděl jako šílený před Indiány a vzdaloval se od nich, když se obrátili k východu za svými ženami a dětmi. Vanest jel dále sám a jeho velký šedák zvolnil do klusu, pak do kroku a konečně zůstal stát, zatím co Vanest visel v sedle. V duchu viděl jasně zelený, teplý jerseyský venkov. Jeho obraz viděl jasně až do té chvíle, kdy váha těla odtrhla jeho prsty od hrušky sedla. A pak se snesla noc, i když vycházející slunce obestřelo jako anděl širokými světelnými

křídly prérii. A pak se dal velký šedák do kroku, pásl se a vlekl za sebou Vanestovo tělo, které jednou nohou viselo ve třmeni.

V Dodge City, v divadle Lady Gay, když skončila první polovina představení, vystoupil konferenciér Frank Henick před oponu a uklonil se obecenstvu. Stál před plechovou rampou, kde hořelo šedesát svíček, a tvářil se rozpačitě a úlisně. Sepjal ruce a mluvil:

„Občané Dodge City, občané američtí, věc, ve které se na vás obracím, nepatří do ovzduší dobré nálady a žertů; dobrá nálada je zde na místě, a platíte-li vstupné Lady Gay, nejste v neprávu, když očekáváte skutečně nejlepší obveselení a pobavení tancem a zpěvem; nastaly však chvíle pro závažnější věci života, a to je důvod, proč k vám nyní mluvím. Mluvím o rudé hrozbě, která se valí Kansasem jako požár po prérii. Mluvím o rudých divoších, kteří pálí, vraždí a ničí. Mluvím o statečných mužích, kteří skrčeni za barikádou ve svém domě pálí z oken jednu kulku za druhou, aby zahnali nečistého ďábla, který by zničil vše, co je jim drahé, zatím co po jejich boku se modlí jejich ženy a děti. Můžete zůstat sedět zde, moji spoluobčané z Dodge City, a být necitelní k jejich utrpení? Necítíte ve svých věrných srdcích hněv a hrůzu? Můžete zůstat sedět zde a nepocítit touhu vzít pistole do rukou a srazit k zemi bezcitné divoké obludy, které neznají křesťanské lásky, zato však dovedou skalpovat a utýrat člověka k smrti? Jak tedy můžete zapomenout nejenom na statečné muže, kteří teprve před několika málo lety obětovali své životy pod vedením statečného generála Custera, ale i na chrabré muže a ženy jako Fullerové, Clancyové a Loganové a jiné statečné muže a ženy, kteří kdesi leží skalpováni a zkrvaveni. Jsem pouze člověk, který je placen, aby vás bavil, a tak možná moje slova nic nezna-

menají pro tvrdé bojovníky, jako jste vy, vím však, že půjčí-li mi někdo pistoli a koně, že budu první, kdo s vámi pojede. Dámy a pánové, děkuji vám zdvořile za laskavou pozornost."

Orchestr se pokoušel zahrát válečnou hymnu republiky, divoký jásot obecenstva však úplně hudbu přehlušil. Frank Henick se ukláněl a ukláněl. Nemělo však smysl se pokoušet uklidnit obecenstvo nebo pokračovat v představení. Lidé, kteří stáli nejblíže jeviště, vytrhali z rampy hořící lampy a Frank Henick, uchvácen vlnou nadšení, které tak dovedně vyvolal, vedl pochodňový průvod ven z Lady Gay dolů po Front Streetu do hotelu Long Branch. V té chvíli se už vzrušení rozšířilo do všech koutů Dodge City. Muži a ženy se hrnuli do Long Branch, kde za chvíli byla hlava na hlavě a hlučící a nadšeně jásající dav vyvolával Bat Mastersona.

Masterson vylezl na nálevní pult a křičel: „Počkejte chvíli! Počkejte chvíli! Vždyť není slyšet vlastního slova!"

„To se ví, Bate — jdeme s vámi, Bate!" křičeli na něho.

„Dobrá! Hoříte všichni jako čerti a chcete jít proti Indiánům! Já pro to mám možná pochopení. Slyšíte, jak si razí cestu Kansasem, a jste tím samozřejmě pobouřeni. Nežijeme však v roce šestašedesát nebo osmašedesát; je po indiánských válkách, a jestliže tu řádí nějaká uprchlá nájezdná tlupa, dovede si s ní vojsko poradit."

(Syčení a hvízdání: Ať táhnou ke všem čertům ti přepychoví vojáčci!)

„Dobrá, nemáte rádi vojáky — oni však představují zákon!"

„Vy jste představitelem zákona, Bate! Veďte nás!"

„Počkejte chvíli! Nechci mít nějakou divokou smečku lidí, kteří jedou jako stádo a střílejí po všem, co spatří!

Jestliže jste se rozhodli to udělat, je přece možné provést to v pořádku a tak, jak já určím! Jinak vás pošlu všechny ke všem čertům!"

„U sta hromů, má pravdu! Veďte nás!"

„Dobrá — chcete jít na Indiány. Dnes v noci to nejde. Za prvé: když se venku v té tmě dáte do střílení, zabijete víc spoluobčanů než Indiánů. Za druhé: nevíme ani, kde ti Indiáni jsou. Podle zpráv jsou asi na dvaceti různých místech po celém státě. Musíme čekat, dokud nezjistíme, kudy jdou. Setnina vojáků vyrazila dnes v noci na mulech a pokouší se je vypátrat; budeme čekat, dokud nedostaneme zprávu z pevnosti. Zatím utvoříme občanský výbor a dáme dohromady domobranu. A zítra ráno, nepřejde-li vás ještě chuť, vás vezmu pod přísahu."

Masterson slezl dolů za bouřlivého souhlasu, do něhož se jen tu a tam mísily projevy nevole těch, kteří chtěli vyrazit hned. Většina lidí si oddechla, když slyšela, že není nic pevně stanoveno a že je nutno vyčkat do zítřejšího rána. Zástup v Long Branch prořídl a lidé se vytráceli do Alama a Kelly's Place. Nějaký texaský dobytkář, který nenáviděl Indiány, tak, jak je toho schopen jenom Texasan, objednal nápoje třikrát kolem. Rowday Case, řemeslný hráč, objednal dvakrát. Začalo se tančit a několik lidí zasedlo ke kartám. Občanský výbor se odebral do zadní místnosti a začal zapisovat jména pro občanské vojsko.

Lidé byli neklidní, podráždění a znechucení. Bylo jich předtím v noci skoro tři sta, a to se teď k ránu scvrklo na necelých sto. Jejich nálada se změnila; malí farmáři a rančeři, kteří měli doma rodinu, zmizeli. Rozhodlo deset hodin; jít bojovat proti Indiánům, to vypadalo hezky, dokud byli opojeni alkoholem, trochou řečí a společnou vůlí zbavit zemi škůdce. A vypadalo jinak, jít ven a dát se zabít, když o tom uvažovali v plném ranním slunečním světle. Bylo lepší jít domů a zůstat na svém pozemku, zahnat

dobytek do stájí a zavřít okenice. Budou-li pak mít Indiáni chuť přijít, můžete s nimi bojovat na vlastní půdě.

Další pohnutkou bylo objevení starého Popa Fullera. Místo aby ležel někde mrtev, jak se povídalo, přihrnul se živ a zdráv, ozbrojen svou starobylou Sharpovou ručnicí a pln ohně zabít pár Cheyennů na svůj vrub. Když se ho ptali, jak to bylo s bitvou, která prý ho stála život, přisvědčil, že se strhla bitva mezi vojáky a Cheyenny někde u Medicine Lodge Riveru. Mnoho o tom nevěděl kromě toho, že prý Indiáni směřují k Dodge. Proto sem přišel.

To ulomilo pověstem ostří. Nebyl-li Pop zavražděn, byly pravděpodobně pověsti o tuctech mrtvol také vymyšleny. Další muži opouštěli domobranu. Pak našel hlouček texaských jezdců Micky Halfbreeda, který se schovával pod pultem v obchodě Brigg's General. Micky byl plodem krátké lásky nějakého potulného prodavače whisky a piutské squaw a přišel na svět s hlavou zploštělou k jedné straně a s ústy, zkřivenými úpěnlivým úšklebkem. Byl dokonale neškodný, mírný jako beránek, bál se psů a byl ochoten vykonávat jakoukoliv práci od škrabání hnijících buvolích kůží až po zametání prostranství před domem. Rodem byl s Cheyenny spřízněn právě tak málo nebo ještě méně než běloši a měl z čistokrevných Indiánů dokonce strach a vždycky se jim vyhýbal.

Nyní ho Texasané vyvlekli ven, natřeli ho dehtem a kreosotem, který ukradli v nákladovém skladišti, a na důkaz, jak jím opovrhují, jej pověsili za jednu nohu na telegrafní tyč, místo aby jej lynčovali tak, jako by lynčovali bělocha. Jeli pak na koních dolů po Front Streetu a občas stříleli z pistolí a pak zmizeli se scény dříve, než několik slušných občanů, kteří byli trochu rozvážnější než ostatní členové domobrany, sehnalo žebřík a Mickyho odřízli. Byl polomrtev; návalem krve do zploštělé lebky upadl do bezvědomí. Ležel a pokoušel se o úsměv, zatím

co Bat Masterson, který přišel k výjevu příliš pozdě, než aby mohl nějak zasáhnout, a který znal Micky Halfbreeda řadu let, zuřil, když viděl, co se stalo, a zapřísahal se bohem, že zabije každého Texasana na potkání. Texasané, jakkoliv se chlubili svou odvahou, znali Mastersona dobře; ujížděli z města pryč a několik mužů se snažilo šerifa uchlácholit.

To mělo za následek další útěk z domobrany. Wyatt Earp si nad celou záležitostí myl ruce a vrátil se zpátky do Mastersonovy kanceláře ke svým papírovým šipkám. Šerif prohlásil, že mají-li ještě stále chuť vyrazit a dát se zabít, že půjde s sebou a dá aspoň pozor, aby nezabili jeden druhého. Za těchto událostí ubíhalo ráno. Domobrana se nápadně podobala bandě darmošlapů, kteří by se rádi pochlubili, že bojovali s Indiány a přišili si skalp na klopu; byli mezi nimi zpupní, mladí texasští jezdci, řemeslní hráči v kostky a farao, sklepníci, které už omrzelo uhýbat se kulkám při hospodských rvačkách a chtěli si sami vystřelit. Bylo tam také několik obchodních příručí, kteří se na to dívali jako na příjemné a úžasné dobrodružství; dva trochu přihlouplí angličtí synkové, bratři, kteří celou věc považovali za výlet a povedenou taškařici; šerif a čtyři jeho zástupci; telegrafista, který chtěl psát články do novin; a konečně půl tuctu dobytkářů, kteří souhlasili se vším, co by mohlo odvrátit Indiány od pastvisek.

Ostatní, drobní rančeři a farmáři, železničáři, námezdní dělníci, právníci, lékaři, krejčí a obchodníci, všichni zmizeli. Ti, co zůstali, byli netrpěliví a toužili po příležitosti, aby se mohli osvědčit. Pobíhali sem a tam před průčelím Alama, nasedali a sesedali s koní, odjišťovali pistole, počítali náboje a žádali Mastersona, aby se už ujal velení a šel s nimi hledat Indiány.

Masterson poslal zprávu do Fort Dodge, poněvadž byl toho mínění, že jestliže je domobrana ochotna jít, že bude

dobře, když s sebou bude mít oddíly vojska. Odpověď, kterou obdržel, byla zamítavá; plukovník prý již nemá oddílů nazbyt. Dále vysvětloval, že jedna setnina pěchoty odjela minulé noci na mulech pátrat po Cheyennech, že další dvě setniny na plochých železničních vozech střeží železniční trať a čtvrtá setnina byla rozestavena tak, aby chránila okolí samotného Dodge City. Posádka prý tedy musí zůstat v pevnosti Dodge. Trvají-li občané na tom, že půjdou hledat Cheyenny, budou muset jít sami.

„Zatracení, prokletí, všiví vojáci," myslel si Masterson, ani ne tak proto, že by je tak nenáviděl, jako spíše z toho důvodu, že si uvědomoval, že on sám bude odpovídat za tu sebranku, to občanské vojsko, a za nerozumný výbuch nahromaděné chtivosti indiánské krve. Od devíti do desíti a od desíti do jedenácti hodin je odbýval pod nejrůznějšími záminkami. Pak se probudily po těžké noční práci dámy více méně pochybné pověsti, vroubily verandu Alama a říkaly dobrovolníkům slovy nikterak neurčitými, co si o nich myslí. Byla tam Lily Arande a oslňující kráska Mary Smith s bělavě světlými vlasy, Frizie, která neměla jiného jména, Jelly Green, unavená, ale čilá, pokud šlo o hrubé urážky. Byl tam ještě tucet jiných a všechny se pošklebovaly, smály a zpívaly: „Ach, na co ještě čekáš, ach, na co ještě čekáš, můj chrabrý miláčku?"

„Buďto se rozhodnete, Bate, nebo u sta hromů půjdeme bez vás," řekl nějaký dobytkář šerifovi.

Asi deset minut poté se přihnal na zchváceném koni Cally Ridgewood, jezdící pro Double Shell Ranch, a mával rukama. Zarazil koně a vychrlil ze sebe: „Tábořili na svahu na západ od Fordu! Kristepane, za hodinu jsou tady!"

Pak už nebylo možno domobranu udržet a Masterson to věděl. S křikem a voláním, vyprazdňujíce zásobníky svých pistolí, se hrnuli dolů po Front Streetu, přejeli trať a vějířovitě se rozjížděli, mířice na jihovýchod. Jeli ostře

asi hodinu, držíce se v dohledu řeky; pak jim Masterson domluvil, aby zastavili. Věděl, že jestliže nedopřejí koním odpočinku, že nebudou k ničemu, že nebudou schopni útoku, boje, rychlé jízdy ani ústupu. Bylo nesnadné je zvládnout; zajeli k příkrému břehu nad řekou, smáli se a povykovali, kupečtí příručí zbledli a bylo jim náhle nevolno, někteří z texaských jezdců svírali rty a na jejich tvářích se objevily stopy pochyb, ostatní se však smáli a hýřili odvahou, naslouchajíce velkému, zjizvenému pobudovi, jménem Sutton, který vypravoval, jak zabíjel celé zástupy zlých a zbabělých Indiánů — za hlasitého souhlasu svého druha: „To se ví, hrome, že to je pravda!"

Stáli tak asi deset minut a znova nasedali, když spatřili Indiány. Bylo to překvapení, nemožné se stalo skutkem; nejeden z nich v hloubi srdce věřil, že se to nestane. Byl to přece výlet, zábava; jak by mohli najít hlouček Cheyennů na tisícimílové rozloze prérií? Také Masterson se spoléhal na to, že Indiány nikdy nenajdou.

Indiáni přicházeli od jihu proti proudu řeky a dobrovolníci šli dolů po proudu od severu; vyjeli vzhůru na vyvýšený pruh země, a když jej přejeli, objevili se zcela neočekávaně Indiáni, jak už to na planinách bývá. Jeli roztroušeně a sotva se pohybovali, v čele hlouček bojovníků, pak ženy a děti, držící se svých malých poníků pevně jako opice, koně s nákladem domácího nářadí a kolem nich pobíhali psi; jiný hlouček mužů tvořil zadní voj a další muži a chlapci se trousili po stranách průvodu. Spatřili dobrovolníky v témže okamžiku, kdy oni spatřili je, nezměnili však směr ani rychlost jízdy. Jenom ženy a děti se skoro bezděky semkly dohromady, obklopeny kolem dokola muži jako stuhou, která obepíná plochou krabici bonbonů.

Sutton zařval: „Pane na nebi!"

Texasané se dali do křiku, vyrážejíce nesrozumitelné

skřeky. Domobrany se zmocnil zmatek, jako když náhle praští do kaluže s vodou. Angličtí bratři zírali jeden na druhého s přihlouplým úsměvem a jeden bral druhého starostlivě za rameno. Telegrafistovi se udělalo špatně od žaludku, v ústech měl sucho a hořko. Jeden obchodní příručí začal zvracet, jak zápasil se svým vzpínajícím se koněm. Statný rančer, který pohrdal povykující sebrankou, se ptal Mastersona: ,,Co teď s tím, Bate?"

Šerif pokrčil rameny a poplácal koně po šíji. Domobrana již sjížděla roztroušeně a v nepořádku dolů s pahorku a střílela se sedel; ačkoliv stříleli jako diví, nemohli z revolverů, které se kymácely se strany na stranu, zasáhnout ani tak velký terč, jaký tvořili Indiáni. Telegrafista se snažil, aby všechno viděl. Znova a znova si říkal: ,,Musím to vidět, pamatovat si to a občas něco hodit na papír." Přesto však viděl všechno jenom v záblescích, střídajících se tak rychle jako tečky a čárky při telegrafování. Zřetelně si je uvědomoval až do okamžiku, kdy Indiáni zvolnili jízdu do kroku; pak už viděl všechno rozmazaně. Později nevěděl, jak Indiáni vyčkávali, jak muži utvořili řadu před svými rodinami, muži s pochmurnými, unavenými rysy ve tváři, kteří se při míření skláněli nad svými starými ručnicemi, karabinami, starobylými colty s dlouhou hlavní, muži se štíhlými a napjatými luky, na jejichž tětivě se slabě zachvívaly šípy, muži s primitivními oštěpy a pery zdobenými štíty.

Indiáni vypálili jedinou salvu. Po tomto jediném zarachocení se koně dobrovolníků začali vzpínat a řičet, a řady domobrany byly rozvráceny. Domobrana se dala v nepořádku na ústup, v hloučcích i odděleně, koně uháněli pryč a jejich jezdci ani příliš netoužili po tom, aby je obrátili; jiní se vzpínali, zatím co se jezdci pokoušeli znovu nabíjet zbraně, jiní v šíleném úprku najeli na Cheyenny. A tak ležel Sutton v trávě se zlomeným oštěpem v hrudi,

s vyrovnaným výrazem ve tváři, zbaven utrpení, tužeb a odříkání, drobných nenávistí, běd a radostí, zbaven všeho, když přišel mír, který přinesla strašná rána oštěpu některého Bojovného Vlka; a tak anglický chlapec, který necítil k nikomu nenávist, pro kterého to byla povedená taškařice, projel středem cheyennské osady a ozubený šíp, který mu roztrhl na zádech kabát, ho pálil v prsou; jel na druhé straně dále, držel se křečovitě sedla, volal svého bratra a umíral. A někteří spadli s koně, jako rančer Blake, který zemřel rychle, zasažen kulkou do hlavy.

Telegrafista si opět vzpomněl, že se musí dívat, aby byl s to seřadit události za sebou tak, aby to mohl napsat. Seděl se sepjatýma rukama a zakrýval pahýl ustřeleného prstu, díval se za Indiány, kteří ujížděli pryč, a naslouchal proudu nadávek, které ze sebe chrlil Bat Masterson. A v duchu se ptal: ,,Co jsem mohl jiného očekávat? Co si teď počnu bez prstu? Jak mám zastavit krev?"

Masterson jel a díval se zoufale na rozprášenou a poraženou domobranu. Směrem k Arkansas Riveru mizela již temná, podivná skupina nezkrotné cheyennské osady ve žluté trávě kansaské prérie.

ČÁST ŠESTÁ

PAST SE ZAVÍRÁ

ZÁŘÍ 1878

Murray a jeho muži byli ušpiněni a k smrti unaveni; měli v sobě něco, co dříve postrádali. Za časného horkého rána Wint zastavil a pravil ke kapitánovi: „Byl jste někdy na lovu?"

„Na lovu?"

„Myslím, jestli jste už někdy šel se psem, chci říci s honicím psem, za křepelkou, která létá od místa k místu."

„Nenávidím lov," řekl Murray. „Vždycky jsem si myslel, že v lidech, kteří se zabývají lovem, je něco špatného."

Wint pokrčil rameny a řekl: „Já mám hony rád, ale na tom nezáleží. Myslil jsem na mužstvo. Podívejte se na ně."

„Jsou unaveni."

„Teď mají chuť k boji — dříve ji neměli."

„Chtějí najít, co hledají," řekl Murray. „Posedne vás to. I ve snu myslíte na ty proklaté Indiány. Máte pocit, že na světě není nic jiného."

Jezdili sem a tam, pátrali po stopě a vyptávali se: „Neviděli jste Indiány?"

V noci zastavili u jakéhosi ranče se zavřenými okenicemi. Pes štěkal, dobytek byl nepokojný a plašil se. A Murray křičel: „Haló, vy tam uvnitř, haló!" Když pak hospodář

vyšel ven, s revolverem v ruce, rozespalý a rozmrzelý, směšný ve své dlouhé, bílé noční košili, pomyslil si asi v duchu: „Proč u všech čertů nemohou jezdit ve dne a v noci spát? Vojáky a stejnokroje, ty tak mám rád. Proč nejedou dál a nenechají mě na pokoji?"

„Indiáni?" začal se vyptávat Murray.

„Ne — říkám ne! Ani jeden Indián! Hrom aby do vás, vy blázni, neviděl jsem Indiány už pět let."

A k tomu uštěpačné poznámky vojáků, jejichž velcí šedáci mu ničili majetek, neboť zdupali trávník na prostranství před průčelím domu. Muži, kteří ho ujišťovali, že to není žádná zábava — že na jeho ochranu a ochranu jeho spoluobčanů prohledávají celý kraj.

„Říkám vám, že jsem neviděl Indiány už pět let!"

Murray řekl Wintovi: „Byl bych radši, kdybychom měli stopaře. Možná, že nic nevědí. Většinou to bývají hlupáci. Vypadá to však zase tak, jako by cosi věděli. Asi přece jen vědí, kam jdou. Rád bych věděl, kam půjdeme my."

„Na sever."

„Jen jestli Bojovní Vlci jedou na sever —"

Wint pokrčil rameny. Před svítáním dojeli do Greensburgu. Noční jezdci budili za tmy dojem neskutečných přízraků, vzbouřili město a vyvolávali vzrušení, úžas a obavy; na sto hlav, vyhlížejících z oken, pozorovalo dlouhou, tmavomodrou řadu vojáků po Hlavní třídě, kteří zastavili před šerifovou úřadovnou a po Murrayově povelu „Pohov!" sesedali s koní a umdleně si sedali na zem.

„Šerif!" křičel Wint, nedbaje na to, že vzbudí všechno obyvatelstvo v městě a že ho zasypou nadávkami. „Šerif!"

Šerif bydlel za svou kanceláří. Vyšel ven s revolverem v ruce, s kalhotami nataženými přes noční košili; byl malé postavy a vlasy na jeho vejčité lebce byly v divokém nepořádku.

„Dejte pryč tu bouchačku, šerife," řekl Wint.
„Všemohoucí Bože, na to nemáte právo, budit takovým povykem všechny slušné obyvatele města ze spánku."
„Možná, že až vás budou budit Indiáni, budete nesmírně potěšen, šerife."
„Indiáni?"
„Nechte ho spát," řekl Murray znechuceně. „Zeptejte se ho po stopaři a nechte ho jít zase spat."
Mužstvo již skoro spalo. Se svěšenými hlavami a malátně visícíma rukama poléhávali a podřimovali na ulici těsně vedle svých koní.
„Potřebujeme stopaře!"
Celé město se probudilo a bylo teď na nohou, vzrušeno zvěstí o Indiánech. Nevadilo jim už, že je vyrušili ze spánku. Bylo to jako za starých časů a v duchu již stavěli na obou koncích ulice barikády. „Dejte se do nich a pošlete je ke všem čertům!" padaly poznámky z oken.
„Potřebujeme stopaře — jenom stopaře."
„Je tu Pop Filway," řekl šerif. „Na mou duši, ten zná v kraji každý kámen."
„Kdo je to?"
„Starý indiánský bojovník," řekl šerif. „Synku, ten už lovil jejich skalpy, když vám ještě teklo mléko po bradě."
„Dobrá, kde je?"
Volali ho. Lidé mu uvolňovali cestu. Postrkovali zástupem kostnatého, rozespalého muže s šedivými vousy.
„Tady je náš dědeček," poškleboval se Wint.
„Znáte krajinu? Dělal jste někdy stopaře?" ptal se Murray netrpělivě.
„Jestli jsem dělal stopaře — Kriste Ježíši, mladíku, nestalo se vám něco?"
„Potřebujeme stopaře — náš stopař byl zastřelen Cheyenny."
„Vy a pronásledovat Cheyenny?"

Murray si povzdechl a Gatlow se pochechtával. Wint řekl: „Podívejte se, Pope, chcete nám dělat stopaře? Hledáme stopu Bojovných Vlků — jede jich tři sta na sever. Jedeme za nimi už od území Teritoria a včera jsme je ztratili. Jsou jistě někde nablízku, nanejvýše dvacet mil odtud. Tři dolary za den a navrhnu plukovníkovi, aby vám dal nějakou zvláštní odměnu. Co tomu říkáte?"
Někdo dal starci kus tabáku; ukousl kousek a zamyšleně žvýkal. „Vypadá to slušně," řekl konečně. „Jen vás propánaboha prosím, mladíku, nedávejte mi rozkazy. Kriste Pane, to já nesnesu, aby mně nějaký cucák ve stejnokroji rozkazoval."
„Zajisté," přitakal Wint.
„Jdu si pro koně a pro zbraň."
Když stařec odešel, řekl Wint: „Je to plýtvání vojenským majetkem." Na úsečný rozkaz seržanta Cambruna vojáci vstávali a po dalším rozkazu, provázeném klením, nasedli znova do sedel. Murray šel hledat telegrafistu. Gatlow podřimoval, pak si s úsměvem vzpomněl na nějaký verš a podřimoval dále. Za čtvrt hodiny vyjížděli ven z města a Filway, pochechtávaje se pod vousy, vypravoval oběma kapitánům příběhy z dob, kdy planiny byly ještě mladé.
Murray zahnul se svými oddíly na západ, pak na sever a znova na západ. Stařec nebyl hloupý; za ranního rozbřesku, vykloněn ze sedla k zemi, našel stopu, ať už to byla náhoda nebo dovednost.
„Bojovní Vlci?" ptal se Murray.
„Jak jste to tak mohl uhodnout, mladíku? V těchto končinách nejsou jiní Indiáni."
„Jak je to dlouho, co tudy projeli?"
„Můj Bože, chlapče, nejsem honicí pes."
„Zkuste to odhadnout, Pope."
Stařec zvolna slezl s koně a pátravě prohlížel širokou brázdu ušlapané trávy a zdupané půdy. Vojáci se nahýbali

v sedlech a pozorovali ho široce rozevřenýma očima. Stopař ohmatával půdu, trhal stébla trávy a bedlivě prohlížel stopy po kopytech. „Asi tak před hodinou," řekl konečně.

„Před hodinou?"

„Možná přede dvěma," pokrčil rameny. „Mohu říci jen tolik, že to není dlouho."

„Zůstaneme tady," řekl Murray. „Pak pojedeme za nimi." Jeho první myšlenka byla jet bez prodlení dál. Vzmáhala se v něm bolestná a palčivá touha Indiány znova najít a střetnout se s nimi, napadat je znova a znova se stále větší silou; a tato touha ho pálila jako čerstvá rána.

Bylo však lépe, aby se mužstvo napřed pár hodin vyspalo. Murray pochopil, proč si Wint vzpomněl na honicí psy. Když teď byli vojáci na stopě, pobízeli své koně. Z počátku byli pro ně Indiáni prostě Indiány, kvůli nimž byly umístěny posádky na planinách. Někteří už s Indiány bojovali; a někteří by s nimi bojovali znova. Vojsko a Indiáni byli dvě protiváhy na vahách, z nichž jedna podmiňovala druhou. Skutečného nepřátelství však nebylo. V tomto případě se vojáci dívali na Cheyenny z počátku spíše se závistivým obdivem; mluvte si o Bojovných Vlcích jak chcete, třeba o nich říkejte, že to jsou rudí divoši nebo cokoliv jiného — nemůžete však popřít skutečnost, že tento lid se vydal na tisícimílový pochod krajem, plným posádek, aby dosáhl volnosti ve své domovině. Bylo to něco, co chápali; bylo to šílenství, bylo však svým způsobem hodné obdivu.

Tento závistivý obdiv však byl závislý na předpokladu, že Indiáni budou brzy chyceni a přivedeni zpět. Indiáni se mohli pustit do takového podniku, běloši však jim nesměli dovolit, aby jej dokončili. Tito Indiáni měli přílišný úspěch. Byli příliš úskoční, prohnaní jako liška. Neměli právo si tropit šašky ze dvou setnin jízdy Spojených států. A úměrně s úspěchy Indiánů stoupal hněv vojáků. Mezi sebou si říkali, že tentokrát to je naposled.

Pop Filway, který jel mezi Murrayem a Wintem, je vedl po stopě. Za důstojníky se táhla dlouhá řada modře oblečených mužů na šedých koních, jedoucích po dvou za sebou. V teplém jitru jeli míli a udržovali dobrou rychlost. Projeli mírně zvlněným, trávou porostlým krajem a dostali se do drsné, kopcovité krajiny.

„Budeme brzo v Arkansasu," řekl Wint.

„Takových deset mil," připouštěl stařec. Spánek ho přemáhal, hlava mu klesala a tak trochu podřimoval v jízdě.

„Probuďte se, Pope," řekl Wint.

„Co je, synku?"

Murray ukázal na stopu.

„Můj Bože, synku," řekl staroch, „takovou stopu nedokážete sledovat? Je tak jasná, zřetelná a jednoduchá. Kdyby to muselo být, šel bych po ní se zavřenýma očima až na hranice Kanady."

„Vy snad ano —"

„Ne, ne, synku. Žádné lichotky. Propánaboha, ti Bojovní Vlci jsou přece taky lidé, nebo snad ne? Také přece spí, jedí a odpočívají. Podle toho, co jste mi říkal, uštvali své koně skoro k smrti. No, a vy jste jim zrovna na stopě a tak někdy v poledne nebo možná až k západu slunce na ně přijdeme."

Jeho domněnku potvrdil osamělý pasák, který chvíli hnal své stádo ovcí se skupinou vojáků. Byl to nějaký Mexikánec, který byl zaměstnancem „Meester Kenta" a který se křižoval, když jim směsí angličtiny a španělštiny plynně vykládal, že viděl na obzoru se černat hlouček divochů.

„Jak je to dlouho?"

„Jedna hodina, myslím," řekl. „Pošlete je všechny do pekla, ty Indiány, co, vojáci?"

Murray pobídl koně, dlouhá modrá řada vyrazila klusem vpřed a zvířený prach se táhl za ní jako kouř za vlakem. Mexikánec zůstal pozadu a mával za nimi.

Nedlouho potom zaslechli střelbu. Střelné rány mohou

znít z dálky jako praskání lámajícího se chrastí, nebo je-li vzduch opravdu čistý — jako když někdo šlape po třaskavých kapslích. Někdy znějí, jako když štěbetá hejno podivných ptáků. Murray zarazil voj a Filway kvokal jako slepice:

„Tak, tady máš ty své Bojovné Vlky, synku," šklebil se pýchou na svůj výkon a mrkl po očku na stopu jako umělec, který se dívá na své dílo.

„Nějaké velké střílení," řekl Wint.

Bylo již poledne a ticho bylo přerušeno jenom šelestem hejna vran, které se zvedlo a prudkým letem přeletělo pahorek, porostlý trávou, a pak se ztrácelo proti obloze, podobno srnčím brokům.

„Pusťte se do toho," skřehotal stařík.

Murray zvolal: „Gatlow! Gatlow! — Vyberte si četu a jeďte rychle napřed. Jestliže se něco strhne, vraťte se sem. Do ničeho nelezte — jenom si vezměte s sebou četu tří mužů a pokuste se něco vyzvědět."

Gatlow, zardělý a hořící touhou pomstít Freelanda, zasalutoval, vybral si své muže a uháněl pryč. Voj pokračoval pomaleji v jízdě a Murray si stínil oči a pozoroval, jak četa projíždí zvrásněnou krajinou, porostlou vysokou trávou a zakrslými bavlníkovými keři. Za chvíli zmizeli a zdálo se, že všichni vojáci najednou zatajili dech a ztrnuli očekáváním. Tasili šavle, sundávali si rukavice a utírali si zvlhlé dlaně o stehna. Nakloněni v sedlech dopředu stínili si oči a přejížděli jazykem zaprášené rty. Napětí povolilo teprve potom, když se setkali s troskami poražené, rozprášené domobrany z Dodge City.

Masterson pravil Murrayovi: „Podívejte se, kapitáne, zdá se, že jste rozumný člověk —"

„Tady nepomohou žádné vytáčky. Jste přímo odpovědný za ten šílený útok. Představoval jste si snad, že s těmihle lidmi, které máte, můžete porazit kmen Bojovných Vlků?"

„Nebylo možné je zadržet. Kdyby nám vojsko bylo dalo

oddíly, nebylo by se to stalo." Nějaký rančer, kterého kulka škrábla po tváři a který stále ještě krvácel, pravil: „Nerozčilujte se, kapitáne. To je, u všech hromů, naše věc, co děláme."

„A já zase mám velení všude, kde jsou moje oddíly," bouřil Murray.

„Proč jste tedy, pro všechny svaté, nedokázal udržet ty proklaté ďábly tam na jihu, kam patří?"

„Pane," řekl Murray tiše, „takových, jako jste vy, mohu levou rukou dát zavřít celou kopu."

Většina dobrovolníků se shromáždila kolem Mastersona a důstojníků. Teď, když už minul zmatek a překvapení z porážky, byli rozčileni a vzteklí; kypěli nenávistí a záští vůči vojákům i vůči Indiánům. Spílali Murrayovi a vylévali si na něm vztek. Vojáci zatím sestoupili s koní a položili se s rukama pod hlavou stranou; rozvalovali se v trávě, ulevovali svým bolavým svalům a věnovali hádce malou pozornost.

Masterson řekl: „Okamžik, kapitáne, tady se vede spousta nesouvislých řečí. A tím nic nespravíme, když se budeme hádat jako malé děti. V Kansasu není stanné právo a vy nebudete nikoho zavírat. Horké hlavy nám zatím nepomohou. Váš úkol je dostat ty Cheyenny. A my bychom rádi šli s vámi."

„Já vás s sebou nechci," řekl Murray. „Nechci s sebou žádné civilisty, a na tom trvám."

„Máme s nimi teď svůj vlastní účet," naléhal Masterson.

„Už jsem viděl, co jste svedli."

„Přesto však jdeme."

„K čertu půjdete!"

Masterson spočinul na kapitánovi chladným pohledem. Dobrovolníci se rozštěpili na dvě takřka stejné části. Polovina stála za Mastersonem, ostatní pomalu odstupovali, tiše a trochu zahanbeně, dívali se zvědavě na odpočívající

vojáky a tvořili hloučky kolem mrtvých a raněných. Telegrafista seděl v trávě, svíraje raněnou ruku v podpaží. Mladý Angličan se potloukal bez cíle kolem; jeho bratr ležel s košilí přehrnutou přes obličej a zlomený šíp mu vězel dosud v prsou.

„Ať tedy jdou s sebou," pokrčil rameny Wint.

Murray stále ještě pohlížel na Mastersona. Pak náhle přikývl, šel ke svému koni a nasedl. Jezdci se postavili na nohy. Starý stopař, který se neobtěžoval, aby slezl s koně, žvýkal tabák a plival do větru. Masterson odešel ke svému koni a asi polovina dobrovolníků nasedla a jela za ním. Murray vedl své vojáky po stopě Cheyennů a ani se neohlédl.

Část domobrany, která zůstala na místě bitvy, pozorovala vojáky a občany, dokud jim nezmizeli z dohledu, a pak se připravovala k návratu do Dodge City s mrtvými a raněnými. Telegrafista stál minutu nebo dvě a díval se za oddíly, pak sykaje bolestí pádil ke svému koni, nasedl a jel za nimi. Zaslechl něčí volání, obrátil se v sedle a spatřil mladého Angličana, jak jede za ním. Počkal na něj a pak pokračovali mlčky v jízdě.

Murrayovi se zdálo, že už nebude třeba se hnát. To, co se blížilo, bylo nevyhnutelné. Cheyennové získali další hodinu náskoku, dohromady tedy dvě, možná tři hodiny; na tom už nezáleželo. Někdy budou muset spát, někde se budou muset zastavit. Asi míli od bojiště ležel mrtvý ponny, obsypaný mouchami. Neměli ponny nazbyt, někteří budou muset jet po dvou. Bůh ví, kde brali potravu; možná, že zabíjeli dobytek; bylo však třeba spousty hovězího, aby se nasytilo tři sta lidí. A žádná žena na světě nevydrží jet na koni dnem i nocí deset hodin denně; děti to také nemohly vydržet. Nechtěl však myslet na jejich útrapy; to nebyla jeho záležitost; jeho věcí bylo je dohonit.

„Dnes?" ptal se Wint.

„Na tom nezáleží," řekl Murray. „Dnes nebo zítra."

Přebrodili mělký, bahnitý Arkansas River a zamířili na severozápad, směrem k železnici. Starý stopař, skřehotaje radostí, vypátral stopu kmene, která vedla do vody a z vody ven. Pak přišli na dalšího mrtvého ponny, kterého ohlodávali dva hladoví kojoti. Zůstali na místě, štěkali a chňapali naprázdno, až vojáci přišli skoro až k nim, pak se poněkud stáhli a opět se hladově vrhli na maso.

Asi ke druhé hodině se objevily vozy s plachtami a ze západu přijíždělo na koních několik mužů. Wint jim vyjel vstříc a zjistil, že vozy jsou naloženy vojskem. Jejich důstojník se Wintovi představil jako kapitán Trask z Fort Dodge.

„Potěšení je zcela na naší straně," řekl Wint. „Jmenuji se Wint. Kapitán Murray má velení. Jsme tu se dvěma setninami od čtvrtého, z Fort Reno."

Trask přikývl. „Myslel jsem si to. Asi jste se minuli se Sedbergem."

„Ať je kde je, minuli jsme se s ním."

V té chvíli dorazili vojáci na místo a s nimi Masterson a jeho dobrovolníci. Murray dal rozkaz sesednout s koní k odpočinku. Vozy zastavily a pěšáci slezli se ztuhlými údy dolů. Domobrana utvořila po straně hlouček. Pomalá, skoro vleklá jízda vyvolala u nich staré opovržení k uniformovaným vojákům. Pozorovali směsici jezdectva a pěchoty, jak se dohaduje o cigaretových papírcích, tabáku a sladkostech. Muži z Fort Reno měli radost, když spatřili posilu. Chlubili se svými úspěchy a vypravovali, co se událo během pronásledování; vypravování vypadalo lépe než skutečnost.

Masterson se připojil k důstojníkům. Vzal si od Traska doutník a klidně pokuřoval, zatím co Murray stručně načrtl průběh událostí od chvíle, kdy opustili reservaci.

„Sedberga poslali na jih, aby se s vámi sešel," řekl mu Trask. „Měl s sebou setninu pěchoty na mulech. Myslím,

že šel přímo na jih. Byl s ním ten rudovlasý vojín, kterého jste k nám poslal."

„Minuli jsme se s ním."

„A on se pravděpodobně minul s Bojovnými Vlky. Já jsem opustil dnes ráno pevnost s rozkazem, abych se pokusil je odříznout v těchto místech od železnice. Nečekal jsem, že se s vámi setkám."

„Správně, mladíku," pochechtával se Pop Filway. „Dostal jste své Indiány. Jsou jenom o vlásek napřed. Naložte si své chlapečky do kočárků a pojeďte s námi."

„Jsou pořádný kus napřed," přisvědčil Murray. „Tady Masterson a dobrovolníci z Dodge City se s nimi srazili vzadu za řekou. Polovina dobrovolníků tam zůstala."

„Mrtvi?" ptal se nedůvěřivě Trask.

„Tři mrtví. Zbytek se vrátil domů."

„Tak či onak jsme je teď dostali," řekl Trask. „Dvě setniny jsou na železnici a třetí jezdecká setnina jde dolů do Larned. Zde máme tři sta mužů, kteří jsou s to je udržet za všech okolností. Je to vaše hra, kapitáne — půjdu s vámi."

„Děkuji," řekl Murray, potřásli si rukama a za několik minut jeli vojáci opět po stopě.

Za těch časů byl ještě západní Kansas zemí širých, otevřených plání, kde v některém rozlehlém okrsku nespatřil jezdec po celé dny ani ranče nebo farmy. Byl to kraj daleko se prostírající prérie, zvlněné a porostlé trávou, trávou tak vysokou, že jezdec, který se shýbl v sedle, se v ní úplně schoval. Byl to kraj mělkých potoků, které byly větší část roku vyschlé. Někdy se v nich objevil vodní proud, většinou však byly klidné a bahnité.

Takovým pustým krajem bylo území v ohybu Arkansas Riveru. Pawnee Fort zde tvořil severní stranu trojúhelníku, který doplňovala hlavní řeka, zahýbající se dolů

k jeho jižnímu vrcholu. Mezi Dodge City na jihozápadě a Fort Larned na severovýchodě byl prostor, kde se mohl člověk ztratit i s tisícihlavým stádem dobytka. Tyto poměry však neměly trvat dlouho; ocelový pás železnice Santa Fé již tvořil most přes mezeru mezi východním a západním ohybem Arkansas Riveru a do kraje již pronikali osídlenci takřka s pistolemi v rukou, aby z něho vytvořili neomezené panství dobytkářů. Avšak v roce 1878 to byla ještě rozlehlá, panenská prérie.

Velmi vysoko letící orel, který by stanovil jako pevný střed svého pozorování tento kraj, byl by mohl spatřit, jak hlouček Cheyennů prchá přes nejnižší ohyb řeky na sever a na západ proti pražícímu slunci a znovu a znovu na sever. Kdyby vrhl pohled do dálky, spatřil by jízdní oddíl, jedoucí na jih a na východ od Fort Larned. A kdyby stočil svůj let na jihozápad, uzřel by setninu pěchoty na mulech, jak se brodí přes Arkansas u křižovatky Cimarron, zatarasující sever a východ. Mohl by pozorovat na obloze ohavný kouř vlaku, jedoucího od Fort Dodge, na jehož plochých vozech jela setnina pěchoty a dvě houfnice. A kdyby se pak rychlým letem obrátil na sever, dostal by se nad setninu jízdy, jedoucí rychle na jihozápad od Fort Wallace proti proudu Smoky Hill Riveru.

To by byl spatřil orel; ale i jiní tušili neustálý pohyb na planinách. Lidé na osamělých rančích zaslechli něco o Indiánech; zatarasili okenice a čistili střelné zbraně. Jezdci na pastvinách spatřili z dálky temnou masu a dohadovali se, co to bylo. Telegrafisté sledovali uzavírající se past a jejich tváře pod zelenými stínítky se chvěly rozčilením. Lidé, kteří nikdy nesázeli na koně, přijímali a uzavírali sázky. Na míle daleko bzučely dráty zprávami a tisíce telegrafních klíčů vyťukávaly písmena zpráv; mnohé stanice byly vzdáleny od sebe až tisíc mil. Průvodčí vlaků, které projížděly rozlehlými prostorami planin, sdělovali svým

cestujícím zprávy a ti pak dychtivě tiskli pobledlé tváře k okenním tabulkám. Ve stovkách měst na prériích byly noci vyplněny úzkostlivými dohady. A tisíce lidí si kladly otázku: „Kde jsou Cheyennové?"

Murray byl skoro spokojen, že jede v čele pěchoty; přál si, aby došlo ke střetnutí a aby bylo už po všem. Nezbavil by se strachu, kdyby ujel pryč. Přál si udeřit na Cheyenny hned, rychle a tvrdě; představoval si dlouhou řadu vojáků jako modrý, železem okovaný bič. Jel pomalu a cítil se pevný jako ocelová pružina. V duchu se ujišťoval: „Dnes v noci nebo zítra."

„Budu šťasten, až bude po všem," řekl Wint.

„Dnes v noci nebo zítra," myslel si v duchu Murray.

„Dostali jsme vozy," řekl Wint, pronášeje nahlas své myšlenky. „Pěchota může pochodovat zpět do Dodge a my naložíme Indiány do vozů. Tak to bude nejlepší. Promluvím o tom s Traskem, aby nám přenechal vozy."

Postupovali rychle vpřed, ale nikoliv příliš rychle, stejnoměrně pět nebo šest mil za hodinu, což byla pro kolébající se vozy s muly nejvhodnější rychlost, jakou se mohly pohybovat po otevřené prérii. Obě setniny jízdy tvořily předvoj, za nimi jely vozy a zadní voj tvořili zachmuření a zamlklí dobrovolníci. Občané z Dodge zažili od minulé noci mnoho vzrušujících dojmů a jako následek se dostavila zatvrzelost a pocit zmaru a záští. Murray si v duchu říkal: „Buďto utekou — nebo je popadne zuřivost a touha po vraždění. Budu se snažit je udržet stranou od žen."

Zmínil se o tom Wintovi a Wint souhlasil. „Celá ta věc," řekl Wint, „je tak neskutečná — je to jako sen. Budu šťasten, až bude po všem."

Starý Pop Filway jel vpředu, dychtivě sehnut nad stopou a spokojen sám se sebou. Jeho vytrvalost byla pozoruhodná, i když jeho takřka vášnivé nadšení bylo skoro až odporné.

Ačkoliv ho vyrušili ze spánku, byl od časného rána v sedle, a přesto kromě několika krátkých chvil, kdy podřimoval, nedal najevo nejmenší známku únavy. Větřil, zkoumavě prohlížel obzor a shýbal se k zemi se zrakem upřeným na stopu, jako by měl nějaké zvířecí schopnosti. Poručík Gatlow popojel k němu a ptal se: „Blížíme se k nim, Pope?"

„Můj Bože, cítím ve vzduchu jejich zápach."

„Snad ne tak doslova? Slyšel jsem o Indiánech, že mají čich —"

„Jako že je Bůh nade mnou, já je cítím," řekl stařec.

„Vy jste byl dlouho na planinách, není-liž pravda?"

„Dlouho?" stařec si odplivl. „Víte něco o starém Jim Bridgerovi, chlapče? Tomu je sedmdesát dva; já jsem o čtyři roky starší; devátého října mi bude sedmdesát šest a z toho jsem čtyřicet roků na planinách. A nikdy jsem nezabil Indiána, nikdy jsem nemusel. Všemohoucí Bože, toho vraždění jsem už viděl, a nikdy jsem si nepošpinil ruce. Až mě Pánbůh zavolá, půjdu tam nahoru s čistýma rukama."

„Vy nechcete bojovat?" ptal se Gatlow.

„Bože! Ne, synku. A neuveď nás v pokušení, stojí v bibli. O sebe se však dovedu postarat."

„To doufám, Pope."

„To na vás, chlapče, nezáleží. To je prozřetelnost Páně."

Když o něco později mužstvo odpočívalo a pojídalo bohaté zásoby, které přivezl Trask z Fort Dodge, poslal Murray stopaře napřed na výzvědy. Byli již zase na cestě, když ho potkali, jak se vracel. Překypoval nadšením, pochechtával se a smál se na celé kolo.

„Jsou tam," pravil.

„Kde?"

„Kousek výše — u malého potoka, kterému se říká Osage Run. Jsou tam a ukládají se na noc."

„Jak je to daleko?"

„Tři míle," šklebil se stařec. „Ženy, děti — máte tam celý kmen ‚dětí Izraele', chlapci. Bojovní Vlci — bude to čubčí boj, chlapče."

Gatlow řekl: „Je to blázen, kapitáne. Stařecká sešlost ducha. Říká, že mu je sedmdesát šest let."

„Jako že je Bůh nade mnou," zapřísahal se Filway.

„Dobře, Pope," řekl Murray. „Víte to jistě, že tam jsou?"

„Mám oči, abych viděl."

Malé vojsko se zastavilo. Jezdci seděli shrbeně na svých koních, kteří stáli po dvou, a jejich řada s šikmými, zkomolenými stíny se táhla daleko nazad. Slunce stálo nízko na obloze a jeho zář slábla. Vojáci se mohli dívat přímo do oranžově zbarveného kotouče. Prérie, zvlněná před nimi nízkými pahorky, neutěšená, opuštěná a neobydlená, byla v tomto přísvitu ještě truchlivější.

Trask popojel a přidal se k Murrayovi a Wintovi. Mladší důstojníci se tlačili dopředu a za nimi většina dobrovolníků. Wint se podíval na hodinky. Masterson si něco bručel do vousů.

„Nevěřím, že by se ukládali k nočnímu odpočinku," řekl Murray. „Myslím, že o nás vědí."

„Máte před nimi nějak velkou úctu," poznamenal Trask skoro bezstarostně; dostal se k vyvrcholení celého podniku po cestě několika mil a neměl za sebou dlouhou, strastiplnou cestu z Fort Rena. Měl dojem, že Murray váhá. Byl starší a mrzelo ho, že se příliš lehce vzdal velení. Pozoroval Murraye, vysokého, hranatého, neoholeného a umazaného, a zdálo se mu, že tápe a nemá pro postavení náležité porozumění. Wint byl jemnější a mladší. Patřil k lidem, kterých se Trask vždycky stranil, protože jimi napolo pohrdal a napolo se jim obdivoval; jemnost nebyla na planinách na místě. Wint byl skoro zženštilý.

„Úctu?" Zdálo se, že to Murraye podráždilo.

„Víte, jsou to Indiáni," řekl Trask. „To je vše."

„Vím," přisvědčil Murray.

„Vyřídil bych to během dnešní noci."

„Dnes v noci nebo zítra," pokrčil Murray rameny. Wint ho pozorně sledoval a rád by byl věděl, do jaké míry přešla Murraye bojechtivost.

„Bude brzo tma," uchechtával se Filway. „Bůh ví, bude to šeredný boj — a vy se do toho chcete dát zrovna před setměním."

„Dnes v noci jako kdy jindy," řekl Masterson.

Murray přemýšlel. Potmě to bude buďto příliš snadné — anebo příliš těžké. Bože, proč se nesebere s tou chátrou a neodtáhne s ní zpět do Dodge! Měl vojsko zaneřáděné civilisty a chystal se k boji; Mastersonovi jezdci byli příliš klidní. Rád by byl věděl, proč nemá odvahu dát jim rozkaz k návratu do Dodge City, třeba s revolverem v ruce, kdyby to bylo nutné.

„Připozdívá se," řekl Wint. Podíval se znova na hodinky.

„Vyrazíme," řekl Murray Traskovi. „Vezměte s sebou pěchotu jako zálohu. Dají-li nějak najevo, že chtějí ujet, zaútočíme."

„To znamená, že jdeme také?" ptal se Masterson.

„Zůstaňte u pěchoty," řekl Murray krátce. „Později si přijdete na své, šerife. Zatím dávám rozkazy já."

„Moc jich nedáváte," řekl Masterson.

„Přesto však je dávám, šerife. Zůstaňte u pěchoty."

Oba muži se dívali jeden na druhého; pak Masterson pomalu přikývl. Jen tak trošičku se usmíval, ale ne z radosti, myslil si Murray. Murray vyštěkl rozkazy a řada jezdců se rozjela. V čele jel stopař, který se ohlížel a malýma, těkavýma očima se díval na důstojníky. Wint jel mlčky, pojednou však vzal Murraye za rameno a kývl na znamení souhlasu hlavou. Snesla se noc; modrý voj se proplétal vysokou trávou a malými stružkami. Murray poslal asi tucet mužů jako hlídky, které se vějířovitě rozjely napřed.

„Ne snad proto, že by nás mohli napadnout,“ vysvětloval Wintovi.

Wint přisvědčil a zadíval se do tmy, která nebyla ještě úplná; pološero zahalovalo prérii, která zaznívala písní větru, stonky trávy se ohýbaly a stromy se skláněly a vzdálená, potemnělá čára obzoru se odrážela od bledé, nekonečné oblohy, na níž vyhaslo sluneční světlo.

„Mám pocit, jako bych je už docela dobře znal,“ pravil Wint, „každý pohyb, který udělají.“

„Mám stejný pocit,“ přisvědčil Murray.

„Indiány nikdy dobře nepoznáte,“ řekl Wint. „Nikdy jsme na ně nemysleli jako na národ. Leda až teď.“

„Nebyli v právu.“

„Také si to myslím. Je to úžasné, jak vždycky dovedou najít potok nebo řeku.“

„Je to podivuhodné. Mapy nemají, ani nic podobného. Pamatuji se, jak jsem jednou jednomu náčelníků Siouxů ukazoval mapu. Nemohl to pochopit, nevěděl si s tím rady.“

„Mají dobrou paměť,“ řekl Murray.

Přední stráže se vracely. „Jsou tam,“ sdělovaly Murrayovi, „táboří na druhé straně řeky, na vysokém pahorku. Zakopali se.“

Starý stopař se pyšně usmíval. „Co jsem vám povídal?“

V té chvíli se rychle setmělo a Murray spatřil stopy jisker a rostoucí záři několika ohňů. Nesnažili se je skrývat; každou noc zapalovali táborový oheň, takže jej každý mohl spatřit.

„Rád bych věděl, kde se naučili kopat zákopy,“ poznamenal Wint.

Murray řekl: „Tentokrát neuniknou. Ráno podnikneme útok.“

„Co Trask?“

„K čertu s ním! Řekněte mužstvu, ať rozbije tábor.“

Murray se nenamáhal, aby řekl Traskovi spoustu věcí, které by mu byl mohl říci; že mužstvo čtvrtého jízdního pluku je skoro úplně vyčerpáno, že jen s krátkými přestávkami byli v sedle takřka dvacet hodin, že jakýkoliv noční útok by byl hazardováním, že nedůvěřuje Mastersonovým mužům, že nevztáhnou ruce na indiánské ženy. Seděl a mlčel jako socha a nechal Traska, aby se vybouřil; když Trask skončil, řekl: „Chcete-li to všechno napsat do hlášení, kapitáne, máte plnou volnost tak učinit.“

„A to udělám!“

„Nicméně zaútočíme ráno.“

A Trask byl nucen se s tím smířit, jinak by musel jít v noci sám pouze se svou setninou. Rozhodl se vyčkat.

Murrayovi muži zatím tvrdě usnuli. Ani hřmotný příjezd dvanácti vozů je nevyrušil ze spánku. Osm vozů jelo jako pomocný oddíl z Fort Dodge, zbývající čtyři byly z Miznerovy výpravy a měly za sebou dlouhou cestu z Indiánského teritoria. Vozy, vjíždějící do tábora, probudily Murraye. Ve vozech mezi lékařskými zásobami byla whisky; trochu se napil, když však se vrátil a pokoušel se na svém polním lůžku usnout, neklidně se převaloval. Vzdal se pokusů o spánek, osedlal si sám koně a projel strážemi dolů k indiánskému táboru. Jejich ohně už skoro vyhasly, muži však byli vzhůru; viděl jejich temné obrysy, jak se pohybují ve slabé záři ohně. Zajel po své straně potoka nepříliš daleko, přece však tak blízko, že jej zpozorovali; měl zvláštní pocit, že by mohl jít dál až do jejich tábora a že by na něho nestříleli, ale že by ho obřadně přivítali, skutečně přivítali ve svém nepopsatelném, zpěvavém jazyce. Zůstal tak stát asi patnáct minut, než se vrátil zpět do ležení.

Probudil Traska sám ještě dříve, než se na obloze objevil první šedý náznak svítání. Murray řekl: „Prosím za odpuštění, kapitáne — za tu dnešní noc.“ Choval se

skoro pokorně. Pravil: „Byl jsem dole, u jejich ležení — nemají v úmyslu odejet. Jsou jistě velmi unaveni."

Ospalý a nejistý Trask pouze přikývl. Nevěděl, jak má Murrayovi rozumět.

„Půjdeme pěšky," řekl Murray chvatně a dychtil po Traskově souhlasu. „Mají střelné zbraně, aspoň většina z nich, nemnoho střeliva, ale dovedou střílet. Jejich náčelník, Malý Vlk, je Indián, jakého jsem ještě neviděl; je chladnokrevný —"

„Útok jízdy..." začal Trask.

„Ne, nikoliv — to už jsme zkoušeli. Ztratil jsem hodně mužů, poručíka a seržanta. Jediný způsob je jít pěšky. I kdyby koně prorazili, je tam plno žen a dětí. Nechci, aby se mi to vymklo z rukou."

„Nejsou to první Indiáni, se kterými jsem se sešel," řekl Trask netrpělivě.

„Vím, ale tohle jsou Bojovní Vlci, ti neumírají tak lehce. A oni chtějí zemřít. Musíte tomu rozumět. Nevyjeli proto, aby dělali nájezdy; jedou domů, na sever, do okolí Powder Riveru. Vědí, že je to nemožné, a proto ztratili všechen strach. Ti už zemřeli; musel byste znát Cheyenny, abyste to pochopil. A protože už jednou zemřeli, nemůže se jim nic stát."

Trask pokrčil rameny: „To nezní dost přesvědčivě, kapitáne."

„Je mi líto."

„Chcete, aby moji mužové šli napřed — anebo aby vás podporovali jako záloha?"

„Jako záloha," řekl Murray pomalu. „Byl bych rád, kdybyste s sebou vzal Mastersona a jeho dobrovolníky."

Trask přikývl a Murray kráčel zvolna zpět ke svým oddílům. Vzbudil Winta a trubače a zaujal postavení v chladné, vlhké trávě, neboť příliš dobře věděl, že události se opakují.

Pohybovali se dolů k potoku s vozy v čele. Byl to Murrayův plán, jít pokud možno sevřeně a využít těžkých vozů jako barikády. Stočil vozy do kruhu a pak s nimi couvl do potoka a postavil je jeden vedle druhého. Indiáni vyčkávali v zákopech, které si vykopali; ženy, děti a poníci stáli vzadu, chráněni vyvýšeným pruhem půdy. Občas se ukázala tvář některého Bojovného Vlka, slunce se zalesklo na hlavni pušky a nic víc, žádný zvuk, žádný válečný pokřik. Jejich náčelník, Malý Vlk, seděl však na kraji zákopu, kde měl volný výhled, a kouřil dýmku. Murray se domníval, že se usmívá, jenomže vzdálenost byla příliš velká, aby to mohl vidět zřetelně.

Usmíval-li se, nemělo mu to být dlouho dopřáno. Seděl, podoben hroudě, vyčnívající ze země, ztuhlý, vrásčitý jako podivná pěst, starý jako nažloutlé pahorky na prérii za ním, a usmíval se.

Murray teď shromáždil své muže za vozy v podlouhlém střeleckém útvaru. Muži se tlačili těsně k šestispřežím mulů a zneklidňovali zvířata, která cloumala vozky, visícími na udidlech předních mulů. Vozkové kleli a nadávali, že jakmile se jednou začne střílet, že se spřežení dá do běhu. Jezdci za nimi mávali šavlemi a svírali oběma rukama karabiny. Asi o třicet yardů dále rozestavil Trask své vojáky do bojové linie jako zadní voj. Za ním hrstka zasmušilých, zatrpklých dobrovolníků, připravených vyrazit útokem vpřed a chystajících se vybuchnout v záchvatu zuřivosti, ať už ze strachu, nebo ze zběsilosti. A stranou, nízko nad zátočinou řeky, vycházelo velké, ranní slunce, rozlévající se po bleděmodré obloze.

Wint byl bledý. Murray se usmíval a kývl na něj v náhlém záchvatu hlubokého soucitu s mladším druhem. Wint pokynul trubači, který začal troubit, a jako kouzlem se zvedlo hejno ptáků z vysoké trávy. Jezdci se prodrali

mezi vozy a rozestavili se do řídké bojové linie. Murray byl v čele. Wint stál o kus dále stranou a poněkud vpředu. Murray se ohlížel a dával tasenou šavlí pokyny, kde se mají vojáci srazit a kde rozestoupit. Někteří stáhli tvář do úsměšku, jiní se úzkostlivě kousali do rtů, jiní zas byli mrtvolně bledí a někteří se opatrně krčili jako zvířata. Za nimi vysoko na zásobovacím voze spatřil Murray dřepět starého stopaře s ústy otevřenými vzrušením, pozorujícího všechny přípravy, jako by to byla podívaná, uspořádaná na jeho počest.

Vojáci postupovali spořádaně, zvolna a vytrvale trávou, která jim sahala až po pás a která se vlnila, jak ji rozhrnovali, postupujíce vpřed. Murray si v duchu říkal: „Teď už se nesmím ohlížet dozadu. Už brzy to bude — už brzy."

Srdce mu divoce tlouklo a zdálo se mu, že narůstá a že jeho úzkostlivý tlukot vyčerpává všechny jeho síly. Rty měl suché a lepkavé, oči vlhké. Na každém kroku se musel přemáhat, aby se nedal do běhu a do křiku a aby postupoval klidně a stejnoměrně k indiánskému ležení. Wint byl teď o něco napřed a s úsměvem se ohlížel; vypadal vesele a sekal bezstarostně šavlí do trávy. Murray se díval dopředu; byli teď tak blízko, že mohl pozorovat Malého Vlka, jak kouří a nadýmá přitom tváře. Nad zákopy se objevily hlavy Cheyennů, ostře a jasně se rýsující v ranních, šikmých paprscích slunce.

„Zahájit palbu!" zvolal chraptivě Murray.

Wint dal asi znamení trubači, aby troubil, avšak slabý zvuk trubky byl přerušen hromovou střelbou z pušek. Muži, přikrčeni nízko k zemi, se dali do běhu; a pak vypálili Cheyennové, všichni naráz. Starý náčelník se ani nepohnul. Murray zůstal stát sám a Wint na něj křičel; nerozuměl jeho volání, byla-li to vůbec slova. Byl pouhých dvacet yardů od cheyennských zákopů, stál však úplně sám; jeho vojáci leželi na zemi v trávě. Náčelník

vyňal dýmku z úst. Murrayova pozornost se soustředila zcela jen na něho; vracel se, jako kdyby se loudal po ulici.

„Zbláznil jste se, k zemi!" křičel Wint.

Murray, jako by se probudil z těžkého snu, si náhle uvědomil své postavení, vrhl se do trávy a koulel se bez přestání zpátky, až narazil na nehybné tělo jednoho vojáka, napjaté jako luk, se ztuhlým úsměvem v tváři, obrácené proti obloze. Murray jím zatřásl, muž byl však mrtev. Plazil se trávou dál mezi střílejícími vojáky, až se dostal k Wintovi. Wint, zkroucen, se nemotorně pokoušel zavázat si poraněnou ruku kapesníkem. Murray řekl: „Ukažte —" Wint sykl, když Murray utáhl kapesník. Cambrun, snažící se překřičet rachot střelby, volal odněkud z trávy: „Kapitáne! Kapitáne!"

„Ano?"

„Máme se pokusit o postup?"

„Udržujte palbu!"

„Postoupit?"

„Ne!"

Murray se opatrně zvedl. Nad zákopy se válel dým. Starý náčelník zmizel. Gatlow volal: „Kapitán Murray!"

„Ano?"

„Kapitán Trask sem poslal jednoho muže. Říká, že dobrovolníci upláchli."

„Tím lépe."

Wint se nadzvedl. Řekl: „Můj Bože, ti šílenci!"

Murray, který klečel tak, že mu z trávy vyčnívala jen hlava, spatřil proti slunci ostré obrysy dobrovolníků, jak přecházejí řeku asi půl míle odtud na východ. Viděl, jak šplhají na vysoký břeh, jedou chvíli v hloučku a pak se rozptylují a míří do boku cheyennského ležení. Ti druzí je zřejmě spatřili také, protože malý oddíl Bojovných Vlků se vynořil vzadu za výšinou, na které byli utábořeni.

Bojovní Vlci jeli širokým obloukem; dobrovolníci mířili přímo proti nim.

Rozpoutal se boj a nastal bláznivý, pestrý rej, jak to dovedou jenom Indiáni při jezdeckém útoku na hřbetech svých koní. Dobrovolníci ustupovali. Indiáni se do nich zabodávali novým útokem jako vržené nože.

„Řekněte mužstvu, ať ustoupí zpět ke koním!" ječel Murray.

Dole v řečišti potkali Traskovu pěchotu. „Pokračujte v boji a zaměstnejte je!" řekl mu Murray. „Jdu na pomoc domobraně. Jestliže se nám podaří odlákat jich větší množství, je s nimi konec!"

Ve chvíli, kdy Murray a jeho vojáci dospěli k vozovým plachtám, Trask v čele svých vojáků hnal útokem proti zákopům Cheyennů. Murray, který pozoroval, jak salva vypálená z cheyennských zákopů kosila pěchotu, pocítil nevolnost a uvědomil si, jak je bezmocný. Jeho muži nasedali, když se muli s vozy dali na útěk. Zbytek Traskovy pěchoty pádil za vozy. Dobrovolníci byli poraženi a nechávali za sebou mrtvé a raněné. V Dodge City se dlouhá léta na to bude vzpomínat.

Murray vedl svou jízdu přímo proti zákopům Cheyennů. V té chvíli však již Indiáni nasedali, naskákali neuvěřitelnou rychlostí na své malé poníky, ujížděli rychle před ním, otáčeli se a častovali ho posměšky a válečným pokřikem. Když dospěl na vrcholek, spatřil je již na útěku; slabý oddíl válečníků zůstával vzadu, aby mu bránil v pronásledování.

Jeden z vozů, naložený střelivem, se převrhl asi půl míle po proudu řeky. Malá tlupa Bojovných Vlků, která předtím rozprášila dobrovolníky, se přihnala k vozu, naložila si náboje a ujížděla pryč.

Trask se pokoušel znovu seřadit své muže do spořádaného útvaru. Masterson a jeho zbylí lidé se belhali zpět

a Trask je zasypal trpkými výčitkami. Spřežení mulů otáčela jedno po druhém a přijížděla nazpět.

Trask vyjel nahoru k zákopu a pohlížel zádumčivě na dva mrtvé Indiány, kteří tam leželi.

Pro jízdu se protáhl boj až do poledne. Na hřbetě svých koní se Cheyennové podobali spíše ďáblům než lidským bytostem; tančili a kličkovali tak, že je bylo stejně nesnadné zasáhnout jako ptáky v letu, a byla-li ohrožena jejich osada, bojovali jako lvi; jinak lehce ujížděli těžkým, šedivým koním.

V poledne stočil Murray své muže stranou; Cheyennové se utábořili na pahorku, posetém balvany. Zpocení, umazaní a unavení vojáci sesedali s koní. Wint, ruku v obvazu, byl celý zamazán krví. Gatlow byl bez klobouku; oštěp mu roztrhl kalhoty od kyčle až ke kolenu. Nějaký mladík z Ohia, jménem Baily, měl v plicích zabodnutý šíp; vydržel až sem a zvolna umíral. Položili ho stranou a pak ho pochovali ve vysoké trávě do hrobu beze jména.

Zaútočili na ležení Cheyennů a byli znovu odraženi. Pronásledovali Indiány širokým obloukem k západu. Koně byli vyčerpáni. Nebyli tak vytrvalí jako malí, pružní poníci. Drželi se za Cheyenny asi ve vzdálenosti jedné míle, někdy i méně, Indiány však nemohli dohonit. Štvali se dál proti oslňujícímu, zapadajícímu slunci a se zarytou umíněností jeli vytrvale po stopě jako starý, vyřazený honicí pes. Chvílemi přitahovali uzdy a v bezmocném vzteku pálili ze svých karabin. Pak zase bodali koně ostruhami, spílali jim i domlouvali.

Slunce klesalo a Cheyennové se znova utábořili. Jezdci sestoupili s koní, klesli na zem a třeli si ztuhlé údy. Jejich koně stáli a lapali chrčivě po dechu.

Murray řekl Wintovi: „To nejsou lidé — to není lidské."

„Dáme se znova do toho?"

„Myslím, že ano — ráno."

„Ráno už zde nebudou," řekl Wint s podivuhodnou jistotou.

A Murray přikývl.

Uplynula půlnoc a cheyennská osada se dala na pochod. Trubač probouzel vojáky k životu a oni v polospánku potmě klopýtali ke svým koním, sedlali a nasedali. Teď však jeli pomalu, bez zájmu; a když dal Murray znamení, aby znovu zastavili, naslouchali a neslyšeli nic než oddychování vlastních koní a vzdálený štěkot kojota.

ČÁST SEDMÁ

SPRAVEDLNOST

ZÁŘÍ—ŘÍJEN 1878

Šest mužů, kteří přišli pěšky do Fort Dodge, vypravovalo tento příběh. Vypravovali pomalu, přerývaně a vážili slova jako lidé, kteří se musí stále znova ujišťovat o tom, že jsou na živu. Byli to lovci buvolů, kteří lovili kůže, abychom je odlišili od lovců, lovících buvolí maso. Tomuto rozdělení musíte rozumět, protože lovci masa zabíjeli buvoly proto, aby se lidé mohli najíst, a někteří z nich se stali svými úžasnými výkony v zabíjení pověstnými. Jedním z nich byl Buffalo Bill Cody, který pracoval pro dělníky na železniční trati jako zkušený jatecký. Jeho práce, s výjimkou nářadí, kterého užíval, se v ničem nelišila od práce jateckého v některém velkoobchodě masem: nebyla ani záslužnější, ani hrdinštější, ani potupnější. Od řemeslného porážeče dobytka se lišil jenom tím, že procestoval svět s produkcemi z divokého západu, nabíjel svůj revolver srnčími broky a dosáhl pověsti velkého hrdiny, velkého střelce a velkého lháře.

Přesto však on a ostatní lovci buvolího masa nebyli podstatně odpovědni za vyhubení milionů buvolů, kteří se potulovali po planinách. Buvoly vyhubili neuvěřitelně rychle za několik málo let lovci buvolích koží. Tito lovci se hnali pouze a jenom za kůží, masem a kostmi opovrhovali; byli to zlatokopové, kteří sbírali smetanu bohatství země, a jejich stopa byla vyznačena strašlivým vražděním.

Pronásledovali stáda se svými těžce naloženými vozy a velkými puškami na buvoly, a vraždili a vraždili a vraždili. Pracovali obvykle čtyři a dva, dva zabíjeli a čtyři stahovali kůže. Stahování koží bylo uměním; naříznout břicho a nohy, rozpárat a stáhnout. Zručný člověk dokázal stáhnout krávu za sedm minut; surové kůže se nakládaly do vozů.

V bohatých šedesátých letech se dalo vydělat lovem kůží celé jmění. Muži se silnými svaly na zabíjení a ještě silnějšími na stahování se sdružovali v tlupy. Se čtyřiceti, šedesáti i sto vozy jeli po stopě stáda a jejich ručnice hřměly dnem i nocí. Na míle kolem se šířil po planinách pronikavý zápach hnijícího masa, takže i nenasytní kojoti pohrdali masem. Takové zabíjení Amerika nikdy předtím nezažila; a lze pochybovat, zda kdy v lidských dějinách hnily miliony tun poživatelného masa ve slunečním žáru jako tehdy. Ani neuvěřitelná záplava buvolů nemohla vydržet takové vraždění. Když první železnice překlenuly pevninu, musil často vlak čekat celý den, protože stádo buvolů přecházelo koleje; pět let poté byli buvolové vzácní; za deset let již prakticky neexistovali a jen miliony vybělených kostí připomínaly jejich památku.

Pro Indiány to byl jeden z mnoha zločinů, který mohli nejtíže pochopit, a nejtvrdší a nejosudnější rána, která je zasáhla. Od nepaměti znamenali pro ně buvoli na planinách život; masem se živili, z kůží si zhotovovali oděv, stany a štíty; kosti jim skýtaly zbraně a jehly, ze zubů se vyráběly ozdoby, ze střev nitě, ze žaludků měchy a pytle a z kopyt lepidlo. Odpadky a trus byly cenným palivem a hořely teplým, klidným plamenem. Nic nepřišlo nazmar, buvolové byli zužitkováni do poslední kapky krve a potulné kmeny, které zabíjely jenom tolik, kolik mohly spotřebovat, pohlížely na stáda jako na věčný pramen své obživy.

Když období lovu kůží vrcholilo a Indiáni viděli, jak

se stáda ztrácejí a po planinách se válejí spousty shnilého masa, pojali k lovcům kůží zběsilou nenávist. Z důvodů, které nemohli pochopit, připravovali jim tito lidé zkázu a znemožňovali jim jejich dosavadní způsob života. Lovil-li někdo maso, i ve velkém měřítku, to mohli pochopit; dokonalé vybíjení a dokonalé ničení však považovali za nejhorší ze všech zločinů. Protože s buvoly mizelo s planin vše, co bylo Indiánům životem.

Takové bylo pozadí příběhu, který vypravovali lidem ve Fort Dodge lovci kůží. Bylo jich šest, zarostlí, špinaví, páchnoucí svým zaměstnáním, zavšivení; nebyl na ně příjemný pohled. Vyžebrali tabák, žvýkali a povídali. Pracovali severně od Arkansas Riveru se dvěma vozy. Nebylo to jako za starých časů; hra se již chýlila ke konci. Bylo nutno pátrat po planinách, aby se narazilo na stádo, a když se tak stalo, zbylo čtyřicet, padesát kusů. Lovem buvolů už nikdo nezbohatl; velké společnosti se už vzdaly; vynášelo to sotva na prach a kulky a možná na jednu noc v Dodge.

Tentokrát však měli štěstí. Hnali jedno stádo jižně od Pawnee Fork. Mc Cabe a Word, kteří projížděli krajem a pátrali po zvířatech, narazili na stádo, a střílejíce jako diví a křičíce, co jim plíce stačily, hnali stádo zpět k ležení. To poskytlo ostatním čtyřem čas k tomu, aby zapřáhli do vozů, nasedli do nich a stádo zadrželi. Devět kusů ze stáda uniklo; zbylo sedmnáct krav a jeden býk, a dostali je všechny do jednoho. Byl to veliký zátah. V těch dobách to byl velký a šťastný úlovek. Bylo to pěkné, když po pečlivé střelbě ležela zvířata v kruhu, jehož průměr byl menší než půl míle. Zapili lov čtvrťákem whisky a dali se do stahování kůží, aniž předtím znova nabili své pušky. Měli hojnost mouky a slaniny a jako většina lovců kůží měli i oni odpor k buvolímu masu. A tak si z masa vzali jen dva jazyky a o zabité buvoly se už nestarali.

Ani ve snu by je bylo nenapadlo vzpomenout si na Indiány. Pokud věděli, nebylo v okruhu sta mil ani jediného Indiána. A ani tehdy si ještě nevzpomněli na Indiány, když zaslechli dusot kopyt. A když uvažovali, co by to mohlo být, usoudili, že je to stádo dobytka z nějakého ranče, které se vrací z pastvy.

Teprve tehdy, když Indiáni přejeli návrší a celý kmen o třech stech duších se vynořil jako příboj ze žluté trávy, lovci buvolů vyskočili jako elektrisováni a popadli své pušky, aby je nabili nebo vůbec něco dělali. Příboj Indiánů se přes ně přehnal a obklopil je. Zůstali bezmocně stát, neboť pušky jim byly vyrvány z rukou; kolem nich to vřelo jako v kotli, muži seskakovali s poníků, děti se válely po zemi a pletly se mužům pod nohama, ženy se tlačily dopředu, aby něco viděly, poníci hrabali netrpělivě v půdě a psi štěkali.

Šest lovců kůží stálo uprostřed proudícího a bouřlivého zástupu. Vysoký, pomalý, přihlouplý Anderson rozuměl trochu cheyennsky a také Mc Cabe, který měl kdysi skladiště zboží a obchodoval s Arapahoey, trochu rozuměl. Oba se shodovali, že v těchto několika napjatých okamžicích byli smrti blíže než kdykoli předtím ve svém životě. Kromě vozů, naložených kůžemi, bylo jako němý důkaz kolem dokola viditelně roztroušeno osmnáct zabitých buvolů. Indiáni byli hubení, hladoví a vychrtlí. Jejich zuřivost propukala, jako když se valí voda protrženou hrází. Anderson měl roztrženou košili a na těle byl poškrábán od žen; také s ostatními nakládali stejně. Děti jim spílaly a kousaly je do stehen. Když potom kolem nich muži, držíce se za ruce, vytvořili kruh, pokládali to za odklad nebo snad jen za nějakou předehru k strašnému mučení.

Ward byl trochu opilý; jeho nervy povolily nejdříve. Začal brečet jako malé dítě. Anderson mu řekl: „Proklatě, mlčte, Warde!“

Mc Cabe potom tvrdil, že Ward jejich postavení jenom zhoršil. Indiáni se smáli, ať už pohrdlivě nebo pobaveně. Zřejmě nerozuměli anglicky. Ward se pokoušel s nimi domluvit, zdálo se však, že nerozumějí ani za mák tomu, co jim říká; nebo snad nechtěli rozumět.

Bojovníci, kteří kolem nich vytvořili kruh, ustupovali teď zpět, nechávajíce volný prostor kolem šesti vyděšených lovců. Ženy už pochopily, že muži chtějí jednat po svém, a odcházely rozřezat maso. „Byli asi hladoví,“ pravil Mc Cabe, „hladem skoro umírali.“

Způsob, jakým se vrhli na maso, tomu nasvědčoval. Vozy rozbili na topivo. Opékali maso v tenkých řízcích, aby bylo brzo hotovo. Nejprve dostaly děti, které žvýkaly maso a přitom plakaly. Měly jistě nesmírný hlad, když jim jídlo působilo bolest.

Mezitím ovládli náčelníci pole. Mc Cabe, který vyprávoval tento příběh ve Fort Dodge, načrtl podobu Malého Vlka. „Nebyl zrovna vysoký,“ pravil Mc Cabe, který si vzpomněl, jakým dojmem na něho obvykle působila výška Cheyennů — „ne zrovna velký, ale zvláštní — zvláštní člověk. Už jsem si nemyslel, že nás budou mučit. Myslel jsem si, že nás zabijí, ale neumučí.“

Malý Vlk vystoupil dopředu a Indiáni se na něj dívali tak, jako by to byl jejich otec. Byl tam však ještě jeden starý muž — „— starý a vyschlý jako staré jablko,“ pravil Mc Cabe; a Malý Vlk jej měl stále po boku, jako by to byl jeho otec.

„Mohl by to být Tupý Nůž,“ připouštěl Mc Cabe. „Byl to velký náčelník, to je pravda, nikdo ho však neoslovil jménem, jako Malého Vlka. Myslím, že to byl Tupý Nůž.“

Mc Cabe pochytil něco z jejich hovoru, pokud nemluvili rychle a divoce. Mluvili nenávistně a roztrpčeně. Anderson to potvrzoval — ostatní neuměli cheyennsky. Ti čekali na

smrt, avšak pro Andersona a Mc Cabea, kteří sem tam pochytili nějaké slovo, začínal jejich osud nabývat zřetelnějších obrysů. V projevech mužů byla chladná nenávist, ne však divoká a ukvapená, jak byste předpokládali u Indiánů, nýbrž ovládaná, záměrná! Těch šest lovců buvolů vědělo o Indiánech jenom to, že se objevili náhle na hřebenu pahorku jako stěhovavý kmen, jako osada, která s sebou nosí své stany s místa na místo. Ale odkud a proč, nikdo z těch šesti nevěděl.

Náčelníci je udržovali v odstupu. Anderson nevěděl proč, a ani Mc Cabe to nevěděl; zůstali však na živu, vrátili se do Fort Dodge a vypravovali svůj příběh. Starý náčelník, Malý Vlk, vytáhl dýmku, nacpal ji hrubým tabákem, kráčel k ohni pro uhlík, vrátil se zpět a dýmal. A zatím co chodil kolem dokola v kruhu, pokuřuje svou dýmku, bránil svým přísným vzezřením Bojovným Vlkům, aby provedli, co chtěli. Lovci buvolů, i Ward, pochopili, že zůstanou na živu. Malý Vlk měl zvláštní dýmku. „Kukuřičnou," řekl Mc Cabe. „Žádnou takovou zatracenou vypalovanou, ale pravou kukuřičnou za deset centů."

Malý Vlk dychtivě a zamyšleně kouřil a jeho široká, tvrdá, vrásčitá tvář jevila rozpaky. A pokračoval v chůzi a v kouření a nesl životy šesti mužů v záhybech své staré, roztrhané přikrývky, netečný k nenávistným výkřikům svého rozhořčeného lidu. Žádali jejich smrt; stáli v kruhu, žvýkajíce hladově polosyrové maso, a mezi jednotlivými sousty volali po jejich smrti. Znovu mluvili o tom, jak milion a více buvolů zmizelo s planin vinou těchto lovců kůží.

Mc Cabe nevěděl, co dávalo starému náčelníkovi takovou moc. „Byl to zvláštní člověk," říkal Mc Cabe, protože chránil lovce buvolů před hrozící smrtí — protože jeho síla spočívala v železné vůli, která, i když byla pasivní, přece z něho dělala muže, jehož vůle nebylo možno nedbat.

Všichni lovci buvolů v tom byli zajedno; bojovníci se báli jednat proti vůli starého náčelníka — a nebyl to obyčejný strach, bylo to něco jiného.

„Byl to zvláštní člověk," trval na svém Mc Cabe, jako by toto slovo vyjadřovalo všechno, co o něm mohl říci. Důstojníci, kteří naslouchali vypravování ve Fort Dodge, říkali, že Malý Vlk je tvrdý oříšek, opravdu tvrdý oříšek.

Bouře žádostí, nadávek, projevů zuřivosti a bezmezného vzteku se rozpoutala nad hlavou Malého Vlka. Ten však si toho nevšímal, kouřil svou dýmku a přemýšlel. Pak vyklepal dýmku, ukázal zčernalým náustkem na lovce a začal mluvit. Rozhostilo se ticho, i ženy a děti se přiblížily v hloučku a s úctou naslouchaly řeči Malého Vlka. Pro bělochy bylo velmi těžké pochytit smysl jeho řeči; v cheyennštině je slovo slovem, ale věta může být také slovem a deset vět, plynulých jako tekoucí voda, může být také jedno slovo. Je to zvláštní, houpavý jazyk, vyladěný jako hudba, a má všechny odstíny, výrazy, obraty a nepravidelnosti primitivního jazyka. A tak Mc Cabe porozuměl jen nepatrné části z toho, co Malý Vlk říkal, a Anderson ještě méně. Ostatní očekávali smrt.

„Lapal jsem slova tak dychtivě, jako se piják třese na doušek kořalky," vypravoval Mc Cabe mužům na pevnosti. „Nemohl by mi dát někdo něco k pití?"

Dali mu napít. Utřel si ústa a pokračoval: „Ta řeč byla úvaha o spravedlnosti."

„Jak jste na to přišel, když jste mu nerozuměl?" ptali se ho.

„Nerozuměl," připouštěl Mc Cabe. „To byste museli být nějací chlapíci, abyste rozuměli Bojovnému Vlku. Já jsem však pochytil smysl —"

Ale Mc Cabe nevěděl, a nevěděl to nikdo z lovců buvolů, kteří stáli v onom kruhu smrti, odkud Cheyennové přišli, jak přišli a kam jdou. Trochu tušili, ale jenom tušili, že tento národ je ztělesněním spravedlnosti — nebo nespra-

vedlnosti — že to je lid, národ, část toho velkého společenství, které kráčí s lidskou tváří po zemi, lid zmítaný mocnými silami, obklíčený a štvaný jako divá zvěř, lid, jehož ryzí právo bylo důvodem, pro který měl zemřít a jenom zemřít.

A zde, mezi tímto lidem, v kruhu těchto lidí, dychtících žádostivě po jejich smrti, stálo šest bídných, všivých lovců buvolů...

Bojovní Vlci se začali odvracet a na jejich tvářích bylo vidět neměnný odraz jejich vlastního odsuzujícího rozsudku. Malý Vlk domluvil a zůstal stát s očima upřenýma k zemi; tím vyprchalo mnoho z jeho žulové síly. Řekl lovcům v cheyennštině pomalu: „Opusťte toto místo —"

Kruh se rozevřel a šest lovců se dalo do běhu. Nechápali a domnívali se, že je to pouze začátek nějakého mučení, nějaký indiánský způsob, způsob Bojovných Vlků. Pádili jako smyslů zbaveni, s bušícím srdcem, sotva dechu popadajíce. Když jim došly síly, kráčeli krokem, a znovu se dali do běhu. Byli však sami a volní.

To je příběh, který vypravovali v pevnosti Dodge.

Jiný příběh vypravoval starý „Cump" Sherman novinářům, kteří se kolem něho shromáždili ve sklepní úřadovně v jeho washingtonském domě. „Cump" byl padesát osm let stár, mužný a silný, živá legenda. Když se na tiskové konferenci dostal do varu, často vstal a dupal kolem dokola jako podrážděný lev. Novináři tomu s úsměvem říkali „Pochod přes Georgii", ale bylo v tom i hodně úcty. Nebylo možno se Shermanovi vysmívat proto, jak zbožňoval zemi, pro kterou bojoval, kterou rozpůlil na dvě části, že nebyla skoro schopna života, rozřízl ji tak nemilosrdně, že jizva po ráně snad nikdy nezmizela, avšak zhojil ji též. Sherman byl srdečný. Jeho vystupování scházela velkolepost a nádhera, zato však byl srdečný.

A tak když se kolem něho shromáždili, a zasypávali ho otázkami: „Jak je to ale s tou válkou, pane generále?" byla jeho odpověď prostá a vážná.

„Pánové," pravil, „budete-li takto mluvit, naděláte více škody než užitku."

„V Kansasu je však válka?"

„Válka? Nikoliv!"

„Určitě tam však jsou nájezdy Indiánů, pane generále. Přicházejí o tom zprávy každou hodinu z Dodge, Coldwater, Greensburg, Medicine Lodge a Prattu. Slyšeli jsme, že zabili osmdesát občanů, zničili dvanáct rančů, že vojenské oddíly s nimi bojují po celém státě a že Indiáni jsou na válečné stezce."

Po tomhletom generál vstal, rozzlobeně přecházel a pravil k novinářům: „Rozumějte, pánové, to není válka, ale není to ani nic, co by zasluhovalo názvu vzpoura. Nenazývejte to válkou. Tito divoši vraždí, a buďte ujištěni, pánové, že každý vrah bude potrestán. Je to poslední indiánský nájezd, který je vlast ochotna strpět..."

Pak, když zpravodajové odešli, napsal Sherman rozkaz, ve kterém uděloval generálovi George Crookovi vrchní velení nad všemi pohyby vojska na planinách s rozkazem, aby pokořil Cheyenny a naložil s nimi tak, jako se nakládá s loupeživým vlkem.

Crook byl nadřízeným generála Pope, a Crook, který měl zkušenosti v boji proti Indiánům, se dlouho nerozmýšlel, jak má postupovat. Bojoval s Cheyenny již dříve v jejich rodném Wyomingu, při Powder Riveru, v Black Hills a na planinách. Znal Indiány s planin a nedopustil se té chyby, že by uvažoval, zda je podle zásad vojenské strategie dobré postavit proti stu Cheyennům sto oddílů, nebo dvě setniny jízdy, nebo tři. V této věci, která mu nemohla vynést žádnou velkou slávu, netoužil po slávě, ale po vý-

sledcích, po tom, aby kořist se octla co nejdříve v lovecké brašně. Aby mohl napsat svému vrchnímu veliteli asi toto: „Zakročil jsem proti Cheyennům Malého Vlka, jak bylo nařízeno, a posílám je v železech a pod dohledem na jih."

Crook si tedy narýsoval na mapě kružnici. Kružnice probíhala Kansasem a Nebraskou a zabírala část Colorada. Uvnitř kruhu v rozlehlých končinách planin, potoků, kopců, údolí, trávy a písku byli Cheyennové, pravděpodobně v blízkosti středu, jistě však ne příliš daleko od středu. A bude to trvat dny a týdny, než se dostanou z tohoto kruhu ven. Tady nebylo třeba spěchat, bylo jen třeba věc promyslet.

Začal přehledem sil. V té době bylo pod jeho velením skoro dvanáct tisíc mužů vojska, kteří byli uvnitř nebo těsně při okraji onoho velkého kruhu. Generál Crook kreslil pečlivě šipky, směřující ke středu kruhu. Pak šipky vyjádřil slovy a napsal je úhledně na proužky papíru. Muži se zelenými stínítky na čele vyťukali tato slova v tečkách a čárkách, a tečky a čárky se staly činy.

Čilý ruch zavládl na severu ve Fort Robinson, kde pět setnin třetího jízdního pluku nasedlo do sedel a vyjíždělo z dřevěné brány.

A stejně živo bylo v odlehlých končinách Teritoria v Dakotě, na Fort Mead, kde byl sedmý jízdní pluk. Tento sedmý jízdní byl starý Custerův pluk. Byl to tentýž pluk, který byl rozbit při kruté porážce před více než dvěma roky u Little Big Horn. Dva roky nevymažou z paměti ztrátu dvou set šedesáti pěti zabitých a padesáti dvou raněných a za dva roky neumlknou pověsti, které se šířily po planinách — že krveprolití na Custerových jednotkách bylo pomstou za Custerovo všeobecně kruté zacházení s Indiány, že Custer, který nakonec zůstal u Siouxů a Cheyennů a byl na živu, si sám vzal život, aby si s ním nemohli vyrovnat staré účty. Pro sedmý pluk byla tato vzpomínka neustálým

pramenem touhy po pomstě, a když teď jeho deset setnin jelo na jih od Fort Mead, vyhlíželi vojáci dychtivě tři sta Cheyennů. Neměli v úmyslu někoho zajmout, chtěli si vyrovnat staré účty.

V Sidney, v Nebrasce, naložil major Thornburg své mužstvo na nákladní železniční vozy. Naložil také jednu houfnici a dělostřelci uzavírali padesáticentové sázky na první ránu.

Devatenáctý pěší pluk z Fort Wallace pod velením plukovníka Lewise se dal na pochod.

Plukovník Lewis pochodoval se svými vojáky na jihovýchod po přímce spojující Fort Wallace a Dodge City. Podle Crookova plánu neměly pohyby směřovat proti Indiánům přímo, nýbrž v soustředných zužujících se kruzích. V tomto případě měl tvořit devatenáctý pěší pluk západní ohyb několikanásobné kličky spíše jako zajištění než jako pevná překážka. Lewis se stejně jako Crook domníval, že Cheyennové by mohli být asi padesát mil směrem na východ a jistě daleko na jihu. Přesto vzal Lewis s sebou šest stopařů z kmene Pawneeů a vyslal je daleko vpřed jako hlídky.

Pawneeové jeli na koních, stejně tak důstojníci a malá skupina jízdy, která provázela pěchotu. Vojáci pochodovali ve čtyřstupech v dlouhé řadě, která se vinula jako had prérií, a jejich pohyblivost byla trochu zvýšena osmi pomocnými vozy. Mužstvo, které si muselo nést pouze pušky a bylo v dobrém tělesném stavu, bylo s to urazit za den třicet mil. Vcelku to byla dobrá, spolehlivá menší armáda a plukovník Lewis neměl obav o výsledek, kdyby se střetli s Indiány.

Trápily ho však jiné starosti; jeho svraštělé čelo prozrazovalo, že má nějaké drobné nepříjemnosti. Znova a znova si trpce vyčítal, že nenapsal své sestře. V tomto ohledu byl pečlivý a odesílal dopisy s naučenou pravidelností. Teď

skládal při jízdě dopis, který zapomněl napsat, a vykládal v něm o svých peněžních nesnázích a hádce, kterou měl s majorem Clairem, o všech malicherných pletkách a řevnivostech, které panovaly na planinách ve velitelství, o svých starostech a úmorném, jednotvárném životě. —

S jeho zády nebylo něco v pořádku, protože cítil prudkou bodavou bolest, která vystřelovala dolů k páteři. V duchu vsunul do dopisu dlouhou úvahu o játrech a ledvinách; jeho sestra by pochopila obavy, které ho sužovaly — po dvou dnech v sedle, utýraný bolestí v celém těle, se cítil starý a unavený. Pohlédl takřka pohoršeně na tři pawneeské hlídky, které se tryskem vracely zpět a barbarským křikem dávaly najevo (mocné vzrušení. Neměl rád Indiány; byl choulostivý; otřásal se odporem, když si měl jen podat ruku s pawneeským stopařem.

Když jeli kolem něho s tvářemi rozšklebenými širokým, dětinským úsměvem, zeptal se úsečně: „Co se to děje?"

„Kriste Ježíši, ti proklatí Bojovní Vlci!"

„Proč se ze všeho nejdřív naučí klít?" ptal se v duchu. Cítil, že i bezděčné rouhání zní z úst divocha zvlášť odporně.

Zeptal se úsečně: „Víte to jistě — viděli jste dobře?"

Přitakali s tváří roztaženou od ucha k uchu a vykládali lámanou angličtinou o opevněném táboře, který prý leží několik mil cesty vpřed u Famished Woman's Fork, což byl malý potok, o kterém Lewis nikdy předtím neslyšel. Kolem se shromáždilo několik důstojníků a kapitán Fitzgerald. Vyslovovali se o věci s podivem a nedůvěrou. Pawneeští stopaři mluvili o zákopech a Fitzgerald pravil, že ještě nikdy neslyšel o Indiánech, kteří kopou zákopy. Ostatní s ním souhlasili.

„Zní to neuvěřitelně," řekl Lewis. „Bude rozumnější, když vezmete své muže a půjdete se na to podívat." Nevěřil skutečně, že by to mohli být Indiáni, nevěřil zákopům. Nedůvěřoval stopařům a díval se na ně jako na dětinské du-

šičky, které si dovedou vymýšlet podivuhodné pohádky. Když Fitzgerald a jeho jízda odjeli, upadl opět do snění a litování sama sebe.

Byl nejistý a poplašený, když se Fitzgerald vrátil a hlásil, že vpředu táboří tlupa Indiánů ve vykopaných zákopech, jak vykládali Pawneeové, že nic zvláštního nepodnikají, odpočívají, vaří a sedí na okrajích zákopu a jen jeden nebo dva muži na koních jsou mimo tábor a dávají pozor.

„Zdá se, že nejsou nikterak zneklidněni," řekl Fitzgerald. „Ani když nás spatřili. Ani si nás nevšímali — zůstali jako slepice na hřadě."

„Bojovní Vlci?" ptal se plukovník nedůvěřivě; měl pocit jako tajný hráč loterie, který shledá, že jeho los byl tažen.

„Pawneeové to tvrdí."

„Pak tomu nerozumím, ledaže by měli křídla. Poslední zpráva, kterou jsem o nich dostal, byla, že jsou na východ od Dodge. Proč by kopali zákopy?" řekl podrážděně. „Půjdeme tam a ukážeme jim, zač je toho loket — odvezeme je na vozech do Dodge."

Velitelé setnin udíleli rozkazy; dlouhý voj se obrátil směrem k Famished Women's Fork. Jízda se rozjela jako včely po medem zamazané tlamě neohrabaného medvěda. Plukovník Lewis se snažil nemyslet na daleký východ, krásný, pokojný, civilisovaný východ, a obrátil pozornost k nepříjemné bandě vraždících Indiánů. Jediný opravdový pocit, který měl vůči Indiánům, bylo pohoršení, že nejsou tam, kde by měli být, že kopou zákopy, že se před jeho zraky chlubí tím, že jsou mimo zákon. Cítil k nim stejný odpor, jaký má po skončené tvrdé denní práci policejní důstojník ke špinavému, hulákajícímu opilci. Dal rozkaz, aby pěchota přidala do kroku.

Když se přiblížili k říčce, spatřil Lewis řadu Cheyennů v sedlech, všeho všudy asi dvacet mužů. Seděli nehybně na svých ponících a pozorovali okolí. Jejich tvář ozařovalo

zapadající slunce jako světlo rampy maskovanou tvář herce při slavném finale. Pawneeové se dali do křiku a mávali zbraněmi, Cheyennové se však nehýbali.

„Řekněte jim, ať jdou sem nahoru se svými zbraněmi," volal Lewis na Fitzgeralda, zatím co se usilovně snažil vypátrat zrakem zákopy. Slyšel Fitzgeraldův hlas, opakující pečlivě a stále totéž. Snažil se překlenout rozdíl jazyka. Pawneeové jezdili s křikem kolem dokola, vyrážejíce skřeky a nadávky ve svém prapodivném jazyce. Pěchota se rozestoupila do dvou bojových linií. Vysocí, urostlí Cheyennové se zasmušilou, nehybnou tváří seděli dosud bez hnutí; a za nimi stoupal kouř z jejich táborových ohňů, zbarvený krásnými, pokojnými barvami zapadajícího slunce.

Fitzgerald jel nazpět a Lewis si uvědomil, jak je celé postavení divoké a nesmyslné. „S angličtinou to nepůjde," vysvětloval Fitzgerald.

„Co Pawneeové?"

„Ti neumějí cheyennsky. Jsou příliš rozčileni — bylo by to boží dopuštění, kdybych jim řekl, aby šli nahoru a zkusili se dorozumět posunky."

„Vezměte svou jízdu a ukažte jim, zač je toho loket," řekl Lewis s příkladným přízvukem policejního seržanta, který posílá svého muže, aby vpadl mezi bandu holobrádků. Fitzgerald přikývl a vyjel vpřed s četou osmnácti mužů. Pawneeové se přidali, pobídli koně a s křikem se hnali tryskem proti Cheyennům. Fitzgerald pobídl koně, aby dohonil stopaře; on i jeho muži tasili šavle.

Cheyennové seděli nachýleni v sedlech dopředu a pečlivě, skoro se zdálo, že líně, mířili a pak vystřelili. Tři Pawneeové zakolísali, spadli se sedel a zůstali ležet jako ranec hnědých cárů. Četa jezdců ustoupila zpět k oddílům. Jeden z Pawneeů se hnal dále a najel sám na kopí jednoho z Cheyennů; zbylí stopaři se uhnuli tryskem stranou.

Cheyennové se obrátili a jeli směrem k táboru. Před zraky

vojáků sestoupili s koní. Ženy jim odvedly koně a muži se připojili k ostatním v zákopech, kteří dosud nehybně vyčkávali.

Fitzgeraldovi jezdci teď sestoupili s koní a připojili se k pěchotě. V kapitánově bledém a nechápavém obličeji se dosud zračilo překvapení. Lewisova tvář se zkrabatila drobnými, zlostnými vráskami, ovládal však svůj vztek a tvářil se spíše uraženě než nenávistně. Sestoupil s koně a kráčel v čele pěchoty; každý krok mu působil nesnesitelnou bolestivou křeč v zádech. Vojáci byli ve střehu a opatrně se krčili, jak se přibližovali.

Plukovník Lewis kráčel s šavlí v ruce jako přísný důstojník, zaujatý svým úkolem. Jeho úkolem bylo udělat pořádek a potrestat. Nevěnoval pozornost starému indiánskému náčelníku, který seděl na hromadě hlíny před zákopem, beze zbraně, s úsměvem vyjadřujícím spíše soucit než potěšení, a který kouřil ze staré, začernalé kukuřičné dýmky. Plukovník Lewis kráčel v čele starých, ostřílených vojáků; neměl ani strach, ani úctu k Indiánům. A tak vedl horlivě své vojáky do jícnu smrtící palby.

Na pokyn svého náčelníka, který seděl na okraji zákopu a dal jim znamení rukou, vypálili všichni Cheyennové naráz plnou salvu. Vojáci se pokoušeli vydržet náraz a jít dál, avšak déšť olova je srazil zpět jako rána bičem. Pokoušeli se zastřelit starého náčelníka, ten však seděl a kouřil, a zdálo se, že ho nic nevyruší z klidu.

Roztrpčeni a zkrváceni ustoupili zpět, nechávajíce za sebou své mrtvé a raněné, mezi kterými byl též jejich plukovník. Klečel na kolenou s kulkou v břiše a opíral se rukou o zemi. Před očima mu tanul rozmazaný obraz východu a cítil nikoliv nenávist, nýbrž pohoršení, urážku a podiv ještě ve chvíli, kdy přepadl tváří na zem a kdy ho všechny bolesti opustily. Fitzgerald šel sám pro tělo plukovníka Lewise. Byl to od něho velmi statečný čin. Vykročil směle z řady

svého ustrašeného mužstva a nikterak se nesnažil, aby se kryl. Kráčel tak blízko, že mohl rozeznat rysy na tváři starého náčelníka.

Cheyennové ho pozorovali, ale nestříleli. Starý náčelník se již neusmíval. Když se Fitzgerald vzpřímil s plukovníkovým tělem v náručí, zdálo se mu, že v náčelníkově široké, osmahlé tváři spatřil výraz soucitu a hlubokého smutku. Pak se obrátil k Indiánům zády a kráčel zpět ke svým vojákům.

K večeru se shromáždil devatenáctý pěší pluk za polokruhovitou barikádou vozů. Mladé důstojníky přešla horlivost a nadšení a často zalétl jejich zrak k vozu, kde bylo uloženo tělo plukovníka Lewise. Rozestavili stráže pro případ, že by Indiáni podnikli útok. K útoku však nedošlo.

Pak později v noci jim dusot kopyt prozradil, že Cheyennové odjíždějí nocí na sever.

Mířili k severu a zanechávali za sebou vinutou a klikatou stopu, která nemohla být nikomu podezřelá. Dvanáct tisíc mužů, takřka celá divise vojska Spojených států, staří, ostřílení bojovníci proti Indiánům, se pokoušeli zajmout tři sta Cheyennů. A z těch tří set bylo jen něco přes osmdesát mužů a z nich jen polovina bojovníků v plné životní síle.

Vojáci v modrých stejnokrojích prohledávali území Kansasu. Dlouhé voje pěchoty a jízdy, železniční vozy s dělostřelci a tuponosými houfnicemi projížděly kraj křížem krážem. Občas došlo k boji a v zažloutlé prérijní trávě zůstávali ležet mrtví a ranění.

Někdy v tísni se Indiáni rozešli do skupin po dvou, po třech. Ukradli stádo koní, které mělo dvě stě dvanáct kusů. Své opotřebované, k smrti uštvané, malé, pružné koníky nechali na místě. Ze stáda dobytka zabili pár kusů, snědli a ujížděli dál.

Dvanáct statných jezdců z ranče Eagle Bar D, kteří se vraceli se svým zásobovacím vozem z pastvin, vyjelo na

vrcholek vyvýšeniny a spatřilo dva Indiány, jak stahují buvolí krávu. Jezdci začali střílet. Indiáni zvedli hlavy, a spatřivše je, pádili ke svým koníkům. Jeden z Indiánů se dostal do sedla dlouhým, prudkým skokem. Druhý upadl, zasažen kulkou do stehna. Obstoupili raněného Indiána, který se zoufale snažil dosáhnout svou pušku. Předák Mark Ready odkopl pušku stranou. Axel Green vrazil ležícímu Indiánovi botu s ostruhami do obličeje.

Druhý Indián ujel asi tři sta yardů, pak otočil svého ponny a pozoroval je. Pro střelbu z revolveru byla vzdálenost příliš velká a v družině byly jen dvě ručnice. Kling a Sanderson, kteří oba stříleli dobře z pušky, se několikrát pokusili Indiána zasáhnout, avšak bezvýsledně. Green jej chtěl pronásledovat, ale Ready řekl: „Ne, jednoho jsme dostali — ten druhý ať táhne k čertu."

Sanderson souhlasil. „To je Bojovný Vlk," řekl a ukázal hlavou na Indiána, který ležel na zemi se zlomenou nohou a krvácejícím obličejem. „Možná, že jich je tady někde blízko celá banda."

Indián, kterému se podařilo utéci, jel pomalu pryč. Druhý ležel, opíraje se o loket, bez hnutí, na jezdce se ani nepodíval a zpíval temným, tichým hlasem jakýsi zvláštní, mollový nápěv.

„Co je to?"

„To je zpěv umírajících," řekl Sanderson. Marcy, jehož dědeček byl zabit Indiány a který považoval za svou povinnost nenávidět Indiány více, než je nenáviděli ostatní, se šklebil od ucha k uchu.

„Co s ním?" ptal se Green.

„Špinavý, rudý zmetek," řekl Marcy pohrdlivě.

„Nechte ho být," řekl Fergusson. Fergusson byl kuchař. „To není naše starost."

Indián ležel na boku, opíraje se o loket, s očima upřenýma k zemi. Byl to mladý, ani ne třicetiletý muž, čistých rysů,

vysoké, silné postavy, mohutného hrudníku a širokých ramenou. Bolest, kterou mu jistě působila zlomená noha i rozedřená tvář, nedával nikterak najevo. Ležel zcela tiše ve svém šatě z obnošených, ušpiněných a zakrvácených jeleních kůží.

„Vyhlídneme si strom," rozhodl Ready, „a postaráme se mu o křesťanský konec."

„K čertu, to ne!"

„Podívejte se, Ready," řekl kuchař, „nemáme právo, abychom ho lynčovali."

„To máme, hrome — podívejte se mu na mokasiny!"

Opotřebované, roztrhané a na chodidle prošoupané mokasiny nesly stále ještě stopy bývalé slávy; byly po celém povrchu pošity nekonečně pečlivou a trpělivou rukou korálky.

„To jsou mokasiny Bojovných Vlků," přisvědčil Sanderson.

Fergusson patřil s jedné tváře na druhou. Polovina ze skupiny mužů byli mladí, mírní, osmahlí chlapci, kterým nebylo ještě ani dvacet let. Fergusson si jich několik vybral a za dlouhých nocí jim byl otcovským rádcem. Bylo to tak v pořádku; oporou každého mužstva venku na pastvinách byl kuchař. A Fergusson se díval na každého z těchto chlapců s lidské stránky, se vzácnou nesobeckostí lidí, kteří žijí prostě.

„Nelynčujte ho," řekl Fergusson, „pro Krista, když už chcete, aby zemřel, nechte ho tu ležet."

„Zavři hubu, kuchaříčku," řekl Marcy.

Nikdo jiný nic nenamítal. Stáli v kruhu a dívali se na ležícího muže, nikoliv na kuchaře. Fergusson odešel k vozu se zásobami a vrátil se s konví vody, kterou podával Indiánovi.

„Pít, nechceš pít?" ptal se Fergusson.

Indián zvedl oči, zíral chvíli na Fergussona a pak vzal nádobu s vodou a pil. Řekl něco ve své mateřštině.

„Hrome, svažte ho a hoďte ho na jeho koně," vyštěkl

Marcy. Popouzelo ho, že již rozhodl, co se má stát, a jeho muži ho znali jako člověka, který svá rozhodnutí provádí.

Fergusson potřásl bezmocně hlavou a klátil se zpět k zásobovacímu vozu. Indiána přivázali k jeho koni a jeli pak se zarytým výrazem v tváři asi dvě míle, až přišli na strom, který byl dost silný, aby udržel pověšeného člověka. Byl to velký, košatý topol, který se skláněl nad okrajem potoka. Přehodili laso přes větev, postavili Indiána se smyčkou kolem krku a druhý konec lasa přivázali k sedlové kostěné hrušce jeho poníka.

Indián dokázal stát zpříma na své jedné zdravé noze. Celé jeho vzezření bylo důstojné; jeho tvář byla nehybná a nebylo v ní ani stínu strachu; oči měl zavřeny.

„Zatracený chlap, taky by mohl něco říci," bručel Sanderson. „Nenávidím lidi, kteří před smrtí nepromluví ani slova."

Pak Ready práskl bičem, poník uskočil a Indián visel ve vzduchu. Fergusson, sehnutý nad spřežením, pobídl koně a řekl: „Jedem hledat místo k utáboření. Chtěl bych udělat něco k jídlu."

Ve Fort Wallace Murray a Wint a jejich dvě setniny osmahlých a zarostlých vojáků měnili koně. Stopa je vedla Kansasem tak, že projeli od východu k západu polovinu státu a od severu k jihu skoro celý. Jejich koně byli vyčerpaní a na konci svých sil. A vojáci sami na tom nebyli o mnoho lépe.

Ve Wallace se Murray a Wint vykoupali a oholili; mužstvo spalo. Murray hloubal v mapách a sepisoval hlášení, jedno pro plukovníka Miznera, druhé pro generála Crooka. Opil se v důstojnické jídelně tak, že nebyl schopen rozumného slova. Plukovník Lewis byl se svou pěchotou venku; velící kapitán Goodall pozoroval Murraye s nepokrytým

pohrdáním. Když se Murray vyjádřil o Lewisovi, že je blázen, že se vydal na takovou výpravu, zadržel Goodalla jen Wintův pohled, aby neodpověděl na urážku urážkou ještě ostřejší. Wint pak uložil Murraye sám do postele; za dvě hodiny ho však probudili.

„Ať mužstvo osedlá koně," řekl Murray.

A Wint se nezlobil a nevymlouval to Murrayovi, protože chápal, co jej tíží, a věděl, že se nezbaví tíživého pocitu dříve, dokud se nezmocní své kořisti. Murray, který dosud nevystřízlivěl, brumlal: „Když se člověk zaprodá, zaprodá tělo i duši."

Sedlali koně a Murray, klátící se nedbale na své bílé klisně — měli teď místo svých velkých jezdeckých šedých koní ryzáky, hnědouše, vraníky i bělouše — je vedl ven z pevnosti. Jeli celou noc a rozmrzelí vojáci kleli a podřimovali; ráno chvíli spali a pak se jelo dál.

Jezdili sem a tam. Našli rančera, který jim sdělil, že mu bylo ukradeno dvanáct kusů dobytka, a když jezdili kolem dokola po jeho pastvišti, nalezli stopu. Našli místo, kde Indiáni stahovali ukradený dobytek. U potoka spatřili oprátku, visící s větve košatého topolu, a nablízku čerstvě vykopaný hrob.

„Rozhrabte to," řekl Murray s úšklebkem, nebyl však připraven na to, že spatří lynčovaného Bojovného Vlka, jehož tělo vojáci vykopali.

„Rád bych věděl, kdo to udělal," řekl Wint.

Tělo zase zahrabali a Murray si v duchu říkal: „Opět o jednoho méně — jak dlouho to mohou vydržet?"

„Měli by být někde nablízku," řekl Wint.

Murray pobídl koně a zaklel při pohledu na pestrou směsici koní, kteří nebyli zdaleka tak vytrvalí jako jejich plukovní šedáci. Pobízel však koně bezohledně a nemilosrdně. Příštího dne v poledne našli místo, kde byly čerstvé stopy po cheyennském táboru.

„Tábořili dlouho," řekl seržant Cambrun. „Ohně hořely několik hodin."

Wint našel odhozený štít z buvolí kůže; těsně u kraje v něm byla díra po kulce. „Ztrácejí důvěru ke štítům, když se tohle stane," vysvětloval Murrayovi.

Před setměním narazili na Indiány a Murray zuřivě klel, když unavení koně nebyli s to dohonit prchající osadu. „Měli bychom si odpočinout," pravil Wint. „Mužstvo to vydrží, ale koně zchvátíte."

Murray dal rozmrzele rozkaz k hodinovému odpočinku a celou hodinu přecházel ve tmě sem a tam. Wint šel k němu, položil mu nejistě ruku na rameno a pravil: „Hleďte, Murrayi — jsme spolu již hezkých pár týdnů."

„Prosím," řekl Murray podezíravě a nevlídně.

„Mohu vám říci, co si myslím?"

„Můžete," řekl Murray.

„Tohle je služební věc, jste ve vojsku. Nezáleží na tom, jak to začalo, proč jste přišel do Pointu a proč jste se stal důstojníkem. Podstatné je to, že jste zde a že tohle je věc služby. Až bude po všem, zapomenete na to. A přijdou nové služební úkoly."

„Co dál?"

„Jen to, že si to berete příliš k srdci. Připouštíte si to tak, jako by vám ti zatracení Bojovní Vlci nějak ublížili."

„Ublížili nám všem," řekl Murray. Nemohl Wintovi povídat, jaké to je, když člověk pocítí prázdnotu, ztratí všechnu víru a nevěří ani, že služba, kterou koná, a stejnokroj, který nosí, mají nějaký smysl.

Za hodinu byli vojáci zase na nohou a vyjeli do tmy. A této noci se občas srazili s prchající osadou a došlo k potyčkám na šavle se zadním vojem Cheyennů.

Byl to podivný, divoký boj naslepo, který k ničemu nevedl. Osada unikla znovu a vojáci sklouzli se sedel a upadli do hlubokého spánku vedle svých koní, aniž rozdělali ohně.

Zpravodaj Heraldu Jackson byl po dlouhé cestě unaven a rozmrzelý. Cítil se osamělý a byl by úplně souhlasil s každým, kdo by se vyjádřil nepřátelsky nebo s pohrdáním o Oklahomě, neboť si s trpkostí uvědomoval, jak jsou vzdáleny všechny věci, které nejvíce miloval, měkká postel, dobré pivo a rozhovor, zábavný rozhovor, ne takový, jaký vedl s quakerským správcem a jeho ženou, s učitelem a pomocníkem správy. Nejel sice tak daleko, jako jiný reportér Heraldu, Stanley, který jel do Afriky za doktorem Livingstonem, ale bylo to přesto dost daleko. Byl již kdysi předtím v Teritoriu a divil se, jak mohl tak dokonale zapomenout na duševní i tělesné útrapy šedesátimílové jízdy poštovním dostavníkem. Opíral se o lenoch prouteného křesla v hovorně správce Milese v Darlingtonu a naslouchal tetě Lucy, jak říká: „Ale opravdu, pane Jacksone, tohle není letní horko, ale indiánské léto, když je opravdové léto, to jsou mnohem větší vedra."

„Větší?" řekl Jackson.

„Suchá vedra, víte," vysvětloval spěšně správce Miles. „Ne tak nepříjemná jako vaše přímořská horka."

Jackson přikývl a utřel si čelo. Byli to tak prostí lidé a tak dojemně se bránili a třásli se strachem, aby jim newyorské noviny neublížily, noviny, které natahovaly své dlouhé, chňapající drápy na vzdálenost dvou tisíc mil, že nemohl přenést přes srdce, aby jim nějak ublížil. Již dlouho předtím došel k závěru, že to skutečně nejsou zlí lidé; nikdy nepotkal člověka, který by byl v podstatě zlý, ani osobnost vyhraněně zlou, silnou a strhující. Hloupost, samolibost, malost, strach — to byly vlastnosti, se kterými se setkával na každém kroku a které našel pod kopulí paláce stejně jako kde jinde. Avšak opravdové zlo —

V duchu se ptal: „Co jsi jiného očekával, Simone Legree?" Byli to dva prostí lidé, kterým byl život ve správě vším. A kdyby o ni přišli, byli by stejně ztra-

ceni jako on, kdyby již ve svém životě nemohl nikdy psát.

„To horko v létě je nepříjemné," řekla teta Lucy v náhlém záchvatu důvěrnosti. „Proto máme v létě tolik potíží."

„To vám věřím."

„Lidé z východu tak rádi hledají chyby."

„Ovšem, že nemají správnou představu o tom, jak to tady venku vypadá," vyčkával Jackson.

„Není to hezké. My si nenaříkáme, ale je tady spousta věcí, na které bychom si mohli naříkat."

Přikývl; domníval se, že je tu více než dost věcí, na které by si mohli naříkat. „Nemůže to však být jenom tím horkem, že odešli takovým způsobem, jak se stalo."

„Je to nesnadné pochopit, proč se divoši někdy pustí do nějakého podniku," řekl správce Miles. „Jsou někdy jako děti —"

„Vy tomu skutečně věříte?" ptal se Jackson nedůvěřivě.

„Ovšem," řekla teta Lucy. „Zrovna včera v noci jsem upozorňovala Johna na ta okna. Víte, oni nemohou pochopit, že okna jsou k tomu, aby se jimi lidé dívali ven, a ne dovnitř. Kdykoliv jdou kolem domu, zastavují se a tisknou obličej k oknu. A není možné jim vyložit, jak je to nesprávné."

„Jsou v mnoha věcech docela jako děti," řekl správce Miles.

„Není to však jenom tím vedrem," naléhal mírně Jackson. „Přece také vědí, že léto netrvá věčně."

„Jsou zatvrzelí. Někteří Indiáni jsou přístupni rozumným důvodům, Cheyennové jsou však tvrdohlaví, povýšení a pyšní. Řeknete jim, aby udělali to, udělají ono. Řeknete jim, že mají žít na jihu, kde se o ně vláda stará a odpovídá za ně, ne — oni chtějí žít na severu."

„Oni žili vždycky na severu — není-liž pravda?"

„Ano, ale jiné kmeny byly také teď přesídleny do Teritoria."

Jackson pravil: „Podívejte se, pane Milesi, snažím se dostat k jádru věci, a ne vás nespravedlivě z něčeho obviňovat. Chci vysvětlit čtenářům svých novin, proč v republice, jako je naše, nemůže podle zákona menšinová skupina zůstat v kraji, který obývala po staletí. Nechápete, že tu jde o závažnější věci než o vaši nebo moji odpovědnost nebo o odpovědnost této správy? Jsme národem stovky menšin, které sdružuje prostá zásada, že všichni lidé byli stvořeni se stejnými politickými právy, a z toho slova si nechceme tropit žerty. Právě v této chvíli má všechna ozbrojená moc Spojených států, která dozírá na planiny, jediné poslání: zničit jeden indiánský kmen, který se neprovinil ničím jiným, než že chce žít v míru ve své vlastní zemi."

„Nebylo by pro vás lepší, kdybyste se obrátil na indiánský úřad?" řekl správce Miles znepokojeně. „Já jsem správcem a nenáleží mně rozhodovat o tom, zda bylo správné či nesprávné přivést indiánské kmeny do Teritoria."

„Ale já se musím dovědět, proč odtud odešli, proč se odvážili takového nesmyslného, nemožného útěku do Wyomingu. Říkáte-li, že jste jim dával potraviny a že byli školeni —"

„Jsou to divoši," řekl správce Miles sotva slyšitelně.

„Pak vás musím žádat o to, abyste mi ukázal své účetní knihy," řekl Jackson chladně a byl rozhodnut Milesovi vyhrožovat, kdyby to bylo třeba.

„Odmítáte-li mi dát odpověď na tak prosté otázky —"

Oba staří lidé, muž i žena, zírali zděšeně na reportéra. Miles zavrtěl mrzutě hlavou. Teta Lucy, spínajíc rozčileně ruce, řekla: „Ale vy nám skutečně nevěříte."

„Věřím tomu, čemu musím. Říkal jsem vám, že moje noviny by vám mohly dokonce pomoci. A náš vliv není

malý, kongres a senátoři i presidenti měli příležitost se o tom přesvědčit."

Nastalo dlouhé ticho, přerušované jenom tikáním nástěnných hodin a krátkým, neklidným praskáním houpacího křesla tety Lucy. Pak řekla stará paní: „Řekni mu to, Johne."

„Ano, stejně to jednou vyjde najevo."

Teta Lucy se dala do pláče: „Já jsem si to myslela, že je to špatné. Ale jak to má člověk poznat, co je dobré a co je špatné? Říkala jsem to Johnovi, ale jak to má člověk poznat?"

„Utište se, prosím, odpusťte —" řekl Jackson.

„Tři muži utekli," řekl správce Miles.

„Cheyennové?"

„Ano, z téže osady. Je to proti zákonům správy a myslel jsem, že když nebudou potrestáni, že nebude možné tomu učinit přítrž. A proto jsem poslal pro náčelníka a řekl jsem mu, aby mi dal deset mužů, které bych uvěznil jako rukojmí —"

„Ty tři však přece nebylo možné chytit a přivést zpět?"

„Myslím, že ne."

„Těch deset mělo být posláno případně do Dry Tortugas?"

Miles přikývl.

„Co se stalo, když odešli?" ptal se zpravodaj.

„Vojáci šli s houfnicí do jejich tábora pro těch deset mužů."

„A to bylo vše?"

„Skoro vše," řekl Miles s povzdechem. „To ostatní, to byste musel znát; nedostatek potravin, malarie, žádný chinin, žádné léky. Měl jsem podle výběru dávat některým potravu. Je to správné, aby jeden člověk rozhodoval o tom, kdo má jíst a kdo má hladovět?"

Zpravodaj neříkal nic, seděl nakloněn dopředu a díval

se na své boty, na kterých se v každém záhybu usadil rudý prach. Miles vstal, šel ke stolu a vzal do ruky účetní knihu.

„Tady jsou nějaké schodky," řekl. „Hovězí maso sedm set tisíc liber, káva třicet pět tisíc liber, cukr sedmdesát tisíc liber, slanina třicet tisíc liber, mouka tři sta tisíc liber."

„Schodky?"

„Ano, schodky," řekl sklesle Miles. „Dáte-li to do svých novin, nebudu už správcem v této správě, stav výživy se však nezmění."

„Přesto zde lidé umírali hladem," řekl reportér chladně.

„Někteří umírali hladem, jiní na malarii a jiní se vydali na lov buvolů tam, kde není buvolů. Co jsem si však měl počít? Já jsem měl rozhodovat o tom, kdo má jíst a kdo nemá; dělal jsem, co jsem mohl. Těm Indiánům, kteří byli pokřtěni a dokonce i trochu civilisovaní, jsem musel dávat přednost před pohany, kteří vyvolávali jen zmatky a nepokoje."

„Myslím, že jste postupoval, jak jste měl."

„Nebuďte k nám příkrý," řekl správce Miles, když se novinář zvedal k odchodu; a ten přikývl a netroufal si ohlédnout se na oba staré lidi.

ČÁST OSMÁ

VÍTĚZOVÉ A PORAŽENÍ

ŘÍJEN—LISTOPAD 1878

Generálu Crookovi nemohli Indiáni nikdy uniknout — jako unikli Murrayovi, Fitzgeraldovi a Mastersonovi. Neboť generál Crook byl muž, který seděl nad mapou. Na mapě představoval jeden inch sto mil, a i deset inchů mohly obsáhnout sbíhající se čáry, které představovaly jeho dvanáct tisíc vojáků. Crook připomínal člověka, který sedí na dvorku a pozoruje mravence, jak se zoufale snaží uprchnout. Mravenci se nikdy nepodaří utéci, i když žije ve svém vlastním světě a o člověku nic neví.

Oddíly vojska se stahovaly proti sobě na jižní hranici ze Sidney, North Platte a Kearney. Pohybovaly se jako svírající se ramena kleští. Tři dlouhá ramena, která se prostírala na jihu, uzavírala dokonale a bezpečně Cheyenům cestu. A shora od jihu postupovaly Murrayovy dvě setniny jako píst pumpy.

Jediné východisko bylo na severu a generál Crook toto východisko postupně uzavíral. Průchod byl široký stopadesát mil, prostíral se od North Platte podél Platte Riveru k Sidney a Crook byl rozhodnut uzavřít jej tak těsně, aby ani myš neproklouzla. Mezi oběma městy probíhala podél řeky železnice Union Pacific a Crook vyslal dva vlaky s vojenskými oddíly, z nichž jeden se pohyboval na východ od Sidney, druhý na západ od North Platte,

a oba měly s sebou po houfnici. Kouřící vlaky, podobné nenasytným drakům, se plazily dnem i nocí sem a tam.

Navíc připojil k oběma vlakům dvě setniny jízdy v Ogallala, které bylo zeměpisným středem průchodu; tyto dvě setniny byly v neustálém telegrafickém styku se Sidney a North Platte a ještě nejméně s půltuctem stanic na železniční trati. Mohly okamžitě vyrazit na místo, kde by se Cheyennové objevili.

Na severním konci železnice, kde říčka protékala nejvýchodnějším bodem země, byla rozestavena pěchota, která měla takřka stálou bojovou pohotovost. Ve dne se jejich stráže dotýkaly v čáře takřka sto mil; v noci hořely jejich ohně nad kopci, údolími, prérií a písčitými pahorky jako starodávné poplašné hranice. Občané z Ogallala a Sidney se připojili, aby početně rozmnožili stráže, udržovali ohně a zúčastnili se konečného boje.

Od jihu běžely po lesklém svazku drátů zprávy o pohybech Cheyennů. Telegrafisté se zelenými stínítky na čele dostávali zprávy jednou od tuláka, po druhé od mexického ovčáka, pak od pobudy, který se potloukal sám se svým koněm, jindy zas od rančera, který se díval skulinou zavřených okenic; a ve žlutém světle olejových lamp pod zelenými stínítky vyťukávaly jejich hbité prsty novinky o boji na Smokey Hill, o tom, že Indiáni tábořili na jižním rameni Republican Riveru, o tom, kde byly nalezeny vnitřnosti, dokazující krádež dobytka, o dvanácti ukradených koních z ranče Tent Circle, o široké stopě, táhnoucí se měkkým dnem říčního koryta, o prstech kouře stoupajících po obloze a o dunění kopyt za hvězdné prérijní noci.

Zmizelý indiánský kmen, ženoucí se pustinou severozápadního Kansasu, byl nicméně pozorován očima celého národa. Ve Washingtonu se chystali udělat tečku za nepříjemnou aférou, vydavatelé novin se chystali přidat se na

tu nebo onu stranu, cestující čekali, že spatří Cheyenny, jak jedou podél transkontinentálního vlaku, čtenáři novin očekávali vyvrcholení dobrodružství, že Custer bude pomstěn a národ nadobro osvobozen od rudochů, kteří tuto zemi kdysi nazývali svou vlastí.

Lidé věděli o tom, že překročili severní hranici Kansasu, a dověděli se také, že přebrodili Republican River v jižní Nebrasce, zatím co se na ně s boku hnaly dvě setniny jízdy. A potom, když je Murray a jeho dvě setniny ztratili, neunikli ještě ostatním mužům v modrém.

Major Thornburg v Sidney telegrafoval generálu Crookovi: „Je možno očekávat, že Cheyennové se pokusí asi zítra o překročení Platte Riveru zde v okolí.“

Téže noci řeku překročili, ne však u Sidney, ani u North Platte, kde se to nejvíce čekalo a kde bez přestání projížděly vojenské oddíly, nýbrž v mrtvém středu pasti, sotva dvě míle od Ogallala, kde jako velké perly v pásu svítily ohně na písčitých pahorcích.

Potom, když Cheyennové prošli sítí, když se prodrali neprostupnou Crookovou myší pastí, sestavovali si lidé průběh jejich přechodu po kouscích dohromady. Vydali se v noci na cestu, vedouce své koně, a blížili se k Platte Riveru, ležícímu blízko proti Ogallala. Byli jistě tak blízko, že viděli světla ve městě a strážné ohně s temnými obrysy vojáků, kteří před nimi přecházeli. Ve skupinách po dvou a po třech kráčeli v dlouhé řadě za sebou po boku svých koní, tišili je, šeptali jim a uklidňovali je. Běloch může koním rozumět, Cheyenn však je částí svého ponny, dovede sdělit své přání dotekem ruky, pohlazením nebo šeptaným slovem.

A tak vedli své koně po malých skupinkách jemným pískem a plížili se k železniční trati. Mladý voják, který ležel na zádech na voze vojenského vlaku a těšil se neustá-

lou jízdou, broukal si ve výborné náladě nějakou písničku, přerušil svůj zpěv a pravil, že zaslechl, jako by zaržál kůň. Později si na to vzpomněli, ale ve chvíli, kdy naslouchali, neslyšeli nic. U jednoho strážného ohně štěkal varovně pes, pes však mohl štěkat na kojoty; potom si na to také vzpomněli. A byly tu ještě jiné známky, které tvořily další odstavce tohoto příběhu.

Převáděli své koně přes trať tak obezřetně, jako když cirkusový artista kráčí po napjatém laně. Mezi strážnými ohni zanechali tak protáhlé stopy, že bylo vidět, jak pomalu se plazili. Kojotové štěkali, a to byl možná způsob, jakým se mezi sebou dorozumívali. Tu a tam byly v písku otisky, které ukazovaly, kde s nekonečnou trpělivostí leželi a čekali. Větřící pes došel k jednomu z nich, který ležel necelých dvacet yardů od strážného ohně; druhého dne ráno byl nalezen uškrcený. Bojovný Vlk, který se tudy jistě plížil a za nímž zůstalo ještě teplé tělo psa, slyšel volání mužů u ohně: „Billy, Billy! Ke všem čertům, Billy, kde se touláš?" A pak odevzdaně: „To hloupé psisko najde cestu zpátky až zas někdy k ránu."

A ráno ležel pes s nepatrně zcuchanou dlouhou hedvábnou srstí a s vyplazeným jazykem jako svědectví, jak příběh pokračoval. A tímto způsobem postupovali víc než jednu míli, pomalu, trpělivě a bez hlesu, a příštího dne rančeři, obchodníci a vojáci v Ogallala kroutili hlavou nad zchytralostí divochů. Po této míli však znovu pobodli koně a ujížděli dále na sever...

Crook v královském hněvu řekl majorovi Thornburgovi, co si myslí o jeho vojenských schopnostech, a Thornburg, uražený a hořící touhou po pomstě, se dal do pronásledování Cheyennů.

Murray, připoután ke stopě jako člověk, obtížený křížem, který musí na věky nést, překročil severní přítok Platte

Riveru a ponořil se do pustiny písečných dun, která pohltila Cheyenny. Dvanáct mil na sever od potoka potkal Thornburga a jeho vytrvalou jízdu. Od této chvíle sledovala malá armáda takřka sedmi set mužů stopu společně.

Thornburgovi jezdci byli svěží, upravení vojáci v dobrém tělesném stavu. S údivem pozorovali zbytek Murrayova unaveného, rozbitého útvaru, zarostlé vojáky se zapadlýma očima, které vedl vyhublý kapitán vpadlých tváří, podobný přízraku. „Nemyslíte, kapitáne, že odtud bychom mohli pokračovat v pronásledování my? Vaše mužstvo by si potřebovalo odpočinout a jste daleko od své stanice," navrhoval Murrayovi Thornburg. Když však spatřil Murrayův pohled, neřekl již ani slova.

K večeru přišli k místu, kde se stopa rozdvojovala. Jedna stopa vedla na sever, druhá se od ní štěpila na západ do širého, opuštěného kraje písečných dun. Těsně před rozštěpením našli stopy po táboření. Thornburg se podíval na Murraye a ten rozhodl: „My pojedeme na sever, majore — souhlasíte?"

Thornburg pokrčil rameny; byl hodností nadřízeným, ale nechtěl mít rozmíšku s bláznem. Wint mrzutě vzdychl, ale neříkal nic. Té noci tábořily obě setniny z Fort Rena odděleně od ostatních a ráno Thornburg nelitoval, když je viděl odjíždět.

Thornburg se dal po stopě, která vedla mezi písečnými pahorky. Jízda byla namáhavá a postupovali pomalu. Kopyta koní se bořila hluboko do jemného písku, a když se zvedl vítr, vháněl mužům do plic spousty jemných, ostrých zrnek písku. Jeli zachmuřeně dále a snažili se chránit si tváře a ústa. Pozdě odpoledne se utábořili; ujeli pouhých dvacet mil. Rozbili tábor v malé úžlabině, kde je souvislá hradba nízkých kopečků poněkud chránila před řezavým větrem.

Vojáci byli nezvykle zamlklí a starostlivě pozorovali

krvavě rudé slunce, zapadající za kuželovité pahorky, řídce porostlé trávou. Kraj byl opuštěný a tichý. Nebyla to ani poušť, ani prérie, byl to kraj, kde nebylo života, kde ani pták nepřelétl a neozval se cvrkot cvrčků. Připomínal jenom divoké, odlehlé pobřeží, kde písečné duny se prostírají do nedohledných dálek.

V noci se zvedl vítr a nesl s sebou rychle letící mračna písku, který ještě ráno tančil malými víry. Vojáci kašlali, plivali a pokoušeli se setřást písek s šatů a bot. Byl však všude, i v jídle, v každé nepatrné skulince a v každém záhybu kůže. Koně byli neklidní; museli je pobízet ostruhami k jízdě po takřka zaváté stopě.

Poručík Brady navrhoval majorovi: „Nemyslíte, pane, že bychom se měli starat o vodu? Zásoby se tenčí."

„Jim také," řekl suše major a pokynul hlavou na stopu.

Kolem deváté stopa zmizela, zaváta poletujícím pískem.

Po celý zbytek dne pokračovali v jízdě týmž směrem, kterým se dali Indiáni; mlčky připravovali ležení, zatím co důstojníci shromažďovali polní láhve. Zbývalo ještě malé množství drahocenné vody. Rozdělili ji po jednom šálku na muže; zbytek lahví dali na hromadu, kterou hlídali seržant Rain a Morrissey.

Když trubač za svítání troubil, vycházelo slunce v těžkém mračnu. Směs písku a prachu je zastírala jako nízko visící opona. Vojáci si zasmušile brali příděly vody a dívali se na své polní láhve, připevněné v chrastících svazcích na nákladních koních. Major Thornburg šel s kapitánem Alextonem stranou; ostatní důstojníci utvořili menší hloučky a dívali se na ně, jak se sklánějí nad mapou.

Alexton se poněkud vyznal v krajině písčitých kopců. Ještě před několika měsíci patřil k posádce Fort Robinson na severu. Teď se ho Thornburg ptal: „Víte, kapitáne, kde jsme?"

„Když půjdeme tímto směrem," odpovídal kapitán, „dostaneme se k North Forku."

„Podle mapy to tak vypadá. Je to na západ od nás?"

„Myslím, že ano — pak se potok stáčí na sever. Půjdeme-li k jihu, nemůžeme jej minout."

„Bojovní Vlci nepůjdou na jih —"

„Ne."

Major Thornburg myslel v duchu na sto padesát mil, které ležely mezi nimi a Fort Robinson. Pro lidi na poušti znamenalo někdy i méně než 150 mil smrt. „Je-li tu někde nablízku studna s vodou, najdou ji," řekl.

„Je tu jedna, Crazy Rider's Well — nevím však, jestli bych ji dovedl najít."

„Mohl byste se o to pokusit," řekl major Thornburg.

Obrátili se na severozápad. Major, shrbený v sedle, svíral rty a vzpomínal s trpkostí na Crookovu důtku. Neustále pobízeli své koně, kteří šli krokem, aby je pohnuli k rychlejší jízdě; postupovali pískem, zatím co mračno zhoustlo a zahalilo slunce. Jemná zrnka písku se jim usazovala na rtech. Krajina před nimi se houpala v rytmu vleklého kroku koní a písčité duny probleskovaly fantastickými obrysy.

V poledne dostal každý jen polovinu šálku vody, která nestačila ani spláchnout písek z vyprahlých hrdel. Vojáci mumlali nesrozumitelné protesty a poddůstojníci po straně kleli. Nahlas však nikdo nepromluvil.

Přišla noc a po studni nebylo nikde ani památky. Písek poletoval větrem jako déšť. Neměli, z čeho by rozdělali oheň, ani buvolí trus zde nebyl, ačkoliv se všude povaluje po planinách jako mana. Jedli studená jídla, sušené solené maso a suché lodní suchary, které se jim lepily na patro a vyvolávaly mučivý pocit žízně.

Příštího rána se nebezpečně zhoršil stav koní, trpících žízní a hladem; horší však byla žízeň, takže zanechali

pokusů napást se řídkou a vyprahlou trávou. O deváté dal zoufalý Thornburg rozkaz sesednout s koní a vést je na uzdě. A tak klopýtali vpřed jako v strašném snu a pachtili se dál, pokryti špínou a pískem. Před jejich zraky věčné zklamání; za každou dunou písku se vynořila další, a za každým pahorkem se prostírala písečná poušť.

Když našli vodu, louži s trpkou, zásaditou, bělavou tekutinou, pili tak, že je nebylo možno odtrhnout, a onemocněli. Té noci pošlo osm koní. A po Indiánech nebylo dosud ani památky.

Příštího dne se Thornburg vzdal a obrátil se na jih. Písek jim teď vál spíše do zad než do tváří, zato však se vítr ledově ochladil. V noci bez ohňů trpěli vojáci velmi zimou a mnoho jich onemocnělo. Také několik koní pošlo a zbytek s bolavými kopyty byl stěží schopen jít vleklým, pomalým krokem. Postupovali vpřed jako nešťastný pohřební průvod, vracející se z proklaté země. Všechny jejich myšlenky se daly shrnout ve slovech, která chraptivě pronesl Alexton k majorovi Thornburgovi: „Jsou-li ti Indiáni tam někde za námi, Bůh jim buď milostiv —"

Tábořili a pokračovali v cestě a opět se vlekli dál, podle kompasu udržovali směr, táhli za sebou své koně a mrtvé koně nechávali ležet na cestě. Vyčerpali zásoby a mnozí z mužů blábolili jako malé děti.

Tři mrtví vojáci zůstali ležet na cestě, než dospěli k North Forku, kde byla říční voda a tráva, a dokonce na obzoru dům, z jehož komína vystupoval modravý kouř.

Murray pokračoval v pronásledování po první z obou stop a nořil se stále hlouběji do větrem bičovaných pustin Dakoty, sužován neustále myšlenkou na těžký úkol, který měl před sebou. Druhá polovina indiánské osady zapadla do krajiny písečných kopců a zmizela tak dokonale, jako by se po ní zem slehla. Bylo hojně důkazů pro to, že se

Cheyennové rozdělili na dvě skupiny: jeden francouzský Kanaďan, který byl lovcem kožišin a měl své pasti rozloženy v Black Hills, vykládal, že spatřil Cheyenny, muže, ženy i děti, unavené dlouhou cestou, že jich však nebylo tři sta, nýbrž nejvýše asi sto dvacet. Dva Siouxové, stopaři, kteří patřili k Fort Mead, vypravovali také, že spatřili Cheyenny, a udávali stejný počet.

Po ostatních však, kteří se dali cestou mezi písečnými pahorky, nebylo ani vidu, ani slechu. Rozlehlý kraj písečných dun se rozevřel, skryl je svým divokým příkrovem a pohltil je úplně.

Ani Crook, který měl zkušenosti v bojích proti Indiánům a který pročistil planiny ohněm i železem, nebyl s to objevit Indiány, kteří zmizeli s povrchu zemského. Pět setnin třetího jezdeckého pluku po nich pátralo jižně od Fort Robinsonu, projíždělo kraj křížem krážem, pobízelo své pískem pokryté koně přes duny písku, stinnými údolími a po výšinách, do kterých pražilo slunce. Projeli celým krajem a vrátili se do Fort Robinsonu, znova byli posláni ven a znova prohledávali krok za krokem písečné přesypy. Ze Sidney vyjížděl oddíl za oddílem a vojáci zakoušeli kruté útrapy pouště.

A znova a znova vyťukával telegraf: „Ani stopy po Cheyennech — ani stopy po Cheyennech." Bylo to dost jednotvárné, aby lačnost obyvatel po krvi opadla; a lidé pomalu zapomínali. Indiáni nebyli tak důležití — leda když byli pronásledováni anebo když sami někoho pronásledovali. Pouhá skutečnost, že jsou na světě, nic neznamenala; skutečnost, že jsou v písčitých kopcích Nebrasky, nebyla o nic důležitější než samy písčité kopce. Ať si tam s pánembohem zůstanou.

Po shrnutí událostí v Kansasu vyšlo najevo, že nebylo ani jediného případu, kdy by byli Indiáni někoho zabili nebo ohrožovali, ani v jediném případě nezapálili Cheyen-

nové dům; odehnali několik koní a několik kusů dobytka zabili pro potravu; to bylo všechno.

V okolních vojenských stanicích však na Cheyenny nezapomněli. Za neustálého Crookova pobízení se pokračovalo v pátrání a z Fort Robinsonu vyjížděl oddíl za oddílem a marně prohledával písečné duny na vyprahlých planinách.

Jedním takovým útvarem byla setnina třetího jízdního pluku pod velením kapitána J. B. Johnsona, která opustila Fort Robinson koncem října a jela pomalu na jih. Po dva dny pátrali směrem na jih, brázdili kraj všemi směry, prohledávali každé údolí, každou skulinu ve skalách, každý kousek ubohého lesíka, který by mohl ukrýt několik osob. Druhého dne, krátce po poledni, zvedl se svištící severák, přinášející s sebou hrozivou hradbu mraků jako mrazivý příslib prvního zimního sněhu. Kapitán Johnson přitáhl uzdu svému koni, obrátil se tváří k větru a pokrčil rameny.

„Vrátíme se, pane?" ptal se ho poručík Allen.

„Myslím, že ano," rozhodl kapitán.

„Myslím, že se honíme za přeludem," řekl poručík Allen. „Mám dojem, že tady nikdy Cheyennové nebyli."

Červenolící, vousatý seržant Lancy dojel k nim s dlaní obrácenou proti větru a sděloval se zachmuřenou lící, pokyvuje hlavou: „Bude sněžit."

„Honíme se za přeludem," opakoval poručík Allen, nadšen svým nápadem.

„Já jsem se vykoupal." Seržant se chlubil tím, že se nikdy nekoupal, když napadl sníh.

Johnson se díval na něco před sebou. Lancy, jehož kůň byl nepokojný a plašil se, měl pro jezdce, ke kterým byl obrácen tváří, jen úsměšek, jak se krčili a vyhrnovali límce před větrem. „Ach," vyrazil ze sebe, „ach, to ještě není zima! Zima teprve přijde!" Jejich útrapy mu připadaly

směšné. „Pošlete je domů ke kamnům, pane," řekl kapitánovi, pochechtávaje se.

Johnson něco spatřil; jel krokem, hleděl pozorně vpřed a mával na vojáky, aby jeli za ním; rukou si stínil oči proti slunci.

„Co je, pane?"

Johnson neodpovídal a kolona vojáků se pohybovala zvolna směrem vpřed na západ, proti slunci. Na jihu a na východě byla modrá obloha; na severu a na západě byla šedivá a přecházela do černě, takže splývala se zemí. Pochmurná a melancholická obloha se rozdvojila a řezavý vítr nesl s sebou zimu.

Všichni teď spatřili, co viděl Johnson. Nikdo však nepromluvil ani slovo, jako by se byli shodli, že je to něco, co musí být napřed prokázáno. Mátlo je to, jako groteskní sen mate spáče. Nespěchali však. Když jejich domněnky dostávaly pevnější obrysy, zpomalili svůj postup a za chvíli se voj zastavil.

Kdosi se zeptal: „Co je to?"

Všichni na to mysleli, nebyla to však otázka, spíše úvaha, odraz nebo pocit hrůzy, který těžko dovedou vyjádřit lidé, kteří poznali přednosti přátelského vztahu, teplo ohňů a pocit bezpečnosti, pryštící z vědomí, že jsou příslušníky velkého celku, spojeného dohromady jednotným stejnokrojem a dobrým, přátelským poměrem mužstva k důstojníkům. Věděli, co to je; věděli to ještě dříve, než se nahromadily důkazy; pochopili, že jejich pátrání je u konce.

Viděli, jak se blíží od západu tak pomalu, jako když umírající zvíře se vleče zpět do svého doupěte. Viděli muže, ženy i děti. Bylo jich dohromady asi sto padesát. V prvním okamžiku se však podobali spíše neživým předmětům a nikdo by byl neřekl, že to jsou muži, ženy a děti. Ve skupině bylo asi padesát koní, to však nebyli koně; měli čtyři nohy, avšak pro jezdce, kteří denně seděli v sedle svých hřebců,

to nebyli koně. Byly to karikatury toho, jak dříve vypadali malí poníci, kostry potažené kůží; a na nich seděly postavy, které kdysi vypadaly jako děti, nyní však uzlíčky hadrů, s cáry vlajícími v ostrém, řezavém, ledovém severáku.

Zbytek průvodu kráčel pěšky. Ve větru vlající cáry mu dodávaly krutého zdání veselosti. Byli to muži a ženy zapadlých očí a vpadlých tváří, vyhublí jako strašáci. Měli na sobě kusy indiánského oděvu a vojáci mohli spatřit, že tohle byl kdysi lovecký úbor z jelení kůže a že tohle byl kdysi běžný kožený oděv, jinde zas mokasiny, krásné, korálky pošité cheyennské mokasiny, jaké neměl nikdo jiný na planinách. A mohli spatřit cáry tkaniny, která kdysi byla pokrývkou, vesele rudě, žlutě a zeleně pruhovanou. Stěží se dalo poznat, čím byly pískem pokryté hadry předtím.

Nebylo však možno poznat, čím byli dříve tito lidé. Mrtvé oči skrývají své tajemství a oči tohoto lidu byly mrtvé, i když se lidé krokem pohybovali. Jejich rozpuštěné, černé vlasy vlály ve větru. Svazky černých vlasů se podobaly cárům jejich oděvu. Mnozí byli bosi a u ostatních zbyly z mokasinů pouze kousky staré kůže. Kráčeli pomalu, poněvadž to byl pro ně jediný možný způsob pohybu, a kráčeli proto, že v tomto písčitém, chladném prostoru nebylo místa, kde by si mohli odpočinout, a nebylo naděje na vyváznutí z tohoto kraje. Jejich němý pohled vypravoval o hladu, strádání, žízni a útrapách, nebylo v něm však pýchy; i vojáci pocítili obdiv k těmto beznadějným troskám lidských bytostí.

Přicházeli blíže, a jak se blížili, pohnulo se něco na jejich obou křídlech jako pomalý vír vzdoru. Ženy, které byly v hloučku kolem svých dětí, sedících na koních, se stáhly dozadu, muži vyšli do čela a vytvořili ochranný půlkruh. V rukou drželi zbraně, pušky a revolvery, a postavili se proti jízdě se vzdorovitou odvahou, která vzbuzovala sou-

cit. Jejich krok, který se zvolňoval tak, že byl sotva znatelný, se zastavil docela.

A poručík Allen pravil: „Za tímhletím jsme se tedy honili!“ Lancy se zděsil; byl to velký, zdravý člověk a nemohl se klidně dívat na takové věci. Kapitán Johnson, jako by ještě bylo nutné ověřit si skutečnost, kterou si byl již docela jist, pravil: „To jsou Bojovní Vlci?“

Nikdo mu neodpověděl; jenom vítr táhle hučel, jinak bylo ticho; ani koně, stojící bez hnutí v řadách po dvou, a ani děti ve skupině Indiánů nevydaly ze sebe hlásku. Trubač, stojící v čele útvaru těsně za seržantem Lancy, točil trubkou sem a tam a leštil její mosazný povrch o rukáv. Vojáci seděli vzpřímeně v sedlech a nevěděli nic o zimě a necítili vítr, který je předtím tak mrazil.

Johnson musel něco podniknout, byl velitelem. Bylo na něm, aby myslil a jednal. On dokázal to, co se nepodařilo na planinách armádě, čítající dvanáct tisíc mužů. Nalezl Cheyenny. Byli jeho zajatci, neschopni útěku a neschopni odporu. Uvědomil si s radostí svůj úspěch a pobídl svého koně vpřed; avšak zde jej nečekala odměna, a když se zastavil na půl cestě mezi svými vojáky a hloučkem Indiánů, cítil se tak opuštěn, jako by stál sám uprostřed písečné pouště. Vítr vanul směrem k Indiánům, jeho muži by jej však doposud mohli uslyšet; mezi oběma stranami byl prostor toliko dvaceti yardů.

Zvolal: „Haló, vy tam, haló —“ a ptal se: „Kdo je náčelník — pohlavár?“ Díval se jim do vpadlých, pískem pokrytých tváří a do modrých očí, zasazených v prohlubeninách vysušeného pergamenu. Nehýbali se; buď z netečnosti nebo ze vzdoru, anebo z únavy nebo z ohromení; doposud měli odvahu k statečným činům, i když to bylo groteskní.

„Haló,“ volal znovu. „Vy znáte anglicky — mluví někdo řečí bílých mužů? Řeč bílých mužů!“ opakoval. „Mluvte!“

Napolo obrátil svého koně. Seržant Lancy ho pozoroval. Trubač dosud leštil svou trubku. Poručík Allen vrtěl hlavou.

„Byl bych opatrnější, kapitáne," řekl seržant Lancy.

Jeho kůň ustoupil o několik kroků zpět k vojákům. Johnson slezl s koně.

„Opatrně!" varoval Lancy.

Allen sestoupil s koně též. Pudově vycítil, že Johnson potřebuje pomoci, že je třeba rozdělit se s ním o břímě tíživého pocitu zděšení a marnosti. Přešel několik kroků ke kapitánovi a oba pak stáli společně a pozorovali Indiány. Malé, slabé slunce se ztrácelo, přemoženo ledovým severákem; a černý pruh mraků pohlcoval zbytek oblohy.

„Neumějí anglicky," řekl bezmocně Johnson.

„Ne —"

„Možná, že si jenom hrají na němé, neslyšel jsem však nikdy, že by uměli anglicky. Je to kočovný národ."

„Co kdybychom na ně udeřili?" navrhoval Allen.

„Na to není třeba síly, smáčknout spoušť. Je to ohavné, pustit vojsko na lidi v takovém stavu."

„Je nemyslitelné, že by neměli dost rozumu a nechápali, že postavit se k boji by bylo šílenství."

„Nevím, co by pro ně v této chvíli mohlo být šílenstvím," řekl Johnson. „Lidé, kteří zašli tak daleko —". Pokrčil rameny a kráčel k vojákům. Šel podél řady a ptal se, zda někdo umí cheyennsky. Někteří znali pár slov siouxsky, avšak jen jeden, nějaký mladík z Omahy, znal několik výrazů cheyennsky. Říkal, že umí jen trochu, že to vlastně nic není, jen tak trochu; něčemu rozuměl a dovedl říci pár slov. Doma v Omaze prý byl nějaký míšenec, který o sobě prohlašoval, že ovládá pět indiánských nářečí a že by ho za trochu kořalky byl ochoten některému z nich vyučovat; to prý však z něho neudělalo žádného řečníka. Řekl Johnsonovi, že by se o to rád pokusil, a tak vykročili oba zpět směrem k Indiánům.

„Vzdát se," řekl Johnson.

Mladík si nebyl jist. Domníval se, že ví, jak se řekne stát se otrokem nebo vězněm, ale ne výslovně podrobiti se. Měl matný dojem, že v cheyennštině je slovo, které znamená podrobení bělocha, a jiné slovo, značící podrobení Indiána, a takové změny jsou možné ještě u mnoha jiných případů — bláznivá řeč. Znal prý nějakého Číňana, který byl kuchařem na pastvinách, a ten o sobě prohlašoval, že zná spoustu slov siouxsky.

Johnson pokrčil netrpělivě rameny. „Běžte a zkuste to."

Mladík pokročil neochotně vpřed a něco volal na Indiány. Opakoval si stejné slovo tiše pro sebe a znova je zavolal. Hlas se nesl větrem. Mladík zachovával od Indiánů odstup.

„Zkuste to nějak jinak," navrhoval Johnson.

Cítil takřka bláznivou touhu prolomit přehradu jazykových rozdílů. Cítil, že je nutno si pospíšit, jako by bylo možné, aby chlad z jejich zubožených, polonahých postav se přenesl na něj a jeho vojáky. Bouře se rychle blížila.

Mladík pronesl ještě několik slov, a tentokrát už spatřili odezvu v řadách Indiánů. Mluvili mezi sebou a bylo slyšet šum, jehož zvuk odnášel vítr směrem od vojáků. Pak se hluk utišil, hlouček se rozdělil a z jeho středu vystoupil starý muž, velmi starý, tak starý, že jeho přítomnost ve skupině těchto zubožených lidí byla neuvěřitelná. Šel přímo k mladému vojínu, tak blízko k němu, že mladík couvl, a zvolna, tiše a namáhavě mluvil, vytrvale a s vypětím všech svých sil.

„Co říká?" ptal se Johnson.

„Nevím," odvětil mladík rozpačitě. „Myslím, že říká, abychom šli pryč, ale nevím to jistě."

„Vzdát se, vyložte mu nějak, co to znamená."

„Ano, myslím, že tomu rozuměl," přisvědčil mladík. „Domnívám se, že chce, abychom šli pryč a nechali je na pokoji."

Stařec mluvil dále. Občas ukázal rukou na lidi za sebou, občas přes hlavy vojáků, kde se schylovalo k bouři; občas pokýval velmi smutně hlavou.

„Chce, abychom je nechali být," řekl mladík rozhodně a přes jeho pihovatou tvář přelétl úsměv uspokojení nad výsledkem. „Říká něco o tom, že jdou domů, nikam jinam než domů. My máme jít pryč."

„Řekněte mu — " A tu si Johnson uvědomil marnost všech pokusů, chtít jim něco říkat; byla tu mezi nimi přehrada, a více než přehrada řeči, celá dějinná éra, jako bolestná propast mezi minulostí a přítomností. Johnson pokrčil rameny a řekl vojínovi, aby se vrátil do řady. A tak zůstal starý náčelník stát sám, starý, unavený a zimou se třesoucí stařec, se smutným údělem zbytečného starce, který tolik viděl, tolik poznal a tolik vytrpěl.

„Co chcete udělat?" ptal se poručík polohlasně a lámal si hlavu odpovědí víc než kapitán, který pozoroval vojáky a seržanta, mizící slunce a blížící se bouři.

„Co chci udělat?"

Lancy vybuchl: „U sta hromů, trubači, přestaňte s tím zatraceným pucováním té trumpety!"

Johnson pravil vlídně: „Seržante Lancy, jeďte zpátky na stanici a vyličte plukovníkovi Carltonovi postavení. Řekněte mu přesně, jak to tu vypadá. Vyřiďte mu, že navrhuji, aby sem poslal dvě setniny a dostatečný počet vozů, ve kterých bychom mohli ty ubožáky dopravit nazpátek. My tady zatím u nich zůstaneme. Možná, že se nám podaří je přimět k tomu, aby šli sami —"

„Houfnici, pane?" navrhoval seržant.

„Co?"

„Ptal jsem se, jestli má poslat houfnici."

„Řekněte mu, co jsem vám řekl."

„Bude chtít poslat houfnici, pane. Nemám v úmyslu předbíhat událostmi, ale víte, jaký má názor na děla, když

běží o Indiány. Mám mu říci, že si nepřejete, aby posílal houfnici?"

„Mluvte tak, jak jsem vám nařídil," bouřil Johnson. „Jestliže sem plukovník bude chtít poslat dělo, je to jeho věc, a ne vaše, seržante."

„Ano, pane."

„Bude lépe, když půjdete," řekl Johnson.

Seržant odjel. Allen si sundal dlouhé rukavice a dýchal si na ruce, aby je zahřál. „Je zima," pravil.

„Prosím?"

„Ochladilo se — myslím, že bude sněžit."

„Na východě se vždycky oteplilo, než začal padat sníh," řekl roztržitě Johnson.

Indiáni se hnuli. Nepokoušeli se jít pryč od vojáků, nýbrž šli podél jejich řad. Muži, kteří dosud drželi pušky, připravené k útoku, vytvořili okázale ochranný kruh kolem zbědované skupiny, a když přešli, zůstávali vzadu, aby vytvořili zadní strážný voj. Johnson je pozoroval, jak jdou kolem a řídí se krokem starého náčelníka, který je vedl. Pak pokynul poručíkovi Allenovi, který obrátil jízdu a dal se za nimi.

Stačilo, aby jeli krokem. A i tak musel Johnson dávat znova a znova znamení, aby se zastavili. Námaha pochodu proti řezavému severáku vyčerpávala všechny zbývající síly Cheyennů a často — opírajíce se proti chladnému vichru — se stěží vůbec pohybovali vpřed. Obzor před nimi se černal těžkými mraky, které postupovaly po obloze jako kouř, stoupající z komínů továrního města; za nimi se proti zapadajícímu slunci odrážely obrysy modře oblečených vojáků, zahalených do plášťů z ovčí kůže, jedoucích na statných, dobře živených koních.

Johnson promluvil toliko jednou. Pravil: „Blázni, ubozí, zatracení blázni."

O chvíli později se Indiáni utábořili. Polovina mužů se

skláněla nad puškami, tváří k vojákům, a zbylí zatím pomáhali v přípravách k nočnímu odpočinku. Sundávali děti s koní, něžně a láskyplně, a zacházeli s nimi tak, jako zachází chudák se vzácným majetkem, který mu zbyl z lepších časů. Na to vše se mohli vojáci pohodlně dívat, neboť je Indiáni nechali přiblížit až na dvanáct yardů, než je začali ohrožovat svými puškami. A tak mohli vojáci spatřit děti, neuvěřitelně vyhublé, s nafouklým břichem, děti, které se už nedovedly smát, ani usmívat a žvatlat, které už ani neplakaly. Vypadaly jako strašidelní skřítkové, zahalení do posledních hadrů, které mohli jejich polonazí rodiče postrádat.

Bojovníci a ženy se belhali kolem a sháněli kousky chrastí, suchou trávu a vůbec všechno, čeho by mohli použít jako paliva. Našli nepatrné kousky smetí, které poskytovala při trpělivém hledání i nejpustší poušť. Shromáždili je na hromadu a zapálili ohníčky, jejichž chabá záře se rozlévala přítmím. Neměli potravy a nemohli si proto nic na ohních uvařit, ani nešli blízko k ohni, zato však shromáždili kolem nich své děti a snažili se chránit je hradbou svých těl před severním větrem.

Johnson se přemáhal, jak mohl. Pak však šel k nákladnímu koni a vyndal dva vaky s lodními suchary. Vzal je a kráčel k indiánskému táboru, skoro až k puškám mužů, kteří stáli na stráži. Neměl strach o sebe, že by po něm mohli střílet nebo ho přepadnout. Jeho strach byl jiného druhu, byl to strach z jejich těsné blízkosti, strach z toho, že jsou vůbec na světě. Položil vaky na zem a vyňal několik sucharů, držel je chvíli v ruce a pak je hodil nazpátek. Rychle se stmívalo a skrčené, zubožené postavy Indiánů nabývaly v šeru pochmurné důstojnosti. S rostoucí temnotou jejich rozedrané hadry splývaly a tvrdé rysy jejich pískem pokrytých, pergamenových tváří se změkčovaly.

Johnson se vracel a znenadání klopýtl, jak na něco narazil

ve tmě. Byl to Allen, který se teď omlouval. „Odpusťte, pane."

„Nic se nestalo, poručíku."

„Je to všechno tak hrozně neskutečné, nezdá se vám, pane?" řekl Allen, který cítil, že musí něco říci.

„Pro mě až zatraceně skutečné."

Stáli spolu nedaleko svých vojáků, tváří proti ostrému větru, a snažili se ve tmě zrakem vypátrat Indiány.

„Myslíte, že si vezmou to jídlo?" ptal se Allen.

„Myslím, že ano."

„Jestliže byste proti tomu nic nenamítal, postavil bych jim tam konev vody," navrhoval Allen horlivě.

„Máte-li na tom zájem —"

Allen odkvapil a za chvíli se vrátil s dvěma těžkými konvemi v rukou. „Mám jít a jenom je tam postavit?"

„Není to tak nebezpečné," přisvědčil kapitán.

V té chvíli byla již úplná tma. Černé mraky se rozprostřely po celé obloze, jenom na východě zůstal úzký proužek tlumeného světla. Po několika krocích zmizela poručíkova postava z dohledu. Vítr, jehož hukot se vystupňoval skoro až k vytí, přerušil zvuk poručíkových kroků. Johnson byl překvapen jeho návratem, když se náhle vynořil ze tmy.

„Allen?" Uvědomil si, že byl již znepokojen; položil poručíkovi ruku na rameno. „Všechno v pořádku?"

„Suchary si vzali," usmíval se Allen; byl vzrušen a chvěl se zimou a rozčilením. „Byla příliš velká tma a příliš brzo mě spatřili; slyšel jsem cvaknout kohoutek." Oddechl si. „Chvála Bohu, nestříleli. Postavil jsem vodu na zem a šel jsem nazpátek."

„Co bude dnes v noci?" ptal se po chvíli.

„Budeme spát kolem nich," určil Johnson. „Nemyslím, že by chtěli vyrazit, jen tak pro záruku. Určete každého třetího muže na stráž po dvou hodinách."

Allen přikývl. „Možná, že bude v noci sněžit,“ pravil.

Poručík Allen byl vzhůru, ležel a naslouchal do tmy, a pak se postavil na nohy a přitáhl si pokrývku těsně přes ramena. Bylo opravdu temno, příliš temno, aby mohl rozeznat ručičky na hodinkách. Pokoušel se rozškrtnout zápalku; několik jich zhaslo nárazem větru, pak jedna vzplanula a ozářila ciferník. Bylo několik minut po druhé.

Šel podél spících vojáků, a spatřiv postavu, zvolal: „Haló, kdo tam?“

„To jste vy, poručíku?“ Byl to Gogarty, který byl na stráži; bručel něco o zimě a klel na Indiány.

„Kde je kapitán?“

Gogarty nevěděl. Allen klopýtal dále, řídě se oddychováním a chrápáním. Pak zakopl o spícího muže, který se probudil a reptal.

„Jste to vy, kapitáne?“

„Co je?“ ptal se Johnson nevrle.

„Tam naproti se něco chystá.“

„Proč nejdete spat, Allene?“

„Zní to, jako by kopali.“

„Nebláznětе, proč by se zakopávali?“

„Nevím.“

„Tak jděte spát.“

„Proč se ale zakopávají?“ ptal se Allen. Ulehl a ptal se v duchu, usínaje: proč by se zakopávali?

Svítání ozářilo vypouklou zemi, na které spočívalo těsně přimknuté víčko mraků. Dosud nezačal padat sníh, avšak celá klenba oblohy byla pokryta těžkými mraky. Johnson, který se probudil z nepříjemného snu ztuhlý zimou, vdechl s rozkoší silnou vůni vařící se kávy. Na ohních z dřevěného uhlí připravovali k snídani tence nakrájenou slaninu, suchary namočené v tuku a silnou kávu.

Když kráčel k ohni, na kterém se vařila snídaně, pohlédl na cheyennský tábor, protíral si oči a zjistil, že Allen opravdu

slyšel za noci kopání. Bylo to nemožné, a přece to byla pravda. Tito na kost vyhublí lidé strávili noc tím, že navršili ochranný val a vykopali zákopy pro své ženy a děti. Čerstvě vykopaná hlína ležela na hromadách a dokazovala tuto skutečnost; když však pomyslel na to, s jakou námahou bylo toto dílo provedeno, zachvěl se.

Vojáci se na to při snídani užasle dívali jako na neobvyklou podívanou. Johnson obešel indiánský tábor kolem dokola a snažil se zjistit, proč v takovém zřejmě beznadějném postavení obětovalo sto padesát hladem umírajících divochů noc na kopání zákopů a přípravy k boji. Vrátil se k Allenovi, který řekl: „Něco takového jsem ještě neviděl.“

„Ne —“

„Chcete se pokusit ještě jednou je přemluvit, aby se vzdali?“

„Myslím, že ano. Musíme něco podniknout do té doby, než přijdou nové oddíly ze stanice.“ Pak šel hledat mladíka z Omahy a přemlouval ho, aby šel k zákopům a pokusil se se svou troškou cheyennských slov domluvit s Indiány. Mladík se vzpíral; stál blízko u ohně, ohříval si ruce a nedůvěřivě pozoroval indiánský tábor.

„Nerad bych tam šel neozbrojen,“ vysvětloval. „Je to pošetilý národ. Jenom pošetilci se mohou zakopat tak, jako oni.“

„Není to tak nebezpečné.“

„Možná, nevím. Myslím, že nerozumějí tomu, co jim říkám.“ Pak, když ho Johnson popohnal několika pohrdavými slovy a nabídkou, že půjde s ním, pomalu a váhavě vykročil. Přicházel blíž a blíž k indiánskému táboru a vyrážel ze sebe hrdelním hlasem slova, o kterých se domníval, že znamenají „vzdejte se“.

Třeskl výstřel a hlína u jejich nohou vystříkla pod nárazem kulky. Mladík pádil zpět, Johnson však musel zůstat

tím, čím byl: mužem, na jehož vědomostech a rozhodnutí záleží. Nemohl se dát do běhu, obrátil se tedy k Indiánům zády a kráčel klidně zpět. Musel vynaložit všechny své duševní síly, aby jeho napjaté nervy přemohly strach z očekávané kulky do zad a vědomí nebezpečí smrti, která nepřicházela. Poručík Allen a několik vojáků vyběhlo, aby kryli jeho ústup, a když k nim dospěl, byly jeho ruce a obličej zality potem, ačkoliv byla zima.

Kapitán kráčel beze slova k ohni a nalil si šálek kávy. Vypil ji několika rychlými hlty a ulehčeně si oddychl, když cítil, jak ho horká tekutina pálí v útrobách. Nezbývalo, než čekat na další oddíly vojáků. Plamen dřevěného uhlí nebyl příliš vydatný, a proto poslal Johnson dva muže, aby nasbírali nějaké chrastí. Vrátili se s dostatečným množstvím, aby mohli rozdmýchat oheň, a ve chvíli, kdy vzplanul, začal padat sníh. Šikmo padající vločky svištěly v písku. Sníh byl drobný a suchý; hukot ostrého, řezavého větru neustával a vločky sněhu, hnané větrem, vířily v písku a mísily se s ním. Tím vším trpěli i dobře oblečení vojáci, kteří se tísnili u ohně.

Indiáni trpěli ještě víc, a na to běloši nemysleli a nechtěli o tom vědět. Chvílemi někdo beze slova zvedl hlavu a viděl, jak se snaží ve svých rozervaných cárech skrýt hlavu před mučivým, ledovým větrem.

K večeru přibyli první vojáci z Fort Robinsonu; byla to setnina třetího jezdeckého pluku pod velením kapitána Wesselse. S ním přišel seržant Lancy a tři Siouxové jako stopaři, kteří trochu mluvili i rozuměli cheyennsky. Wessels ohlásil Johnsonovi, že někdy před polednem přijedou dvě houfnice a tři vozy se zásobami.

Wessels byl člověk, kterému chyběla obrazotvornost. Když sněžilo, schoval se pod střechu nebo se dobře oblékl, měl-li hlad, jedl. Nebyl však schopen uvažovat o tom, že někdo jiný má hlad nebo je mu zima. Všechno, co se ne-

týkalo jeho osoby, bylo pro něho v jiném světě; jeho sobeckost byla primitivní a přímá, spíše pudová než vypočítavá. Byl mužem na svém místě, šlo-li o provedení rozkazů, byl však nerozhodný a nejistý, byl-li nucen mít na zřeteli souhrn přání a příkazů jiných lidí. Byl příkladem člověka, který si neláme hlavu tím, že se jeden člověk od druhého liší. Jako voják měl jednu dobrou vlastnost: důvěřoval vždycky sám sobě.

Snad si všechno příliš zjednodušoval. Pravil Johnsonovi: „Dáme se do toho dnes v noci a zatočíme s nimi tak, abychom s nimi byli hotovi, až přijedou vozy.“ Stál tváří k Johnsonovi, olizoval vločky sněhu se svého vousu, a jak dýchal, stoupaly mu od úst obláčky páry.

„Nebude to tak snadné,“ soudil Johnson.

„Říkal jste, že jsou ve špatném tělesném stavu.“

„Mají střelné zbraně. Na zmáčknutí kohoutku není třeba mnoho síly. Myslím, že když budeme nějaký čas kolem nich sedět, přijdou sami. Pustíme-li se do boje, budeme mít ztráty.“

„Bez ztrát se nedá bojovat,“ řekl Wessels s přesvědčením. „Vydrží-li padat sníh, bude nám to sakramentsky dlouho trvat, než se dostaneme zpátky do pevnosti.“

Johnson pokrčil rameny. „Myslel jsem si, že až uvidí houfnice, vyjdou ven.“

„Možná —“

„Vezmu si jednoho z vašich Siouxů a pokusím se s nimi promluvit,“ řekl Johnson.

„Není dobře mluvit s Bojovnými Vlky.“

„Zkusím to,“ řekl Johnson.

Šel tam s jedním siouxským stopařem, Bázlivým Mužem, který se tím příliš netajil, že má strach. Lámanou angličtinou vysvětloval Johnsonovi, že mezi Siouxy a Cheyenny bylo kdysi hluboké přátelství. Že by ho mohli zabít proto, že byl kdysi jejich přítelem; Johnson že je jejich nepřítelem,

a proto je méně ohrožen. Být nepřítelem, to prý je velmi jednoduché.

„Mluvte s nimi," řekl Johnson. „Jste špinavý, odpadlý Indián. Mluvte s nimi."

Bázlivý Muž se choulil před větrem a tlačil se těsně ke kapitánovi. Když se přiblížili na několik yardů k střeleckému náspu, zvedlo se několik Cheyennů, mezi nimi velmi, velmi starý muž. V prudké sněhové vánici se klátili jako třtiny.

„Řekněte jim, že nemá smyslu s námi bojovat," řekl Johnson. „Jsou úplně obklíčeni vojskem a nikudy nemohou uniknout. Vzdají-li se, dáme jim potraviny a vezmeme je s sebou na pevnost, kde se budou moci ohřát a kde dostanou domy, ve kterých budou bydlet. Budou-li však bojovat, zemře mnoho lidí."

Sioux mluvil s rukama bojácně zkříženýma na prsou a jeho zpěvavý hlas se mísil s kvílením větru a sněhovou vánicí. A stařec odpovídal, zdvořile a vlídně, a člověk se zdravým rozumem by těžko pochopil, že tento hlas může vycházet z umírajícího, zbědovaného těla.

„Oni říkat, oni všichni umřít," překládal Sioux. „Oni jít domů, jdou domů, jdou pryč —" a z jeho slov zaznívala básnická síla a kouzlo primitivního, hudbě podobného jazyka. „Oni umřít, jít pryč."

„Hrome, vyložte jim, že přišla děla, veliká děla, která je rozmetají na kusy!"

„Oni umřít, jít pryč," pokrčil Sioux rameny.

Wessels připravoval útok. Polovina setniny měla jít pěšky pouze s jedné strany tak, aby nebyla ohrožována křížovou palbou. Vojáci musili sundat rukavice, aby mohli vládnout karabinami. Stáli ve sněhu a ruce jim modraly zimou. Wessels zahvízdl a vojáci se dali do běhu, shrbeni, klouzajíce ve sněhu a pokoušejíce se proniknout zrakem clonu

sněhových vloček. Sněžilo tak hustě, že nemohli spatřit cheyennské zákopy, Cheyennové však dobře viděli jejich modré stejnokroje, odrážející se od bílé sněhové metelice. Zahřměla salva z pušek a s krvavými ztrátami a s klením se vrátili zpět k Wesselsovi.

Ustoupili, protože bylo nemožné ležet ve sněhu a větřit nepřítele, kterého nemohli vidět. Ustoupili a Wessels doznal Johnsonovi: „To nevede k ničemu. Počkáme teď na děla."

Byl to pokus, který neměl úspěch. Johnson mu to nemohl vytýkat. Pro Wesselse byli ranění vojáci stejně součástí vojska jako ostatní. Postaral se klidně o pohodlí pro vojáka, který měl prostřelené stehno, a pomohl narovnat zlomenou ruku. Když se přivlekli zpět a přinesli mladého vojáka, který měl prostřelenou hlavu, Wessels si to beze slova poznamenal do zápisníku. Ani neměl zlost pro to, co se stalo.

„Ti rudí zmetci nás tu zdrží až do rána," řekl klidně. A zamyšleně dodal: „Zmrznou."

K půlnoci přestalo sněžit, vítr fičel stále a navál sníh do velikých závějí. A krátce po půlnoci přijely vozy a dvě houfnice. Wessels byl vzhůru a čekal, a dříve než šel spat, spatřil, že obě děla byla postavena do palebného postavení, zamířena a nabita.

Když se kapitán Johnson ráno probudil, Wessels byl již vzhůru, zaujat cele hovorem s dělostřelci. Wessels vykládal svůj plán, že rozestaví vojáky do kruhu kolem indiánského tábora a bude s nimi pomalu postupovat, zatím co houfnice budou střílet na Cheyenny. Vojáci nebudou útočit, budou však připraveni zajmout Cheyenny, až granáty vykonají své dílo.

„Je tam mnoho žen a dětí," řekl Johnson. „Není tam více než čtyřicet nebo padesát mužů."

„Chtěli to," pokrčil Wessels rameny.

„Nemají co jíst. Zítra vyjdou z tábora dobrovolně."

„Plukovník dal rozkaz, abychom je přivedli."
„Nevěděl, že —"
„Že jsou mezi nimi ženy a děti? — Věděl. Řekl, přiveďte je. Tohle je spolehlivý způsob. Proč máme ztrácet ještě více mužů, když nemusíme, když je granáty vypudí ven?"
Johnson váhavě souhlasil.
Vojáci se postavili na svá místa v širokém kruhu kolem tábora. V táboře, který se mírně zvedal z ohromných sněhových závějí, byl klid. Vítr se pomalu utišoval, jen chvílemi padal sníh a vířil a tančil jako kadeře střásané po troškách s kartáče ženskou rukou. I když se v indiánském táboře někdo pohnul, nebylo v tom záměru; občas se zvedla bílá, zasněžená postava a přešla s jednoho místa na druhé, nebo někdo vyšel ze zákopu a zase se vrátil.
Wessels se postavil k dělostřelectvu a pozoroval své vojáky dalekohledem. Johnson zůstal u svých oddílů. Wessels počkal, až se všichni postavili na svá místa, a pak mávl rukou dolů. Z jedné houfnice se vyvalil ohnivý kouř, jehož záře se odrážela od sněhu. Granát zasvištěl vzduchem a vybuchl těsně u tábora. V ranním slunci zazářil rozstříknutý sníh s pískem jako květina. Poručík od baterie křičel opravy. Zahřměla druhá houfnice; tentokráte se granát snesl obloukem přímo do středu tábora. Tábor ožil rozčileně pobíhajícími postavami, na nichž i z dálky bylo vidět, jak krutá, bolestná a překvapující byla rána, která je zasáhla.
Wessels velel: „Pal!" a znovu zahřměla houfnice. A její krvavý zásah, který vyletěl vysoko, pohřbil mnoho lidských strastí.
„Myslím, že to bude stačit," řekl Wessels.
První vyšel starý, velmi starý náčelník se zdviženou rukou. Jeho zdvořilý vzdor zmizel s výbuchy granátů. Kruh vojáků se sevřel, ne však příliš těsně, Johnson a

Bázlivý Muž, siouxský stopař, vykročili starému náčelníkovi vstříc.
Za náčelníkem vyšli dva vysocí, vychrtlí Indiáni, polozmrzlí a polomrtví hladem; stěží se dalo uhodnout, jak asi kdysi vypadali. Pomáhali starému náčelníku závějemi a postavili se po jeho boku, když stanul před Johnsonem. I když utrpěli tak zničující porážku, jejich pevný postoj připomněl Johnsonovi, co všechno vydrželi, takže takřka pokorně pravil: „I stateční muži se musejí vzdát, když se už nedá nic jiného dělat."
Sioux přeložil jeho slova a starý náčelník přikývl a slzy se mu řinuly po tvářích, ztuhlých a svraštělých zimou.
„Říká, že pod těmi granáty zůstaly ženy a děti."
Kapitánovi Johnsonovi připadlo zatěžko mluvit. „Je mi líto," řekl.
„Oni jdou nyní s námi. Oni nejdou už domů."
„Zeptej se ho, jak se jmenuje," řekl Johnson šeptem.
„Tupý Nůž. Tamten Stará Vrána — tamten Divoký Kanec. Oba velký náčelník."
„Velcí náčelníci," přitakal Johnson. „Zeptej se ho, kde je Malý Vlk a ostatní?"
„Oni jdou domů. Oni roztrhnout na dva kusy, možná pak lepší vyhlídka, jeden kus utéci pryč od vojáků. Jeden kus jít jedna cesta, druhý kus jít druhá cesta. On šel do písek, ale Malý Vlk vzal mladý lid a jít na sever — cesta na sever — cesta na sever —" A ukazoval rukou k zasněženému severu. „Cesta na sever, možná přes hranice."
„Do Kanady?"
„Možná, že tak, možná Powder River."
„Řekněte mu, že nám musí přinést střelné zbraně, všechny střelné zbraně, pak že dáme jeho lidu najíst."
Wessels, který počítal zbraně, řekl: „Je jich tu jen třicet a žádné revolvery."
„To je asi všechno, co mají," mínil Johnson.

„To se mi nelíbí. Měli jistě nějaké revolvery."

„Indiáni nemají rádi revolvery."

„Přesto však nějaké měli, jistě je měli. Měli bychom prohledat ženy."

„Ženy?" ptal se pokojně Johnson.

„Jsou to Indiáni."

Johnson se k němu obrátil zády a kráčel pryč. Wessels pokrčil rameny a díval se upřeně na pušky. Kdyby byl sám a byl velitelem, mohl by dát prohledat ženy, ale když tu byl Johnson —

Zahnal tuto myšlenku a dal rozkazy, aby byly pušky označeny a naloženy. Pak kráčel k místu, kde za pečlivého dozoru ozbrojených hlídek se vydávalo Cheyennům jídlo. Pohled na polozmrzlé, hladem polomrtvé lidské bytosti, jejichž hlouček byl troskou národa s temnou pletí, jej příliš nedojímal. Byli něčím, co se ho netýkalo, jako by byli z jiného světa. I jejich utrpení mu bylo cizí a vzdálené. Když spatřil děti s vpadlými tvářemi, v nichž bylo vidět dvě velké, vytřeštěné oči, dospěl k názoru, že indiánské děti už takové jsou, a uvědomil si to jako skutečnost, nic víc. Když byli hotovi s jídlem, dal rozkaz, aby byli naloženi do vozů; a pak se dala celá výprava na cestu do Fort Robinson.

ČÁST DEVÁTÁ

SVOBODA

LISTOPAD 1878—LEDEN 1879

Pro Carl Schurze to znamenalo pouhý škrt pera a několik slov: „Vyhráli — nebo prohráli." A podepsat se pod to svým jménem, které zastupovalo vládu. To byla vláda; přípis, nařízení a stvrzenka o příjmu. Tak se uváděly síly do pohybu a malé figurky se začínaly pohybovat po velké šachovnici. Vláda byla konstituční a demokratická, protože ji volil lid, a nebylo veřejného shromáždění, rozpravy, schůze a konference, kde by se byl řečník neoháněl slovy: národ chce to, národ chce ono. Národ volil presidenta a kongres a president sestavoval vládu; ty, kteří na chodbě sněmovny ovlivňovali poslance, nevolil nikdo. Ti tu však byli; národ volil Granta a netušil nic o úplatcích. O lidu, který zde zřejmě někde byl, nikdo nic nevěděl, ledaže si občas někdo s někým z nich potřásl rukou. Vládnout však bylo umění, věda a povolání, kterému lid nikdy nerozuměl.

Členem této vlády byl i sekretář vnitra, vědec a profesionál, člověk, který kdysi stál na barikádách. A nedávno řekl jednomu ze svých přátel: „Barikády, to bylo mladické pobloznění. Je to nepříjemné, že mi každý připomíná, na co bych rád zapomněl." Tentokrát nedošel k výkladu, že „menšiny jsou na obtíž, a jakmile někde většina připustí menšinu, je demokracie obtíží a bláznovstvím".

Možná, že když podepisoval s konečnou platností rozkaz k návratu Cheyennů na jih do vzdáleného indiánského

Teritoria v Oklahomě tisícimílovou cestou, která byla znamenána jejich krví, že si v duchu řekl: „Je jich jen sto čtyřicet v zemi tolika milionů."

Anebo snad: „Je to jen tentokrát, a snad se to už nikdy nestane," i když při tom cítil, že v budoucnosti se to bude znova a znova opakovat, a že to nebude stopa tří set jezdců na tisícimílové cestě zelenou prérií, ale stopa tisíců a milionů po zčernalé a slzami zkropené tváři země.

Jako velitel stanice obdržel kapitán Wessels koncem prosince rozkaz z Washingtonu. Hlavní stan západní armády, který neustále něco měnil, rozdělil třetí jízdní pluk na dvě části. Plukovník Carlton byl s větší částí pluku odvolán jinam a v pevnosti zůstaly pouze dvě úplné setniny a jedna neúplná. Po odchodu Johnsonově, který odešel s Carltonem, zůstal Wessels služebně nejstarším důstojníkem na pevnosti a po něm byl nejvyšším důstojníkem kapitán P. D. Vroom.

Poručík George Baxter byl velitelem setniny s neúplným stavem mužstva. Na pevnosti zůstal také poručík Allen, který velel Wesselsově setnině v poli.

Wessels přijal své jmenování velitelem pevnosti s hlubokým uspokojením. Jako velitel pevnosti v činné službě měl vyhlídky stát se plukovníkem a touha po postupu byla silnou a přirozenou stránkou Wesselsovy povahy. Zřídka kdy se bál a toužil po tom, aby se ve svém životě zbavil strachu úplně. Měl rád pořádek a vojenský život mu vyhovoval proto, že zde měl příležitost přiložit ruku k tomu, aby svět byl ještě spořádanější. Zlobil se zřídka a většinou ho dohnaly k výbuchu hněvu maličkosti; na nitce visící knoflík u stejnokroje, rzivá skvrna na čepeli šavle nebo skvrna na slavnostní uniformě. Z nedostatku obrazotvornosti bral věci tak, jak byly, a vyžadoval přitom, aby byly dokonalé.

Na jeho radu umístil plukovník Carlton sto čtyřicet devět Cheyennů do starého, dřevěného, vyřazeného baráku, špinavého a plného myší, který po celé délce šedesáti stop vyhřívala pouze jedna starobylá kamna. Neudělal to ve zlém úmyslu, ale proto, že starý, dřevěný barák se k tomu nejlépe hodil a bylo snadné jej hlídat. Robinson nebyla pevnost, stavěná pravidelně. Byl to shluk baráků a skladišť, prostírající se na stráni nad potokem, po jehož březích byl les. Obranné pásmo tvořily náspy pro střelce, základny pro děla a několik pevných baráků, kterých mohlo být použito jako válečných srubů. Kdyby chtěli dát Indiánům v pevnosti trochu volnosti, museli by zřídit řetěz stráží. Takto bylo třeba stráže jenom u dveří baráku.

Když odešel plukovník Carlton s větší částí pluku a Wessels zůstal jako velitel, v zacházení se zajatci se nic nezměnilo. Krutost byla stejně nepatrnou složkou jeho povahy jako soucit. Indiáni byli Indiáni a on je dával střežit, protože se v této chvíli nedalo s nimi nic jiného dělat. V dlouhém baráku byla krutá zima a starobylá kamna nedávala skoro žádné teplo, aspoň jistě ne tolik, kolik by vyžadovala délka temné, dřevěné stavby. Jak zima pokračovala, klesala teplota až k nule, zřídka stoupla slabě nad nulu, a častěji klesala hluboko pod. Na pevnosti však nebylo kamen nazbyt a Wessels se nestaral o to, aby hledal ještě jedna kamna jen proto, aby přispěl k pohodlí nějaké odbojné bandy divochů. Rozdíl jazyka byl jako přehrada; Indiáni snášeli všechny útrapy němě a vytrvale jako zvířata. Nosili své roztrhané hadry, a i kdyby požádali o oděv, Wessels by jim neměl co dát. Jistě by také nepřestěhoval vojáky, aby je stěsnal dohromady a získal tak místo, a co se týkalo oděvu, nebyl toho názoru, že by měl věnovat státní peníze na ošacení Indiánů. Zásoby potravin, které se musely dovážet na vozech nebo koňmi ze vzdáleného Ogallala,

byly skrovné, a jestliže vojáci měli příděly malé, na Indiány nezbývalo skoro nic.

Ubíjející jednotvárnost zimního života nepřispívala nikterak k vytvoření přátelského, laskavého poměru. Wessels to snad snášel lépe než ostatní důstojníci; podstatně se nijak nezměnil. Byl zaměstnán spoustou drobných povinností při dozoru na zásobování, staral se, aby bylo dostatek dříví a aby se opravovaly budovy, dohlížel na výcvik mužstva, pečoval o prohazování mohutných sněhových závějí a o výcvik koní — to vše byla voda na jeho mlýn, to byl život, který si vyvolil, přísný, ukázněný a spořádaný, a jeho celý svět byl uzavřen vojenskými předpisy, které určovaly jeho hranice, způsob i tvar, a tento život by byl nikdy neměnil.

Krátké dny a dlouhé noci však těžce doléhaly na ostatní důstojníky svou úmornou jednotvárností. Na Fort Robinson nebylo žen, nebylo hudby ani knih a jediným druhem zábavy byl nekonečný šestákový poker a věčné partie whistu. Nevrlost mužstva se den ze dne stupňovala. Mezi důstojníky docházelo z nejnepatrnějších příčin k rozhořčeným hádkám, k zuřivým výbuchům a výstupům, pak zase dny a týdny trvajícímu mlčení a zhusta došlo i k výměně ran. Wessels měl pro to tolik pochopení, že si toho nevšímal. Věděl, že v opuštěných vojenských posádkách dochází časem k rozbrojům; a ze všeho nejvíce se obával porušení kázně a pořádku, ke kterému to mohlo vést. Pokoušel se zaměstnat důstojníky tím, že je posílal s výpravami na dříví. Na víc však jeho vynalézavost nestačila. Při jídle se účastnil hovoru tak málo, že si ani nevšiml, zda se ostatní baví nebo hádají.

Ve střeženém baráku žil zatím hlouček nešťastných, umírajících Indiánů, kteří kdysi byli nejhrdějším kočovným kmenem na rozsáhlých amerických travnatých pláních.

Rozkaz z Washingtonu přišel jako vítané rozptýlení.

Slibovali si od něho, že se bude něco dít, že se při nejmenším budou připravovat na nějaký podnik. Wessels to oznámil v jídelně.

„Půjdou nazpět," řekl.

„Nazpět?" Hovor se utišil; po kapitánově oznámení zvedli všichni hlavu.

„Bojovní Vlci?" mínil kdosi.

„Čekal jsem to, že je pošlou nazpátek," řekl Allen. „Je to už skoro ostuda."

„To bude dlouhá cesta," šeptal kdosi. Všichni už měli plné zuby zimního života na stanici, kde se den za dnem vlekl jako procesí; každý z nich doufal, že bude vybrán, aby provázel Cheyenny nazpět do Teritoria.

„Kdo s nimi půjde a kdy?"

Wessels pokrčil rameny. Nezajímalo ho to příliš; on sám měl za úkol starat se přes zimu jako velitel o Fort Robinson, a to mu stačilo. Dopravit Indiány dolů do Teritoria by mohl Vroom anebo i Baxter se svou neúplnou setninou. Až odejdou, život na stanici se zjednoduší.

„Myslím, že tento týden," řekl.

„Z toho nebudou mít velkou radost."

„Ne —"

„Myslíte, že se budou bouřit?"

„Půjdou," řekl Wessels. „Co jiného jim zbývá?"

Cheyennský míšenec James Rowland, jehož matkou byla Indiánka a otcem běloch, se doslechl o uvěznění Cheyennů a přišel z Pine Ridge na stanici, doufaje, že se zde uplatní jako tlumočník. Carlton ho najal za poloviční plat a stravu. Nyní mu Wessels nařídil, aby šel do baráku a řekl Tupému Noži a ostatním náčelníkům, aby přišli do jeho úřadovny na poradu. Wessels požádal Vrooma a Baxtera, aby šli s ním, a tak teď seděli v jeho kanceláři, kouřili doutníky a čekali, až náčelníci přijdou.

Okno kanceláře vedlo na nádvoří a přes zasněženou

plochu bylo jasně vidět podlouhlou stavbu baráku. Zasněžená půda se za ním táhla k zakrslým borovicím, jejichž temná zeleň se vlnila až k horám. Obloha byla šedá a těžká a slunce se ztrácelo v záplavě mraků. V širých prostorách Dakoty se schylovalo k bouři; Vroom pronesl rozmrzele: „Zase sníh."

„Zdá se," přisvědčil Wessels a pozoroval zamyšleně konec svého doutníku. „Zdá se, že nám to zatarasí všechny cesty."

Wessels pokrčil rameny. „Mám rád čisté havanské," řekl, pozoruje svůj doutník.

„Kdybych se dostal na jih, poslal bych sem nějaké dobré kouření."

„Myslel jsem, že pošlu Baxtera," řekl Wessels, zkoumaje popel svého doutníku. Vroom vstal a šel k oknu; byl to statný muž světlých vlasů a růžové pleti. Jeho ruka, otírající okenní tabulku, byla načervenalá a porostlá světlými, zkroucenými chloupky. Utřel čistě sklo a pravil: „Tamhle jdou."

Baxter řekl: „Je to dlouhá cesta tam dolů." Byl útlý, mladý a netečný; po Vroomovi vyhlédl z okna na zasněženou krajinu, jako by si chtěl před očima vybavit celých tisíc mil bílé, zasněžené plochy.

„Jsou tři," řekl. „Nechápu, jak se může ten starý udržet na živu."

„Indián nezemře dříve, dokud nechce."

Wesselse to příliš nezajímalo; pohlédl na tři otrhané náčelníky, kteří šli ve sněhu za Rowlandem s jedním ozbrojeným vojákem po boku, a pak se vrátil ke svému rozjímání nad doutníkem.

„Zdá se, že netrpí zimou tak jako my," soudil Baxter. Starý náčelník měl sice mokasiny, avšak jeden z náčelníků byl bos. „Zřejmě zvířata," řekl Baxter.

„Mohli byste se dát brzo na cestu," řekl Wessels.

„Jestliže budeme zaváti sněhem, bude to zatracená práce."

Vroom se obrátil, třel své masité ruce jednu o druhou a přistoupil blíže ke kamnům. Baxter otevřel kopnutím dvířka a přiložil kus dřeva. Wessels pokojně kouřil a zálibně vychutnával doutník. Když Rowland zaklepal, řekl kapitán: „Vstupte — jen pojďte dál." Baxter otevřel dveře a Rowland vstoupil váhavě dovnitř, žmoulaje v rukou kožešinovou čapku. Tři náčelníci se šourali za ním s mírně sklopenými hlavami, zachvěli se teplem a oči jim slzely. Stařec pokročil poněkud do čela před ostatní dva se sepjatýma rukama a upravoval si roztrhanou pokrývku, kterou měl přehozenu přes ramena. Druzí dva, vysocí a vyhublí, nespouštěli očí se starce. Dvě stráže si stouply stranou. Wessels seděl ve staré houpací židli se zkříženýma nohama a vypouštěl do vzduchu obláčky modrého kouře. Když náčelníci vstoupili, kývl hlavou ke kamnům a pravil: „Jděte blíž a ohřejte se!" a Rowlandovi řekl: „Řekněte jim, ať se ohřejí."

Měli vši a věděli o tom a jako příslušníci čistotného národa se štítili vší a cítili se nesví. I když měli na sobě jen hadry, snažili se dodat si důstojného vzezření a jejich hrdost jim bránila, aby se sehnuli nad kamny a ohřívali si zimou roztřesená těla. Stáli ve středu místnosti a přešlapovali s nohy na nohu. Wessels vstal a nabízel jim doutníky, které odmítli. Řekl: „Tohle je porada, podáme si tedy ruce. Všichni dokola. Správně?"

Rowland to přeložil a starý muž, jehož oči stále ještě slzely, a který proto vrávoral, si podal ruku se všemi třemi důstojníky. Oba druzí Indiáni zůstali bez hnutí stát, nespustili však se starce očí a pozorovali jej s účastí a smutkem. Neměli přikrývky a jejich vysoké, vychrtlé postavy byly sotva zahaleny zbytky staré kožené košile a kalhot.

Wessels se opět posadil do svého křesla a jal se znova

pozorovat svůj doutník. Náčelníci vyčkávali. Wessels se zhoupl dozadu a utkvěl pohledem na stropě. Nevěděl, jak má začít; i když nebyl citlivý, vzezření náčelníků na něj působilo. Vzpomínal, jak kdysi vídal Cheyenny v prériích v plném lesku na koních, s hlavami ozdobenými peřím, se štíty a šípy, zářícími živými barvami a barbarskou nádherou. Ne, že by litoval, že s tím vším je na věky konec, musel však srovnávat to, co dnes viděl, se svými vzpomínkami. S očima stále upřenýma ke stropu řekl: „Budeme teď přáteli — všichni budeme přáteli." Znělo to uboze, i on sám to slyšel. „Budeme přáteli," opakoval a čekal, až to Rowland přeloží.

Starý náčelník smutně odpověděl a Rowland pravil: „On si to přál, abyste byli přátelé, je už tak starý. Podívejte se na něj a uvidíte, jak je starý, a pochopíte, proč si přeje žít v míru. Říká, že nevedl svůj lid do války proti bílému muži, nýbrž jen domů, k pokojnému životu."

„Ano," zamumlal Wessels a díval se na Baxtera, který netečně kouřil, pyšný na své mládí, zdraví a na barvu své pleti, a na Vrooma, který upřeně pozoroval prohloubeniny svých růžových dlaní.

„Ano," řekl Wessels. „Podali jsme si ruce, sešli jsme se k poradě, jsme přátelé." I když musel používat tlumočníka, nedovedl se odpoutat od formy, kterou považoval za vhodnou při rozmluvě s Indiány. „Řekněte jim, že se teď budeme radit."

Začouzený strop byl ze smrkových prken, nařezaných na cirkulárce, a na mnoha místech se bortil. Prkna byla přibita ještě syrová. Wessels přemýšlel o tom, že je možné stlouci i syrová prkna čepy, a zůstanou v rovině, když však do nich natlučete hřebíky, zbortí se. „Řekněte mu —" začal. Obrátil se k náčelníkovi a mluvil přímo k němu: „To všechno nebylo dobré pro vás, ani pro vaše ženy a děti. Teď vidíte, jak to dopadá, když utíkáte. Je na to zákon

a zákona musíte uposlechnout. Zákon přichází z Washingtonu, kde žije Velký Bílý Otec. To je president a ten říká to nebo ono, a když něco řekne, je to zákon. A zákonu se musíte podřídit. Nyní praví zákon, že se musíte vrátit, odkud jste utekli. Musíte jít zpátky do Teritoria a žít v pokoji ve své reservaci. Vezmeme vás s sebou nazpět a dáme vám na ochranu vojáky a po cestě vás budeme zásobovat potravinami. My nikoho z vás neuvězníme, ale až se vrátíte zpátky do své reservace, uvězní správce ty, kteří se dopustili zločinu, a podrobí vás spravedlivému soudu."

Poslední slova se Vroomovi nelíbila a podíval se varovně na Wesselse. Wessels však nebyl dost bystrý; vykládal povýšeně své názory lidem, kteří neměli na vybranou. Dýmal ze svého doutníku a naslouchal Rowlandově plynné cheyennštině. Nikdy mu nepřipadalo, že to je nějaký jazyk, a neměl žádný zájem o indiánskou řeč. Zajímal se o ni tak málo jako o psí štěkot. Cizí jazyky ho neurčitým způsobem dráždily, tím spíše, že to bylo vrozeno příslušníkům jeho národa. A na dně své duše měl pocit, že Indiáni jsou vetřelci. Přišli bůhvíodkud a nezáleželo na nich.

„Jsou zarmouceni," řekl Rowland prostě.

„To mně neříkejte — řekněte mi, co tomu říkají oni."

„I kdyby se měli jen vrátit," řekl Rowland, žmoulaje neklidně kožešinovou čepici v rukou, „bylo by to kruté — jsou v hadrech. Starý náčelník říká, jak mohou jít tak daleko, když nemají oděv, jenom hadry? Starý náčelník říká, že jejich děti zmrznou."

Wessels pokrčil rameny.

„Co je čeká na jihu?" ptal se Rowland a na jeho tváři se zračilo úsilí, s jakým hledal anglické výrazy. Přál si zalíbit se bílým důstojníkům, v hlavě však měl plno vzpomínek na řeč, kterou mluvila jeho matka, na to, jak lidé jejího národa je navštěvovali na svých pružných konících,

na velké, usmívající se bojovníky, kteří mu dávali pamlsky, nakoupené ve skladištích zboží, cítil příbuznost s něčím, čeho se chtěl nadobro zbavit. Byl bílý, jmenoval se Rowland, a ne Velký Medvěd nebo Kráčející Měsíc anebo nějak podobně.

„Na jihu," řekl, „na jihu je zahubí hlad a nemoci. Hrozí se toho — zbylo jich jen několik. Chtějí jít s celým kmenem dále."

„Musí jít nazpět," řekl Wessels.

Starý náčelník se díval bezmocně na Wesselse. Tlumočník nebyl příliš dobrý; zůstávala mezi nimi propast, kterou nebylo možno překlenout. Starý náčelník se snažil najít cestu k dorozumění, pokročil, ale pak se uchýlil zpět do ochrany svých druhů. Mluvili přidušeným hlasem a pak větší z nich položil starci jemně ruku na rameno. Oči starého muže se znovu naplnily slzami. Z jeho slov, která říkal Rowlandovi, zaznívalo úplné zoufalství. „Musíme zemřít? Přeje si to president?"

Divadelní řeči a laciná dramatičnost celého výstupu Wesselse dráždily. Náhle vstal a jal se přecházet po místnosti. Zdůrazňoval svá slova krátkými, trhanými pohyby svého doutníku. „Musí se vrátit — nic jiného. Jen jim to nějak vyložte."

A Rowland se jim to snažil vyložit. Mluvil s nimi a důstojníci poslouchali, pak se otočil a potřásl hlavou.

„Nechtějí jít nazpět."

„Čerta starého nechtějí! Řekněte jim —"

„Nemá to smysl," odporoval Rowland. „Jejich domov je vzdálen jen pár set mil odtud. Nemohou-li se tam nikdy dostat, chtějí zemřít zde. Říkají, že zemřeli již dávno; říkají, že člověk zemře, když mu vezmou jeho domov, když se dostane do zajetí a když je uvězněn. Říkají, že je to od vás laskavé, že je zvete na poradu, přeje-li si však president, aby zemřeli, chtějí zemřít zde na místě."

„Půjdou nazpět," trval Wessels tvrdošíjně na svém. „V několika dnech se všichni připraví na cestu a pak půjdou nazpět."

Padlo ještě mnoho slov a Rowland tlumočil oběma stranám jednotlivé názory, zmaten jako malý chlapec. Točili se stále kolem téže věci a nemohli se dohodnout. Mezi nimi byla propast století...

Wessels se znova posadil do houpacího křesla. Zdůrazňuje svá slova žhnoucím koncem svého doutníku, pravil k Rowlandovi: „Řekněte jim, že rozkaz je rozkaz a zákon je zákon, a tomu že se musí podřídit. Až se rozhodnou a půjdou na jih, bude zase všechno v pořádku a budeme zase přátelé. Do té doby nedostanou žádné příděly, ani vodu, ani potraviny."

Rowland jim tlumočil toto rozhodnutí. Přijali svůj osud s netečnou tváří.

„Odveďte je zpět do baráku," pokynul Wessels.

Když odešli, řekl Baxter: „Já bych byl stál při nich, kapitáne."

Wessels zavrtěl hlavou. „Chcete, aby k vám měli úctu. Tisíc mil na jih, to je velká vzdálenost."

„Já s vámi souhlasím," řekl Vroom. „Jenže s tím vyhladověním to bude prožluklá věc."

„Dlouho hladovět nebudou. Přijdou s prosíkem."

„Z toho by mohl být pěkný skandál, kdyby se to rozneslo."

„Proč?"

„Nechat někoho umírat hlady — já nevím. Z toho by mohl být skandál."

„Moje nařízení bylo docela jasné," řekl Wessels.

„Jak by se to mohlo dostat ven?" ptal se Baxter. „Z té pekelné díry tady se nedostane ven ani králík."

Dny míjely pomalu jeden za druhým. Stav Cheyennů tížil posádku Fort Robinsonu jako černý mrak. První den minul tiše a klidně a zpráva o Wesselsově rozhodnutí se šířila mezi vojáky. Starý barák se stal středem pozornosti po celé dlouhé dny. Stráž u dveří byla zesílena a kolem budovy byl rozestaven hustý řetěz stráží. Vypadalo to tak, že každá ze stráží hlídkovala na určitém úseku, který souvisel s úsekem dalšího muže; bylo to opatření, k jakému se málokdy uchylují ve vojenských stanicích.

Mínění mezi vojáky posádky bylo různé; povětšině zůstali vojáci lhostejní, nebyli nakloněni složitým úvahám o příčinách a následcích a spokojovali se s prostou filosofií, že dobrý Indián je pouze mrtvý Indián; a tak cítili odpor spíše vůči Cheyennům než vůči opatřením, kterých bylo užito, aby byl zlomen jejich odpor. Jiní zase reptali, že je zbabělé týrat lidi hladem až k smrti, i když jde o Indiány. Někteří z nich měli doma ženy a děti a měli za to, že i lidé s hnědou pletí mohou cítit útrapy hladu a žízně. Ať už smýšleli tak či onak, úmorná jednotvárnost jejich života na ně doléhala ještě tíživěji; a dlouhý barák je tlačil jako můra. Kleli, pozorovali jej zvědavě a zase se snažili si ho nevšímat. Jejich nálada se den ze dne horšila, mluvili mezi sebou čím dál tím méně, napadali jeden druhého a nejmalichernější příčiny dávaly záminku k rvačkám.

Mezi dvěma vojáky, Jamesem Lisbee a Fredem Greenem, došlo ke rvačce na nože, po níž zůstal Green ležet a vykašlával do sněhu krev. Angus Mc Vull napadl svého seržanta a byl vsazen v poutech do vězení. To byl otevřený výbuch zuřivosti; a v skrytu to neustále vřelo drobnými rozbroji. Pro to vše měl Wessels jediné řešení: stále tužší a tužší kázeň. Seržanti ve službě na planinách byli tvrdí muži. Jejich tvrdost se však nyní stupňovala až k nepříčetnosti. Dobromyslný seržant Lancy užíval svých pěstí jako kladiv při nejnepatrnější provokaci a seržant O'Tool dostával co

chvíli záchvaty zuřivosti. Na Wesselsův rozkaz odepřel obchodník na stanici prodat některým vojákům alkohol, a tím se všechno ještě zhoršilo.

Druhého dne se u uvězněných Indiánů začaly projevovat příznaky žízně. Shrabali všechen sníh s okenních rámů, otevřeli dveře a seškrabali všechen udupaný sníh, který byl v dosahu. Bajonety stráží je nepustily ani na krok ven ze dveří; z baráku se začal šířit zápach jako z márnice.

Wessels byl tvrdý jako kámen a považoval své methody za rozumné. Indiáni byli stálým zdrojem obtíží, přesto však k nim necítil záští. Třikrát za den posílal Rowlanda do baráku, aby je přemluvil a přesvědčil, že jejich způsob jednání je chybný. První den měli ještě čím topit v kamnech, druhého dne však jim vzal i topivo. Ve svých opatřeních nebyl polovičatý.

Druhého dne žádal Rowland, aby ho již neposílali do baráku. „Je to tam zlé," vysvětloval. „Je to úplné peklo —"

„Ztrácíte nervy?" ptal se Wessels.

„Ne, jenomže — dobrá tedy, jsou zoufalí, pane kapitáne. Začínají bláznit. A já myslím, že mají střelné zbraně."

„Vy jste blázen," řekl Wessels. „Odkud by vzali zbraně?"

„To nevím. Možná, že nějaké karabiny vzali a schovali je u žen, než jste je zajali. Možná, že dali ženám schovat také pár revolverů. Myslím, že mají při nejmenším pět ručnic, to je můj názor."

„Jste blázen," trval na svém Wessels. „Jste blázen a zbabělec. Ještě jsem nespatřil míšence, ze kterého by se nakonec nevyklubal zbabělec."

„Dobře tedy, v pořádku — půjdu tam znova," řekl Rowland vzdorovitě. „Půjdu tam znova. Vypadá to tam však jako v pekle. Ti se nikdy nepoddají a nikdy nepůjdou zpátky. Na to dám krk, že tady zemřou."

Poručík Allen prosil Wesselse, aby něco podnikl na záchranu dětí. „Ty děti umíraly hladem, už když jsme je sem

přivezli. Nechci posuzovat vaše methody, kapitáne. Jste tu velitelem a je to vaše věc."

„Jsem ochoten jim dát najíst všem," řekl Wessels. „Mohou si sami vybrat."

„A jak si mají vybrat děti?"

„Indiáni —" začal Wessels.

„Dobrý Bože, pane, Indiáni jsou také lidé! Nemůžete přece nechat zemřít děti hladem a odbýt to tím, že jsou to jen Indiáni!"

„Budu vám vděčen, když se budete starat o své vlastní záležitosti, poručíku," řekl Wessels. Avšak myšlenka, která se mu jednou zahnízdila v hlavě, trápila Wesselse natolik, že Rowlandovi důrazně připomenul, že děti mohou volně vycházet z baráku. „Řekněte jim, aby poslali děti ven," pravil Wessels. „Dostanou jídlo a budeme se o ně starat."

Rowland však přišel z baráku celý bledý a vrtěl hlavou. Vysvětloval, že uvnitř je hotové peklo. „Úplné peklo."

„Nechtějí poslat děti ven?"

„Říkají, že chtějí umřít společně. Už jenom sedí a dívají se na mě. Ježíši Kriste, je tam taková zima, taková hrozná zima. Sedí v chumlu, jeden na druhém, aby se trochu zahřáli, a dívají se na mě."

Teploměr ukazoval šest stupňů Fahrenheita pod nulou.

„Zítra povolí a přijdou," řekl Wessels.

Příštího dne však začali zpívat zpěv umírajících. Bylo to už dost zlé, když dlouhá stavba baráku připomínala tichou kobku, jako zlověstně mlčící rakev, ve které jsou uzavřena lidská těla a lidské duše. Nyní se z baráku ozývalo kvílení, které se neslo větrem do všech koutů stanice. Měli uvnitř jakousi flétnu, která občas skomíravě doprovázela táhlý, mollový zpěv umírajících. Bylo to poslední prosté requiem umírajícího kmene.

Morálka posádky tím trpěla. Vojáci se vyhýbali baráku širokým obloukem a snažili se, aby se tam nemuseli dívat.

Smál-li se někdo, byl to nucený, křečovitý smích; a mužstvo se přestávalo smát. A ještě horší bylo, že už nedocházelo ani tak často k půtkám. Muži byli vážní, zatrpklí a zachmuření a do jejich chování se vloudily známky strachu. Byli napjati očekáváním a podrážděni.

A i Wessels si začínal uvědomovat, že by stačila jen jiskra, aby v této opuštěné, odlehlé posádce vypukla vzpoura. Že důstojníci při společné večeři přestávají mluvit. Že někdo něco řekne a někdo jiný mu odpoví, ale že se také stane, že mu neodpoví nikdo, a že pak otázka zůstane viset v tichu a všichni mlčky naslouchají.

Pokračují v jídle, až se konečně někdo ozve: „Proč už nepřestanou s tím hrozným kvílením?"

„Proč?"

A někdo řekne: „Zpívají zpěv umírajících až tehdy, když vědí, že již umírají."

„U sta hromů, mlčte!"

A naslouchají dále a nutí se do bezvýznamného, pošetilého hovoru.

„Sníh —"

„Vypadá to na sníh."

„Od severu —"

„Dobrá, ale nevím. Zdá se, že na sníh je moc zima."

„V tom se nevyznám. Viděl jsem už, že sněžilo a byla větší zima než dnes."

„Větší zima než dnešní, to se tak hned nestane."

„I čerta starého, nepovídejte."

Byli uzavření a nemluvili o věcech, o kterých by ve skutečnosti chtěli mluvit. Sotva se kdy v hovoru zmínili o životě na východě; ani slovem se nezmiňovali o ženách, o rodinách, o dobrých jídlech, která kdy jedli, o dobrém divadle, které někde viděli, o dobrých knihách, které kdy četli, o všech dobrých, příjemných věcech civilisovaného života.

I Wessels začal ztrácet svůj chladný klid. On, který byl kdysi středem celé posádky jako spolehlivý voják, i když nebyl dobrým vůdcem, začal dávat najevo nerozhodnost a zmatek. Dvoudenní skomíravý zpěv umírajících ho přiváděl k zoufalství. Byl odhodlán ukončit celou záležitost za každou cenu. Dal zavolat Rowlanda a řekl mu: „Půjdete k nim do baráku, rozumíte?"

Míšenec zavrtěl hlavou.

„Půjdete tam k nim, i kdybych vás měl hnát kopanci celou cestu až tam."

„Nevylezu odtamtud živ," reptal Rowland.

„Vyjdete odtamtud živ, vy zatracený, špinavý zmetku! Dostáváte vojenský plat a vojenské příděly a celé týdny nic neděláte. Půjdete tam, a hned, a přivedete náčelníky na poradu."

„Mají zbraně," protestoval Rowland.

„Po tom vám nic není, i kdyby měli celou baterii dělostřelectva. Půjdete tam a přivedete s sebou náčelníky."

A nakonec Rowland do baráku šel. Později se Wessels dověděl, co tam tlumočník spatřil; umírající Indiány, schoulené na ledové podlaze, mrtvolné tváře, děti s nafouklým břichem a vyhublými údy, ženy, z jejichž kdysi krásných, oblých těl zbyly jen kostry, potažené visící kůží, starce i mladíky, ženy, matky a otce, sestry a bratry, trpící krutou zimou, pohaněný, zvolna umírající kmen národa, který byl kdysi hrdý a šťastný.

Rowland vyšel ven se třemi náčelníky. Stařec však mezi nimi nebyl. Byli to dva náčelníci, kteří byli s ním, a ještě jeden jiný. Rowland je počítal na prstech a po přestálé hrůze se zubil radostí ze svého úspěchu. Byli to: Divoký Kanec, Stará Vrána a Silná Levá Ruka, velcí náčelníci s pošetilými jmény — a není pošetilejších jmen na světě nad indiánská —, přesto však velcí náčelníci.

„Tupého Nože nechtěli pustit," řekl Rowland Wesselsovi. „Je to náčelník kmene a je jako jejich táta. Zdrželi ho tam, aby se na něj mohli dívat, až budou umírat."

„Neříkal jste jim, že to má být porada?"

Rowland pokrčil rameny. „Nedoufají, že se tito náčelníci vůbec vrátí. Se všemi se rozloučili a políbili. Tak o tom teď smýšlejí."

Wessels přijal náčelníky ve své kanceláři, sedě ve staré houpací židli a kouře doutník, a pokoušel se mluvit a tvářit tak, jako by byl nestranný a spravedlivý. Před ním stály tři chvějící se trosky mužů, snažící se vypadat důstojně ve svých hadrech, vypadali však tak, že to přesahovalo meze zdravého lidského chápání. Vroom a dva vojáci byli při tom. Vroom si tiskl k nosu kapesník, navoněný anýzem. Rowland se odtahoval od náčelníků, jak daleko mohl.

Wessels šel přímo k věci a pravil: „Vidíte sami, kam vás zavedla vaše vzdorovitost. Teď vidíte, jak je dobře poslouchat zákonů. V mém srdci není zášť proti vám. Běžte a řekněte svému lidu, aby se připravil na cestu na jih. Teprve potom dostanete potraviny."

V Rowlandově hlase se ozýval strach a úžas. „Na jih nikdy nepůjdou, můžete je zabít, to je však všechno —" řekl, jako by se snažil vyrovnat se svým předkům a vypátrat, jaká je to síla, která zaručuje takovou otrockou oddanost onomu mlhavému pojmu, který bílí mužové nazývají svobodou.

S doutníkem v zubech řekl Wessels klidným hlasem oběma vojákům: „Vsaďte ty rudé zmetky do železa."

A Indiáni, kteří mu nerozuměli a pozorovali ho pohledem, ve kterém se zračila beznaděj a netečnost a ve kterém byla jen rodová, pochmurná hrdost, se nehýbali. Vojáci ustoupili o krok a zvedli pušky, aby měli náčelníky na mušce. Rowland ustrašeně uskočil. Vroom odjistil kohoutek u pistole.

„Řekněte jim, že budou uvězněni," řekl Wessels chraptivě.

Rowland začal mluvit, náčelníci si však již uvědomili, co se stalo. Jeden z nich, muž obrovité postavy s dlouhou jizvou ve vpadlé tváři, vytáhl ze záhybů svých hadrů nůž. Druhý se vrhl na jednoho z vojáků, který jej udeřil pažbou karabiny do hlavy, až mu z rány vytryskla krev. Zatím muž s nožem, vyrážeje nesrozumitelné výkřiky ve svém jazyce, se vrhl na druhého vojáka. Ten uskočil, protože se bál vystřelit do chumlu zápasících postav v místnosti. Odrážel rukou útoky nožem a utržil několik ošklivých řezných ran; pak se Vroom dostal Indiánovi do zad a těžkou pažbou svého coltu bušil do jeho hlavy. Wessels, který vytáhl revolver, se pokoušel namířit na náčelníka, avšak Vroom a vojáci mu stáli v cestě. Vroomův muž klesl se zkrvavenou hlavou a Wessels se odvážil vystřelit na druhého náčelníka.

Rána šla mimo; místnost se otřásla ohlušující ranou a přivolala hlídku. Vroom se prudce obrátil za jedním z náčelníků, který se nadlidskou silou vrhl oknem ven, rozrážeje sklo a vytrhávaje s sebou roletu se vším všudy. Indián udělal ve sněhu několik kotrmelců, dostal se na nohy a kličkuje uháněl k barákům. Wessels se vyklonil z rozbitého okna a vystřelil z pistole po prchajícím Indiánovi. Vzdálenost však byla již příliš velká pro revolver a Indián kličkoval a měnil směr.

Než se oba vojáci s karabinami dostali k oknu, prolétl Indián stráží, která se snažila mu zatarasit cestu, a otevřenými dveřmi se dostal do krytu baráku.

Celá posádka byla teď na nohou a odevšad se sbíhali vojáci. Vroom vyšel ven, aby je uklidnil, a Wessels zatím dával rozkazy, aby spoutali padlého náčelníka. Indián s jizvou přicházel právě znovu k vědomí. Vztahoval ruku po noži, Wessels jej však odkopl z dosahu a stál nad ním s namířenou pistolí, zatím co druhého poutali. Zraněný voják, svíraje pořezanou ruku pod paží, klopýtal na ošetřovnu.

Pro Wesselse to bylo, jako by narazil na zeď, která se táhla na obě strany do nekonečné dálky a vzhůru do nedohledné výšky a která se tísnivě a nemilosrdně tyčila svou bílou plochou před jeho očima. Cítil ji toho večera při večeři; viděl ji ve tvářích mužů, i když se mu jejich oči vyhýbaly, cítil ji ve způsobu, jakým jedli, pomalu, vychutnávajíce každé sousto, jak se dívali na jídlo, jak pili vodu a kávu s výrazem potlačovaného údivu a zděšení — jako by nikdy předtím nevěděli, co to znamená kousat měkkou potravu mezi zuby, cítit, jak se jemná výstelka hrdla zavlažuje tekutinou, mít jídla a pití tolik, co hrdlo ráčí, kávu oslazenou a do hněda zbarvenou kondensovaným mlékem, maso, brambory, chléb. A po celé délce stolu čtyři sklenice s jamem, suchary a doutníky.

Nemohli mnoho jíst. Jídlo zůstávalo na talířích; odnesou je zpět do kuchyně a vyhodí se. Kolem dlouhého stolu seděli s barvami svých pluků kapitáni a poručíci se sklopenou hlavou. Většinou byli mladí, několik se blížilo střednímu věku. Nikdo z nich ještě nepoznal, co to je, nechat sto padesát lidí zemřít hladem. Většina z nich se snažila nemyslet, co to znamená.

„S tím proklatým kvílením už přestali," řekl kdosi.

A pak všichni naslouchali. Vroom si zapálil doutník. Někdo se pokoušel vyprávět nějaký žert, dostal se s námahou až ke konci a zase zavládlo ticho, stejně tíživé jako předtím. Nikdo se však nezvedal, aby odešel od stolu.

Baxter řekl: „Zabarikádovali se. Jenkins se pokoušel otevřít dveře."

Wessels přikývl. Nikdo se neodvážil navrhnout, že by se jim mělo dát něco k jídlu. Pro Wesselse by znamenal tento krok zřícení celého jeho postoje, který mu byl smyslem života. Na ostatních, kteří přicházeli po Wesselsovi, spočíval nesmírný tlak „rozkazů z Washingtonu". I když

byli ztraceni v rozsáhlé pustině sněhu a ledu, byli přesto ještě vysunutou výspou iluse, pro kterou žili.

Allen poznamenal nevrle: „Zdá se, že mají zbraně. Rowland je o tom přesvědčen."

„Kdyby mě byl Johnson nechal prohledat ženy hned na začátku —" mínil Wessels.

„Moc střelných zbraní nemohou mít," dodal.

Kdosi byl toho názoru, že za den, za dva začnou umírat. Co na tom mohou pušky změnit?

„Ten míšenec je lhář."

„Na lhaní byl příliš vyděšen."

Někdo dal návrh, aby hráli poker. Vroom se pokoušel bez velkého zájmu dát dohromady čtveřici na whist. Někdo šel ke dveřím, otevřel a podíval se na teploměr. Sloupec rtuti ukazoval čtyři stupně Fahrenheita pod nulou.

Vroom stále ještě bezvýsledně sháněl společnost na whist.

„Zítra se do toho dáme," řekl Wessels bez přesvědčení.

„Čtyři pod nulou," řekl kdosi zbytečně.

„Jak se vede Lesterovi?" ptal se Allen, který si vzpomněl na vojáka s pořezanou paží.

„Tomu je dobře — byl sice šeredně pořezán, ale když se mu to nezanítí, bude zase v pořádku."

Seděli ve skupinách kolem tabule, zády ke stolu. Vroom se už vzdal partie whistu. Seděli a pozorovali službu, jak shrnuje drobty se stolu.

Toho večera vyšel měsíc. Zářil plným, stříbrným leskem úplňku. Uhodil mráz a rozehnal mraky a nebeská klenba byla poseta hvězdami. V devět hodin večer bylo možno se posadit venku doprostřed nádvoří a číst bez námahy noviny; tak silné bylo měsíční světlo a jeho odraz od sněhu. Kopce kolem dokola a temné, sněhem pokryté borovice zvyšovaly ještě krásu scenerie a strážní domky vypadaly jako kameny, rozhozené nazdařbůh po strakatě osvětleném amfitheatru.

Kojot, větřící složitou směsici pachů, pachu potravy, lidského pachu a pachu koní, z kterých se skládal starý známý pach Indiánů, ukrytý někde hluboko v záhybech jeho malého mozku, seděl na zadku a vyl zoufale na měsíc. Vyl tak dlouho, až kuchař odvázal dva psy pochybné rasy, aby zahnali kojota zpátky do borových lesů. Koně, zahalení parou vlastního dechu ve studené stáji, neklidně ržáli.

Stráže, kterých tu bylo hodně, v řetězu kolem baráků, u dveří, u stájí, stráže a jiní muži, kteří měli službu venku v mrazu, se pohybovali rychle a netrpělivě a od úst se jim táhla oblaka páry. Prodavač ve skladišti zavřel brzo svůj krám a pokoušel se rozptýlit četbou novin z Omahy.

Mužstvo hrálo v barácích v karty a kostky, četlo sešitové romány a čistilo součástky stejnokroje; a mnozí, ačkoliv bylo ještě brzo, šli z nedostatku lepšího zaměstnání spat. Seržanta Lancy bolely zuby, měl opuchlou tvář a zarudlé oči. Dvě noci nespal.

Kapitán Wessels kouřil doutník a přihlížel hře o pár penny a známky. Protože bylo na stanici málo drobných, hráli s malými modrými známkami. Většina se jich nahromadila před Vroomem, který hrál s každým listem a každou druhou hru vyhrával. Poručík Allen psal dopis matce, v němž pečlivě vypisoval události celého dne. Zvykl si na to od první chvíle, kdy přišel do Pointu.

Dopis byl podrobný a prostý. Líčil v něm tisíc maličkostí, ze kterých se pro matku skládá život; že nosí flanelové prádlo, dvoje ponožky, bavlněné vespod a vlněné navrch, ano, je zima, ale není ji zde tolik cítit jako na východě; tady že je zima suchá, velmi zdravá — a při slově zdravá se po prvé usmál; byl to první úsměv, který se mu v těchto několika dnech podařil. Že čekají sníh, dnes však že svítí krásný bílý úplněk, a zdá se, že vylákal kojoty z lesů a je příčinou jejich vytí. Nikoliv, kojot není vlk a není vůbec nebezpečný, je to takové malé zvíře, sotva o něco větší než liška, a nedo-

vede nic jiného než krást nebo převrhnout nádobu se smetím. Docela jako malý chlupatý pejsek. Z Indiánů že nemusí mít těžkou hlavu, protože Indiáni už nebudou nikdy bojovat na planinách, že mluvil s kapitánem Vroomem o anýzu, ke kterému má kapitán úplnou důvěru stejně jako ona, přesto však on sám že tomu příliš nevěří, že by anýz v zimě konal tak dobré služby. Tady že se člověk tak snadno nenachladí, vzduch je tak suchý...

Kuchař dokončil přípravu těsta na chléb na druhý den, postavil je v dřevěných dížích blízko ke kamnům a přikryl je mokrým hadrem. On a Wesselsův sluha se dali do hovoru o Francii; ani jeden z nich neměl Francouze rád, i když nikdo z nich nikdy žádného Francouze neznal. Dostali se k tomu od čínských kuchařů; čínské kuchaře znali oba.

Stráže v řetězu kolem baráků proklínaly zimu a dohadovaly se, zda sloupec v teploměru klesá či stoupá. Někdo se dušoval, že je nejméně deset pod nulou. Druhý tvrdil, že když teplota klesne pod pět stupňů, že není možno cítit ještě další rozdíl v teplotě. Tvrdil, že při pěti stupních pod nulou je pocit zimy stejný jako při třiceti; měl svou theorii o lidských smyslech, že jsou uzpůsobeny rozeznávat zimu a teplo jen v určitých hranicích, v malém rozsahu, a ne takovou svinskou, všivou zimu. Na tom posledním se shodli všichni.

Tak to vypadalo onoho večera v devět hodin ve Fort Robinson.

V deset hodin zaslechl jeden z vojáků, kteří hlídkovali v řetězu kolem baráku, v němž byli vězněni Indiáni, jakýsi podivný zvuk. Později říkal, že to znělo, jako když se natahuje kohoutek. Noc byla opravdu klidná a každý sebemenší šelest se nesl daleko čistým, mrazivým vzduchem. Voják, který se jmenoval Peter Jafison, počkal chvíli na svého souseda v řetězu, až se přiblížil, a pak stáli chvíli oba spolu zrovna před jedním z oken.

Okna v baráku měla okenice zevnitř. Na planinách to byl běžný zjev, že bylo možno zavřít okenice zevnitř, aniž obyvatelé musili vyjít ven ze stavení. Ve skutečnosti tak byly zařízeny všechny domy na amerických hranicích, které byly stavěny tak, že se jich po případě dalo užít jako pevností. Když náčelník Silná Levá Ruka uprchl z Wesselsovy kanceláře do baráku, zatarasili Indiáni dveře a zavřeli okenice a od té chvíle je neotevřeli.

Jafison a jeho soused teď přistoupili blíže k baráku a naslouchali. Nějaký jiný voják na stráži se zastavil a pozoroval je. Jafison se domníval, že znova zaslechl zvuk, jako když se natahuje kohoutek u pistole; zdálo se mu také, že slyší chraptivý dech, jako by se někdo tiskl k dřevěné stěně uvnitř baráku. Jeho druh, Luke Purdy, prostrčil hlaveň své pušky dírou v okně a přitlačil na okenici. Trochu povolila, jako by nebyla zavřena zástrčkou, nýbrž jen zevnitř přidržována.

Jafisonovi se to nelíbilo; řekl to nahlas. ,,Uvnitř chystají nějakou lotrovinu,“ poznamenal. Purdy nepřestával tlačit koncem své karabiny na zavřenou okenici. Jiný voják ze stráže opustil místo své hlídky a vykročil směrem k nim. Oba muži u dveří pozorovali Purdyho a Jafisona a stáli zády ke dveřím.

Co se v této chvíli stalo, přišlo tak náhle, že to později nikdo z nich nedovedl jasně a souvisle popsat. Později se ukázalo, že z nakupených sedel, z balíků starých nevydělaných kůží, které s sebou nosili, vystavěli Indiáni pod každým oknem schody. A najednou se otevřela všechna okna, okenní tabule byly vyraženy i s rámy a z každého okna se hrnuli Indiáni. Seskakovali do sněhu, napřed muži, kteří skákali s oken neuvěřitelně rychle, a za nimi se spouštěly a slézaly ženy a děti, kterým muži pomáhali dolů. Ke všemu bylo prvních deset Indiánů vyzbrojeno ručnicemi a pistolemi; ostatní mávali zbraněmi, které si mohli pořídit uvnitř

baráku: nohy od kamen, prkna vytrhaná z podlahy, hole a kameny, vyrvané ze zmrzlé země pod podlahou; mnozí měli nože, které ženy schovaly, než byli zajati.

Purdy klesl okamžitě k zemi; pokoušel se vystřelit z pušky, byl však zasažen ranou z pistole, která mu zahřměla před obličejem, a klesl mrtev do sněhu pod okny. Jafison zabil prvním výstřelem jednoho Indiána, uskočil nezraněn stranou a opřel se pak o dřevěnou stěnu baráku a neustále střílel. Nikdo jiný ze stráže nebyl zabit; buďto uskočili z cesty, anebo byli povaleni vlnou utíkajících Indiánů.

Cheyennové se vyřítili ven a dali se přes širokou bílou plochu nádvoří; běželi, pokud stačily jejich ochablé síly, muži i ženy nesli menší děti a starce, jejichž síly byly tak vyčerpány, že nemohli běžet. Mířili k zalesněnému říčnímu korytu, kde pudově vycítili, že najdou úkryt i vodu.

První výstřely z pušek vzbouřily celou posádku. Wessels, který se právě chystal ke spánku a rozepínal si kabát, popadl pistoli a hnal se na nádvoří. Poker s hracími známkami byl stále ještě v proudu. Důstojníci vyskočili a uháněli ven a trousili za sebou rozházené modré hrací známky. V barácích již polovina mužstva spala; vyrazili ven ve spodním, vlněném prádle a zastavili se jenom pro pušky a hrst nábojů, ostatní vojáci, kterým chyběly různé části oděvu, byli již venku ve sněhu.

Před nimi byla zářící, bílá plocha nádvoří jako jeviště, zkrášlené měsíčním světlem, a po něm se míhaly tečky prchajících Cheyennů. Pro vojáky a důstojníky to byla chvíle ulehčení, v té chvíli se cítili úplně osvobozeni od Indiánů, jejichž přítomnost je tížila, od přízraku nešťastného lidu, který si tak pošetile a podivně vážil toho, co nazýval svou svobodou.

Začali střílet a pocit úlevy se změnil v nepochopitelnou, nelidskou posedlost; přitom si zachovávali chladnou rozvahu, chladnou jako světlo měsíce. Stáli tam a stříleli jako na

střelnici na hliněné holuby. Stříleli tak dlouho, dokud si nespálili zkřehlé ruce o rozžhavené hlavně svých pušek. A Indiáni, rýsující se temně na bílém sněhu, se káceli k zemi a zasaženi padali bezvládně v celých houfech, kutáleli se po sněhu a zůstávali na něm jako temné skvrny, a sníh za nimi byl poset mrtvými jako živůtek s tečkovaným vzorem. Zabíjeli bezmyšlenkovitě, bez výběru a bez slitování. Vysílali své kulky do srdcí pětiletých a desetiletých stejně jako do starců, kteří už prožili osmdesát dlouhých let. Vybírali si běžící ženy a posílali olovo za raněnými ženami, které se s nářkem prodíraly sněhem. Zapomněli na mráz a na sníh a hnali se bosi za Indiány a zastavovali se jenom tehdy, když vyprazdňovali zásobníky svých pušek do nějaké zkroucené postavy, která ještě jevila známky života.

Zatím předvoj Cheyennů, ti, kteří byli ozbrojeni několika puškami a revolvery, doběhl k potoku; tam se vrhli po břiše na led, prorazili pěstmi a pažbami tenkou ledovou pokrývku uprostřed řeky a pili a pili, bez ohledu na pušky, které jim hřměly za zády. Pak se vyšplhali zpátky na břeh a snažili se zadržet oddíly vojáků, zatím co druzí slézali dolů k potoku a hnali se jako smyslů zbaveni k vodě. Dohromady asi padesát osob se dostalo až ke korytu říčky.

Wessels a Vroom byli v čele zástupu polooblečených vojáků, kteří pronásledovali Indiány. Wessels mával v jedné ruce prázdným revolverem a ve druhé šavlí, křičel jako smyslů zbavený a pádil k potoku. Na dně jeho rozpálené mysli začalo zvolna klíčit vědomí, že při svém prvním úkolu jako velitel hanebně selhal, že při hlídání skupiny zajatců nejen neprovedl rozkazy, které se jich týkaly, ale dopustil ještě, že utekli. Toto vědomí, že ovoce pečlivé přípravy, cvičení, výchovy, vzdělávání a odříkání je nadobro zničeno, ho naplňovalo zoufalstvím a rozzuřovalo až k nepříčetnosti.

U potoka našli starce, který nesl dítě. Wessels skolil starce jediným máchnutím šavle; někdo těsně za ním

zastřelil dítě. Běželi proti proudu potoka a v měsíčním světle spatřili dva Indiány, ozbrojené pouze noži, kteří se snažili aspoň na chvíli zadržet pronásledovatele, aby ostatní vpředu mohli snáze uprchnout. Vojáci se přehnali kolem Wesselse, který střílel. Jeden z Indiánů klesl k zemi; druhý krváceje z mnoha ran, se ještě jakž takž držel na nohou a mával nožem. Vroom jej probodl. Našli raněného Bojovného Vlka, ležícího v potoku na místě, kde se pod ním prolomil led, a zpívajícího zastřeným hlasem zpěv umírajících. Wesselsův prázdný revolver dopadl na jeho hlavu jako kladivo. A vojáci za ním vypálili asi tucet ran do těla umírajícího.

Přišli na skupinu šesti žen a dvou chlapců, ležících ve sněhu, kteří byli příliš vyčerpáni a nemohli dále. Jedna z žen nesla v náručí mrtvé dítě. Vojáci na ně zahájili palbu a stříleli tak dlouho, dokud všech šest žen a jeden chlapec nezůstali ležet v ledové kaluži krve. Druhému chlapci se podařilo odplížit se do křoví. Wessels šel s vojáky za ním a nalezl ho asi o dvanáct yardů dále, kde uvázl v rozsedlině. Jeden z vojáků zvedl pušku, Wessels však mu ji srazil stranou. Jiný voják začal zvracet.

Wessels šel do rozsedliny a vytáhl chlapce ven. Byl to hubený, vyděšený chlapec asi jedenácti nebo dvanáctiletý, který zoufale naříkal a plakal.

Záchvat už přešel, vyprchal, vybil se a ochladil v krvi, a vojáci z Fort Robinsonu najednou cítili, že je jim zima, že jsou unaveni a že je jim nevolno. Stáli kolem dítěte a snažili se je ukonejšit a zaplašit jeho strach. Pak je vzali a odnesli zpět do pevnosti.

Wessels, jemuž bylo špatně od žaludku a jenž se třásl zimou, kráčel po nádvoří. Zvuk palby z pušek, která již dávno utichla, mu zněl stále ještě v uších. Teď, když přišel na stanici, ozývalo se tu už jen sténání raněných. Kolem

dokola shledávali vojáci zabité Indiány a nosili je jako klády na hromadu ke stěně starého baráku. Jiní nosili raněné děti a pomáhali raněným ženám. Nebylo zde však tolik raněných jako mrtvých. Po tuctech skládali mrtvoly Indiánů ke stěně baráku a zdálo se, že to nebude mít konce. Další a další těla vynášeli nahoru od říčního koryta.

Wessels šel do ošetřovny, kde se staniční ošetřovatel pokoušel dát dohromady zlámané údy. Malý plešatý lékař si natáhl kalhoty přes spodní prádlo. Pracoval v trepkách, šaty a ruce měl zastříkány krví a po ruce láhev whisky. Indiáni leželi se staženými a zkroucenými rysy v obličeji, muži většinou mlčky, děti plakaly bolestí a strachem, když si vzpomněly na prožitou hrůzu, ženy sténaly a vzlykaly.

„Pití vám moc nepomůže,“ řekl Wessels.

„Pití?“ Doktor se na něj podíval a pak si ho nevšímal.

„Říkám, že vám to pití mnoho neprospěje!“

„Táhněte k čertu, Wesselsi!“ řekl doktor.

„Mlčte!“

Proud sprostých, ostrých nadávek se řinul z doktorových úst. Wessels chvíli stál a poslouchal, a pak odešel.

Wessels spatřil vůz, vracející se do stanice. Poslal jej dolů k říčnímu korytu, aby jel po stopě Indiánů a sebral mrtvé. Šel blíže a díval se, jak skládají mrazem ztuhlá těla s vozu. Když potom vstoupil do jídelny, spatřil poručíka Allena, jak sedí u stolu s hlavou v dlaních. Allen brečel.

„Hrome, to je nadělení!“ řekl Wessels.

Allen se nehýbal.

„Pro Krista Pána, vzmužte se!“ křičel Wessels. „Ježíši Kriste, jste přece důstojník, a ne školák! Vstaňte!“

Allen pomalu vstal. „Ano, pane.“

„Běžte do své světnice,“ řekl Wessels mírně. „Běžte spat. Přeji vám dobrou noc.“

„Ano, pane,“ šeptal Allen.

„Ráno vám bude líp.“

„Ano, pane.“

Wessels se posadil za stůl, zapálil si doutník a díval se upřeně do prázdna. Ze zimy venku přišel Vroom, podupával, stáhl si rukavice a snažil se dát nějak najevo svou tělesnou sílu. Na Wesselse však působil dojmem propíchnutého, zplasklého měchu.

„Viděl jsem Allena,“ řekl všedním hlasem, díval se po očku na Wesselse a čekal. Přijal nabídnutý doutník a posadil se ke stolu.

„Bože na nebi,“ řekl.

„Kolik?“ ptal se ho Wessels, nechávaje otázku bez doplnění, věděl však, že Vroom pochopí.

„Zatím jednašedesát,“ řekl Vroom klidně. „Zdola od potoka nosí ještě další. A myslím, že někteří ze zraněných ještě půjdou.“

„Jednašedesát,“ opakoval Wessels.

Vroom kouřil netečně doutník.

„Proč jen se nechtěli vrátit?“ mumlal Wessels.

Vroom kouřil dále.

„Jednašedesát,“ opakoval Wessels znova, jako by se snažil vrýt si tuto skutečnost hluboko do paměti.

„Většinou ženy,“ oznamoval Vroom.

Po chvíli pravil Wessels: „Ten hlouček, který utekl — ti mají zbraně. Budeme se muset ráno vydat za nimi a přivést je nazpět.“

„Myslím také — jestli nezemřou a nezmrznou dříve, než se k nim dostaneme.“

„Tak či tak, budeme musit ráno za nimi.“

„Myslím, že ano.“

„Bude lépe, když zůstanete na stanici,“ dodal Wessels. „Vezmu si s sebou Baxtera.“

„To je jedno,“ pokrčil Vroom rameny.

Seděli chvíli mlčky, až konečně řekl Vroom: „Půjdeme?“

„Za chvíli — chtěl bych ještě sestavit hlášení.“

Dokončil hlášení a odešel do své místnosti; vypil přes půl láhve whisky a pokoušel se usnout. Nedařilo se mu to. Ležel úplně oblečen na lůžku a v temnu před jeho očima tančily obrazy, mnoho obrazů, příliš připomínajících skutečnost. Nebylo mu dobře. Natáhl si plášť a klopýtal ven, a představy ustupovaly před ním; vyšel ven na mráz a na celém těle mu vyvstávaly krůpěje potu. Spatřil vůz, vracející se na stanici s dalším nákladem mrtvých. Stál a přihlížel, jak vojáci vyhazují těla, uchopivše je za hlavu a za nohy. Přistihl se, jak se jich ptá: „Kolik?“

Kráčel podél žlutě osvětlených oken ošetřovny a bylo mu hůře než při vzpomínce na kvílivý zpěv umírajících. Cítil neodolatelnou potřebu něco udělat, něco podniknout.

Potkal poručíka Baxtera, který pravil: „Nemohu usnout. Marně jsem se o to pokoušel.“

„Ano.“

„Přišlo něco z hlavního stanu?“

„Ani ne — nevím. Právě jsem tam poslal hlášení.“

„Nedostane se to do novin?“

„Myslím, že ano,“ řekl Wessels. „Ti se dovědí všechno.“

„Domnívám se, že jste se musel o mně zmínit jménem?“

Wessels přikývl; po prvé v životě si s odporem uvědomoval, jaká spousta složek tvoří lidskou duši. Nechtěl to zkoumat; skoro se zhrozil, když si představil, jaký řetěz nepříjemných následků to může znamenat, že uvedl Baxterovo jméno ve spojitosti s krveprolitím. „Musel jsem,“ řekl.

Baxter pokyvoval hlavou; byl vystrašen jako malý chlapec a vyhýbal se očima baráku, u kterého se hromadila lidská těla.

„Jaké jsou naše ztráty?“ ptal se Wessels. Dychtil takřka bláznivě po tom, aby někde objevil nějakou protiváhu; počet mrtvých byl již tak veliký, že ani větší množství padlých na jeho straně nemohlo závažnost tohoto počtu zmenšit nebo zvětšit.

„Jeden," odpověděl Baxter.
„Jeden?"
„Jenom jeden, u baráku, střelen do srdce — Purdy to je."
„Jenom jeden," opakoval Wessels nechápavě.
„Nemohu usnout," vzpomněl si opět lítostivě Baxter. „Bože, jsem tak unaven a nemohu usnout."
„Někdo musel být raněn," naléhal Wessels. S vozu skládali poslední mrtvé Cheyenny. „Někdo musel být raněn," řekl. „Bojovali proti nám, měli střelné zbraně."
„Asi pět, pane. Se Smithem a Everettsem to vypadá špatně. Nechtěli jít hned na ošetřovnu. Utíkali dolů k potoku, krváceli." Dal se do povídání a chrlil ze sebe dychtivě podrobnosti.
„Oh, přestaňte!" vzdychl Wessels.
„Odpusťte, pane."
„Ano, ano, omlouvám se vám též."
„Myslel jsem —"
„Nevadí," řekl Wessels.
Baxter nevydržel chvíli klidně na místě; byl neklidný a podrážděný. Wessels cítil, jak se mu chlad rozlézá po celém těle. Řekl Baxterovi: „Mohli bychom se docela dobře pustit za nimi hned."
„Myslel jsem, že ráno —"
„Můžeme se docela dobře vydat na cestu hned," řekl Wessels.

Wesselsova a Baxterova neúplná setnina jela za časného svítání po stopě podél potoka. Wessels jel v čele s jedním siouxským stopařem a Rowlandem. Baxter jel v zadním voji. Vojákům byla zima, byli unavení a zamlklí. Po celé hodiny nepadlo ani slovo.
Několik mil od pevnosti nalezli v potoce Bojovného Vlka, napolo zavaleného ledem; byl postřelen na třech

místech, z toho jednou do hlavy; bylo neuvěřitelné, že mohl dojít tak daleko. Zastavili a pohřbili ho; pak se utábořili a uvařili si snídani. A jeli dál.
Dojeli na místo, kde se tři páry krvavých stop oddělovaly od hlavního směru. Tři míle sledovali tuto odbočku lesem, až je zarazil výstřel z pušky, který jednomu vojákovi přerazil ruku. Pak sestoupili s koní a plížili se vpřed, udržujíce stále prudkou palbu. S pochmurnou pravidelností se neustále ozýval třesk výstřelů a po celé dvě hodiny pršelo olovo do hustého borového houští.
Konečně střelba zmlkla — plížili se vpřed, čekali a zase se o kousek přiblížili. „Myslím, že jim došly náboje," řekl Wessels a vztyčil se. Šli za ním. Indián byl mrtev a jeho tělo neslo stopy nejméně tuctu ran. Ležel tělem na pušce a za ním ležela dvě zmrzlá, ztuhlá ženská těla.
Indián s nimi zřejmě sešel se stezky, když viděl, že brzo zemřou; chtěl být s nimi, až budou umírat.
Seržant ukazoval na rány, kterými bylo poseto Cheyennovo tělo, a pravil: „Bože, ti mají tuhý život."
Té noci se utábořili; sníh padal v lehkých vločkách jako peří, ne mnoho, ale stačilo to, aby pod sněhem zmizela stopa Indiánů. Ráno se vějířovitě rozjeli krokem po obou březích potoka a hledali stopu. Toho dne neměli úspěch a ani příštího dne stopu nenašli; a potom nastala obleva, jedna z oněch náhlých oblev, které se dostavují v severozápadních krajích uprostřed zimy. Sníh se sesedával a měnil se v břečku; půda změkla tak, že se koně bořili na několik inchů hluboko, a slunce zářilo tak teple jako na začátku léta. Sjeli s hor dolů do zvlněné prérie a Wessels se teď dal směrem k hranici Wyomingu.
Bylo to jako pozdrav civilisovaného života, když našli stavení osamělého rančera, ze kterého vycházely proužky modrého kouře, stoupající vzhůru k obloze. Stačilo to, aby se kolona modře oblečených vojáků zastavila v takřka

nábožném obdivu. Měli zakrvácené ruce a pocit jako zabloudivší děti, které se vracejí domů. Wessels zamířil ke stavení a vyvolal rančera ven. Vyšel a utíral si ruce do špinavého ručníku; usmíval se a u nohou se mu batolily dvě kudrnaté děti.

„Dobrý den, vojáku," kývl na pozdrav.

Za ním se vynořila jeho paní, statná, modrooká žena, se dvěma vědry v rukou a šla nabrat vodu ze studně.

„Krásné počasí," usmíval se rančer.

„Jako v létě," přizvukoval Wessels. Sám nevěřil tomu, že mohl pronést tolik slov.

„Je to nejkrásnější počasí, jaké jsem kdy viděl v této roční době. Jedete z Fort Robinson?"

Wessels mlčky přikývl.

„Jaké bylo počasí nahoře na horách?"

„Zima," odpověděl Wessels.

„Pravda, tady bylo před několika dny taky zima."

„Neviděl jste tady někde v sousedství Indiány?" zeptal se Wessels přímo. Nemohl to tu déle vydržet; měl pocit, že by se musel zbláznit, kdyby se ještě déle díval na rančera, děti a ženu.

„Jeden z chlapců, který pro mě jezdí, ten něco takového viděl někde na jihu. Říkal, že vypadali pod obraz boží."

„Indiáni?"

„Možná, že to tak nazvete. Říkal, že na ně nebyl zrovna nejlepší pohled. A nebyl opilý, pane. Říkal —"

„Na tom nezáleží," přerušil ho Wessels drsně. „Kolik jich bylo?"

„Berte to s mírou, pane," pravil rančer. „Neříkám, že bych je byl sám viděl. Ten hoch —"

„Kolik?" vyštěkl Wessels.

„Dobrá, vojáku, máte mít, co chcete. Odhadoval to asi na dvacet. Možná, že jich bylo míň, možná víc."

„Šli pěšky?"

„Ovšem, pane, pěšky."

Jeli na jih, pobízejíce koně měkkou prérií. Hnali se jako lidé, kteří s chladným srdcem touží po tom, aby unikli trestu věčného zatracení. Přejeli hranice Wyomingu a dorazili na starém cheyennském území k železnici, Black Hills Road, a k večeru spatřili malou zastávku, zvanou Bluff Station. Zde dostali přesnější zprávy. Dva rančeři spatřili při své odpolední objížďce průvod ubožáků, vypadající, jako by se vynořil z podsvětí. Wessels poslouchal a přikyvoval. Vojáci uvolňovali popruhy u sedel. Wessels vyslechl vyprávování až do konce a pak vsedl na koně. Bylo v tom něco hrozivého, jak vojáci znova mlčky utahovali popruhy a nasedali na koně.

Ujeli jen několik mil od stanice a spatřili záři cheyennského ohně. Wesselse nic nepohánělo k spěchu; cítil, že honba je u konce — a že zde zároveň končí mnoho jiných věcí. Jeli pomalu vpřed a kopyta jejich koní nenadělala mnoho hluku v měkké půdě prérie. Přesto však je Cheyennové jistě slyšeli. Když vojáci dojeli k ohni, na kterém hořel buvolí trus, byl již opuštěn. Čekali u ohně, zatím co stopař vyjel napřed, skloněn nad stopou; za malou chvíli se vrátil.

„Kde jsou?" ptal se Wessels.

„Támhle v buvolí jámě."

Wessels byl opravdu klidný. Cítil se stár a unaven a v této chvíli se mu chtělo zoufale spát. Zavolal Baxtera a řekl mu pomalu: „Obklíčíme je — úplný kruh, chápete. Rozestavte mužstvo na místa a nechte je spát. Bláto? Na tom čerta záleží. Rozestavte mužstvo a nechte je spát. Dvacet mužů bude chodit za nimi jako stráž. Nerad bych, aby se zabíjeli navzájem. A několik mužů ať odvede koně z dostřelu. Vy si můžete svého koně nechat a já si nechám svého, chci však, aby ostatní byli osedláni a z dostřelu. Rozuměl jste mi?"

Baxter přikývl. Wessels skoro usínal vstoje. Jakmile se kruh uzavřel, rozestřel si pokrývku, položil sedlo pod hlavu, ulehl a téměř okamžitě usnul.

Kapitán Wessels se probudil před svítáním a s hlavou na sedle pozoroval východ slunce. Postupně, jak se rozptylovala ranní mlha, vystupovaly ostřeji okraje buvolí jámy; tam někde v blátě byla hrstka dvaceti Cheyennů; a přece celé okolí bylo tak klidné, tak tiché a pokojné, že pod dojmem této klamné nálady byl Wessels ochoten uvěřit, že obklíčili prázdnou jámu. V dálce, kde se prérie zdvíhala ve stoupající křivce, mohl rozeznat druhý konec kruhu, malé, temné postavy vojáků, kteří měli hlídku v řetězu, a obrysy schoulených, spících mužů. Bylo skoro nemožné, aby se někdo dostal z tohoto kruhu ven.

Vstal a protáhl si ztuhlé údy. Bylo úplné teplo, jako by byl časný podzim, a ne zima. Kráčel podél řady vojáků, až našel trubače, a o chvíli později zazněl jasný zvuk budíčku.

A v buvolí jámě nebylo dosud ani známky života. Zatím co vojáci jedli studenou snídani, vyhledal Wessels stopaře a ptal se ho: „Hrome, víte to tak jistě, že tam jsou?"

Stopař pokrčil rameny. „Stopa vede tam a ven nevede žádná."

„Přiblížíme se se všech stran," řekl Wessels Baxterovi.

„Není to nebezpečné?"

„Řekněte mužům, aby stříleli při zemi. Půda je příliš měkká a nemůže zastavit kulku."

„Nemyslíte, že s nimi budeme moci promluvit?"

„Mluvit s nimi?"

„Je tu míšenec."

„Můj Bože, ti se přece nevzdají," řekl Wessels. „Chtějí umřít — ti rudí zmetci po ničem jiném netouží."

„Co hlášení?"

Wessels ryl zamyšleně špičkou boty v zemi. Pak přisvědčil: „Promluvím s nimi." Zašel za Rowlandem, který

měl strach a ani se jej nesnažil překonat. Říkal stále: „Je to šílenství. Říkám vám, že je to šílenství."

„Zavolejte na ně," řekl Wessels.

Rowland potřásl hlavou, popolezl o kousek dopředu a pak volal podivným, melodickým, naříkavým jazykem. Zavolal a čekal, pak opět zavolal. Wessels byl překvapen, když se na okraji jámy vztyčila postava Indiána; bylo to jako zjevení ze záhrobí, jako vysoké, kostnaté, polonahé strašidlo, které se na Wesselse dívalo bez zášti, bez lítosti, jen s truchlivým údivem.

Neřekl předtím Rowlandovi, co má říci, a ani od míšence nechtěl, aby mu přeložil sípavá slova Bojovného Vlka. Jen nerozhodně stál, až k němu Rowland došel, a v té chvíli mu pleskla u nohou kulka z buvolí jámy. Běžel nazpět. Čekající vojáci však považovali výstřel za znamení k útoku. Zůstal stát a čekal na ně, zdánlivě netečný k rachotu střelby z jámy. Když se obrátil a chtěl jít s vojáky, ucítil palčivou a prudkou bolest v hlavě. Pak padl na zem, tváří do bláta, a pokoušel se vstát. Dva vojáci ho vyzvedli do sedla.

Ležel s roztaženýma nohama a zavřenýma očima, zatím co mu obvazovali ránu na hlavě. Útok byl odražen a Baxter teď stál u něho. Poručík se ho několikráte ptal, zda je zranění vážné.

„Ne, není! Proboha, poručíku, běžte zpět ke svému mužstvu!"

„Půjdeme do toho znovu?"

„Jak to vypadalo?"

„Dva jsme ztratili — dalších sedm bylo zraněno."

„Udržujte jenom palbu," řekl Wessels. „Řekněte jim, aby stříleli při zemi. Půda je měkká."

Po celý den pokračovali bez ustání v palbě a bláto stříkalo kolem buvolí jámy; a po celé odpoledne se vojáci plazili stále blíže a blíže a nepřestávali při tom střílet.

Střelba z jámy postupně slábla, až konečně ustala docela.

Slunce se sklánělo k západu a vojáci stále ještě stříleli. Pak konečně zazněl zvuk trubky a střelba umlkla. A po prérii se náhle rozhostilo neuvěřitelné, nadpozemské ticho. Jestřáb, který se snesl s výšky k zemi, zakroužil nad buvolí jámou a vylétl opět vzhůru k obloze. Minuty ubíhaly; slunce stálo nízko na obzoru a ojedinělý obláček zastínil jeho záři. A pak se Baxter vztyčil. Za ním ostatní, jeden po druhém, aniž kdo k tomu dal povel — a za chvíli se vztyčilo všech sto padesát vojáků a kráčeli pomalým krokem směrem k buvolí jámě, svírajíce své pušky v napjatém očekávání. Nic se však nestalo.

V těsném kruhu se shromáždili kolem okraje jámy. Chvíli tak mlčky stáli, pak se kruh rozpadal a muži se pomalu obraceli a odcházeli. Wessels přišel, podporován s každé strany jedním vojákem. Kruh se před ním rozevřel a Wessels se zastavil na okraji jámy a díval se na dvacet mužských a ženských těl. Stál — a zatím zapadalo slunce, zvedl se studený vítr a měkká, pokojná noc se snášela na prérii.

ČÁST DESÁTÁ

KONEC STOPY

LEDEN 1879—DUBEN 1879

V čísle newyorského Heraldu z 18. ledna 1879 bylo jasně a stručně oznámeno stanovisko ministerstva vnitra. Ve skutečnosti oznamovalo národu jedinou větu:

„SEKRETÁŘ SCHURZ ODMÍTL HOVOŘIT O TÉTO ZÁLEŽITOSTI".

Tak prostým, velmi prostým a věcným způsobem byl zapsán tento incident do zaprášených historických svazků: sekretář vnitra odmítl hovořit o této záležitosti — Carl Schurz, který se narodil v Německu, který bojoval v revoluci 1848, který uprchl ze své vlasti jako tisíce jeho krajanů předtím i potom, který dříve nebo později viděl slovo SVOBODA, jehož slavná a mohutná písmena hořela na úsvitě, který přišel do Ameriky, když Amerika byla mladým obrem, který tolik sliboval a ke kterému se upínalo tolik nadějí, který sdělil svým krajanům jejich vlastní řečí poselství svobody, který znal Abeho, který bojoval za presidenta Lincolna, znal ho a byl jeho přítelem, který se vzdal ministerského křesla ve Španělsku, aby se mohl vrátit a bojovat za zachování Unie a který viděl téci krev u Gettysburgu. Byl to tentýž Carl Schurz, který, když mu řekli, že předsíň je plná reportérů, prohlásil: „Pošlete je pryč! — "A když ho žádali o nějaké prohlášení: „Nevím, jaké prohlášení bych měl učinit." Avšak zprávy z Fort

Robinsonu — „Nemám co říci.“ Jak se však k tomu staví vláda? „Pošlete je pryč. Nevím, jaké prohlášení bych měl učinit.“

Znova a znova četl sekretář vnitra hlášení kapitána Wesselse; četl tak dlouho, až už vůbec nechápal smysl slov: povstání, vzpoura, neposlušnost.

Seděl za svým stolem a zatím ubíhalo odpoledne a schylovalo se k večeru. Vysokým oknem své úřadovny se díval na holé větve stromu, který se zvolna ztrácel pod pláštěm tmy. Jeho úředník vstoupil znova do místnosti a pravil:

„Je tu další reportér, pane.“

„Říkal jsem vám, abyste je poslal pryč.“

„Pana Jacksona též?“

„Nemohu ho přijmout,“ řekl Carl Schurz.

„Nechce jít pryč, říká, že bude čekat. Prosil mě, abych vám odevzdal toto — a abych vám řekl, že to je opis rozhovoru, který měl s generálem Shermanem.“

Schurz přikývl. „Řekněte mu, že je blázen, když chce čekat. Nemám, co bych mu řekl.“

„Řeknu mu to.“

Opis ležel před sekretářem a sekretář na něj chvíli nečinně zíral. Pak si vyčistil skřipec a nasadil si jej na nos. Dal se do čtení. Datum bylo: Washington 16. ledna.

„Generál Sherman prohlásil dnes v noci, že ministerstvo války nemá jiných zpráv o poslední vzpouře Cheyennů než ty, které již byly uveřejněny v Heraldu. Generál právě povečeřel a chystal se na cvičení Henry Memorial v Capitolu.“

„Pak jste tedy, pane generále, četl podrobnosti o povraždění Cheyennů?“ ptal se náš dopisovatel.

„Krveprolití, vraždění!“ opakoval generál Sherman. „Proč tomu říkáte vraždění? Jistý počet neukázněných, lstivých, zákeřnických Indiánů, kteří nemají ani špetku ohledu k životům našich důstojníků a vojáků, se pokusil

uniknout z dozoru našich vojáků a užili násilí, aby mohli pokračovat ve svém odbojném záměru. Bylo s nimi zacházeno tak, jak zasluhovali, a je nesmysl chtít jejich zločin zabalovat do kulatých slov.“

„Nebyly však přitom nějaké přitěžující okolnosti, které dohnaly Cheyenny k tomu, aby se pokusili o osvobození?“

„Na to je snadná odpověď. Rozkaz zněl dopravit Cheyenny zpět z Fort Robinson do Indiánského teritoria. Vzpírali se, vzbouřili se a uprchli. Bylo povinností generála Crooka, aby se postaral o vykonání rozkazu. Neposlušnost ve vojsku je vždycky osudná vojenskému řádu. Měli jsme snad dovolit Indiánům, co bychom ani na okamžik netrpěli lidem svého vlastního plemene? Ne, a zase ne. Ti darebáci byli rozhodnuti odporovat za každou cenu, a jestliže naše vláda ještě není tak daleko, aby si nechala poroučet od několika Indiánů, byla podniknuta opatření přesně taková, jak toho tento případ vyžadoval.“

„Nemáte tedy podezření, že se stalo se strany indiánského správce z vypočítavosti něco, co je dohnalo k činu, kterého se dopustili?“

„Nic takového. Cheyennové dostali rozkaz, aby se vrátili z Fort Robinson do Indiánského teritoria; měli být převezeni pod vojenským dohledem. Nesouhlasili s tím a byla učiněna předběžná opatření, aby byli zneškodněni. Opatření nebyla provedena dokonale, a tak došlo ke srážce mezi Indiány a našimi vojáky, když si musili vynutit vojenský pořádek.“

Zde opis náhle končil a Schurz si dovedl živě představit Shermana, jak si obléká plášť a připravuje se k odchodu a jak v jeho tváři není ani stín sporu a pochyb. Jeho závist se zvolna měnila v obdiv a potom v obavu; seděl a zíral upřeně na řádky psaného rozhovoru.

Pak zazvonil na úředníka. „Ten reportér, pan Jackson, už odešel?“ ptal se Schurz.

„Nechtěl odejít."
„Tak ho pošlete dovnitř," řekl Schurz.
Jackson vešel dovnitř, pomalu, se zpytavým výrazem ve své dlouhé, ošklivé tváři, v pomačkaných, volných šatech. Zkoumal ovzduší a čekal, až ho sekretář vyzve, aby se posadil.
„Posložte si," řekl sekretář, vytahuje krabici doutníků.
Jackson přijal, ukousl špičku a nahnul se nad zápalkou, kterou mu Schurz podával. Zhluboka vyfoukl kouř a řekl: „Dobrý — vládní?"
„Můj," usmál se Schurz.
„Děkuji." Stále ještě vyčkával.
„Byl jste pryč," řekl Schurz. „Cestujete rád?"
„Nenávidím to."
„Ano? No dobrá, někdo musí sedět doma a někdo musí cestovat. Dobrý doutník má cenu tří tisíc mil jízdy vlakem, nemyslíte?"
„To si myslím," souhlasil Jackson.
„Byl jste v Teritoriu?"
„Ano —"
Schurz vzdychl. „Není dobře, když se dělá mnoho povyku pro nic za nic. Když nějaká věc skončí, je po všem, pak se má na to zapomenout, není-liž pravda?"
„Možná," souhlasil Jackson.
Schurz pravil: „Ten rozhovor —"
„Řekli mně, že sekretář vnitra nemá, co by řekl."
„Neměl jste to však dávat do tisku," řekl Schurz.
„Myslím, že to vytiskneme, pane sekretáři."
„Nemusel byste však," naléhal Schurz.
„Ať už si myslím o Williamovi Shermanovi cokoliv," řekl Jackson pomalu, „vím, že je to čestný člověk. Ať už má pravdu anebo se mýlí v tom, čemu věří, je to čestný člověk."
Schurz se na něj upřeně díval malýma přimhouřenýma očima a s ústy, skrytými pod mohutným vousem.

„Co se přihodilo ve Fort Robinson, na to se brzo zapomene," řekl Jackson. „Možná, že za šest měsíců, možná za šest neděl. Zapomene však národ na to, že Carl Schurz prohlásil, že nic, co je v zásadě špatné, nemůže být správné v praxi?"
„Co tím myslíte?" šeptal Schurz.
„Za takové narážky byste mě mohl dát vyhodit ze své kanceláře, pane sekretáři." Jacksonův tón byl jasný a skoro urážlivý.
„Co chcete?"
„Chtěl jsem prohlášení od sekretáře vnitra. Mohlo by to pro mě znamenat povýšení."
„Nemám co říci," odpověděl Schurz chladně.
Jackson vstal a odcházel. U dveří se zastavil a díval se na sekretáře zpytavým pohledem. „Pane Schurzi," řekl klidným hlasem, „nejde o zabité Indiány — to všechno už tady bylo. Ty pušky ve Fort Robinson nebyly však namířeny jenom na Indiány, ty byly namířeny také na vás a na mě." A vyšel ven.
Uplynula celá hodina, než Carl Schurz vzal papír a pero a začal psát. Někde na severu bylo na svobodě ještě sto padesát Cheyennů, polovina indiánské osady, kteří byli stále ještě na živu. Ve způsobu, jak psal Schurz generálovi Shermanovi, se zračilo vědomí porážky. Působilo to na něho tak, že si uvědomoval, že je starý a unavený; pokořovalo ho to. Věděl však, že tento neslavný rozkaz více méně slavnému vojenskému vůdci není malou službou nejenom Americe, nýbrž člověku, Schurzovi. Dal to zřízenci a řekl:
„Odešlete to dnes v noci. Já jdu teď domů."
Vyšel pomalu ven do noci. Věděl, že z novinových titulků už nebude nic, že si za šest neděl nebo měsíců nikdo nevzpomene na to, že v Nebrasce ve Fort Robinson došlo k nějakému krveprolití. A ani nebude mít velký význam,

že sto padesát primitivních divochů může klidně spát v zemi, která byla tak dlouho jejich domovem.

Pro Murraye nebyla stopa u konce ani v lednu, kdy slyšel novinky z Fort Robinsonu, ani v únoru, kdy nějaký poručík, přeložený od třetího jízdního pluku ke čtvrtému v Keogh v Montaně, popisoval živě jako očitý svědek poslední boj u buvolí jámy. Bylo to v důstojnické jídelně a všichni napjatě poslouchali, obdivujíce se tomu, jak Wessels dovedl využít výhody měkké půdy. Když poručík skončil, obrátil se k Murrayovi a pravil: „Vy jste s nimi měl také nějaké opletačky, kapitáne. Jsou to nepříjemní zákazníci, nemyslíte?"

„Ano —"

Na Murrayově nehybné tváři se zračil jen hluboký nezájem. Odešel od stolu a poručík pokrčil rameny a pokračoval ve vypravování.

Murray byl ve Fort Keogh skoro devět neděl. Během dlouhého bezvýsledného pátrání po tlupě Malého Vlka se dostal do Black Hills, a tam se stopa ztratila úplně. Někde v prostoru zelených hor, nesčetných údolí a hlubokých lesů byli Indiáni. Najít je v krátkém čase, než začne padat sníh, hraničilo s nemožností. Pak přišel od plukovníka Miznera z Indiánského teritoria rozkaz, aby se dvě setniny čtvrtého jízdního pluku vrátily na jih. Z Deadwood telegrafoval Murray generálovi Milesovi o přeložení, a když přišlo schválení, opustil Murray své vojáky a pokračoval sám v cestě do Keogh Fort v Montaně.

Jeho rozloučení s Wintem bylo divné. Mluvil málo a zdálo se, že se nemůže dočkat, aby už byl pryč. Wint, nesvůj a rozpačitý, řekl několik konvenčních slov.

„Je to všechno v pořádku," usmíval se Murray. „Možná, že tam najdu, co jsem hledal."

A pak strávil devět dlouhých, nudných týdnů ve sněhem

zavátém Fort Keogh. S důstojníky posádky přišel málokdy do styku. Dával jasně najevo, že si přeje být sám; zajímal se jedině o novinky o Cheyennech, o nichž se dovídal z neurčitých pověstí, donesených horaly; nějaký lovec zaslechl to, nějaký stopař ono, jiný lovec našel staré, opuštěné tábořiště. A když pak přišla zpráva, že budou-li Cheyennové nalezeni, že jim bude dovoleno, aby zůstali na severu, ochabl i tento zájem.

V březnu přišly na pevnost první zaručené zprávy o Cheyennech. Poručík W. P. Clark vyjel ven se dvěma četami pátracího oddílu směrem k Powder Riveru a nějakým způsobem se dostal s nimi do styku. Ve Fort Keogh se mluvilo o tom, že dva Clarkovi siouxští stopaři narazili na Cheyenny někde na horním toku Powder Riveru, že s nimi mluvili a že Malý Vlk souhlasil s tím, že se sejde s Clarkem.

Generál Miles, který si vzpomněl na Murrayovo pronásledování, mu řekl: „Je to pozoruhodné, kapitáne, že tímto způsobem mají dojít pokoje a míru. Je to skoro protismyslné po té honbě, kterou jste vy vedl."

„Nevím," řekl Murray. „Chtěli jít domů. Nic víc nechtěli."

„Ovšem," dodal generál, „jejich primitivní představy o svobodě a volnosti se neshodují s našimi."

„Možná," souhlasil Murray.

„Máte nějaké plány do budoucna, kapitáne?"

Murray řekl: „Nikoliv — ne, ne zrovna. Myslím, že se vzdám svého povolání, že opustím vojsko navždy."

„Jste starý voják. Promiňte, že vám to říkám, kapitáne, budete jako ryba bez vody."

„To je možné," přisvědčil Murray.

„Mohu-li vám nějak pomoci, kapitáne, třeba doporučením k povýšení —"

„Ne, pane, děkuji. Můj úmysl je však více méně nezvratný.“

Předtím v říjnu se sto padesát mužů, žen a dětí, které vedl Malý Vlk, ztratilo kapitánovi Murrayovi, generálovi Crookovi, celému světu, i Carl Schurzovi, který napsal několik slov, která pro ně znamenala svobodu. Prchali stále na sever a skrývali svou stopu v mělkých potocích; pak přišel sníh, který uvítali a který přikrýval jejich stopu bílým příkrovem, až konečně spatřili před sebou mohutnou hradbu horských vrcholků.

Ponořili se do Black Hills jako liška do svého doupěte. Hlouběji a hlouběji pronikali do kraje, po kterém toužili a který konečně nalezli, do dlouhého, zalesněného údolí s vysokou hradbou hor po stranách a na obou koncích uzavřeného a odděleného od ostatního světa. Zde nalezli útulek a ochranu, zde byla pastva pro jejich unavené poníky, tuční medvědi, vysoká zvěř, která zde stejně jako oni nalezla útulek, divoké kachny, které se sem slétaly z ledových pustin Kanady, králíci, veverky, to byl onen bohatý, úrodný kraj, po kterém toužili.

Zařídili si život po svém. A jak míjely dny, týdny a měsíce a sníh se kupil v hromadách kolem jejich teepee, vzpomínka na jejich boj a útěk zvolna slábla. Sníh a zasněžené hory je chránily; děti se rodily a ssály mléko z mateřského prsu a jiné děti si hrály ve sněhu, který vířil jako prach, zapomínaly na rudý prach, který také vířil v malých obláčcích, na hlad, na malarii a ohavné bytosti v naškrobených košilích, které představovaly civilisaci.

Ostatní však nemohli zapomenout, protože původní osada měla 300 členů, kteří sňatky mezi sebou tvořili jednu rodinu. A tak ve skupině Malého Vlka čekali bratři na sestry, rodiče na děti a děti na otce a matky.

Čekali — a Malý Vlk, který pečlivě opatroval své zásoby tabáku, pokuřoval ze své kukuřičné dýmky a pozoroval úzkostlivě ochranné závěje sněhu. S jarem se otevřou hory celému světu a pak se znova kolem nich začne zatahovat velká síť. A s prvním jarním vánkem dal rozkaz svému kmenu, aby strhl stany a připravil se na cestu. Kam, nevěděl, tušil však, že někde na severu najdou bezpečný útulek, snad v onom skoro tajemném kraji, zvaném Kanada, kam se odebral Sedící Býk a jeho Siouxové.

Vyjeli z hor a putovali na sever a na západ k Powder Riveru. A v těchto místech, blízko Powder Riveru, je potkal siouxský stopař poručíka Clarka, Rudá Válečná Čapka. A v těchto místech prostřednictvím jednoho Siouxe, který mluvil nezvyklou, kostrbatou cheyennštinou, se dostalo rozhodnutí Carla Schurze k Malému Vlkovi.

Howard Fast

KONEC STOPY

Z anglického originálu The Last Frontier, vydaného 1945 nakladatelstvím Mc Intosh, přeložil Jan Škorpík. Obálku a vazbu navrhl František Gross. Graficky upravil Ladislav Svášek. Vydala a vytiskla r. 1950 Svoboda v Praze jako 39. svazek „Knihovny Svobody" v nákladu 15.750 výtisků. Redaktor Jan Řezáč. Druhé, autorisované vydání. Cena brož. výt. 40 Kčs, váz. 65 Kčs. Publikace č. 377a.